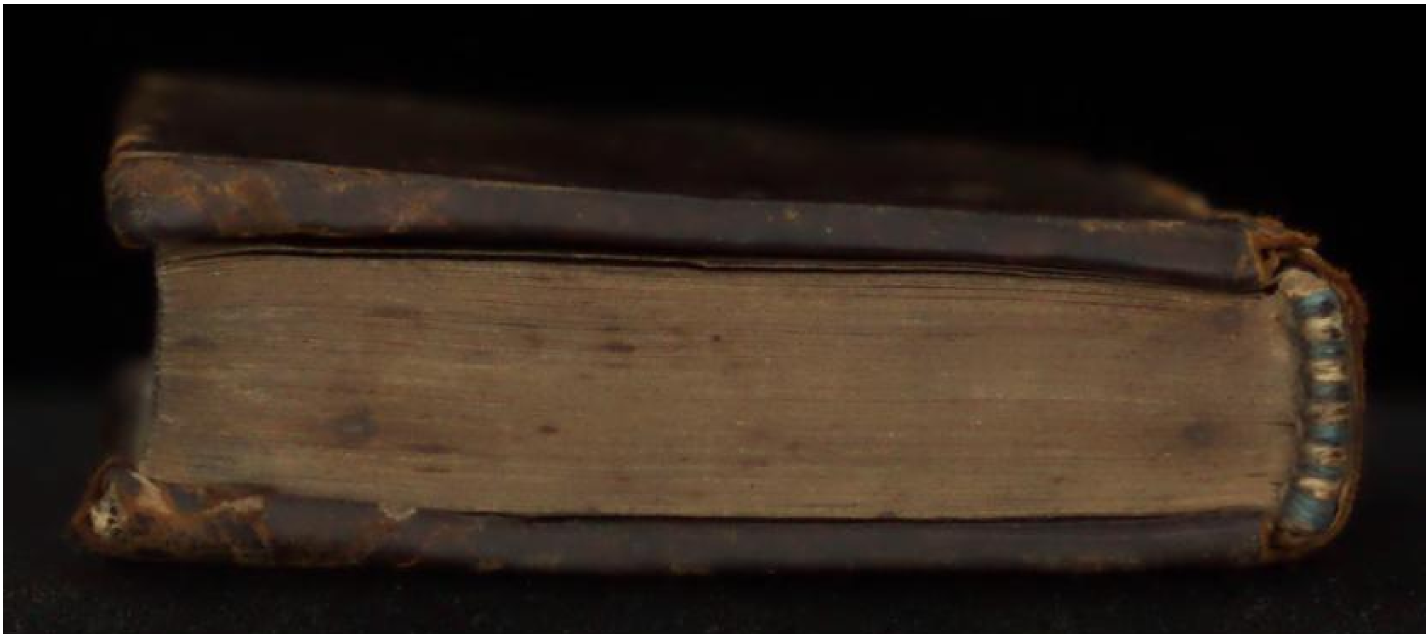
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

pra

Mic

voit

Von

Co

obl

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

kW
235
B 24

Poquet

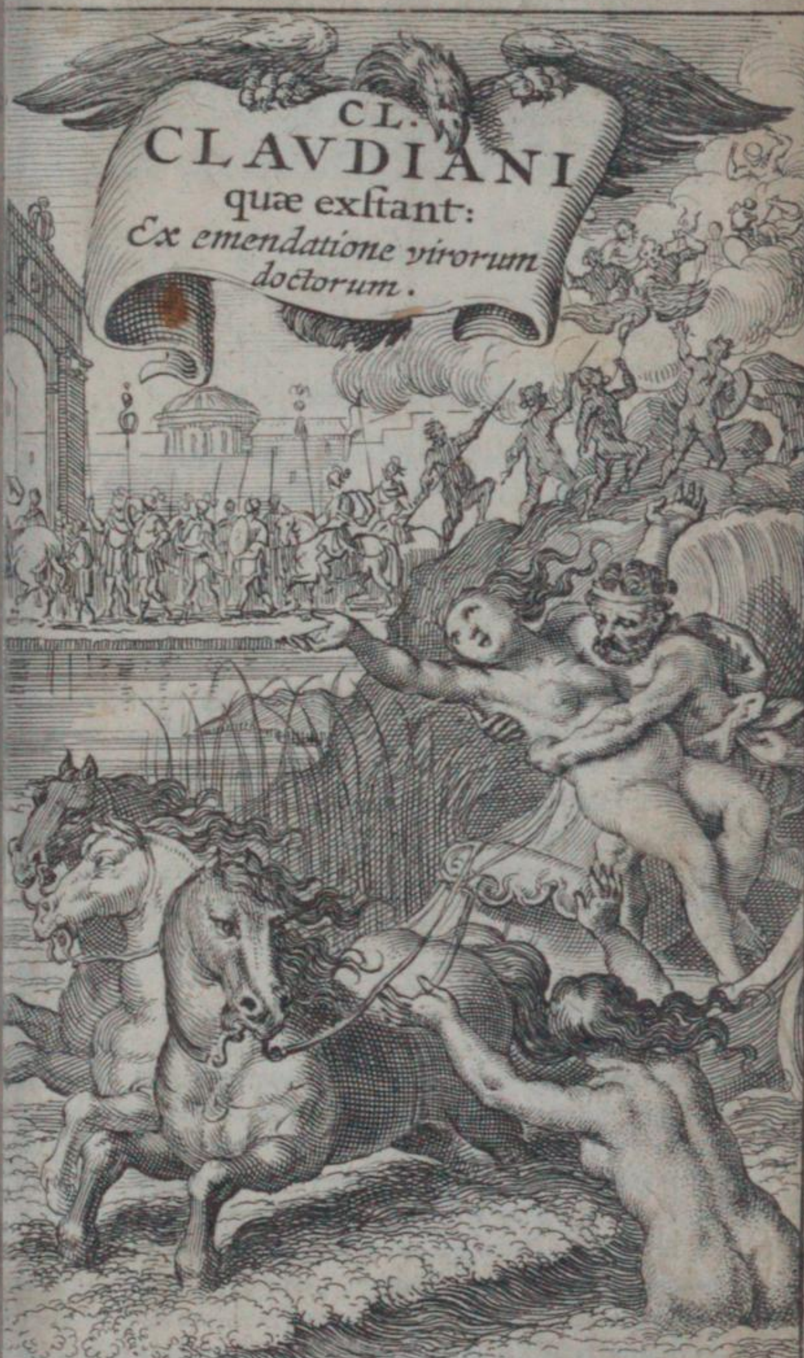
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Poet 99 a.
KK

Ex Libris
[illegible]
1665

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

AMSTELODAMI,
Typis Ludovici Elzevirii. 1650.
Sumptibus Societatis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Koninklijke
Bibliotheek
'ſ Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAVDIANI VITA ex Petro Crinito.

CL. Claudianus poëta inſignis. Arcadii & Theodoſii temporibus floruit. Patria fuit Alexandrinus, nobiliſſima urbe Ægypti. Quidam Florentinum faciunt, parum diligenter obſervantes veterum commentarios. Autores Græci, qui Claudiani meminerunt, Alexandrinum appellant: cui ſententiæ idem autor aſtipulatur, dum Nilum ſuum vocat: ut nihil præterea dubitari poſſit, ei patriam fuiſſe Alexandriam. Ingenio excellenti fuit, maximeque apto ad carmen componendum: nam & aſſurgit feliciter, variiſque figuris ac ſententiis mirifice delectat, ut videatur à natura ipſa inſtructus ad poëticam facultatem. Veriſimile eſt eum Romæ diu verſatum, multaſque Italiæ urbes peragraſſe: quod cum alia multa teſtantur, tum hi verſus, quos de balneis Aponis compoſuit. Opera illius ſatis nota ſunt, ſed præcipuam laudem judicio multorum ſibi vindicat his carminibus, quibus principes viros ſummis laudationibus ſeu panegyricis extulit. De Raptu Proſerpinæ libros tres ſcripſit, eoſque ad Florentinum miſit, veluti monimentum ſuæ benevolentiæ atque optimæ voluntatis. Nam cum eo arctiſſima familiaritate conjunctus vixit. Præterea ejuſdem poëmata, epiſtolas & epigrammata, in quibus de Nilo, de Phœnice, de Magnete, de Cryſtallo, de balneis Aponis, de Torpedine, de Gallicis mulabus, deque aliis multis apte & eleganter carmen deſcripſit. Auguſtinus & alii veteres plurimum commendarunt ingenium atque eruditionem Claudiani, referentes illius verſus de laude & victoria principis Theodoſii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

contra Eugenium Gallorum regem: conſtat enim Theodoſium ipſum parva manu contra ingentes Barbarorum copias dimicaſſe, cæſiſque magna ex parte hoſtibus, clariſſima victoria potitum, non tam ſuis auſpiciis, quam ope & præſidio obortæ tempeſtatis, ſævientibus ventis contra hoſtium aciem: quocirca ſic Claudianus elegantiſſime ſcripſit:

Te propter gelidis Aquilo de monte procellis
Obruit adverſas acies, revolutaque tela
Vertit in autores, & turbine reppulit haſtas.
O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris
Æolus armatas hyemes, cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad claſſica venti!

Idem Claudianus magna veneratione coluit Probum, Probinum, & Olibrium viros conſulares. Gennadium præterea, Honorium, Stiliconem, ac Manlium Theodorum ſingulari ſtudio & incredibili diligentia proſequitur, teſtatus officium ſuum libellis à ſe compoſitis de illorum laudibus. Hæc ſunt quæ de Poëta Claudiano obſervavimus. De obitu ipſius nihil apud veteres autores legimus.

Ex Volaterano.

CLAUDIANUM *Poëtam Petrarcha dicit fuiſſe Florentinum. Sed Poſſidonius, qui fuit Claudiani familiaris, dicit Peluſiacum, genitum Canopi. Habeo tamen autores, qui originem dicant è Florentia traxiſſe. Nam & pater ejus mercaturæ gratia Canopum profectus, uxorem ibi duxit, ex qua genuit Claudianum: quod Colutius Pierius memoria patrum noſtrorum ſcriba Florentinorum epigrammate teſtatur, quod ponam, uti ejus etiam pariter ſcripta adnotentur:*

Ægypto genitum, nova me Florentia civem
Legibus agnovit, magnis jam digna poëtis.
Infernos raptus cecini, pugnaſque deorum,
Cæſareas laudes, nec non Stiliconis honores.

Emicuit Theodoſii temporibus. Amicitiam Stiliconis ſectatus, in ejus laudem, & contra Rufinum & Gildonem ejus æmulos ſcripſit. Chriſtianum fuiſſe ex ejus ſcriptis apparere poterat, niſi Auguſtinus in lib. de Civi. negaſſet. Adeo dilectus Principibus & Pop. Rom. ut ejus ſepulchro inſcriberent hujuſcemodi elogium,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

quod ante hos annos Romæ repertum in foro Trajani, ac in domum Pomponii Læti tranſlatum eſt:

Cl. Clavdiani V. C. Claudio Claudiano V. C. Tribuno & Notario, inter cæteras ingentes artes prægorioſiſſimo Poëtarum. Licet ad memoriam ſempiternam carmina ab eodem ſcripta ſufficiant: attamen teſtimonii gratia ob judicii ſui fidem D D. N N. Arcadius & Honorius feliciſſimi & doctiſſimi Imperatores, Senatu petente, ſtatuam in foro Divi Trajani, erigi, collocarique juſſerunt.

Εἰν ἑνὶ Βιργιλίοιο νόον καὶ μοῦσαν Ὁμήρου
Κλαυδιανῷ Ῥώμη, καὶ βασιλεῖς ἔθεσαν.

DE CLAVDIANO ejuſque Scriptis

TESTIMONIA.

Iul. Cæſar Scaliger Poëtices lib. VI.

Maximus poëta Claudianus, ſolo argumento ignobiliore oppreſſus, addit de ingenio quantum deeſt materiæ. Felix in eo calor, cultus non inviſus, temperatum judicium, dictio candida, numeri non affectati, acute dicta multa ſine ambitione.

*Auguſtinus de Civit. lib.*V. *cap.*XXVI.

Vnde & poëta Claudianus, quamvis à Chriſti nomine alienus, In ejus tamen (*Theodoſii*) laudibus dixit:

O nimium dilecte Deo, cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad claſſica venti.

Idem Paulus Oroſ. lib. VII. *cap.* XXXV.
Sidonius Apollinaris.

Non Peluſiaco ſatus Canopo,
Qui ferruginei toros Tyranni,
Et Muſa canit inferos ſuperna.

Proſper in Chronico Conſulari.

OLIBRIO ET PROBINO COSS.

Hoc tempore Claudianus poëta inſignis moritur. (Error Proſperi.)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAVDIANI
Operum Index.

De Raptu Proſerp. lib: 3
In Rufinum lib. 2.
In Eutropium lib. 2.
De bello Gildonico.
De bello Getico.
De Conſulatu III *Honorii.*
De Conſulatu IV *Honorii.*
De Conſulatu VI *Honorii.*
De Conſulatu Manlii Theodori.
De Conſulatu Probini & Olybrii.
De laudibus Stilieonis.
De primo Conſulatu Stiliconis.
Laus Serenæ Reginæ.
De nuptiis Honorii & Mariæ.
Feſcenina in nuptias Honorii & Mariæ.
Epithalamium Palladii & Celerinæ.
Gigantomachia.
Ad Hadrianum.
Ad Serenam.
Ad Olybrium
Ad Probinum.
Ad Gennadium Proconſulem.
Ad Aeternalem.
Ad Maximum.
De Phœnice.
De Hyſtrice.
De Torpedine.
De Mulabus Gallicis.
De Apro & Leone.
De Locuſta.
Deſcriptio armenti.
De Apono.
De Balneis Quintianis.
De Nilo.
Deſcriptio portus Zarinenſis.
Deſcriptio Inſulæ.
De Concha.
De Magnete.
De Cryſtallo.
De eodem.
In Sirenas.
De Amphinomi & Anapi piorum fratrum ſtatuis.
In Sphæram Archimedis.
De Quadriga marmorea.
Fragmentum.
De ſene Veronenſi.
De paupere amante.
De ſepulcro ſpecioſæ.
De Polycaſte.
De Cingulo Equi Honorii.
De muneribus Honorio miſſis.
De freno, phaleris & cingulo equi Honorii à Serena miſſis.
De Birro Caſtoreo.
In Alethium quæſtorem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

In Curetium.
In eundem.
In Iacobum Magiſtrum Equitum.
In Podagricum.
De Iracundo.
De Theodoro & Hadriana.
Carmen Paſchale.
Laus Chriſti.
Miracula Chriſti.
Auctoris incerti de Laudibus Herculis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAVDIANI
DE
RAPTV PROSERPINÆ
LIBER I.
AD FLORENTINVM,
Præfatio.

INventa ſecuit primus qui nave profundum,
Et rudibus remis ſollicitavit aquas:
Qui dubiis auſus committere flatibus alnum,
Quas natura negat, præbuit arte vias,
Tranquillis primum trepidus ſe credidit undis,
Littora ſecuro tramite ſumma legens:
Mox longos tentare ſinus, & linquere terras,
Et leni cœpit pandere vela Noto.
Aſt ubi paullatim præceps audacia crevit,
Cordaque languentem dedidicere metum:
Iam vagus irrupit pelago, cœlumque ſecutus
Ægæas hyemes, Ioniaſque domat.

INferni raptoris equos, afflataque curru
Sidera Tænario, caligenteſque profundæ
Iunonis thalamos audaci premere cantu
Mens congeſta jubet. greſſus removete profani.
Iam furor humanos noſtro de pectore ſenſus
Expulit, & totum ſpirant præcordia Phœbum.
Iam mihi cernuntur trepidis delubra moveri
Sedibus, & claram diſpergere culmina lucem.
Adventum teſtata Dei. jam magnus ab imis
Auditur fremitus terris, templumque remugit
Cecropidum, ſanctaſque faces extollit Eleuſis.
Angues Triptolemi ſtridunt, & ſquamea curvis
Colla levant attrita jugis, lapſuque ſereno
Erecti roſeas tendunt ad carmina criſtas.
Ecce procul ternis Hecate variata figuris
Exoritur, leniſque ſimul procedit Iacchus
Crinali florens edera, quem Parthica velat
Tigris, & auratos in nodum colligit ungues.
Ebria Mæoniis fulcit veſtigia thyrſis.
Dii, quibus in numerum vacui famulatur Averni
Vulgus iners, opibus quorum donatur avaris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Quidquid in orbe perit, quos Styx liventibus ambit
Interfuſa vadis, & quos fumantia torquens
Æquora vorticibus Phlegethon perluſtrat anhelis:
Vos mihi ſacrarum penetralia pandite rerum,
Et veſtri ſecreta poli, qua lampade Ditem
Flexit Amor, quo ducta ferox Proſerpina raptu
Poſſedit dotale Chaos; quantaſque per oras
Sollicito genitrix erraverit anxia curſu.
Vnde datæ populis fruges, & glande relicta
Ceſſerit inventis Dodonia quercus ariſtis.
Dux Erebi quondam tumidas exarſit in iras
Prælia moturus Superis, quod ſolus egeret
Connubiis, ſterileſque diu conſumeret annos,
Impatiens neſcire torum, nullaſque mariti
Illecebras, nec dulce patris cognoſcere nomen.
Iam quæcumque latent ferali monſtra Barathro,
In turmas, aciemque ruunt, contraque Tonantem
Conjurant Furiæ, crinitaque ſontibus hydris
Tiſiphone quatiens infeſto lumine pinum
Armatos ad caſtra vocat pallentia Manes.
Pene reluctatis iterum pugnantia rebus
Rupiſſent elementa fidem, penituſque revulſo
Carcere, laxatis pubes Titania vinclis
Vidiſſet cæleſte jubar, rurſuſque cruentus
Ægæon, poſitis arcto de corpore nodis,
Obvia centeno vexaſſet fulmina motu.
Sed Parcæ vetuere minas, orbique timentes,
Ante pedes, ſoliumque ducis fudere ſeveram
Canitiem, genibuſque ſuas cum ſupplice vultu
Admovere manus, quarum ſub jure tenentur
Omnia, quæ ſeriem fatorum pollice ducunt,
Longaque ferratis evolvunt ſecula penſis.
Prima fero Lacheſis clamabat talia Regi
Incultas diſperſa comas: ô maxime noctis
Arbiter, Vmbrarumq; potens, cui noſtra laborant
Stamina; qui finem cunctis & ſemina præbes,
Naſcendique vices alterna morte rependis:
Qui vitam, letumque regis, nam quidquid ubique
Gignit materies, hoc te donante creatur,
Debeturque tibi, certiſque ambagibus ævi
Rurſus corporeos animæ mittuntur in ortus.
Ne pete firmatas pacis diſſolvere leges,
Quas dedimus, nevitque colus: neu fœdera fratrum
Ci-

Civili converte tuba. cur impia tollis
Signa? quid inceſtis aperis Titanibus auras?
Poſce Iovem, dabitur conjux. vix ille pepercit,
Erubuitque preces, animuſque relanguit atrox,
Quamvis indocilis flecti. ceu turbine rauco
Cum gravis armatur Boreas, glacieque nivali
Hiſpidus, & Getica concretus grandine pennas
Bella cupit, pelagus, ſilvas, campoſque ſonoro
Flamine rapturus; ſi forte adverſus aënos
Æolus objecit poſtes; vaneſcit inanis
Impetus, & fractæ redeunt in clauſtra procellæ.
  Tunc Maja genitum, qui fervida dicta reportet,
Imperat acciri. Cyllenius adſtitit ales
Somniferam quatiens virgam, tectuſque galero.
Ipſe rudi fultus ſolio, nigraque verendus
Majeſtate ſedet. ſqualent immania fœdo
Sceptra ſitu, ſublime caput mæſtiſſima nubes
Aſperat, & diræ riget inclementia formæ.
Terrorem dolor augebat. tunc talia celſo
Ore tonat. tremefacta ſilent dicente Tyranno
Atria. latratum triplicem compeſcuit ingens
Ianitor, & preſſo lacrymarum fonte reſedit
Cocytus, tacitiſque Acheron obmutuit undis,
Et Phlegethonteæ requierunt murmura ripæ.
  Atlantis Tegeæe nepos, commune Profundis
Et Superis numen, qui fas per limen utrumque
Solus habes, geminoque facis commercia Mundo,
I celer, & proſcinde Notos, & juſſa ſuperbo
Redde Iovi. Tantumne tibi ſæviſſime fratrum
In me juris erit? ſi nobis noxia vires
Cum cælo fortuna tulit, non robur, & arma
Perdidimus. ſi rapta dies, an forte jacentes,
Ignavoſque putas, quod non Cyclopea tela
Stringimus, aut vanas tonitru deludimus auras?
Nonne ſatis viſum eſt, grati quod luminis expers
Tertia ſupremæ patior diſpendia ſortis,
Informeſque plagas; cum te lætiſſimus ornet
Signifer, & vario cingant ſplendore Triones?
Sed Thalamos etiam prohibes? Nereïa glauco
Neptunum gremio complectitur Amphitrite.
Te conſanguineo recipit poſt fulmina feſſum
Iuno ſinu. quid enim narrem Latonia furta? (andi
Quid Cererem, magnamq; Themin? tibi tanta cre-

Copia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Copia: te felix natorum turba coronat.
Aſt ego deſerta mœrens inglorius aula
Implacidas nullo ſolabor pignore curas?
Non adeo toleranda quies. primordia teſtor
Noctis, & horrendæ ſtagna intemerata paludis.
Si dicto parere negas, patefacta ciebo
Tartara, Saturni veteres laxabo catenas.
Obducam tenebris lucem. compage ſoluta
Fulgidus umbroſo miſcebitur axis Averno.
Vix ea fatus erat, jam nuntius aſtra tenebat.
Audierat mandata pater, ſecumque volutat
Diverſos ducens animos, quæ tale ſequatur
Conjugium, Stygioſque velit pro Sole receſſus.
Certa requirenti tandem ſententia ſedit.
Ætnææ Cereri proles optata virebat
Vnica; nec tribuit ſobolem Lucina ſecundam,
Feſſaque poſt primos hæſerunt viſcera partus,
Infœcunda quidem: ſed cunctis altior extat
Matribus, & numeri damnum Proſerpina penſat.
Hãc fovet: hanc ſequitur. vitulã non blandius ambit
Torva parens, pedibus quæ nondum proterit arva,
Nec nova lunatæ curvavit germina frontis.
Iam vicina toro plenis adoleverat annis
Virginitas: tenerum jam pronuba flamma pudorem
Sollicitat: miſtaque tremit formidine votum.
Perſonat aula procis. pariter pro virgine certant,
Mars clypeo melior, Phœbus præſtantior arcu.
Mars donat Rhodopen, Phœbus largitur Amyclas,
Et Delon, Clarioſque Lares. hinc æmula Iuno,
Hinc poſcit Latona nurum. deſpexit utrumque
Flava Ceres, raptuſque timens (heu cæca futuri!)
Infidis natam Laribus commiſit alendam.
Æthera deſeruit, Siculaſque relegat in oras
Ingenio confiſa loci. Trinacria quondam
Italiæ pars una fuit: ſed Pontus, & æſtus
Mutavere ſitum. rupit confinia Nereus
Victor, & abſciſſos interluit æquore montes:
Parvaque cognatas prohibent diſcrimina terras:
Nunc illam ſocia ruptam tellure triſulcam
Opponit natura mari. caput inde Pachyni
Reſpicit Ionias protentis rupibus iras.
Hinc latrat Gætula Thetis, Lilybæaque pulſat
Brachia conſurgens; hinc dedignata teneri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Concutit objectum rabies Tyrrhena Pelorum.
In medio ſcopulis ſe porrigit Ætna peruſtis:
Ætna Giganteos numquam tacitura triumphos,
Enceladi buſtum, qui ſaucia membra revinctus
Spirat inexhauſtum flagranti pectore ſulphur,
Et quoties detrectat onus cervice rebelli
In dextrum lævumque latus: tunc inſula fundo
Vellitur, & dubiæ nutant cum mœnibus urbes.
Ætnæos apices ſolo cognoſcere viſu,
Non aditu tentare licet. pars cætera frondet
Arboribus: teritur nullo cultore cacumen.
Nunc vomit indigenas nimbos, piceaque gravatum
Fœdat nube diem; nunc motibus aſtra laceſſit
Terrificis, damniſque ſuis incendia nutrit.
Sed, quamvis nimio fervens exuberet æſtu,
Scit nivibus ſervare fidem, pariterque favillis
Dureſcit glacies tanti ſecura vaporis,
Arcano defenſa gelu, fumoque fideli
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.
Quæ ſcopulos tormenta rotent? quæ tanta cavernas
Vis glomeret? quo fonte ruat Volcanius ignis?
Sive quod objicibus diſcurrens ventus opertis,
Offenſo per ſaxa furit rimoſa meatu,
Dum ſcrutatur iter, libertatemque repoſcens
Putrida multivagis populatur flatibus antra.
Seu mare ſulfurei ductum per viſcera montis
Oppreſſis igneſcit aquis, & pondera librat.
Hic ubi ſervandum mater fidiſſima pignus
Abdidit, ad Phrygios tendit ſecura Penates,
Turrigeramque petit Cybelen, ſinuoſa draconum
Membra regens, volucri qui pervia nubila tractu
Signant, & placidis humectant frena venenis.
Frontem criſta tegit: pingunt maculoſa virentes
Terga notæ: rutilum ſquamis intermicat aurum.
Nunc ſpiris Zephyros tranant: nunc arva volatu
Inferiore ſecant: cano rota pulvere labens
Sulcatam fœcundat humum. flaveſcit ariſtis
Orbita. ſurgentes condunt veſtigia fruges.
Veſtit iter comitata ſeges. jam linquitur Ætna,
Totaque decreſcit refugo Trinacria viſu.
Heu quoties præſaga mali violavit oborto
Rore genas: quoties oculos ad tecta retorſit!
  Talia voce movens: Salve gratiſſima tellus.

Quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Quam nos prætulimus cœlo. tibi gaudia noſtri
Sanguinis, & caros uteri commendo labores.
Præmia digna manent. nullos patiere ligones,
Et nullo rigidi verſabere vomeris ictu.
Sponte tuus florebit ager ceſſante juvenco:
Ditior oblatas mirabitur incola meſſes.
Sic ait, & fulvis ſerpentibus attigit Iden.
Hic ſedes auguſta deæ, templique colendi
Relligioſa ſilex, denſis quam pinus obumbrat
Frondibus, & nulla lucos agitante procella,
Stridula coniferi modulantur carmina rami.
Terribiles intus thyaſi, veſanaque miſto
Concentu delubra gemunt. ululatibus Ide
Bacchatur. timidas inclinant Gargara ſilvas.
Poſtquam viſa Ceres, mugitum tympana frenant.
Conticuere chori. Corybas non impulit enſem.
Non buxus, non æra ſonant, blandique leones
Summiſere jubas. adytis gaviſa Cybelle
Exſilit, & pronas intendit ad oſcula turres.
Viderat hæc dudum ſumma ſpeculatus ab arce
Iuppiter, & Veneri mentis penetralia nudat.
Curarum ſecreta tibi, Cytherea, fatebor.
Candida Tartareo nuptum Proſerpina Regi
Iam dudum decreta dari. ſic Atropos urget:
Sic cecinit longæva Themis. nunc matre remota
(Rem peragi tempus) fines invade Sicanos,
Et Cereris prolem patulis illudere campis,
Craſtina puniceos cum lux detexerit ortus,
Coge tuis armata dolis; quibus urere cuncta,
Me quoque ſæpe ſoles. cur ultima regna quieſcunt?
Nulla ſit immunis regio, nullumque ſub umbris
Pectus inacceſſum Veneri. jam triſtis Erinnys
Sentiat ardores: Acheron, Ditiſque ſeveri
Ferrea laſcivis molleſcant corda ſagittis.
Accelerat præcepta Venus, juſſuque parentis
Pallas, & inflexo terret quæ Mænala cornu,
Addunt ſe comites. divino ſemita greſſu
Claruit. augurium qualis laturus in orbem
Præceps ſanguineo delabitur igne cometes,
Prodigiale rubens. non illum navita tuto,
Non impune vident populi: ſed crine minaci
Nunciat aut ratibus ventos, aut urbibus hoſtes,
Devenere locum, Cereris qua tecta nitebant
Cyclo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Cyclopum firmata manu. ſtant ardua ferro
Mœnia. ferrati poſtes. immenſaque nectit
Clauſtra chalybs. nullum tanto ſudore Pyracmon,
Nec Steropes conſtruxit opus: nec talibus unquam
Spiravere notis animæ: nec flamine tanto
Incoctum maduit laſſa fornace metallum.
Atria cingit ebur, trabibus ſolidatur aënis
Culmen, & in celſas ſurgunt electra columnas.
Ipſa domum tenero mulcens Proſerpina cantu
Irrita texebat rediture munera matri.
Hic elementorum ſeriem, ſedeſque paternas
Inſignibat acu: veterem qua lege tumultum
Diſcrevit Natura parens, & ſemina juſtis
Diſceſſere locis. quidquid leve, fertur in altum:
In medium graviora cadunt. incanduit æther:
Egit flamma polum: fluxit mare: terra pependit.
Nec color unus erat. ſtellas accendit in auro,
Oſtro fundit aquas. attollit littora gemmis,
Filaque mentitos ſubter celantia fluctus
Arte tument; credas illidi cautibus algam,
Et raucum bibulis inſerpere murmur arenis.
Addit quinque plagas. mediam ſubtemine rubro
Obſeſſam fervore notat. ſqualebat aduſtus
Limes, & aſſiduo ſitiebant ſtamina Sole.
Vitales utrinque duas; quas mitis oberrat
Temperies habitanda viris. tum fine ſupremo
Torpentes traxit geminas, brumaque perenni
Fœdat, & æterno conſtringit frigore telas.
Nec non & patrui pingit ſacraria Ditis,
Fataleſque ſibi Manes. nec defuit omen.
Præſcia nam ſubitis maduerunt fletibus ora.
Cœperat & vitreis ſummo jam margine texti
Oceanum ſinuare vadis. ſed cardine verſo
Senſit adeſſe Deas, imperfectumque laborem
Deſerit, & niveos infecit purpura vultus,
Per liquidas ſuccenſa genas, caſtique pudoris
Illuxere faces. non ſic decus ardet eburnum,
Lydia Sidonio quod femina tinxerit oſtro.
Merſerat unda diem. ſparſo nox humida ſomno
Languida cæruleis invexerat otia bigis.
Iamque viam Pluton Siculas molitur ad arces
Germani monitu. torvos inviſa jugales
Alecto temone ligat, qui paſcua mandunt

Cocy-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Cocyti, pratiſque Erebi nigrantibus errant,
Stagnaque tranquillæ potantes marcida Lethes
Ægra ſoporatis ſpumant oblivia linguis.
Orphnæus crudele micans, Æthonque ſagitta
Ocior, & Stygii ſublimis gloria Nycteus
Armenti, Ditiſque nota ſignatus Alaſtor
Stabant ante fores juncti, ſævumque fremebant,
Craſtina venturæ ſpectantes gaudia prædæ.

CL. CLAVDIANI
DE
RAPTV PROSERPINÆ
LIBER II.
AD FLORENTINVM,
Præfatio.

OTia ſopitis ageret cum cantibus Orpheus,
  Neglectumque diu depoſuiſſet opus:
Lugebant erepta ſibi ſolatia Nymphæ:
  Quærebant dulces flumina mœſta modos.
Sæva feris natura redit, metuenſque leonum
  Implorat citharæ vacca tacentis opem.
Illius & duri flevere ſilentia montes,
  Silvaque Biſtoniam ſæpe ſecuta chelym.
Sed poſtquam Inachiis Alcides miſſus ab Argis
  Thracia pacifero contigit arva pede.
Diraque ſanguinei vertit præſepia Regis,
  Et Diomedeos ſanguine pavit equos:
Tum patriæ feſto lætatus tempore vates
  Deſuetæ repetit fila canora lyræ.
Et reſides leni modulatus pectine nervos
  Pollice feſtivo nobile duxit ebur.
Vix auditus erat; venti frenantur, & undæ.
  Pigrior adſtrictis torpuit Hebrus aquis.
Porrexit Rhodope ſitientes carmina montes,
  Excuſſit gelidas pronior Oſſa nives.
Ardua nudato deſcendit populus Æmo,
  Et comitem quercum pinus amica trahit,
Cirrhæique Dei quamvis deſpexerit artes,
  Orpheis laurus vocibus acta venit.

Secu-

Securum blandi leporem fovere Moloſſi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
Maſſylam cervi non timuere jubam.
Ille novercales ſtimulos, actuſque canebat
Herculis, & forti monſtra ſubacta manu,
Qui timidæ matri preſſos oſtenderit angues,
Intrepidusque fero riſerit ore puer.
Te neque Dictæas quatiens mugitibus urbes
Taurus, non Stygii terruit ira canis:
Non Leo ſidereos cæli rediturus ad axes,
Non Erymanthei gloria montis aper.
Solvis Amazonios cinctus, Stymphalidas arcu
Appetis; occiduo ducis ab orbe greges:
Tergeminique ducis numeroſos dejicis artus,
Et toties uno victor ab hoſte redis.
Non cadere Antæo, non creſcere profuit Hydræ:
Non cervam volucres eripuere pedes.
Caci flamma perit. rubuit Buſiride Nilus:
Proſtratis maduit Nubigenis Pholoë.
Te Libyci ſtupuere ſinus: te maximus Atlas
Horruit, impoſito cum premerere polo.
Firmior Herculea mundus cervice pependit.
Luſtrarunt humeros Phœbus, & aſtra tuos.
Thracius hæc vates. ſed tu Tyrinthius alter
Florentine mihi. nam mea plectra moves,
Antraque Muſarum longo torpentia ſomno
Excutis, & placito ducis ab ore ſonos.

IMpulit Ionios præmiſſo lumine fluctus
Nendum pura dies; tremulis vibravit in undis
Ardor, & errantes ludunt per cærula flammæ:
Iamque audax animi, fidæque oblita parentis
Fraude Dionæa riguos Proſerpina ſaltus
(Sic Parcæ voluere) petit. ter cardine verſo
Præſagæ cecinere fores, ter conſcia fati
Flebile terrificis gemuit mugitibus Ætna.
Nullis illa tamen monſtris, nulloque movetur
Prodigio. comites greſſum junxere ſorores.
Prima dolo gaudens, & tanti conſcia furti
It Venus, & raptus metitur corde futuros,
Iam durum flexura Chaos, jam Dite ſubacto,
Ingenti famulos Manes ductura triumpho.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Illi multifidos crinis ſinuatur in orbes
Idalia diviſus acu, ſudata marito
Fibula, purpureos gemma ſuſpendit amictus.
Candida Parrhaſii poſt hanc Regina Lycæi,
Et Pandionias quæ cuſpide protegit arces,
Vtraque virgo ruunt: hæc triſtibus aſpera bellis:
Hæc metuenda feris. Tritonia caſſide fulva
Cælatum Typhona gerit, qui ſumma peremtus
Ima parte viget, moriens & parte ſuperſtes.
Haſtaque terribili ſurgens per nubila gyro
Inſtar habet ſilvæ: tantum ſtridentia colla
Gorgonis obtentu pallæ fulgentis inumbrat.
At Triviæ lenis ſpecies, & multus in ore
Frater erat. Phœbique genas & lumina Phœbi
Eſſe putes, ſoluſque dabat diſcrimina ſexus.
Bracchia nuda nitent: levibus projecerat auris
Indociles errare comas, arcuque remiſſo
Otia nervus agit. pendent poſt terga ſagittæ.
Criſpatur gemino veſtis Gortynia cinctu
Poplite fuſa tenus. motoque in ſtamine Delos
Errat, & aurato trahitur circumflua Ponto.
Quas inter Cereris proles; nunc gloria matris,
Mox dolor, æquali tendit per gramina paſſu,
Nec membris, nec honore minor: potuitque videri
Pallas, ſi clypeum ferret; ſi ſpicula, Phœbe.
Collectæ tereti nodantur jaſpide veſtes.
Pectinis ingenio numquam felicior arti
Contigit eventus. nulli ſic conſona telæ
Fila, nec in tantum veri duxere figuram.
Hic Hyperionio Solem de ſemine naſci
Fecerat, & pariter Lunam, ſed diſpare forma,
Auroræ, noctiſque duces. cunabula Tethys
Præbet, & infantes gremio ſolatur anhelos,
Cæruleuſque ſinus roſeis radiatur alumnis.
Invalidum dextro portat Titana lacerto
Nondum luce gravem, nec pubeſcentibus alte
Criſtatum radiis. primo clementior ævo
Fingitur, & tenerum vagitu deſpuit ignem.
Læva parte ſoror vitrei libamina potat
Vberis, & parvo ſignantur tempora cornu.
Tali luxuriat cultu. comitantur euntem
Naïdes, & ſocia ſtipant utrinque corona,
Quæ fontes, Crimiſe, tuos, & ſaxa rotantem
Pan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Pantagiam, nomenque Gelan qui præbuit urbi,
Concelebrant : quas pigra vado Camarina paluſtri,
Quas Arethuſæi latices, quas advena nutrit
Alpheus, Cyane totum ſupereminet agmen.
Qualis Amazonidum peltis exultat aduncis
Pulchra cohors, quoties Arcton populata virago
Hippolyte niveas ducit poſt prælia turmas,
Seu flavos ſtravere Getas, ſeu forte rigentem
Thermodoontiaca Tanaim fregere ſecuri.
Aut quales referunt Baccho ſolennia Nymphæ
Mæoniæ, quas Hermus alit, ripaſque paternas
Percurrunt auro gravidas. lætatur in antro
Amnis, & undantem declinat prodigus urnam.
Viderat herboſo ſacrum de vertice vulgus
Ætna parens florum, curvaque in valle ſedentem
Compellat Zephyrum. pater ô gratiſſime veris,
Qui mea laſcivo regnas per prata volatu
Semper, & aſſiduis irroras flatibus annum,
Reſpice Nympharum cœtus, & celſa Tonantis
Germina, per noſtros dignantia ludere campos.
Nunc adſis, faveaſque precor : nunc omnia fœtu
Pubeſcant virgulta velis, ut fertilis Hybla
Invideat, vincique ſuos non abnuat hortos.
Quidquid thuriferis ſpirat Panchaïa ſilvis,
Quidquid odoratus longe blanditur Hydaſpes,
Quidquid ab externis ales longæva colonis
Colligit, optati referens exordia ſecli,
In venas diſperge meas, & flamine largo
Rura fove, ut merear divino pollice carpi,
Et noſtris cupiant ornari Numina ſertis.
Dixerat, ille novo madidantes nectare pennas
Concutit, & glebas fœcundo rore maritat;
Quaq; volat, vernus ſequitur color: omnis in herbas
Turget humus, medioque patent convexa ſereno :
Sanguineo ſplendore roſas, vaccinia nigro
Induit, & dulci violas ferrugine pingit.
Parthica quæ tantis variantur cingula gemmis
Regales junctura ſinus ? quæ vellera tantum
Ditibus Aſſyrii ſpumis fuſcantur aëni ?
Non tales volucer pandit Iunonius alas.
Nec ſic innumeros arcu mutante colores
Incipiens redimitur hiems, cum tramite flexo
Semita diſcretis intervirct humida nimbis.

Forma loci ſuperat flores : curvata tumore
Parvo planities, & mollibus edita clivis
Creverat in collem. vivo de pumice fontes
Roſcida mobilibus lambebant gramina rivis.
Silvaque torrentes ramorum frigore Soles
Temperat, & modico brumam ſibi vindicat æſtu,
Apta fretis abies, bellis accommoda cornus,
Quercus amica Iovi, tumulos tectura cupreſſus,
Ilex plena favis, venturi præſcia laurus.
Fluctuat hic denſo criſpata cacumine buxus.
Hic ederæ ſerpunt. hic pampinus induit ulmos.
Haud procul inde lacus (Pergum dixere Sicani)
Panditur, & nemorum frondoſo margine cinctus
Vicinis palleſcit aquis. admittit in altum
Cernentes oculos, & late pervius humor
Ducit inoffenſos liquido ſub gurgite viſus,
Imaque perſpicui prodit ſecreta profundi.
Huc elapſa cohors gaudet per florea rura,
Hortatur Cytherea legant. nunc ite ſorores
Dum matutinis præſudat Solibus aër :
Dum meus humectat flaventes Lucifer agros,
Roranti provectus equo. ſic fata doloris
Carpit ſigna ſui. varios tum cætera ſaltus
Invaſere cohors. credas examina fundi
Hyblæum raptura thymum, cum cerea reges
Caſtra movent, fagique cava demiſſus ab alvo
Mellifer electis exercitus obſtrepit herbis.
Pratorum ſpoliatur honos : hæc lilia fuſcis
Intexit violis : hanc mollis amaracus ornat :
Hæc graditur ſtellata roſis : hæc alba liguſtris.
Te quoque flebilibus mœrens, hyacinthe, figuris,
Narciſſumque metunt, nunc inclyta germina veris,
Præſtantes olim pueros. tu natus Amyclis :
Hunc Helicon genuit. te diſci perculit error :
Hunc fontis decepit amor. te fronte retuſa
Delius, hunc fracta Cephiſſus arundine luget.
Æſtuat ante alias avido fervore legendi
Frugiferæ ſpes una Deæ. nunc vimine textos
Ridentes calathos foliis agreſtibus implet :
Nunc ſociat flores, ſeſeque ignara coronat
Augurium fatale tori. quippe ipſa tubarum,
Armorumque potens, dextram, qua fortia turbat
Agmina, qua ſtabiles portas, & mœnia vellit,
Iam

Iam levibus laxat ſtudiis, haſtamque reponit,
Inſolitiſque docet galeam miteſcere ſertis.
Ferratus laſcivit apex, horrorque receſſit
Martius, & criſtæ placato fulgure vernant.
Nec, quæ Parthenium canibus ſcrutatur odoris
Aſpernata choros, libertatemque comarum
Injecta voluit tandem frenare corona.
Talia virgineo paſſim dum more geruntur,
Ecce repens mugire fragor, confligere turres,
Pronaque vibratis radicibus oppida verti.
Cauſſa latet. dubios agnovit ſola tumultus
Diva Paphi, miſtoque metu perterrita gaudet.
Iamque per anfractus animarum rector opacos
Sub terris quæ rebat iter, gravibuſque gementem
Enceladum calcabat equis. immania findunt
Membra rotæ, preſſaque Gigas cervice laborat
Sicaniam cum Dite ferens, tentatque moveri
Debilis, & feſſis ſerpentibus impedit axem.
Fumida ſulfureo prælabitur orbita dorſo.
Ac velut occultus ſecurum prodit in hoſtem
Miles, & effoſſi ſubter fundamina campi
Tranſilit eluſos arcano limite muros,
Turbaque deceptas victrix erumpit in arces,
Terrigenas imitata viros : ſic tertius heres
Saturni, tenebroſa vagis rimatur habenis
Devia, fraternum cupiens exire ſub orbem.
Ianua nulla patet. prohibebant undique rupes
Oppoſitæ, duraque Deum compage tenebant.
Non tulit ille moras, indignatuſque trabali
Saxa ferit ſceptro. Siculæ ſonuere cavernæ,
Turbatur Lipare, ſtupuit fornace relicta
Mulciber, & trepidus dejecit fulmina Cyclops.
Audiit & ſi quem glacies Alpina coërcet,
Et qui te latis nondum præcincte tropæis
Tibri natat; miſſamque Pado qui remigat alnum.
Sic, cum Theſſaliam ſcopulis incluſa teneret
Peneo ſtagnante palus, & merſa negaret
Arva coli, trifida Neptunus cuſpide montes
Impulit adverſos, tum forti ſaucius ictu
Diſſiluit gelido vertex Oſſæus Olympo.
Carceribus laxantur aquæ, fractoque meatu
Redduntur fluviique mari, telluſque colonis.
Poſtquam victa manu duros Trinacria nexus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Solvit, & immenſo late diſceſſit hiatu;
Apparet ſubitus cælo timor. aſtra viarum
Mutavere fidem. vetito ſe proluit Arctos
Æquore. præcipitat pigrum formido Booten.
Horruit Orion. audito palluit Atlas
Hinnitu. rutilos obſcurat anhelitus axes
Diſcolor, & longa ſolitos caligine paſci
Terruit orbis equos, preſſis hæſere lupatis
Attoniti meliore polo. rurſuſque verendum
In Chaos obliquo certant temone reverti.
Mox ubi pulſato ſenſerunt verbera tergo,
Et ſolem didicere pati: torrentius amne
Hiberno, tortaque ruunt pernicius haſta.
Quantum non jaculum Parthi, non impetus Auſtri,
Non leve ſollicitæ mentis diſcurrit acumen.
Sanguine frena calent: corrumpit ſpiritus auras
Letifer: infectæ ſpumis vitiantur arenæ.
Diffugiunt Nymphæ: rapitur Proſerpina curru,
Imploratque Deas. jam Gorgonis ora revelat
Pallas, & intento feſtinat Delia cornu:
Nec patruo cedunt. ſtimulat communis in arma
Virginitas, crimenque feri raptoris acerbat.
Ille, velut ſtabuli decus, armentique juvencam
Cum Leo poſſedit, nudataque pectora fodit
Vnguibus, & rabiem totos exegit in armos,
Stat craſſa turpis ſanie, nodoſque jubarum
Excutit, & viles paſtorum deſpicit iras.
Ignavi domitor mundi, teterrime fratrum,
Pallas ait, quæ te ſtimulis, facibuſque profanis
Eumenides movere? tua cur ſede relicta,
Audes Tartareis mundum inceſtare quadrigis?
Sunt tibi deformes Diræ: ſunt altera Lethes
Flumina: ſunt triſtes Furiæ te conjuge dignæ.
Fratris linque domos: alienam deſere ſortem:
Nocte tua contentus abi. quid viva ſepultis
Admiſces? noſtrum quid proteris advena mundum?
Talia vociferans avidos tranſire minaci
Cornipedes umbone ferit, clypeique retardat
Objice, Gorgoneiſque premens aſſibilat hydris,
Prætentaſque aperit criſtas. libratur in ictum
Fraxinus, & nigros illuminat obvia currus.
Miſſaque pene foret, ni Iuppiter æthere ſummo
Pacificas rubri torſiſſet fulminis alas,

Con-

Confeſſus ſocerum. nimbis Hymenæus hiulcis
Intonat, & teſtes firmant connubia flammæ.
Invitæ ceſſere Deæ. compeſcuit arcum
Cum gemitu, taleſque dedit Latonia voces:
Sis memor, ô, longumque vale. reverentia patris
Obſtitit auxilio: nec nos defendere contra
Poſſumus. imperio vinci majore fatemur.
In te conjurat genitor. populoque ſilenti
Traderis, heu, cupidas non adſpectura ſorores,
Æqualeſque choros. quæ te fortuna ſupernis
Abſtulit, & tanto damnavit ſidera luctu?
Iam neque Partheniis innectere retia luſtris,
Nec pharetram geſtare libet. ſecurus ubique
Spumet aper, ſævique fremant impune leones.
Te juga Taygeti, poſito te Mænala flebunt
Venatu, mœſtoque diu lugebere Cyntho.
Delphica quin etiam fratris delubra tacebunt.
Interea volucri fertur Proſerpina curru
Cæſariem diffuſa Noto, planctuque lacertos
Verberat, & quæſtus ad nubila fundit inanes.
Cur non torſiſti manibus fabricata Cyclopum
In nos tela, pater? ſic me crudelibus Vmbris
Tradere, ſic toto placuit depellere mundo?
Nullane te flectit pietas? nihilumne paternæ
Mentis ineſt? tantas quo crimine movimus iras?
Non ego, cum rapido ſæviret Phlegra tumultu,
Signa Deis adverſa tuli: non robore noſtro
Oſſa pruinoſum vexit glacialis Olympum.
Quod conata nefas, aut cujus conſcia culpæ
Exſul ad immanes Erebi detrudor hiatus?
O fortunatas, alii quaſcunque tulere
Raptores! ſaltem communi Sole fruuntur:
Sed mihi virginitas pariter cælumque negatur,
Eripitur cum Sole pudor, terriſque relictis
Infelix Stygio ducor captiva Tyranno.
O male dilecti flores, deſpectaque matris
Conſilia! ô Veneris deprenſæ ſerius artes!
Mater io, ſeu te Phrygiis in vallibus Idæ
Mygdonio buxus circumſonat horrida cantu,
Seu tu ſanguineis ululantia Dindyma Gallis
Incolis, & ſtrictos Curetum reſpicis enſes,
Exitio ſuccurre meo: compeſce furentem:
Comprime ferales torvi prædonis habenas:

Talibus ille ferox dictis, fletuque decoro
Vincitur, & primi ſuſpiria ſentit amoris.
Tunc ferrugineo lacrymas deterſit amictu,
Et placida mœſtum ſolatur voce dolorem:
Deſine funeſtis animum, Proſerpina, curis,
Et vano vexare metu. majora dabuntur
Sceptra, nec indigni tedas patiere mariti.
Illa ego Saturni proles, cui machina rerum
Servit, & immenſum tendit per inane poteſtas,
Amiſſum ne crede diem. ſunt altera nobis
Sidera: ſunt orbes alii. lumenque videbis
Purius: Elyſiumque magis mirabere ſolem,
Cultoreſque pios. illic pretioſior ætas
Aurea progenies habitat. ſemperque tenemus,
Quod ſuperi meruere ſemel. nec mollia deſunt
Prata tibi, Zephyris illic melioribus halant
Perpetui flores, quos nec tua protulit Ætna.
Eſt etiam lucis arbor prædives opacis,
Fulgentes viridi ramos curvata metallo,
Hæc tibi ſacra datur. fortunatumque tenebis
Autumnum, & fulvis ſemper ditabere pomis.
Parva loquor. quidquid liquidus complectitur aër,
Quidquid alit tellus, quidquid maris equora verrunt,
Quod fluvii volvunt, quod nutrivere paludes,
Cuncta tuis pariter cedent animalia regnis
Lunari ſubjecta globo, qui ſeptimus auras
Ambit, & æternis mortalia ſeparat aſtris.
Sub tua purpurei venient veſtigia Reges
Depoſito luxu, turba cum paupere miſti.
Omnia mors æquat. tu damnatura nocentes:
Tu requiem latura piis: te judice ſontes
Improba cogentur vitæ commiſſa fateri.
Accipe Lethæo famulas cum gurgite Parcas.
Sit fatum quodcunque velis. hæc fatus ovantes
Exhortatur equos, & Tænara mitior intrat.
Conveniunt animæ, quantas truculentior Auſter
Decutit arboribus frondes, aut nubibus imbres
Colligit, aut frangit fluctus, aut torquet arenas.
Cunctaque præcipiti ſtipantur Tartara curſu
Inſignem viſura nurum. mox ipſe ſerenus
Ingreditur facili paſſus molleſcere riſu,
Diſſimiliſque ſui, dominis intrantibus ingens
Aſſurgit Phlegethon. flagrantibus hiſpida rivis
Bar-

Barba madet, totoque fluunt incendia vultu.
Occurrunt propere lecta de plebe miniſtri.
Pars altos revocant currus, freniſque ſolutis
Vertunt emeritos ad paſcua nota jugales.
Pars aulæa tenent. alii prætexere ramis
Limina, & in thalamis cultas extollere veſtes.
Reginam caſto cinxerunt agmine matres
Elyſiæ, teneroſque levant ſermone dolores,
Et ſparſos religant crines, & vultibus addunt
Flammea ſollicitum prævelatura pudorem.
Pallida lætatur regio, genteſque ſepultæ
Luxuriant, epuliſque vacant genialibus Vmbræ,
Grata coronati peragunt convivia Manes.
Rumpunt inſoliti tenebroſa ſilentia cantus.
Sedantur gemitus Erebi, ſe ſponte relaxat
Squalor, & æternam patitur rareſcere noctem:
Vrna nec incertas verſat Minoïa ſortes,
Verbera nulla ſonant, nulloque frementia luctu
Impia dilatis reſpirant Tartara pœnis.
Non rota ſuſpenſum præceps Ixiona torquet:
Non aqua Tantalicis ſubducitur invida labris.
Solvitur Ixion, invenit Tantalus undas,
Et Tityus tandem ſpatioſos erigit artus:
Squalentiſque novem detexit jugera campi.
Tantus erat: lateriſque piger ſulcator opaci
Invitus trahitur laſſo de pectore vultur,
   Abreptaſque dolet jam non ſibi creſcere fibras.
Oblitæ ſcelerum, formidatique furoris
Eumenides cratera parant, & vina feroci
Crine bibunt, flexiſque minis jam lene canentes,
Extendunt ſocios ad pocula plena ceraſtas,
Ac feſtas alio ſuccendunt lumine tedas.
Tunc & peſtiferi pacatum limen Averni
Innocuæ tranſiſtis aves, flatumque repreſſit
Amſanctus. tacuit fixo torrente vorago.
Tunc Acheronteos mutato gurgite fontes
Lacte novo tumuiſſe ferunt, ederiſque virentem
Cocyton dulci perhibent ſtagnaſſe Lyæo.
Stamina non rupit Lacheſis, nec turbida ſacris
Obſtrepitant lamenta choris. mors nulla vagatur
In terris, nullæque rogum planxere parentes.
Navita non moritur fluctu, non cuſpide miles.
Oppida funerei pollent immunia leti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Impexoſque ſenex velavit arundine crines
Portitor, & vacuos egit cum carmine remos.
Iam ſuus inferno proceſſerat Heſperus orbi.
Ducitur in thalamum virgo. ſtat pronuba juxta
Stellantes Nox picta ſinus, tangenſque cubile
Omnia perpetuo genitalia fœdere ſanxit.
Exſultant cum voce pii; Ditiſque ſub aula
Talia pervigili ducunt exordia plauſu.
Noſtra parens Iuno, tuque ô germane Tonantis
Et gener, unanimi conſortia ducite ſomni,
Mutuaque alternis innectite colla lacertis.
Iam felix oritur proles: jam læta futuros
Expectat natura Deos. nova numina rebus
Addite, & optatos Cereri proferte nepotes.

CL. CLAVDIANI
DE
RAPTV PROSERPINÆ
LIBER III.

Iuppiter interea cinctam Thaumantida nimbis
Ire jubet, totoque Deos arceſſere mundo.
Illa colorato Zephyris illapſa volatu
Numina conclamat pelagi, Nymphaſque morantes
Increpat, & fluvios humentibus evocat antris.
Ancipites, trepidique ruunt, quæ cauſſa quietos
Excierit; tanto quæ res agitanda tumultu.
Vt patuit ſtellata domus, conſidere juſſi.
Nec confuſus honor. Cæleſtibus ordine ſedes
Prima datur: tractum proceres tenuere ſecundum
Æquorei, placidus Nereus, & lucida Phorci
Canities. Glaucum ſeries extrema biformem
Accipit, & certo manſurum Protea vultu.
Nec non & ſenibus fluviis conceſſa ſedendi
Gloria. plebejo ſtat cætera more juventus,
Mille amnes. liquidis incumbunt patribus udæ
Naïdes, & taciti mirantur ſidera Fauni.
Tum gravis ex alto Genitor ſic orſus Olympo eſt:
Adduxere meas iterum mortalia curas
Iampridem neglecta mihi, Saturnia poſtquam
Otia, & ignavi ſenium cognovimus ævi,

Sopi-

opitoſque diu populos torpore paterno
ollicitæ placuit ſtimulis impellere vitæ,
cultis ne ſponte ſeges grandeſceret arvis,
ndaret neu ſilva favis, neu vina tumerent
ontibus, & totæ fremerent in pocula ripæ.
laud equidem invideo (nec enim liveſcere fas eſt,
el nocuiſſe Deos) ſed quod diſſuaſor honeſti
uxus, & humanas oblimat copia mentes,
rovocet ut ſegnes animos, rerumque remotas
ngenioſa vias paullatim exploret egeſtas:
tque artes pariat ſollertia, nutriat uſus.
unc mihi cum magnis inſtat Natura querelis
umanum relevare genus, durumque Tyrannum,
mmitemque vocat, regnataque ſecula patri
ommemorat, parcumque Iovem ſe divite clamat.
ur campos horrere ſitu, dumiſque repleri
ura velim, & nullis exornem fructibus annum?
e jam, quæ genitrix mortalibus ante fuiſſet,
n diræ ſubito mores tranſiſſe novercæ.
Quid mentem traxiſſe polo, quid profuit altum
rexiſſe caput, pecudum ſi more pererrant
Avia, ſi frangunt communia pabula glandes?
Hæccine vita juvat ſilveſtribus abdita luſtris
Indiſcreta feris? tales cum ſæpe parentis
Pertulerim queſtus. tandem clementior orbi,
Chaonio ſtatui gentes avertere victu.
Atque ideo Cererem, quæ nunc ignara malorum
Verberat Idæos torva cum matre leones,
Per mare, per terras avido diſcurrere luctu
Decretum, donec natæ lætata repertæ
Indicio tribuat fruges, curruſque feratur
Nubibus, ignotas populis ſparſurus ariſtas.
Et juga cærulei ſubeant Actæa dracones.
Quod ſi quis Cereri raptorem prodere Divum
Audeat: imperii molem, pacemque profundam
Obteſtor rerum, natus licet ille, ſororve,
Vel conjux fuerit, natarumve agminis una,
Se licet illa meo conceptam vertice jactet,
Sentiet iratam procul ægida, ſentiet ictum
Fulminis, & genitum divina ſorte pigebit,
Optabitque mori. tunc vulnere languidus ipſi
Tradetur genero, paſſurus prodita regna,
Et ſciet an propriæ conſpirent Tartara cauſſæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Hoc ſanctum. manſura fluant hoc ordine fata.
Dixit, & horrendo concuſſit ſidera motu.
At procul armiſoni Cererem ſub rupibus antri
Securam, placidamque diu, jam certa peracti
Terrebant ſimulacra mali, noctesque timorem
Ingeminant, omnique perit Proſerpina ſomno.
Namque modo immiſſis invadi viſcera telis,
Nunc ſibi mutatas horret nigreſcere veſtes,
Nunc ſteriles mediis frondere Penatibus ornos.
Stabat præterea luco dilectior omni
Laurus, virgineos olim quæ fronde pudica
Vmbrabat thalamos. hanc ima ſtirpe reciſam
Vidit, & incomtos fœdari pulvere ramos:
Quærentique nefas Dryades dixere gementes,
Tartarea furias debellaviſſe bipenni.
Sed tunc ipſa ſui, jam non ambagibus ullis,
Nuntia materno facies inſerta ſopori.
Namque videbatur tenebroſo obtecta receſſu
Carceris, & ſævis Proſerpina vincta catenis.
Non qualem Siculis olim mandaverat arvis,
Nec qualem roſeis nuper convallibus Ætnæ
Suſpexere Deæ, ſqualebat pulchrior auro
Cæſaries, & nox oculorum infecerat ignes.
Exhauſtuſque gelu pallet rubor. ille ſuperbi
Flammeus oris honos, & non ceſſura pruinis
Membra colorantur picei caligine regni.
Ergo hanc ut dubio vix tandem agnoſcere vultu
Evaluit: cujus tot pœnæ criminis? inquit.
Vnde hæc informis macies? cui tanta poteſtas
In me ſævitiæ eſt? rigidi cur vincula ferri
Vix aptanda feris, molles meruere lacerti?
Tu mea tu proles? an vana fallimur umbra?
Illa refert: Heu dira parens, natæque peremtæ
Immemor! heu fulvas animo tranſgreſſa leænas!
Tantane te noſtri tenuere oblivia? tantum
Vnica deſpicior? certe Proſerpina nomen
Dulce tibi, tali quæ nunc, ut cernis, hiatu
Suppliciis incluſa feror. tu ſæva choreis
Indulges, Phrygiaſq; etiamnum interſtrepis urbes.
Quod ſi non omnem pepuliſti pectore matrem,
Si tu ſancta Ceres, & te non Caſpia tigris
Edidit: his oro miſeram defende catenis,
Inque ſuperna refer, prohibent ſi fata reverti;
Vel

Vel ſaltem viſura veni. ſic fata, trementes
Tendere conatur palmas, vis improba ferri
Impedit, & motæ ſomnum excuſſere catenæ.
Obriguit viſis. gaudet non vera fuiſſe,
Complexu caruiſſe dolet. penetralibus amens
Proſilit, & tali compellat voce Cybellen.
 Iam non ulterius Phrygia tellure morabor
Sancta parens. revocat tandem cuſtodia cari
Pignoris, & cunctis objecti fraudibus anni.
Non mihi Cyclopum quamvis exſtructa caminis,
Culmina fida ſatis. timeo, ne fama latebras
Prodiderit, leviusque meum Trinacria celet
Depoſitum. terret nimium vulgata locorum
Nobilitas. aliis ſedes obſcurior oris
Exquirenda mihi. gemitu, flammiſque propinquis
Enceladi, nequeunt umbracula noſtra taceri.
Somnia quinetiam variis infauſta figuris
Sæpe monent. nullusque dies non triſte minatur
Augurium, quoties flaventia ſerta comarum
Sponte cadunt: quoties exſudat ab ubere ſanguis:
Larga vel invito prorumpunt flumina vultu,
Injuſſæque manus mirantia pectora tundunt.
Si buxos inflare velim, ferale gemiſcunt:
Tympana ſi quatiã, planctũ mihi tympana reddunt.
Ah vereor, ne quid portendant omina veri!
Heu longæ nocuere moræ! procul irrita venti
Dicta ferant. ſubicit Cybele: non tanta Tonanti
Segnities, ut non pro pignore fulmina mittat.
I tamen, & nullo turbata revertere caſu.
 Hæc ubi; digreditur templis: ſed nulla ruenti
Mobilitas. tardos queritur non ire jugales,
Immeritasque movens alterno verbere pinnas
Sicaniam quærit, cum nec dum adſcenderit Idam.
Cuncta pavet, ſperatque nihil. ſic æſtuat ales,
Quæ teneros humili fœtus commiſerit orno
Allatura cibos, & plurima cogitat abſens:
Ne gracilem ventus diſcuſſerit arbore nidum:
Ne furtum pateant homini, neu præda colubris.
Vt domus excubiis incuſtodita remotis,
Et reſupinati neglecto cardine poſtes,
Flebilis & tacitæ ſpecies apparuit aulæ;
Non exſpectato reſpectu cladis, amictus
Conſcidit, & fractas cum crine avellit ariſtas.

Hæ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Hæſerunt lacrimæ : nec vox, aut ſpiritus oris
Redditur. atque imis vibrat tremor oſſa medullis.
Succidui titubant greſſus, foribusque recluſis,
Dum vacuas ſedes, & deſolata pererrat
Atria, ſemirutas confuſo ſtamine telas,
Atque interceptas agnoſcit pectinis artes.
Divinus perit ille labor, ſpatiumque relictum
Audax ſacrilego ſupplebat aranea textu.
Nec deflet, plangitque malum : tamen oſcula telæ
Figit, & abrumpit mutas in fila querelas,
Attritosque manu radios, projectaque penſa,
Cunctaque virgineo ſparſa oblectamina ludo.
Ceu natam preſſat gremio, caſtumque cubile,
Deſertosque toros, &, ſicubi ſederat olim,
Perlegit. attonitus ſtabulo ceu paſtor inani,
Cui pecus, aut rabies Pœnorum inopina leonum,
Aut populatrices infeſtavere catervæ.
Serus at ille redit, vaſtataque paſcua luſtrans
Non reſponſuros ciet, imploratque juvencos.
Atque ibi ſecreta tectorum in parte jacentem
Adſpicit Electram, natæ quæ ſedula nutrix,
Oceani priſcas inter notiſſima Nymphas.
Par Cereri pietas. hæc poſt cunabula dulci
Ferre ſinu, ſummoque Iovi deducere parvam
Sueverat, & genibus ludentem aptare paternis.
Hæc comes, hæc cuſtos, hæc proxima mater haberi.
Tum laceras effuſa comas, & pulvere cano
Sordida, ſidereæ raptus lugebat alumnæ.
Hanc aggreſſa Ceres. poſtquam ſuſpiria tandem
Laxavit, frenosque dolor: quod cernimus, inquit,
Excidium ? cui præda feror ? regnatne maritus ?
An cælum Titanes habent ? quæ talia vivo
Auſa tonante manus ? rupitne Typhoëa cervix
Inarimen ? fractane jugi compage Veſevi
Alcyoneus per ſtagna pedes Tyrrhena cucurrit ?
An vicina mihi quaſſatis faucibus Ætna
Protulit Enceladum ? noſtros an forte Penates
Appetiit centum Briareïa turba lacertis ?
Heu, ubi nunc eſt nata mihi ? quo mille miniſtræ ?
Quo Cyane ? volucres quæ vis Sirenas abegit ?
Hæccine veſtra fides ? ſic fas aliena tueri
Pignora ? contremuit nutrix, mærorque timori
Ceſſit, & aſpectus miſeræ non ferre parentis
Eutum

Emtum morte velit, longumque immota moratur
Auctorem dubium, certumque expromere funus,
Vix tamen hæc: acies utinam veſana Gigantum
Hanc dederit cladem. levius communia tangunt;
Sed Divæ, multoque minus quod rere, ſorores
In noſtras nimium conjuravere ruinas.
Inſidias Superum, cognataque vulnera cernis
Invidiæ. Phlegra nobis incenſior æther.
Florebat tranquilla domus, nec limina virgo
Linquere, nec virides audebat viſere ſaltus
Præceptis obſtricta tuis. telæ labor illi,
Sirenes requies, ſermonum gratia mecum,
Mecum ſomnus erat, caſtique per atria ludi.
Cum ſubito (dubium quonam monſtrante tenebras
Præſcierit) Cytherea venit. ſuſpectaque nobis
Ne foret, hinc Phœben comites, hinc Pallada junxit.
Protinus effuſo lætam ſe fingere riſu,
Nec ſemel amplecti, nomenque iterare ſororis,
Et dura de matre queri, quæ tale receſſu
Maluerit damnare decus, vetitamque Dearum
Colloquio patriis procul abſentaverit aſtris.
Noſtra rudis gaudere malis, & nectare largo
Inſtaurare dapes; nunc arma, habitumque Dianæ
Induitur, digitiſque attentat mollibus arcum.
Nunc crinita jubis galeam laudante Minerva
Implet, & ingentem clypeum geſtare laborat.
Prima Venus campos, Ætnæaque rura maligno
Ingerit affatu, vicinos callida flores
Ingeminat, meritumque loci velut inſcia quærit.
Nec credit, quod bruma roſas innoxia ſervet,
Quod gelidi rubeant alieno gramine menſes,
Verna nec iratum timeant virgulta Booten.
Dum loca miratur, ſtudio dum flagrat eundi,
Perſuadet teneris, heu, lubrica moribus ætas!
Quos ego nequidquam planctus, quas irrita fudi
Ore preces? ruit illa tamen confiſa ſororum
Præſidio. famulæ longo pòſt ordine Nymphæ.
Itur in æterno veſtitos gramine campos,
Et prima ſub luce legunt, cum rore ſerenus
Alget ager, ſparſoſque bibunt violaria ſuccos.
Sed poſtquam medio ſol altior adſtitit orbe,
Ecce polum nox alta rapit, tremefactaque nutat
Inſula cornipedum ſtrepitu, curſuque rotarum.

Noſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Noſſe nec aurigam licuit: ſeu mortifer æſtus,
Seu mors ipſa fuit. lutor permanſit in herbis.
Deficiunt rivi. ſqualent rubigine prata,
Et nihil afflatum vivit. pallere liguſtra,
Exſpirare roſas, decreſcere lilia vidi.
Vt rauco reduces tractu detorſit habenas,
Nox ſua proſequitur currum; lux redditur orbi,
Perſephone nulla eſt. voto rediere peracto,
Nec manſere Deæ. mediis invenimus arvis
Exanimem Cyanen. cervix redimita jacebat,
Et caligantes marcebant fronte coronæ.
Aggredimur ſubito, caſus ſcitamur heriles,
(Nam propior cladi ſteterat) quis vultus equorum?
Quis regat? illa nihil: tacito ſed lapſa veneno
Solvitur in laticem. ſubrepſit crinibus humor.
Liquitur, in roremque pedes, & brachia manant,
Noſtraque mox lambit veſtigia perſpicuus fons.
Diſcedunt aliæ rapidis Acheloïdes alis
Sublatæ. Siculi latus obſedere Pelori,
Accenſæque malo jam non impune canoras
In peſtem vertere lyras. vox blanda carinas
Alligat. audito frenantur carmine remi.
Sola domi luctu ſenium tractura relinquor.
Hæret adhuc ſuſpenſa Ceres, & ſingula demens,
Ceu nondum tranſacta timet: mox lumina torquens
Vultu ad Cælicolas furiato pectore fertur.
Arduus Hyrcana quatitur ſic matre Niphates,
Cujus Achæmenio Regi ludibria natos
Avexit tremebundus eques, fremit illa marito
Mobilior Zephyro, totamque virentibus iram
Diſpergit maculis, jamjamque hauſura profundo
Ore virum, vitreæ tardatur imagine formæ.
Haud aliter toto genitrix bacchatur Olympo,
Reddite vociferans: non me vagus edidit amnis:
Non Dryadum de plebe ſumus, turrita Cybelle
Me quoque Saturno genuit. quo jura Deorum,
Quo leges cecidere poli? quid vivere recte
Proderit? en audet noti Cytherea pudoris
Oſtentare ſuos poſt Lemnia vincula vultus.
Hos animos bonus ille ſopor, caſtúmque cubile
Præbuit, amplexus hoc promeruere pudici.
Nec mirum, ſi turpe nihil poſt talia ducit.
Quid vos expertes thalami? tantumne relictus

Vir-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Virginitatis honos ? tantum mutata voluntas ?
Iam Veneri, & ſociis junctæ raptoribus itis ?
O templis Scythiæ, atque hominem ſitientibus aris?
Vtraque digna coli. tanti quæ cauſa furoris ?
Quam mea vel dicto tenui Proſerpina læſit ?
Scilicet hæc caris pepulit te, Delia, ſilvis :
Aut tibi commiſſas rapuit, Tritonia, pugnas.
An gravis alloquio ? veſtros an forte petebat
Importuna choros ? atqui Trinacria longe,
Eſſet ne vobis oneri, deſerta colebat.
Quid latuiſſe juvat ? rabiem livoris acerbi
Nulla poteſt placare dies : his increpat omnes
Vocibus. aſt illæ (prohibet reverentia patris)
Aut reticent : aut noſſe negant, reſponſaque matri
Dant lacrymas. quid agat? rurſus ſe victa remittit,
Inque humiles demiſſa preces, Ignoſcite, ſi quid
Intumuit pietas: ſi quid flagrantius actum eſt
Quam decuit miſeram. ſupplex, miſerandaq; veſtris
Advolvor genibus. liceat cognoſcere ſortem.
Hoc tantum liceat, certos habuiſſe dolores.
Scire peto quæ forma mali: quamcunque dediſtis
Fortunam, ſi nota, feram; fatumque putabo,
Non ſcelus. adſpectum precor indulgete parenti.
Non repetam quæſita manu. ſecurus habeto
Quiſquis es. affirmo prædam. deſiſte vereri.
Quod ſi vos aliquo prævenit munere raptor ;
Tu certe, Latona, refer. confeſſa Diana
Forte tibi, noſti quid ſit Lucina, timorque
Pro genitis, & quantus amor, partuſque tuliſti
Tu geminos : hæc una mihi. ſic crine fruaris
Semper Apollineo, ſic me felicior ævum
Mater agas. largis tunc imbribus ora madeſcunt.
Quid tantum eſt dignum fleri, dignumque taceri?
Hei mihi, diſcedunt omnes. quid vana moraris
Vlterius? non bella palam cæleſtia ſentis ?
Quin potius natam pelago, terriſque requiris ?
Accingar luſtrare diem. per devia rerum
Indefeſſa ferar. nulla ceſſabitur hora.
Non requies, non ſomnus erit, dum pignus ademtum
Inveniam, gremio quamvis mergatur Iberæ
Tethyos, & rubro jaceat vallata profundo.
Non Rheni glacies, non me Rhipæa tenebunt
Frigora : non dubio Syrtis cunctabitur æſtu.

Stat fines penetrare Noti, Boreæque nivalem
Veſtigare domum. primo calcabitur Atlas
Occaſu, facibuſque meis lucebit Hydaſpes.
Impius errantem videat per rura per urbes
Iuppiter. extincta ſatietur pellice Iuno.
Inſultate mihi. cœlo regnate ſuperbi.
Ducite præclarum Cereris de ſtirpe triumphum.
Sic fatur, notæque jugis illabitur Ætnæ,
Noctivago tedas inflammatura labori. (præfe
Lucus erat prope flumen Acin, quod candid
Sæpe mari, pulcroque ſecat Galatea natatu,
Denſus, & innexis Ætnæa cacumina ramis,
Qua libet uſque tegens. illic poſuiſſe cruentam
Ægida, captivamque pater poſt prælia prædam
Advexiſſe datur. Phlegræis ſilva ſuperbit
Exuviis, totumque nemus victoria veſtit.
Hic patuli rictus: hic prodigioſa Gigantum
Tergora dependent, & adhuc crudele minantur
Affixæ facies truncis, immaniaque oſſa
Serpentum paſſim tumulis exſanguibus albent,
Et rigidæ multo ſuſpirant fulmine pelles,
Nullaque non magni jactat ſe nominis arbor.
Hæc centumgemini ſtrictos Ægeonis enſes
Curvata vix fronde levat. liventibus illa
Exſultat Cœi ſpoliis. hæc arma Mimantis
Suſtinet. hos onerat ramos exutus Ophion.
Altior & cunctis abies, umbroſaque late
Ipſius Enceladi fumantia geſtat opima
Summi terrigenûm Regis, caderetque gravata
Pondere, ni lapſum fulciret proxima quercus.
Inde timor, numenque loco: nemoriſque ſenectæ
Parcitur, ætheriiſque nefas nocuiſſe tropæis.
Paſcere nullus oves, nec robora lædere Cyclops
Audet, & ipſe fugit ſacra Polyphemus ab umbra.
Non tamen hoc tardata Ceres. accenditur ultro
Relligione loci, vibratque incerta ſecurim,
Ipſum etiam petitura Iovem. ſuccidere pinus,
Et magis enodes properat proſternere cedros,
Exploratque habiles truncos, rectique tenorem
Stipitis, & certo prætentat brachia niſu.
Sic qui vecturus longinqua per æquora merces
Molitur tellure ratem, vitamque procellis
Objectare parat; fagos metitur, & alnos,

Et

Et varium rudibus ſilvis accommodat uſum.
Quæ longa eſt; tumidis præbebit cornua velis:
Quæ fortis; clavo potior: quæ lenta; ſavebit
Remigio: ſtagni patiens, aptanda carinæ.
Tollebant geminæ capita inviolata cupreſſus
Ceſpite vicino; quales non rupibus Idæ
Miratur Simois; quales non divite ripa
Lambit Apollinei nemoris nutritor Orontes.
Germanas adeo credas: ſic frondibus æquis
Adſtant, & ſocio deſpectant vertice lucum.
Hæ placuere faces. pernix invadit utramque
Cincta ſinus, exſerta manus, armata bipenni:
Alternaſque ferit, totiſque obnixa trementes
Viribus impellit. pariter traxere ruinam,
Et pariter poſuere comas, campoque recumbunt.
Faunorum Dryadumque dolor. complectitur ambas,
Sicut erant, alteque levat, retroque ſolutis
Crinibus, adſcendit faſtigia montis anheli.
Exſuperatque æſtus, & nulli pervia ſaxa,
Atque indignantes veſtigia calcat arenas.
Qualis peſtiferas animare ad crimina taxos
Torva Megæra ruit; Cadmi ſeu mœnia poſcat;
Sive Thyeſteis properet ſævire Mycenis.
Dant tenebræ, Maneſque locum, plantiſq; reſultant
Tartara ferratis: donec Phlegethontis in unda
Conſtitit, & plenos accepit lampade fluctus.
Poſtquam eſt perventum ſcopuli flagrantis in ora;
Protinus arſuras averſa fronte cupreſſus
Faucibus injecit mediis, lateque cavernas
Texit, & undantem flammarum obſtruxit hiatum.
Compreſſo mons igne tonat, clauſuſque laborat
Mulciber, obducti nequeunt exire vapores.
Coniferi micuere apices, crevitque favillis
Ætna novis. ſtrident admiſſo ſulfure rami.
Tum, ne deficerent tantis erroribus ignes,
Semper inocciduos, inſopitoſque manere
Iuſſit, & arcano perfudit robora ſucco;
Quo Phaëthon irrorat equos, quo Luna juvencos,
Iamque ſoporiferas nocturna ſilentia terris
Explicuere vices. laniato pectore longas
Inchoat illa vias, & ſic ingreſſa profatur:
Non tales geſtare tibi, Proſerpina, tedas
Sperabam: ſed vota mihi communia matrum,

Et thalami, feſtæque faces, cæloque canendus
Ante oculos Hymenæus erat. ſic Numina fatis
Volvimur, & Lacheſis nullo diſcrimine ſævit.
Quam nuper ſublimis eram, quantiſque procorum
Cingebar ſtudiis! quæ non mihi pignus ob unum
Cedebat numeroſa parens? tu prima voluptas,
Tu poſtrema mihi: per te fœcunda videbar.
O decus, ô requies, ô grata ſuperbia matris!
Qua geſſi florente Deam: qua ſoſpite nunquam
Inferior Iunone fui: nunc ſqualida, vilis.
Hoc placitum patri. cur autem adſcribimus illum
His lacrymis? ego te, fateor, crudelis ademi,
Quæ te deſerui ſolam: quæ inſtantibus ultro
Hoſtibus expoſui. raucis ſecura fruebar
Nimirum thiaſis, & læta ſonantibus armis
Iungebam Phrygios, cum tu raperere, leones.
Accipe, quas merui, pœnas. en ora fatiſcunt
Vulneribus, grandeſque rubent in pectore ſulci,
Immemor en uterus crebro contunditur ictu.
Qua te parte poli, quo te ſub cardine quæram?
Quis monſtrator erit? quæ me veſtigia ducent?
Quis currus? ferus ille quis eſt? terræne, mariſne
Incola? quæ volucrum deprendam ſigna rotarum?
Ibo, ibo, quocumque pedes, quocumque jubebit
Caſus. ſic Venerem quærat deſerta Dione.
Efficietne labor? rurſus te, nata, licebit
Amplecti? manet ille decor? manet ille genarum
Fulgor? an infelix talem fortaſſe videbo,
Qualis nocte venis? qualem per ſomnia vidi?
Sic ait, & prima greſſus molitur ab Ætna,
Exitiique reos flores, ipſumque rapinæ
Deteſtata locum ſequitur diſperſa viarum
Indicia, & pleno rimatur lumine campos,
Inclinatque faces. omnis madet orbita fletu,
Omnibus admugit, quacumque it, in æthere ſilvis.
Annatat umbra fretis, extremaque lucis imago
Italiam, Libyamque ferit. clareſcit Etruſcum
Litus, & accenſo reſplendent æquore Syrtes.
Antra procul Scyllæa petit, canibuſque reductis
Pars ſtupefacta ſilet, pars nondum exterrita latrat.

* * *

Reliqua deſiderantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAVDIANI
IN RVFINVM
LIBER I.

Præfatio.

PHœbeo domitus Python cum decidit arcu,
 Membraque Cirrhæo fudit anhela jugo:
Qui ſpiris tegeret montes, hauriret hiatu
 Flumina, ſanguineis tangeret aſtra jubis:
Iam liber Parnaſſus erat, nexuque ſoluto
 Cœperat erecta ſurgere fronde nemus:
Concuſſaque diu ſpatioſis tractibus orni
 Securas ventis explicuere comas.
Et qui vipereo ſpumavit ſæpe veneno
 Cephiſſus, liquidis purior ibat aquis.
Omnis Iô Pæan regio ſonat, omnia Phœbum
 Rura canunt. Tripodas plenior aura rotat.
Auditoque procul Muſarum carmine dulci,
 Ad Themidis coëunt antra ſevera Deæ.
Nunc alio Domini telis Pythone peremto,
 Convenit ad noſtram ſacra caterva lyram,
Qui ſtabilem ſervant Auguſtis fratribus orbem,
 Iuſtitia pacem, viribus arma regunt.

SÆpe mihi dubiam traxit ſententia mentem,
Curarent Superi terras, an nullus ineſſet
Rector, & incerto fluerent mortalia caſu.
Nam cum diſpoſiti quæſiſſem fœdera mundi,
Præſcriptoſque maris fines, annique meatus,
Et lucis, noctiſque vices: tunc omnia rebar
Conſilio firmata Dei, qui lege moveri
Sidera, qui fruges diverſo tempore naſci,
Qui variam Phœben alieno juſſerit igne
Compleri, Solemque ſuo: porrexerit undis,
Litora: tellurem medio libraverit axe.
Sed cum res hominum tanta caligine volvi
Adſpicerem, lætoſque diu florere nocentes,
Vexarique pios: rurſus labefacta cadebat
Relligio, cauſſæque viam non ſponte ſequebar
Alterius, vacuo quæ currere ſemina motu
Affirmat, magnumque novas per inane figuras

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Fortuna, non arte, regi: quæ Numina ſenſu
Ambiguo vel nulla putat, vel neſcia noſtri.
Abſtulit hunc tandem Rufini pœna tumultum,
Abſolvitque Deos. jam non ad culmina rerum
Injuſtos creviſſe queror. tolluntur in altum,
Vt lapſu graviore ruant. vos pandite vati
Pierides, quo tanta lues eruperit ortu.
Invidiæ quondam ſtimulis incanduit atrox
Alecto, placidas late cum cerneret urbes.
Protinus infernas ad limina tetra ſorores
Concilium deforme vocat. glomerantur in unum
Innumeræ peſtes Erebi, quaſcumque ſiniſtro
Nox genuit fœtu: nutrix Diſcordia belli,
Imperioſa Fames; leto vicina Senectus;
Impatienſque ſui Morbus, Livorque ſecundis
Anxius, & ſciſſo mœrens velamine Luctus,
Et Timor, & cæco præceps Audacia vultu,
Et Luxus populator opum, cui ſemper adhærens
Infelix humili greſſu comitatur Egeſtas.
Fœdaque Avaritiæ complexæ pectora matris
Inſomnes longo veniunt examine Curæ.
Complentur vario ferrata ſedilia cœtu,
Torvaque collectis ſtipatur Curia monſtris.
Alecto ſtetit in mediis, vulguſque tacere
Iuſſit, & obſtantes in tergum reppulit angues,
Perque humeros errare dedit: tum corde ſub imo
Incluſam rabidis patefecit vocibus iram.
Siccine tranquillo produci ſecula curſu,
Sic fortunatas patiemur vivere gentes?
Quæ nova corrupit noſtros clementia mores?
Quo rabies innata perit? quid inania proſunt
Verbera? quid facibus nequicquam cingimur atris?
Heu nimis ignavæ, quas cælo Iuppiter arcet,
Theudoſius terris. en aurea naſcitur ætas.
En proles antiqua redit, concordia, virtus,
Cumque fide pietas alta cervice vagantur;
Inſignemque canunt noſtra de plebe triumphum.
Proh dolor! ipſa mihi liquidas delapſa per auras
Iuſtitia inſultat, vitiiſque à ſtirpe reciſis
Elicit oppreſſas tenebroſo è carcere leges.
At nos indecores longo torpebimus ævo,
Omnibus ejectæ regnis? agnoſcite tandem
Quid Furias deceat, conſuetas ſumite vires;

Conventuque nefas tanto decernite dignum;
Iam cupio Stygiis invadere nubibus aſtra,
Iam flatu violare diem, laxare profundo
Frena mari, fluvios ruptis immittere ripis,
Et rerum laxare fidem. ſic fata cruentum
Mugiit, & totos ſerpentum erexit hiatus,
Noxiaque effudit concuſſo crine venena.
Anceps motus erat vulgi. pars maxima bellum
Indicit ſuperis: pars Ditis jura veretur,
Diſſenſuque alitur rumor: ceu murmurat alti
Impacata quies pelagi, cum flamine fracto
Durat adhuc, ſævitque tumor, dubiumq; per æſtum
Laſſa recedentis fluitant veſtigia venti.
Improba mox ſurgit triſti de ſede Megæra,
Quam penes inſani fremitus, animique profanus
Error, & undantes ſpumis furialibus iræ.
Non niſi quæſitum cognata cæde cruorem,
Illicitumque bibit, patrius quem fuderit enſis,
Quem dederint fratres. hæc terruit Herculis ora;
Hæc defenſores terrarum polluit arcus:
Hæc Athamantheæ direxit ſpicula dextræ:
Hæc Agamemnonios inter bacchata Penates
Alternis luſit jugulis: hac auſpice tedæ
Oedipodem matri, natæ junxere Thyeſten.
Quæ tunc horriſonis effatur talia dictis:
Signa quidem, ô ſociæ, Divos attollere contra
Nec fas eſt, nec poſſe reor: ſed lædere mundum
Si libet, & populis commune intendere letum,
Eſt mihi prodigium, cunctis immanius hydris,
Tigride mobilius fœta, violentius Auſtris,
Acrius Harpyiis, refluis incertius undis
Rufinus: quem prima meo de matre cadentem
Suſcepi gremio. reptavit parvus in iſto
Sæpe ſinu, teneroque per ardua colla volutus
Vbera quæſivit fletu, linguiſque triſulcis
Mollia lambentes finxerunt membra ceraſtæ.
Me tradente dolos, geſtus, artemque nocendi,
Edidicit ſimulare fidem, ſenſuſque minaces
Protegere, & blando fraudem prætexere riſu,
Plenus ſævitiæ, lucrique cupidine fervens.
Non Larteſſiacis illum ſatiaret arenis
Tempeſtas pretioſa Tagi, non ſtagna rubentis
Aurea Pactoli: totumque exhauſerit Hermum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Ardebit majore ſiti. quam fallere mentes
Doctus, & unanimes odiis turbare ſodales.
Talem progenies hominum ſi priſca tuliſſet;
Pirithoum fugeret Theſeus; offenſus Oreſtem
Deſereret Pylades; odiſſet Caſtora Pollux.
Ipſa quidem fateor vinci, rapidoque magiſtram
Prævenit ingenio: nec plus ſermone morabor.
Solus habet ſcelerum quidquid poſſedimus omnes.
Hunc ego, ſi veſtræ res eſt accommoda turbæ,
Regalem ad ſummi perducam principis aulam.
Sit licet ille Numa gravior, ſit denique Minos;
Cedet, & inſidiis noſtri flectetur alumni.
Orantem ſequitur clamor, cunctæque profanas
Porrexere manus, inventaque triſtia laudant.
Illa ubi cæruleo veſtes connexuit angue,
Nodavitq; adamante comas: Phlegethonta ſonorum
Poſcit, & ambuſto flagrantis ab aggere ripæ
Ingentem piceo ſuccendit gurgite pinum,
Pigraque veloces per Tartara concutit alas.
Eſt locus, extremum pandit qua Gallia litus,
Oceani prætentus aquis, quo fertur Vlyſſes
Sanguine libato populum moviſſe Silentum.
Illic Vmbrarum tenui ſtridore volantum
Flebilis auditur queſtus. ſimulacra coloni
Pallida, defunctaſque vident migrare figuras.
Hinc Dea proſiluit, Phœbique egreſſa ſerenos
Infecit radios, ululatuque æthera rupit
Terrifico. ſenſit ferale Britannia murmur,
Et Senonum quatit arva fragor, revolutaque Tethys
Subſtitit, & Rhenus projecta torpuit unda.
Tunc in canitiem mutatis ſponte colubris,
Longævum mentita ſenem, rugiſque ſeveras
Perſulcata genas, & ficto languida paſſu
Invadit muros Eluſæ notiſſima dudum
Tecta petens, oculiſque diu liventibus hæſit,
Pejorem mirata virum. tunc talia fatur:
Otia te, Rufine, juvant? fruſtraque juventæ
Conſumis florem patriis inglorius arvis?
Heu neſcis quid fata tibi, quid ſidera debent.
Quid fortuna paret. toti dominabere mundo,
Si parere velis. artus ne ſperne ſeniles.
Namque mihi magicæ vires, ævique futuri
Præſcius ardor ineſt. novi quo Theſſala cantu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Eripiat lunare jubar, quid ſigna ſagacis
Ægypti valeant, qua gens Chaldæa vocatis
Imperet arte Deis. nec me latuere fluentes
Arboribus ſucci, funeſtarumque poteſtas
Herbarum; quidquid lethali germine pollens
Caucaſus, & Scythiæ vernant in gramine rupes,
Quas legit Medea ferox, & callida Circe.
Sæpius horrendos Manes, ſacriſque litavi
Nocturnis Hecaten, & condita funera traxi
Carminibus victura meis, multoſque canendo,
Quamvis Parcarum reſtarent fila, peremi.
Ire vagas quercus, & ſtamina ſtare coëgi.
Verſaque non prono curvavi flumina lapſu
In fontes reditura ſuos. neu vana locutum
Me fortaſſe putes, mutatos cerne Penates.
Dixerat: & niveæ, mirum, cœpere columnæ
Ditari, ſubitoque trabes lucere metallo.
Illecebris capitur; nimiumque elatus avaro
Paſcitur intuitu. ſic Rex ad prima tumebat
Mæonius, pulcro cum verteret omnia tactu.
Sed poſtquam riguiſſe dapes, fulvamque revinctos
In glaciem vidit latices, tunc munus acerbum
Senſit, & inviſo votum damnavit in auro.
Ergo animi victus, Sequimur quocumq; vocabis
Seu tu vir, ſeu Numen, ait: patriaque relicta
Eoas Furiæ juſſu tendebat ad arces,
Inſtabileſque olim Symplegadas, & freta remis
Inclyta Theſſalicis: celſa qua Boſphorus arce
Splendet, & Othryſiis Aſiam diſcriminat oris.
Vt longum permenſus iter, ductuſque maligno
Stamine fatorum claram ſubrepſit in aulam.
Ilicet ambitio naſci; diſcedere rectum;
Venum cuncta dari. profert arcana, clientes
Fallit, & ambitos à principe vendit honores.
Ingeminat crimen, commoti pectoris ignem
Nutrit. & exiguum ſtimulando vulnus acerbat.
Ac veluti innumeros amnes accedere Nereus
Neſcit & undantem quamvis hinc hauriat Iſtrum,
Hinc bibat æſtivum ſepteno gurgite Nilum.
Par ſemper, ſimiliſque meat: ſic fluctibus auri
Expleri calor ille nequit. Cuicumque monile
Contextum gemmis, aut prædia culta fuiſſent,
Rufino populandus erat, dominoque parabat

Exi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Exitium fœcundus ager; metuenda colonis
Fertilitas. Laribus pellit, detrudit avitis
Finibus, aut aufert vivis, aut occupat heres.
Congeſtæ cumulantur opes, orbiſque ruinas
Accipit una domus. populi ſervire coacti,
Plenaque privato ſuccumbunt oppida regno.
Quo veſane ruis? teneas utrumque licebit
Oceanum, laxet rutilos tibi Lydia fontes,
Iungantur ſolium Crœſi, Cyrique tiara:
Numquam dives eris, numquam ſatiabere quæſtu,
Semper inops, quicumque cupit. contentus honeſto
Fabricius parvo, ſpernebat munera Regum,
Sudabatque gravi Conſul Serranus aratro,
Et caſa pugnaces Curios anguſta tegebat.
Hæc mihi paupertas auguſtior: hæc mihi tecta
Culminibus majora tuis. tibi quærit inanes
Luxuries nocitura cibos. mihi donat inemtas
Terra dapes. rapiunt Tyrios tibi vellera ſuccos,
Et picturatæ ſaturantur murice veſtes.
Hic radiant flores, & prati viva voluptas,
Ingenio variata ſuo. fulgentibus illic
Surgunt ſtrata toris. hic mollis panditur herba,
Sollicitum curis non abruptura ſoporem.
Turba ſalutantum latas tibi perſtrepit ædes;
Hic avium cantus, labentis murmura rivi.
Vivitur exiguo melius. natura beatis
Omnibus eſſe dedit, ſi quis cognoverit uti.
Hæc ſi nota forent, frueremur ſimplice cultu:
Claſſica non fremerent: non ſtridula fraxinus iret:
Non ventus quateret puppes, non machina muros.
Creſcebat ſcelerata ſitis, prædæque recentis
Inceſtus flagrabat amor, nulluſque petendi
Cogendive pudor. crebris perjuria miſcet
Blanditiis: ſociat perituro fœdere dextras.
Si ſemel è tantis poſcenti quiſque negaſſet,
Effera prætumido quatiebat corda furore.
Quæ ſic Gætuli jaculo percuſſa leæna,
Aut Hyrcana premens raptorem bellua partus,
Aut ſerpens calcata furit? jurata Deorum
Majeſtas teritur: nuſquam reverentia menſæ.
Non conjux, non ipſe ſimul, non pignora cæſa
Sufficiunt odiis: non extinxiſſe propinquos,
Non notos egiſſe ſat eſt. extinguere cives
Fun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Funditus, & nomen gentis delere laborat.
Nec celeri mittit leto: crudelibus ante
Suppliciis fruitur. cruciatus, vincla, tenebras
Dilato mucrone parat. proh ſævior enſe
Parcendi rabies, conceſſaque vita dolori.
Mors adeone parum eſt? cauſſis fallacibus inſtat:
Arguit attonitos ſe judice. cætera ſegnis,
Ad facinus velox: penitus regione remotas
Impiger ire vias. non illum Sirius ardens,
Brumave Rhipæo ſtridens Aquilone retardat.
Effera torquebant avidæ præcordia curæ,
Effugeret ne quis gladios, ne perderet ullum
Auguſto miſerante nefas. non flectitur annis:
Non ætate labat. juvenum rorantia colla
Ante patrum vultus ſtricta cecidere ſecuri.
Ibat grandævus nato moriente ſuperſtes
Poſt trabeas exſul. quis prodere tanta relatu
Funera, quis cædes poſſet deflere nefandas?
Quid tale immanes umquam geſſiſſe feruntur
Vel Sinis Iſthmiaca pinu, vel rupe profunda
Sciron, vel Phalaris tauro, vel carcere Sulla?
O mites Diomedis equi: Buſiridis aræ
Clementes. jam Cinna pius, jam Sparthace lenis
Rufino collatus eris. dejecerat omnes
Occultis odiis terror, tacitique ſepultos
Suſpirant gemitus, indignarique verentur.
At non magnanimi virtus Stiliconis eodem
Fracta metu: ſolus, medioque in turbine rerum
Contra letiferos rictus, contraque rapacem
Movit tela feram, volucris non præpete curſu
Vectus equi, non Pegaſeis adjutus habenis.
Hic cunctis optata quies, hic ſola pericli
Turris erat, clipeuſque trucem porrectus in hoſtem.
Hic profugis ſedes, adverſaque regna furori,
Servandis hic caſtra bonis: hucuſque minatus
Hærebat, retroque fuga cedebat inerti.
Haud ſecus hiberno tumidus cum vertice torrens
Saxa rotat, volvitque nemus, ponteſque revellit,
Frangitur objectu ſcopuli, quærenſque meatum
Spumat, & illiſa montem circumtonat unda.
Qua dignum te laude feram, qui pene ruenti,
Lapſuroque tuos humeros objeceris orbi?
Te nobis trepidæ ceu ſidus dulce carinæ
Oſten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Oſtendere Dei, geminis quæ lapſa procellis
Tunditur, & victo trahitur jam cæca magiſtro.
Inachius rubro perhibetur in æquore Perſeus
Neptuni domuiſſe pecus; ſed tutior alis.
Te non penna vehit. rigida cum Gorgone Perſeus.
Tu non vipereo defenſus crine Meduſæ.
Illum vilis amor ſuſpenſæ virginis egit.
Te Romana ſalus. taceat ſuperata vetuſtas.
Herculeos conferre tuis jam deſinat actus.
Vna Cleonæum paſcebat ſilva leonem.
Arcadiæ ſaltum vaſtabat dentibus unum
Sævus aper: tuque ô compreníà matre rebellis
Non ultra Libyæ fines, Antæe, nocebas:
Solaque fulmineo reſonabat Creta juvenco,
Lernæamque virens obſederat Hydra paludem.
Hoc monſtrum non una palus, non una tremebat
Inſula; ſed Latia quidquid ditione ſubactum
Vivit, & à primis Ganges horrebat Iberis.
Hoc neque Geryones triplex, nec turbidus Orci
Ianitor æquabat, nec ſi concurrat in unum
Vis Hydræ, Scyllæque fames,& flamma Chimæræ.
Certamen ſublime diu, ſed moribus impar
Virtutum, ſcelerumque fuit. jugulare minatur:
Tu prohibes. ditem ſpoliat: tu reddis egenti.
Eruit: inſtauras. accendit prælia: vincis.
Ac velut infecto morbus crudeſcere cælo
Incipiens primo pecudum depaſcitur artus;
Mox populos, urbeſque rapit, ventiſque peruſtis
Corruptos Stygiam peſtem deſudat in amnes:
Sic avidus prædo jam non per ſingula ſævit;
Sed ſceptris inferre minas, omnique peremto
Milite, Romanas ardet proſternere vires.
Iam gentes, Iſtrumque movet, Scythiamq; receptat
Auxilio, traditque ſuas hoſtilibus armis
Relliquias. miſtis deſcendit Sarmata Dacis,
Et qui cornipedes in pocula vulnerat audax
Maſſagetes, patriamque bibens Mœotin Alanus.
Membraque qui ferro gaudet pinxiſſe Gelonus,
Rufino collecta manus. vetat ille domari,
Innectitque moras, & congrua tempora diſtert.
Nam tua cum Geticas ſtraviſſet dextera turmas,
Vlta ducis ſocii letum, parſque una maneret
Debilior, faciliſque capi: tunc impius ille

Pro-

Proditor imperii, conjuratuſque Getarum,
Diſtulit inſtantes eluſo principe pugnas,
Hunnorum laturus opem: quos affore bello
Norat, & inviſis mox ſe conjungere caſtris.
Eſt genus extremos Scythiæ vergentis in ortus
Trans gelidum Tanaim: quo non famoſius ullum
Arctos alit. triſtes habitus, obſcenaque viſu
Corpora; mens duro nunquam ceſſura labori.
Præda cibus, vitanda Ceres, fratreſque necare
Ludus, & occiſos pulcrum jurare parentes.
Nec plus Nubigenas duplex natura biformes
Cognatis aptavit equis. acerrima nullo
Ordine mobilitas, inſperatique recurſus.
Quos tamen impavidus contra ſpumantis ad Hebrî
Tendis aquas, ſic ante tubas ferrumque precatus:
Mavors, nubifero ſeu tu procumbis in Æmo,
Seu te cana gelu Rhodope, ſeu remige Medo
Sollicitatus Athos, ſeu caligantia nigris
Ilicibus Pangæa tenent, accingere mecum,
Et Thracas defende tuos: ſi lætior adſit
Gloria, veſtita ſpoliis donabere quercu.
Audiit illa pater, ſcopuliſque nivalibus Æmi
Surgit, & hortatur celeres clamore miniſtros.
Fer galeam, Bellona, mihi, nexuſque rotarum
Tende, Pavor: frenet rapidos Formido jugales,
Feſtinas urgete manes. meus ecce paratur
Ad bellum Stilico, qui me de more tropæis
Ditat, & hoſtiles ſuſpendit in arbore criſtas.
Communes ſemper litui, communia nobis
Signa canunt, junctoque ſequor tentoria curru.
Sic fatus campo inſiluit, lateque fugatas
Hinc Stilico turbas, illinc Gradivus agebant
Et clypeis, & mole pares. ſtat caſſis utrique
Sidereis hirſuta jubis, loricaque curſu
Æſtuat, & largo ſatiatur vulnere cornus.
Acrior interea voto, multiſque Megæra
Luxuriata malis, mœſtam deprendit in arce
Iuſtitiam, diroque prior ſic ore laceſſit:
En tibi priſca quies, revocataque ſecula rurſus,
Vt rebare, vigent. en noſtra potentia ceſſit,
Nec locus eſt uſquam Furiis. huc lumina flecte,
Adſpice Barbaricis jaceant quot mœnia flammis,
Quas mihi Rufinus ſtrages, quantumque cruoris

Præ-

Præbeat, & quantis epulentur cædibus hydri.
Linque homines, ſortemq; meam: pete ſidera: notis
Autumni te redde plagis, qua vergit in Auſtrum
Signifer, æſtivo ſedes vicina Leoni.
Iam pridem gelidæ ceſſant confinia Libræ,
Atque utinam per magna ſequi convexa liceret.
Diva refert. non ulterius bacchabere demens.
Iam pœnas dabit iſte tuus: jam debitus ultor
Imminet, & terras qui nunc, ipſumque fatigat
Æthera, nec vili moriens condetur arena.
Iamque aderit læto promiſſus Honorius ævo,
Nec forti genitore minor, nec fratre coruſco:
Qui ſubiget Medos, qui cuſpide proteret Indos.
Sub juga venturi Reges. calcabitur aſper
Phaſis equo, pontemque pati cogetur Araxes.
Tuque ſimul gravibus ferri religata catenis
Expellere die, debellataſque draconum
Tonſa comas, imo Barathri claudere receſſu.
Tunc tellus communis erit: tunc limite nullo
Diſcernetur ager: nec vomere ſulcus adunco
Findetur: ſubitis meſſor gaudebit ariſtis.
Rorabunt querceta favis: ſtagnantia paſſim
Vina fluent, oleique lacus: nec murice tinctis
Velleribus quæretur honor: ſed ſponte rubebunt
Attonito paſtore greges, Pontumque per omnem
Ridebunt virides gemmis naſcentibus algæ.

CL. CLAVDIANI
IN RVFINVM
LIBER II.

IAm poſt edomitas Alpes, defenſaque regna
Heſperiæ; merita complexus ſede parentem
Auctior adjecto fulgebat ſidere mundus:
Iamque tuis, Stilico, Romana potentia curis,
Et rerum commiſſus apex. tibi credita fratrum
Vtraque majeſtas, geminæque exercitus aulæ.
Rufinus (neque enim patiuntur ſæva quietem
Crimina, pollutæque negant areſcere fauces)
Infandis iterum terras accendere bellis
Inchoat, & ſolito pacem turbare tumultu.
Hæc etiam ſecum; quanam ratione tuebor
Spem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Spem vitæ fragilem ? qua tot depellere fluctus
Arte queam ? premor hinc odiis, hinc milite cingor.
Heu quid agam? non arma mihi, non principis ullus
Auxiliatur amor, matura pericula ſurgunt
Vndique, & impoſiti radiant cervicibus enſes.
Quid reſtat, niſi cuncta novo confundere luctu,
Inſonteſque meæ populos miſcere ruinæ?
Everſo juvat orbe mori. ſolatia leto
Exitium commune dabit: nec territus ante
Diſcedam. cum luce ſimul linquenda poteſtas.
Hæc fatus, ventis veluti ſi frena remittat
Æolus, abrupto gentes ſic objice fudit.
Laxavitque viam bellis, & ne qua maneret
Immunis regio, cladem diviſit in orbem,
Diſpoſuitque nefas. alii per terga ferocis
Danubii ſolidata ruunt, expertaque remos
Frangunt ſtagna rotis. alii per Caſpia clauſtra,
Armeniaſque nives inopino tramite ducti
Invadunt orientis opes. jam paſcua fumant
Cappadocum, volucrumq; parens Argeus equorum.
Iam ruber altus Halys: nec ſe defendit iniquo
Monte Cilix. Syriæ tractus vaſtantur amœni,
Aſſuetumque choris. & læta plebe canorum
Proterit imbellem ſonipes hoſtilis Orontem.
Hinc planctus Aſiæ: Geticis Europa catervis
Ludibrio prædæque datur, frondentis aduſque
Dalmatiæ fines: omnis qua mobile Ponti
Æquor, & Hadriacas tellus interjacet undas,
Squalet inops pecudum nullis habitata colonis,
Inſtar anhelantis Libyæ, quæ torrida ſemper
Solibus, humano neſcit manſueſcere cultu.
Theſſalus ardet ager. reticet paſtore fugato
Pelion. Emathias ignis populatur ariſtas.
Iam plaga Pannoniæ, miſerandaq; mœnia Thracum.
Arvaque Myſorum: jam nulli flebile damnum,
Sed curſus ſolennis erat, campuſque furori
Expoſitus, ſenſumque malis detraxerat uſus.
Eheu quam brevibus pereunt ingentia cauſſis!
Imperium tanto quæſitum ſanguine, tanto
Servatum, quod mille ducum peperere labores,
Quod tantis Romana manus contexuit annis,
Proditor unus iners anguſto tempore vertit.
   Vrbs etiam, magnæ quæ dicitur æmula Romæ,

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Et Chalcedonias contra deſpectat arenas,
Iam non finitimo Martis terrore movetur:
Sed propius lucere faces, & rauca ſonare
Cornua, vibratiſque peti faſtigia telis
Adſpicit. hi vigili muros ſtatione tueri,
Hi junctis properant portus munire carinis.
Obſeſſa tamen ille ferus lætatur in urbe,
Exſultatque malis, ſummoque à culmine turris
Impia vicini cernit certamina campi.
Vinctas ire nurus, hunc per vada cærula mergi,
Seminecem hunc ſubito percuſſum vulnere labi
Dum fugit, hunc animam portis efflare ſub ipſis,
Nec canos prodeſſe ſeni, puerique cruore
Maternos undare ſinus. immenſa voluptas,
Et riſus plerumque ſubit, dolor afficit unus,
Quod feriat non ipſe manu. videt omnia late
Præceptis incenſa ſuis, & crimine tanto
Luxuriat, carumque ſibi non abnegat hoſtem.
Iactabatque ultro, ſoli quod caſtra paterent,
Sermonumque foret vicibus permiſſa poteſtas.
Egregii quoties exiſſet fœderis auctor
Stipatus ſociis, circumque armata clientum
Agmina privatis ibant famulantia ſignis.
Ipſe inter medios, ne qua de parte relinquat
Barbariem, revocat fulvas in pectore pelles,
Frenaque, & immanes pharetras, arcuſque ſonoros.
Aſſimulat, mentemque palam teſtatur amictus.
Nec pudet Auſonios currus, & jura regentem
Sumere deformes ritus, veſtemque Getarum,
Inſignemque habitum Latii mutare, togæque.
Mœrent captivæ pellito judice leges.
Quis populi tunc vultus erat? quæ murmura furtim?
Nam miſeris nec flere quidem, aut lenire dolores
Colloquiis impune licet. quonam uſque feremus
Exitiale jugum? duræ quis terminus umquam
Sortis erit? quis nos funeſto turbine rerum,
Aut tantis ſolvet lacrymis: quos Barbarus illinc,
Hinc Rufinus agit: quibus arva fretumque negatur?
Magna quidem per rura lues: ſed major oberrat
Intra tecta timor. tandem ſuccurre ruenti
Heu patriæ, Stilico. dilecta hic pignora certe,
Hic domus: hic thalamis propriũ genialibus omen.
Hæc tibi felices erexit regia tedas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Vel ſolus ſperate veni. te prælia viso
Langueſcent, avidique cadet dementia monſtri.
Talibus urgetur diſcors Aurora procellis.
At Stilico, Zephyris cum primum bruma remitti,
Et juga diffuſis nudari cœpta pruinis,
Partibus Italiæ tranquilla in pace locatis,
Vtraque caſtra movens, Phœbi properabat ad ortus,
Gallica diſcretis, Eoaque robora turmis
Complexus. nunquam tantæ ditione ſub una
Convenere manus, nec tot diſcrimina vocum.
Illic Armeniæ vibratis crinibus alæ
Herbida collectæ facili velamina nodo.
Inde truces flavo comitantur vertice Galli,
Quos Rhodanus velox, Araris quos tardior ambit,
Et quos naſcentes explorat gurgite Rhenus,
Quoſque rigat retro pernicior unda Garumnæ,
Oceani pleno quoties impellitur æſtu.
Mens eadem cunctis, animique recentia ponunt
Vulnera. non odit victus, victorve ſuperbit.
Et quamvis præſens tumor, & civilia nuper
Claſſica, bellatrixque etiam nunc ira caleret,
In ducis eximium conſpiravere favorem.
Haud aliter Xerxem toto ſimul orbe ſecutus
Narratur rapuiſſe vagos exercitus amnes,
Et telis umbraſſe diem, cum claſſibus iret
Per ſcopulos, tectumq; pedes contemneret æquor.
Vix Alpes tranſgreſſus erat, nec jam amplius errat
Barbarus, adventumque timens, ſe cogit in unam
Planitiem, tutoque includit paſcua gyro,
Tum duplici foſſa non exſuperabile vallum
Aſperat alternis ſudibus, murique locata
In ſpeciem cæſis obtendit plauſtra juvencis.
At procul exſanguis Rufinum perculit horror:
Infectæ pallore genæ. ſtetit ore gelato
Incertus peteretne fugam, veniamve ſubactus
Poſceret, an tantos ſeſe transferret in hoſtes.
Quid nunc divitiæ, quid fulvi vaſta metalli
Congeries, quid purpureis effulta columnis
Atria, prolatæve juvant ad ſidera moles?
Audit iter, numeratque dies, ſpatioque viarum
Metitur vitam. torquetur peſte futura,
Nec recipit ſomnos, & ſæpe cubilibus amens
Excutitur, pœnamque luit formidine pœnæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Sed redit in faciem, ſcelerumque immane reſumit
Ingenium, ſacraſque fores prædivitis aulæ
Intrat, & Arcadium miſto terrore precatur.
Per fratris regale jubar, per fata parentis
Ætherii, floremque tui te deprecor ævi
Eripe me gladiis. liceat Stiliconis iniquas
Evitare manus. in noſtram Gallia cædem
Conjurata venit. quidquid ligat ultima Tethys;
Extremos ultra volitat gens ſi qua Britannos,
Mota mihi. tantis capiendi credimur armis:
Tot ſignis unum petitur caput. unde cruoris
Iſta ſitis? geminum Stilico ſibi vindicat axem,
Et nullum vult eſſe parem. ſuccumbere poſcit
Cuncta ſibi. regit Italiam, Libyamque coërcet:
Hiſpanis Galliſque jubet. non orbita Solis,
Non illum natura capit. quaſcumque paravit
Hic Auguſtus opes, &, quas poſt bella recepit,
Solus habet. poſſeſſa ſemel non reddere curat.
Scilicet ille quidem tranquilla pace fruatur:
Nos premat obſidio? quid partem invadere tentat?
Deſerat Illyricos fines; Eoa remittat
Agmina; fraternas ex æquo dividat haſtas;
Nec ſceptri tantum fueris, ſed militis heres.
Quod ſi diſſimulas noſtræ ſuccurrere morti,
Nec prohibere paras: Manes, & ſidera teſtor,
Hæc cervix non ſola cadet. miſcebitur alter
Sanguis, nec Stygias ferar incomitatus ad umbras,
Nec mea ſecurus ridebit funera victor.
Hæc ubi; dictatur facinus, miſſuſque repente,
Qui ferat extortas invito principe voces.
Interea Stilico jam lætior hoſte propinquo,
Nec multo ſpatii diſtantibus æquore vallis
Pugnandi cupidas accendit voce cohortes.
Armentis frons læva datur; per cornua Gallos
Dexteriora locat, ſpumis igneſcere frena,
Pulveris extolli nimbos, lateque videres
Surgere purpureis undantes anguibus haſtas,
Serpentumque vago cælum ſævire volatu.
Implet Theſſaliam ferri nitor, antraque docti
Cornipedis, teneroque amnis reptatus Achilli,
Et nemus OEtæum reſonat clamore. nivalis
Oſſa tonat, pulſoque fragor geminatur Olympo.
Intumuit virtus, & lucis prodigus arſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Impetus. haud illos rupes, haud alta vetarent
Flumina, præcipiti ſtraviſſent omnia curſu.
Si tunc his animis acies collata fuiſſet,
Prodita non tantas vidiſſet Græcia clades;
Oppida ſemoto Pelopeïa Marte vigerent:
Starent Arcadiæ, ſtarent Lacedæmonis arces:
Non mare fumaſſet geminum flagrante Corintho,
Nec fera Cecropias traxiſſent vincula matres.
Illa dies potuit noſtris imponere finem
Cladibus, & ſceleris cauſſas auferre futuri.
Invida, proh, quantum rapuit Fortuna triumphum!
Inter equos, interque tubas mandata feruntur
Regia, & armati veniunt ductoris ad aures.
Obſtupuit; ſimul ira virum, ſimul obruit ingens
Mœror, & ignavo tantum licuiſſe nocenti
Miratur. dubios anceps ſententia volvit
Eventus: peragat pugnas, an fortia cœpta
Deſerat. Illyricis ardet ſuccurrere damnis:
Præceptis obſtare timet. reverentia frangit
Virtutis ſtimulos. hinc publica commoda ſuadent,
Hinc metus invidiæ. tandem indignatus ad aſtra
Extollit palmas, & ab imo pectore fatur:
  Numina Romanis nondum ſatiata ruinis,
Si juvat imperium penitus de ſtirpe revelli,
Vno ſi placuit deleri ſecula lapſu,
Si piget humani generis; prorumpat in arva
Libertas effrena maris, vel limite nullo
Devius errantes Phaëthon confundat habenas.
Cur per Rufinum geritur? procumbere mundum
Hoc auctore pudet. mediis revocamur ab armis,
Proh dolor! & ſtrictos deponere cogimur enſes.
Vos arſuræ urbes, periturаque mœnia teſtor:
Cedo equidē, & miſerum permitto cladibus orbem.
Flectite ſigna duces. redeat jam miles Eous.
Parendum eſt. taceant litui. prohibete ſagittas.
Parcite contiguo, Rufinus præcipit, hoſti.
  His dictis, omnes una fremuere manipli:
Quantum non Italo percuſſa Ceraunia fluctu:
Quantum non madidis illiſa tonitrua Coris.
Secernique negant, ereptaque prœlia poſcunt,
Inſignemque ducem populus defendit uterque,
Et ſibi quiſque trahit. magno certatur amore,
Alternamque fidem non illaudata laceſſit

Seditio, taliqueſimul clamore moventur:
Quis mihi nudatos enſes, quis tela lacertis
Excutit, & ſolvi curvatos imperat arcus?
Quiſnam audet leges vibrato imponere ferro?
Inflammata ſemel neſcit miteſcere virtus.
Iam jam barbaricos ſitientia pila cruores
Sponte volant, ultrixque manus mucrone furenti
Ducitur, & ſiccum gladium vagina recuſat.
Non patiar. ſemperne Getis diſcordia noſtra
Proderit? en iterum belli civilis imago.
Quid conſanguineas acies, quid dividis olim
Concordes aquilas? non diſſociabile corpus,
Conjunctumque ſumus. te,quo libet ire, ſequemur.
Te vel Hyperboreo damnatam ſidere Thulen,
Te vel ad incenſas Libyæ comitabor arenas.
Indorum ſi ſtagna petas, rubrique receſſus
Litoris, auriferum veniam poturus Hydaſpen.
Si calcare Notum, ſecretaque litora Nili
Naſcentis jubeas, mundum poſt terga relinquam.
Et quocumque loco Stilico tentoria figet,
Hic patria eſt. Dux inde vetat, deſiſtite quæſo,
Atque avidam differte manum. cadet inde minacis
Invidiæ cumulus. non eſt victoria tanti,
Vt videar viciſſe mihi. vos fida juventus
Ite mei quondam ſocii. nec plura locutus
Flexit iter. vacuo qualis diſcedit hiatu
Impatiens remeare leo, quem plurima cuſpis,
Et paſtorales pepulerunt igne catervæ,
Inclinatque jubas, demiſſaque lumina velat,
Et trepidas mœſto rimatur murmure ſilvas.
Vt ſeſe legio vidit disjuncta relinqui,
Ingentem tollit gemitum, galeaſque ſolutis
Humectat lacrymis,preſſamque morantia vocem
Thoracum validos pulſant ſuſpiria nexus.
Tradimur,heu,tantumq; ſequi prohibemur amoré,
Exclamant, tradiſne tuas Dux optime dextras,
Quas tibi victrices toties Bellona probavit?
Nos adeo viles? adeo felicior axis
Heſperius, meruit qui te rectore teneri?
Quid nobis patriam, quid cara reviſere tandem
Pignora, dilectoſve juvat coluiſſe Penates?
Te ſine dulce nihil. jam formidata tyranni
Tempeſtas ſubeunda mihi: qui forte nefandas
Iam

Iam parat inſidias : qui nos aut turpibus Hunnis,
Aut impacatis famulos præſtabit Alanis.
Quamquam non adeo robur defecerit omne,
Tantave geſtandi fuerit penuria ferri.
Tu licet occiduo maneas ſub cardine Solis,
Tu mihi dux ſemper, Stilico, noſtramque vel abſens
Experiere fidem. dabitur tibi debita pridem
Victima. promiſſis longe placabere ſacris.
 Triſtior Æmoniis miles digreſſus ab oris
Tangebat Macedum fines, muroſque ſubibat
Theſſalonica tuos. ſenſu dolor hæret in alto
Abditus, & tacitas vindictæ præſtruit iras;
Spectaturque favens odiis locus, aptaque leto
Tempora, nec quiſquam tanta de plebe repertus,
Proderet incautis qui corda minantia verbis.
Quæ non poſteritas, quæ non mirabitur ætas
Tanti conſilium vulgi potuiſſe taceri,
Aut facinus tam grande tegi, mentiſque calorem
Non ſermone viæ, non inter pocula rumpi?
Æqualis tantam tenuit conſtantia turbam,
Et fuit arcanum populo. percurritur Hebrus,
Deſeritur Rhodope, Thracumq; per ardua tendunt,
Donec ad Herculei perventum nominis urbem.
 Vt ceſſiſſe ducem, propius veniſſe cohortes
Cognita Rufino: magna cervice triumphat,
Omnia tuta ratus, ſceptrumque capeſſere fervet,
Et conjuratos hortatur voce clientes:
Vicimus. expulimus. facilis jam copia regni.
Nullus ab hoſte timor. quis enim, quem vincere ſolū
Horruit, hunc tanto munitum milite vincat?
Quis ferat armatum, quem non ſuperavit inermem?
I nunc exitium nobis meditare remotus
Incaſſum Stilico; dum nos longiſſima tellus
Dividat, & mediis Nereus interſtrepat undis,
Alpinas tranſire tibi me ſoſpite rupes
Haud dabitur. jaculis illinc me figere tenta.
Quære ferox enſem, qui noſtra ad mœnia tendi
Poſſit ab Italia. non te monumenta priorum,
Non exempla vetant? quiſnam conatus adire
Has jactat vitaſſe manus? detruſimus orbe
Te medio, tantiſque ſimul ſpoliavimus armis.
Nunc epulas tempus, ſocii, nunc larga parare
Munera, donandumque novis legionibus aurum.

Opportuna meis oritur lux craſtina votis.
Quod nolit, Rex ipſe velit, jubeatque coactus
In partem mihi regna dari. contingat in uno
Privati fugiſſe modum, crimenque tyranni.
Talibus acclamat dictis infame nocentum
Concilium, qui perpetuis crevere rapinis,
Et quos una facit Rufino cauſſa ſodales
Illicitum duxiſſe nihil. delicta fuere
Nexus amicitiæ. jam jam connubia læti
Deſpondent aliena ſibi; fruſtraque viciſſim
Promittunt quas quiſque petat, quas devoret urbes.
Cœperat humanos alto ſopire labores
Nox gremio, pigraſque ſopor diffuderat alas.
Ille diu curis animum ſtimulantibus æger
Labitur in ſomnos. vix toto corde quierat:
Ecce videt diras alludere protinus Vmbras,
Quas dedit ipſe neci: quarum, quæ clarior, una
Viſa loqui: proh ſurge toro quid plurima volvis:
Anxius? hæc requiem rebus, finemque labori
Allatura dies. omni jam plebe redibis
Altior, & læti manibus portabere vulgi.
Has canit ambages: occulto fallitur ille
Omine, nec capitis fixi præſagia ſenſit.
Iam ſummum radiis ſtringebat Lucifer Æmum,
Feſtinamque rotam ſolito properantior urget.
Tandem Rufini viſurus funera Titan
Proſiluit ſtratis, denſæque capacia turbæ
Atria regifico juſſit ſplendere paratu
Exceptura dapes, & quod poſt vota daretur,
Inſcribi propriis aurum fatale figuris.
Ipſe ſalutatum reduces poſt prœlia turmas
Iam regale tumens, & principe celſior ibat,
Collaque femineo geſtabat mollia geſtu
Imperii certus; tegeret ceu purpura dudum
Corpus, & ardentes ambirent tempora gemmæ.
Vrbis ab anguſto tractu, qua vergit in Auſtrum;
Planities vicina patet: nam cetera Pontus
Circuit exiguo dirimi ſe tramite paſſus.
Hic ultrix acies ornatu fulgida ferri
Explicuit cuneos. pedites in parte ſiniſtra
Conſiſtunt. equites illinc poſcentia curſum
Ora reluctantur preſſis ſedare lupatis:
Hinc alii ſævum criſtato vertice nutant,

Et

Et tremulos humeris gaudent vibrare colores,
Quos operit, formatq; chalybs. conjuncta per artem
Flexilis inductis humatur lamina membris.
Horribiles viſu. credas ſimulacra moveri
Ferrea, cognatoque viros ſpirare metallo.
Par veſtitus equis. ferrata fronte minantur,
Ferratoſque movent ſecuri vulneris armos,
Et juſſo ſtat quiſque loco. metuenda voluptas
Cernenti, pulcerque timor, ſpiriſque remiſſis
Manſueſcunt varii vento ceſſante dracones.
Auguſtus veneranda prior vexilla ſalutat.
Rufinus ſequitur, qui fallere cuncta ſolebat
Callidus affatu, devotaque brachia laudat;
Nomine quemq; vocans: natoſque, patreſq; reverſis
Nuntiat incolumes. Illi dum plurima ficto
Certatim ſermone petunt, intendere longos
A tergo amplexus, inſperatoque ſuprema
Circuitu ſociare parant. decreſcere campus
Incipit, & clypeis in ſe redeuntia junctis
Curvo paulatim ſinuantur cornua ductu.
Sic ligat immenſa virides indagine ſaltus
Venator. ſic attonitos ad littora piſces
Æquoreus populator agit, raroſque plagarum
Contrahit anfractus, & hiantes colligit oras.
Excludunt alios. cingi ſe fervidus ille
Neſcit adhuc, graviterque apprenſa veſte morantem
Increpat Auguſtum, ſcandat ſublime tribunal:
Participem ſceptri, ſocium declaret honoris.
Cum ſubito ſtringunt gladios. vox deſuper ingens
Infremuit: Nobis etiam, deterrime, nobis
Speraſti famulas imponere poſſe catenas?
Vnde redi neſcis? patiarne audire ſatelles,
Qui leges aliis, libertatemque reduxi?
Bis domitum civile nefas, bis rupimus Alpes,
Tot nos bella docent nulli ſervire tyranno.
Diriguit. ſpes nulla fugæ. ſeges undique ferri
Circumfuſa micat. dextra lævaque revinctus
Hæſit, & enſiferæ ſtupuit mucrone coronæ.
Vt fera, quæ nuper montes amiſit avitos,
Altorumque exſul nemorum damnatur arenæ
Muneribus, commota ruit; vir murmure contra
Hortatur, nixuſque genu venabula tendit;
Illa pavet ſtrepitus, cuneoſque erecta theatri

Deſpicit, & tanti miratur ſibila vulgi.
Vnus per medios audendi pronior enſe
Proſilit exerto, dictiſque, & vulnere torvus
Appetit. hac Stilico, quem jactas pellere, dextra
Te ferit: hoc abſens invadit viſcera ferro.
Sic fatur, meritoque latus tranſverberat ictu.
Felix illa manus, talem quæ prima cruorem
Hauſerit, & feſſi pœnam libraverit orbis.
Mox omnes fodiunt haſtis, artuſque trementes
Dilaniant. uno tot corpore pila tepeſcunt,
Et non infecto puduit mucrone reverti.
Hi vultus avidos, & adhuc ſpirantia vellunt
Lumina. truncatos alii rapuere lacertos.
Amputat ille pedes, humerum quatit ille ſolutis
Nexibus. hic fracti reſerat curvamina dorſi.
Hic jecur, hic cordis fibras, hic pandit anheli
Pulmonis latebras. ſpatium non invenit ira,
Nec locus eſt odiis. conſumpto funere vix tum
Deſeritur, ſparſumque perit per tela cadaver.
Sic mons Aonius rubuit, cum Penthea ferrent
Mænades, aut ſubito mutatum Actæona cornu
Traderet inſanis Latonia virgo Moloſſis.
Criminibuſne tuis ſperas fortuna mederi?
Et male donatum certas æquare favorem
Suppliciis? una tot millia morte rependis?
Everſis agedum Rufinum divide terris.
Da caput Odryſiis. truncum mereantur Achivi.
Quid reliquis dabitur? nec ſingula mēbra peremptis
Sufficiunt populis. vacuo plebs undique muro
Iam ſecura ruit. ſenibus non obſtitit ætas,
Virginibuſve pudor. viduæ, quibus ille maritos
Abſtulit, orbatæque ruunt ad gaudia matres,
Inſultantque alacres, laceros juvat ire per artus,
Preſſaque calcato veſtigia ſanguine tingi.
Nec minus aſſiduis certant elidere ſaxis
Prodigiale caput, quod jam de cuſpide ſumma
Nutabat, digna rediens ad mœnia pompa.
Dextera quinetiam ludo conceſſa vagatur
Æra petens, pœnaſque animi perſolvit avari
Terribili lucro, vivoſque imitata retentus
Cogitur adductis digitos inflectere nervis.
Deſinat elatis quiſquam confidere rebus,
Inſtabileſque Deos, ac lubrica Numina diſcat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Illa manus, quæ ſceptra ſibi geſtanda parabat,
Cujus ſe toties ſubmiſit ad oſcula ſupplex
Nobilitas, inhumata diu, miſeroque revulſa
Corpore, feralem quæſtum poſt fata popoſcit.
Adſpiciat, ne quis nimium ſublata ſecundis
Colla gerat. triviis calcandus ſpargitur ecce,
Qui ſibi pyramidas, qui non cedentia templis
Ornatura ſuos exſtruxit culmine Manes,
Et, qui Sidonio velari credidit oſtro,
Nudus paſcit aves. jacet en, qui poſſidet orbem,
Exiguæ telluris inops, & pulvere raro
Per partes tegitur, nunquam, totieſque ſepultus.
Senſerunt convexa necem, telluſque nefandum
Emolitur onus. jam reſpirantibus aſtris,
Infernos gravat Vmbra lacus. pater Æacus horret,
Intrantemque etiam latratu Cerberus urget.
Tunc animæ, quas ille fero ſub jure peremit,
Circumſtant, nigrique trahunt ad judicis urnam
Infeſto fremitu. veluti paſtoris in ora
Commotæ glomerantur apes, qui dulcia raptu
Mella trahit, pennaſque cient, & ſpicula tendunt,
Et tenuis ſaxi per propugnacula cinctæ
Rimoſam patriam, dilectaque pumicis antra
Defendunt, pronoque favos examine velant.
Eſt locus, infauſtis quo conciliantur in unum
Cocytus, Phlegethonque vadis: inamœnus uterque
Alveus. hic volvit lacrymas: hic igne redundat.
Turris per geminos flammis vicinior amnes
Porrigitur, ſolidoque rigens adamante ſiniſtrum
Proluit igne latus. dextra Cocytia fundit
Æquora, triſte gemens, & fletu concita plangit.
Huc poſt emeritam mortalia ſecula vitam
Deveniunt, ubi nulla manent diſcrimina fati,
Nullus honor, vanoque exutum nomine Regem
Proturbat plebejus egens. quæſitor in alto
Conſpicuus ſolio pertentat crimina Minos,
Et juſtis dirimit ſontes. quos nolle fateri
Viderit, ad mala mox tranſmittit verbera fratris:
Nam juxta Rhadamantus agit, cum geſta ſuperni
Curriculi, totoſque diu proſpexerit actus;
Exæquat damnum meritis, & muta ferarum
Cogit vincla pati. truculentos ingerit urſis,
Prædoneſque lupis. fallaces vulpibus addit

At qui deſidia ſemper, vinoque gravatus
Indulgens Veneri voluit torpeſcere luxu,
Hunc ſuis immundi pingues detrudit in artus.
Qui juſto plus eſſe loquax, arcanaque ſuevit
Prodere: piſcoſas fertur victurus in undas,
Vt nimiam penſent æterna ſilentia vocem.
Quos ubi per varios annos, per mille figuras
Egit Lethæo purgatos flumine; tandem
Rurſus ad humanæ revocat primordia formæ.
Tum quoque, dum lites, Stygiique negotia ſolvit
Dura fori, vetereſque reos ex ordine quærit,
Rufinum procul ecce notat, viſuque ſevero
Luſtrat, & ex imo concuſſa ſede profatur.
Huc ſuperum labes, huc inſatiabilis auri
Proluvies, pretioque nihil non auſe parato,
Quodque mihi ſummum ſcelus eſt, huc improbe legum
Venditor, Arctoi ſtimulator perfide Martis,
Cujus ob innumeras ſtrages anguſtus Averni
Iam ſinus, & plena laſſatur portitor alno.
Quid demens manifeſta negas? en pectus inuſtæ
Deformant maculæ, vitiiſque inolevit imago:
Nec ſeſe commiſſa tegunt. genus omne dolorum
In te ferre jubet. dubio tibi pendula rupes
Immineat lapſu. volucer te torqueat axis.
Te refugi fallant latices, atque ore natanti
Areſcat decepta ſitis, dapibuſque relictis
In tua manſurus migret præcordia vultur.
Quamquã omnes alii, quos hæc tormenta fatigant,
Pars quota ſunt, Rufine, tui? quid tale vel audax
Fulmine Salmoneus, vel lingua Tantalus egit,
Aut inconceſſo Tytius deliquit amore?
Cunctorum ſi facta ſimul jungantur in unum,
Præcedes numero. quo tanta piacula quiſquam
Supplicio conferre valet? quid denique dignum
Omnibus inveniam, vincant cum ſingula pœnas?
Tollite de mediis animarum dedecus Vmbris.
Adſpexiſſe ſat eſt. oculis jam parcite noſtris,
Et ditis purgate domos. agitate flagellis
Trans Styga, trans Erebũ; vacuo mandate Barathro,
Infra Titanum tenebras, infraque receſſus
Tartareos, noſtrumque Chaos, quo Ditis opaci
Fundamenta latent, præceps ubi merſus anhelet,
Dum rotet aſtra polus, feriant dum littora venti.

CL. CLAVDIANI
IN EVTROPIVM
LIBER I.

SEmiferos partus, metuendaque pignora matri,
Mœnibus in mediis auditum nocte luporum
Murmur, & attonito pecudes paſtore locutas,
Et lapidum duras hiemes, nimboque minacem
Sanguineo rubuiſſe Iovem, puteoſque cruore
Mutatos, viſaſque polo concurrere Lunas,
Et geminos Soles mirari deſinat orbis.
Omnia ceſſerunt eunucho Conſule monſtra.
Heu terræ cælique pudor! trabeata per urbes
Oſtentatur anus, titulumque effœminat anni.
Pandite Pontifices Cumanæ carmina vatis,
Fulmineos ſollers Etruria conſulat ignes,
Immenſumque nefas fibris exploret aruſpex,
Quæ nova portendant Superi. Nilusne meatu
Devius, & noſtri tentat jam transfuga mundi
Se rubro miſcere mari? ruptone Niphate
Rurſum barbaricis Oriens vaſtabitur armis?
An morbi ventura lues? an nulla colono
Reſponſura ſeges? quæ tantas expiet iras
Victima? quo diras jugulo placabimus aras?
Conſule luſtrandi faſces, ipſoque litandum
Prodigio: quodcunque parant hoc omine fata
Eutropius cervice luat. ſic omnia volvis?
Hoc regni fortuna tenes? quænam iſta jocandi
Sævitia? humanis quantum bacchabere rebus?
Si tibi ſervili placuit fœdare curules
Crimine, procedat laxata compede Conſul.
Rupta Quirinales ſumant ergaſtula cinctus.
Des ſaltem quemcumque virum, diſcrimina quædam
Sunt famulis, ſplendorque ſuus, maculamq; minorē
Conditionis habet, domino qui vixerit uno.
Si pelagi fluctus, Libyæ ſi diſcis arenas,
Eutropii numerabis heros. quot jura, quot ille
Mutavit tabulas, vel quanta vocabula vertit?
Nudatus quoties, medicum dum conſulit emtor,
Ne qua per occultum lateat jactura dolorem!
Omnes pœnituit pretii, venumque redibat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Dum vendi potuit. poſtquam deforme cadaver
Manſit, & in rugas totus defluxit aniles;
Iam ſpecie doni certatim limine pellunt,
Et fœdum ignaris properant obtrudere munus.
Tot tranſlata jugis ſummiſit colla vetuſtum
Servitium, ſemperque novum, nec deſtitit umquam,
Cœpit ſæpe tamen. cunabula prima cruentis
Debita ſuppliciis. rapitur caſtrandus ab ipſo
Vbere. ſuſcipiunt, matris poſt viſcera, pœnæ.
Advolat Armenius certo mucrone reciſos
Edoctus mollire mares, damnoque nefandum
Aucturus pretium. fœcundum corporis ignem
Sedibus exhaurit geminis, unoque ſub ictu
Eripit officium patris, nomenque mariti.
Ambiguus vitæ jacuit, penituſque ſupremum
In cerebrum ſecti traxerunt frigora nervi.
Laudemuſne manum, quæ vires abſtulit hoſti?
An potius fato cauſſam tribuiſſe queramur?
Profuerat manſiſſe virum. felicior exſtat
Opprobrio: ſerviret adhuc, ſi fortior eſſet.
Inde per Aſſyriæ trahitur commercia ripæ.
Hinc fora venalis Galata ductore frequentat,
Permutatque domos varias. quis nomina poſſit
Tanta ſequi? miles ſtabulis Ptolemæus in illis
Notior. hic longo laſſatus pellicis uſu
Donat Arintheo: neque enim jam dignus haberi,
Nec maturus emi, cum faſtiditus abiret.
Quæ gemuit? quanto planxit divortia luctu?
Hæc erat, heu, Ptolemæe, fides? hoc profuit ætas
In gremio conſumta tuo, lectuſque jugalis,
Et ducti toties inter præſepia ſomni?
Libertas promiſſa perit. viduumne relinquis
Eutropium? tantaſque premunt oblivia noctes?
Crudelis. generis proh ſors duriſſima noſtri!
Fœmina cum ſenuit, retinet connubia partu,
Vxoriſque decus matris reverentia penſat.
Nos Lucina fugit, nec pignore nititur ullo.
Cum forma dilapſus amor. defloruit oris
Gratia. qua miſeri ſcapulas tutabimur arte?
Qua placeam ratione ſenex? ſic fatus acutum
Aggreditur lenonis opus, nec ſegnis ad artem
Mens erat, officiique capax, omneſque pudoris
Hauſerat inſidias. cuſtodia nulla tuendo
Fida

Fida toro. nulli poterant excludere vectes.
Ille vel ærata Danaën ſub turre latentem
Eliceret. fletus domini fingebat amantis,
Indomitaſque mora, pretio lenibat avaras,
Laſcivaſque jocis. nec blandior ullus euntis
Ancillæ tetigiſſe latus, leviterque reductis
Veſtibus occulto crimen mandaſſe ſuſurro.
Nec furtis quæſiſſe locum, nec fraude reperta
Cautior eluſi fremitus vitare mariti.
Haud aliter juvenum flammis Ephyreïa Lais
E gemino ditata mari, dum ſerta refundit
Canities, dum turba procax, noctiſque recedit
Ambitus, & raro pulſatur janua tactu,
Seque reformidat ſpeculo damnante ſenectus:
Stat tamen, atque alias ſuccingit lena miniſtras,
Dilectumque diu quamvis longæva lupanar
Circuit, & retinet mores, quos perdidit ætas.
Hinc honor Eutropio; cumq; omnibus unica virtus
Eſſet in eunuchis, thalamos ſervare pudicos,
Solus adulteriis crevit. nec verbera tergo
Ceſſavere tamen, quoties decepta libido
Irati caluiſſet heri, fruſtraque rogantem,
Iactantemque ſuos tot jam per luſtra labores,
Dotalem genero, nutritoremque puellæ
Tradidit. Eous rector, Conſulque futurus
Pectebat dominæ crines, & ſæpe lavanti
Nudus in argento lympham geſtabat alumnæ.
Et cum ſe rapido feſſam projecerat æſtu,
Patricius roſeis pavonum ventilat alis.
Iamque ævo laxata cutis, ſulciſque genarum
Corruerat paſſa facies rugoſior uva.
Flava minus preſſo finduntur vomere rura:
Nec vento ſic vela tremunt. miſerabile turpes
Exedere caput tineæ. deſerta patebant
Intervalla comæ: qualis ſitientibus arvis
Arida jejunæ ſeges interlucet ariſtæ:
Vel qualis gelidis, pluma labente, pruinis
Arboris immoritur trunco brumalis hirundo.
Scilicet ut trabeis injuria creſceret olim,
Has in fronte notas, hoc dedecus addidit oris
Luxuriæ fortuna ſuæ; cum pallida nudis
Oſſibus horrorem dominis præberet imago
Decolor, & macies occurſu læderet omnes,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Aut pueris latura metus, aut tædia menſis,
Aut crimen famulis, aut procedentibus omen,
Et nihil exhauſto caperent in ſtipite lucri.
Sternere quippe toros vel cædere ligna culinæ
Membra negant. aurum, veſtes, arcana tueri
Mens infida vetat. quis enim committere vellet
Lenoni thalamum? tandem ceu funus acerbum,
Infauſtamque ſuis truſere Penatibus Vmbram.
Contemtu jam liber erat. ſic paſtor obeſum
Lacte canem, ferroque ligat, paſcitque revinctum,
Dum validus ſervare gregem, vigilique rapaces
Latratu terrere lupos: cum tardior idem
Iam ſcabie laceras demiſit ſordibus aures,
Solvit, & exuto lucratur vincula collo.
  Eſt ubi deſpectus nimius juvat. undique pulſo
Per cunctas licuit fraudes impune vagari,
Et fatis aperire viam. proh quiſquis Olympi
Summa tenes, tantone libet mortalia riſu
Vertere? qui ſervi non eſt admiſſus in uſum,
Suſcipitur regnis, & quem privata miniſtrum
Dedignata domus, moderantem ſuſtinet aula.
  Vt primum vetulam texere Palatia vulpem,
Quis non ingemuit? quis non irrepere ſacris
Obſequiis doluit toties venale cadaver?
Ipſi quin etiam tali conſorte fremebant
Regales famuli, quibus eſt illuſtrior ordo
Servitii, ſociumque diu ſprevere ſuperbi.
  Cernite quem Latiis poſcant annectere faſtis:
Cujus & eunuchos puduit. ſed vilior ante
Obſcure latuit pars ignotiſſima turbæ,
Donec Abundanti furiis, qui rebus Eois
Exitium, primoque ſibi produxit, ab imis
Evectus thalamis ſummos invaſit honores.
Quam bene diſpoſitum terris, ut dignus iniqui
Fructus conſilii primis auctoribus inſtet!
Sic multos fluvio vates arente per annos,
Hoſpite qui cæſo monuit placare Tonantem,
Inventas primum Buſiridis imbuit aras;
Et cecidit ſævi, quo dixerat, hoſtia ſacri.
Sic opifex tauri, tormentorumque repertor,
Qui funeſta novo fabricaverat æra dolori,
Primus inexpertum Siculo cogente tyranno
Senſit opus, docuitque ſuum mugire juvencum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Nullius Eutropius, quam qui ſe protulit ante,
Direptas poſſedit opes, nullumque priorem
Perculit exſilio, ſolumque hoc rite peregit,
Auctorem damnare ſuum. Poſtquam obſitus ævo
Semivir excelſam rerum ſublatus in arcem,
Quod nec vota pati, nec fingere ſomnia poſſunt,
Vidit ſub pedibus leges, ſubjectaque colla
Nobilium, tantumque ſibi permittere fata.
Qui nihil optaſſet plus libertate mereri;
Iamjam diſſimulat dominos, alteque tumeſcunt
Serviles animi. procerum ſqualore repletus
Carcer, & exſulibus Meroë, campique gemiſcunt
Æthiopum. pœnis hominum plaga perſonat ardens.
Marmaricus claris violatur cædibus Ammon.
  Aſperius nihil eſt humili, cum ſurgit in altum:
Cuncta ferit, dum cuncta timet: deſævit in omnes,
Vt ſe poſſe putent. nec bellua tetrior ulla eſt,
Quam ſervi rabies in libera colla furentis.
Agnoſcit gemitus, & pœnæ parcere neſcit
Quam ſubiit: dominiq; memor, quem verberat, odit.
Adde quod eunuchus nulla pietate movetur,
Nec generi natiſve cavet. clementia cunctis
In ſimiles, animoſque ligant conſortia damni.
Ille nec eunuchis placidus: ſed pejus in aurum
Æſtuat. hoc uno fruitur ſucciſa libido.
  Quid nervos ſecuiſſe juvat? vis nulla cruentam
Caſtrat avaritiam. parvis exercita furtis
Quæ vaſtare penum, neglectaque ſueverat arcæ
Clauſtra remoliri, non uberiore rapina
Peccet in orbe manus? quidquid ſe Tigris ab Æmo
Dividit, hoc certa proponit merce locandum
Inſtitor imperii, caupo famoſus honorum.
Hic Aſiam villa pactus regit, ille redemit
Conjugis ornatu Syriam. dolet ille paterna
Bithynos mutaſſe domo. ſuffixa patenti
Veſtibulo pretiis diſtinguit regula gentes.
Tot Galatæ, tot Pontus eat, tot Lydia nummis.
Si Lyciam tenuiſſe velis, tot millia ponas:
Si Phrygas, adde parum. propriæ ſolatia ſortis
Communes vult eſſe notas, & venditus ipſe
Vendere cuncta cupit. certantum ſæpe duorum
Diverſum ſuſpendit onus, cum pondere judex
Vergit, & in geminas nutat provincia lances.

Non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Non pudet hos, Superi, populos veniſſe ſub haſta
Vendentis? certe pudeat, quod jure ſepultum
Mancipium tot regna tenet, tot diſtrahit urbes
Pollentem ſolio Crœſum victoria Cyri
Fregit, ut Eunucho fluerent Pactolus & Hermus?
Attalus heredem voluit te Roma relinqui,
Reſtitit Antiochus præſcripto margine Tauri,
Indomitos curru Servilius egit Iſauros,
Et Pharos Auguſto jacuit, vel Creta Metello?
Ne non Eutropio quæſtus numeroſior eſſet,
In mercem veniunt Cilices, Iudæa, Sophene,
Romanuſque labor, Pompejanique triumphi?
Quo ſtruis hos auri cumulos? quæ pignora tantis
Succedunt opibus? nubas, ducaſve licebit:
Numquam mater eris, nunquã pater. hoc tibi ferrũ,
Hoc natura negat. te grandibus India gemmis,
Te foliis Arabes ditent, te vellere Seres:
Nullus inops adeo, nullum ſic urget egeſtas,
Vt velit Eutropii fortunam, & membra paciſci.
Iamque oblita ſui, nec ſobria divitiis mens
In miſeras leges, hominumque negotia ludit.
Iudicat eunuchus. quid jam de Conſule miror?
Prodigium eſt quodcumque gerit, quæ pagina lites
Fœmineas meminit? quibus umquam ſecula terris
Eunuchi videre forum? ſed ne qua vacaret
Pars ignominia, neu quid reſtaret inauſum,
Arma etiam violare parat, portentaque monſtris
Aggregat, & ſecum petulans amentia certat.
Erubuit Mavors, adverſaque riſit Enyo
Dedecus Eoum, quoties intenta ſagittis
Et pharetra fulgens anus exercetur Amazon:
Arbiter aut quoties belli, paciſque recurrit,
Alloquiturque Getas. gaudet, cum viderit, hoſtis,
Et ſentit jam deeſſe viros. incendia fumant.
Muris nulla fides. ſqualent populatibus agri,
Et medio ſpes ſola mari. trans Phaſin aguntur
Cappadocum matres, ſtabuliſque abducta paternis
Caucaſias captiva bibunt armenta pruinas,
Et Scythicis mutant Argei pabula ſilvis.
Extra Cimmerias, Taurorum clauſtra, paludes
Flos Syriæ ſervit: ſpoliis nec ſufficit atrox
Barbarus. in cædem vertit faſtidia prædæ.
Ille tamen (quid enim ſervum, mollemque pudebit?)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Aut quid in hoc poterit vultu flagrare ruboris?)
Pro victore redit. peditum vexilla ſequuntur,
Et turmæ ſimiles, Eunuchorumque manipli,
Helleſpontiacis legio digniſſima ſignis.
Obvius ire cliens, defenſoremque reverſum
Complecti. placet ipſe ſibi, laxaſque laborat
Diſtendiſſe genas, fictumque inflatus anhelat.
Pulvere reſperſus tineas, & Solibus ora
Pallidior, verbiſque ſonat plorabile quiddam
Vltra nequitiam fractis, & prælia narrat,
Perque ſuam tremula teſtatur voce ſororem
Defeciſſe vagas ad publica commoda vires:
Cedere livori, nec ſuſtentare procellas
Invidiæ, mergique fretis ſpumantibus orat.
Exoretque utinam. dum talia fatur, ineptas
Detergit lacrymas, atque inter ſingula dicta
Flebile ſuſpirat. qualis venit arida ſocrus
Longinquam viſura nurum. vix laſſa reſedit,
Et jam vina petit. quid te turpiſſime bellis
Inſeris, aut ſævis pertentas Pallada campis?
Tu potes alterius ſtudiis hærere Minervæ.
Tu telas, non tela pati. tu ſtamina noſſe;
Tu ſegnes operum ſollers urgere puellas,
Et niveam dominæ penſis involvere lanam.
Vel ſi ſacra placent, habeas pro Marte Cybellem.
Rauca Celænæos ad tympana diſce furores.
Cymbala ferre licet, pectuſque illidere pinu,
Inguinis & reliquum Phrygiis abſcindere cultris.
Arma relinque viris. geminam quid dividis aulam,
Conariſque pios odiis committere fratres?
Te magis, ah demens, veterem, ſi reſpicis, artem
Conciliare decet. geſtis pro talibus annum
Flagitat Eutropius, ne quid non polluat unus,
Dux acies, judex prætoria, tempora Conſul.
Nil adeo fœdum eſt, quod non exacta vetuſtas
Ediderit, longique labor commiſerit ævi;
OEdipodes matrem, natam duxiſſe Thyeſtes
Cantatur. peperit fratres Iocaſta marito,
Et Pelopea ſibi. Thebas, ac funera Trojæ
Triſtis Erichthei deplorat ſcena theatri.
In volucrem Tereus, Cadmus ſe vertit in anguem.
Scylla novos mirata canes. hunc arbore figit,
Elevat hunc palma, ſquamis hunc fabula veſtit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Hunc ſolvit fluvio. numquam ſpado Conſul in orbe
Nec judex, ductorve fuit, quodcunque virorum
Eſt decus, eunuchi ſcelus eſt. exempla creantur
Quæ ſocci ſuperent riſus, luctuſque cothurni.
Quam pulcer conſpectus erat, cum tenderet artus
Exſangues, onerante toga, cinctuque gravatus,
Inductoque ſenex obſcœnior iret in auro!
Humani qualis ſimulator ſimius oris;
Quem puer arridens pretioſo ſtamine Serum
Velavit, nudaſque nates, ac terga reliquit;
Ludibrium menſis. Erecto pectore dives
Ambulat, & claro ſeſe deformat amictu.
Candida pollutos comitatur Curia faſces.
Forſitan & dominus præbet miracula lictor
Conſule nobilior, libertatemque daturus,
Quam nondum meruit. ſcandit ſublime tribunal,
Atque inter proprias laudes Ægyptia jactat
Somnia, proſtratoſque canit ſe vate tyrannos.
Scilicet in dubio vindex Bellona pependit,
Dum ſpado Tireſias, enervatuſque Melampus
Reptat, ab extremo referens oracula Nilo.
Obſtrepuere avium voces. exhorruit annus
Nomen, & inſanum gemino proclamat ab ore,
Eunuchumque vetat faſtis accedere Ianus.
Sumeret illicitos etenim ſi fœmina faſces,
Eſſet turpe minus. Medis, levibuſque Sabæis
Imperat hic ſexus, Reginarumque ſub armis
Barbariæ pars magna jacet. gens nulla probatur,
Eunuchi quæ ſceptra ferat. Tritonia, Phœbe,
Veſta, Ceres, Cybele, Iuno, Latona coluntur.
Eunuchi quæ templa Dei? quas vidimus aras?
Inde ſacerdotes: hæc intrat pectora Phœbus:
Inde canunt Delphi: Trojanam ſola Minervam
Virginitas Veſtalis adit, flammaſque tuetur.
Hi nullas meriti vittas, ſemperque profani.
Naſcitur ad fructum mulier, prolemque futuram.
Hoc genus inventum eſt, ut ſerviat. Herculis arcu
Concidit Hippolyte. Danai fugere bipennem
Pentheſilea tuam. claras Carthaginis arces
Creditur, & centum portis Babylona ſuperbam
Fœmineus ſtruxiſſe labor. quid nobile geſſit
Eunuchus? quæ bella tulit? quas condidit arces?
Illas præterea rerum natura creavit;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Hos fecere manus. ſeu prima Semiramis aſtu
Aſſyriis mentita virum, ne vocis acutæ
Mollities, leveſque genæ ſe prodere poſſent,
Hos ſibi conjunxit ſimiles: ſeu Parthica ferro
Luxuries vetuit naſci lanuginis umbram,
Servatoque diu puerili flore coëgit
Arte retardatam Veneri ſervire juventam.
   Fama prius falſo ſimilis, vanoque videri
Ficta joco. levior volitare per oppida rumor,
Riderique nefas: veluti nigrantibus alis
Audiretur olor, corvo certante liguſtris.
Atque aliquis gravior morum, ſi talibus, inquit,
Creditur, & nimiis turgent mendacia monſtris:
Iam teſtudo volat, profert jam cornua vultur:
Prona petunt retro fluvii vada: Gadibus ortum
Armenii texere diem: jam frugibus aptum
Æquor, & aſſuetum ſilvis delphina videbo:
Iam cochleis homines junctos, & quidquid inane
Nutrit Iudaicis quæ pingitur India velis.
   Subjicit & miſtis ſalibus laſcivior alter:
Miraris? nihil eſt, quod non in pectore magnum
Concipit Eutropius: ſemper nova, grandia ſemper
Diligit, & celeri deguſtat ſingula ſenſu.
Nil timet à tergo: vigilantibus undique curis
Nocte, dieque patet: lenis, faciliſque moveri
Supplicibus, mediaque tamen molliſſimus ira
Nil negat, & ſeſe vel non poſcentibus offert.
Quodlibet ingenio ſubigit, traditque fruendum.
Quidquid amas, dabit illa manus. communiter omni
Fungitur officio, gaudetque potentia flecti.
Hoc quoque conſiliis peperit, meritoque laborum
Accipit, & trabeas argutæ præmia dextræ.
   Poſtquam vera fides facinus vulgavit Eoum
Gentibus, & Romæ jam certius impulit aures:
Eutropiumne etiam noſtra dignabimur ira?
Hic quoque Romani meruit pars eſſe doloris?
Sic effata rapit cæli per inania curſum
Diva potens, unoque Padum tranſlapſa volatu
Caſtra ſui rectoris adit. tum forte decorus
Cum Stilicone gener pacem implorantibus ultro
Germanis reſponſa dabat, legeſque Caycis
Arduus, & flavis ſignabat jura Suëvis.
His tribuit Reges, his obſide fœdera ſancit

Indicto; bellorum alios tranſcribit in uſus,
Militet ut noſtris detonſa Sicambria ſignis.
Læta ſubit Romam pietas, & gaudia pæne
Moverunt lacrymas, tantoque exſultat alumno.
Sic armenta ſuo jam defenſante juvenco,
Celſius aſſurgunt erectæ cornua matri.
Sic jam terribilem ſtabulis, dominumque ferarum
Creſcere miratur genitrix Maſſyla leonem.
Dimovit nebulam, juvenique apparuit ingens.
Tunc ſic orſa loqui: quantum te principe poſſim,
Non longinqua docēt domito quod Saxone Tethy
Mitior, aut fracto ſecura Britannia Picto.
Ante pedes humili Franco triſtique Suëvo
Perfruor, & noſtrum video, Germanice, Rhenum
Sed quid agam? diſcors oriens felicibus actis
Invidet, atque alio Phœbi de cardine ſurgunt
Crimina, ne toto conſpiret corpore regnum.
Gildonis taceo magna cum laude receptam
Perfidiam, & fretos Eoo robore Mauros.
Quæ ſuſcepta fames, quantum diſcriminis urbi,
Ni tua vel ſoceri nunquam non provida virtus
Auſtralem Arctois penſaſſet frugibus annum?
Invectæ Rhodani Tiberina per oſtia claſſes,
Cinyphiiſque ferax Araris ſucceſſit ariſtis.
Teutonicus vomer, Pyrenæique juvenci
Sudavere mihi. ſegetes mirantur Iberas
Horrea: nec Libyæ ſenſerunt damna rebellis
Iam Tranſalpina contenti meſſe Quirites.
Ille quidem meritas ſolvit, (ſcit Tabraca,) pœnas:
Vt pereat quicumque tuis conflixerit armis.
Ecce recens iiſdem clades à partibus exit,
Terroriſque minus, ſed plus habitura pudoris,
Eutropius Conſul. pridem tolerare fatemur
Hoc genus, Arſacio poſtquam ſe regia faſtu
Suſtulit, & noſtros corrupit Parthia mores.
Præfecti ſed adhuc gemmis, veſtique dabantur
Cuſtodes, ſacroque adhibere ſilentia ſomno.
Militia eunuchi nunquam progreſſa cubile,
Non vita ſpondente fidem, ſed inertia tantum
Mentis pignus erat. ſecreta monilia ſervent,
Ornatus curent Tyrios: à fronte recedant
Imperii. tenero tractari pectore neſcit
Publica majeſtas. numquam vel in æquora puppi
Vid

Vidimus eunuchi clavo parere magiſtri.
Nos adeo ſperni faciles? orbiſque carina
Vilior? Auroram certe, quæ talia ferre
Gaudet, & aſſuetas ſceptris muliebribus urbes
Poſſideant. quid belliferam communibus urunt
Italiam maculis, nocituraque probra ſeveris
Admiſcent populis? peregrina piacula forti
Pellantur longe Latio, ne tranſeat Alpes
Dedecus. in ſolis, quibus exſtitit, hæreat arvis.
Scribat Halys, ſcribat famæ contemptor Orontes.
Per te, perque tuos obteſtor, Roma, triumphos,
Neſciat hoc Tibris, numquam poſcentibus olim
Qui dare Dentatis annos, Fabiiſque ſolebat.
Martius eunuchi repetet ſuffragia campus?
Æmilios inter, ſervatoreſque Camillos
Eutropius? jam Chryſogonis tua, Brute, poteſtas,
Narciſſiſque datur. natis hoc dedere pœnæ
Profuit, & miſero civem præponere patri?
Hoc mihi janiculo poſitis Etruria caſtris
Quæſiit, & tantum fluvio Porſenna remotus?
Hoc meruit vel ponte Cocles, vel Mucius igne?
Viſceribus fruſtra caſtum Lucretia ferrum
Merſit, & attonitum tranavit Clœlia Tibrim?
Eutropio faſces adſervabantur ademti
Tarquiniis? quemcumque meæ vexere curules
Laxato veniat ſocii ſpectator Averno.
Impenſi ſacris Decii prorumpite buſtis,
Torquatique truces, animoſàque pauperis umbra
Fabricii, tuque ô ſi forte inferna piorum
Iugera, & Elyſias ſcindis, Serrane, novales,
Pœno Scipiade, Pœno præclare Lutati;
Sicania Marcelle ferox. gens Claudia ſurgat,
Et Curii veteres, & qui ſub jure negaſti
Vivere Cæſareo, parvo procede ſepulchro
Eutropium paſſure Cato. remeate tenebris
Agmina Brutorum, Corvinorumque catervæ.
Eunuchi veſtros habitus, inſignia ſumunt
Ambigui Romana mares, rapuere tremendas
Hannibali, Pyrrhoque togas. flabella peroſi
Adſpirant trabeis. jam non umbracula geſtant
Virginibus, Latias auſi vibrare ſecures.
Linquite fœmineas infelix turba latebras.
Alter quos pepulit ſexus, nec ſuſcipit alter,

Execti Veneris ſtimulos, & vulnere caſti,
Miſta duplex ætas inter puerumque, ſenemque,
Nil medium, falſi complete ſedilia patres.
Ite novi proceres, infœcundoque ſenatu
Eutropium ſtipate ducem, celebrate tribunal
Pro thalamis. verſo jam diſcite more curules,
Non matrum pilenta ſequi, ne priſca revolvam,
Neu numerem quantis injuria mille per annos
Sit retro ducibus. quanti fœdabitur ævi
Canities? unam ſubeant quot ſecula culpam?
Inter Arinthei faſtus, & nomen herile
Servus erit, dominoque ſuos æqualis honores
Inferet. heu ſemper Ptolemæi noxia mundo
Mancipia. en alio lædor graviore Pothino,
Et patior majus Phario ſcelus. ille cruorem
Conſulis unius Pellæis enſibus hauſit.
Inquinat hic omnes. ſi nil privata movebunt,
At tu principibus, noſtræ tu proſpice cauſſæ,
Regaleſque adverte notas. hunc accipit unum
Aula magiſtratum. vobis, patribuſque recurrit
Hic alternus honos. in crimen euntibus annis
Parce quater Conſul. contagia faſcibus oro
Defendas ignava tuis, neu tradita libris
Nomina, veſtituſq; meos, quibus omne, quod ambit
Oceanus, domui, tanta caligine mergi,
Calcarique ſinas. nam quæ jam bella geramus
Mollibus auſpiciis? aut quæ connubia prolem,
Aut frugem laturus ager? quid fertile terris?
Quid plenum ſterili poſſit ſub Conſule naſci?
Eunuchi ſi jura dabunt, legeſque tenebunt,
Ducant penſa viri, mutatoque ordine rerum
Vivat Amazonio confuſa licentia ritu.
Quid trahor ulterius? Stilico quid vincere differt
Dum certare pudet? neſcis quod turpior hoſtis
Lætitia majore cadit? piratica Magnum
Erigit. illuſtrat ſervilis laurea Craſſum.
Annuis. Agnoſco fremitum, quo palluit Eurus,
Quo Mauri, Gildoque ruit. quid Martia ſigna
Sollicitas? non eſt jaculis, haſtiſve petendus.
Conſcia ſuccumbent audito verbere terga.
Vt Scytha poſt multos rediens exercitus annos,
Cum ſibi ſervilis pro finibus obvia pubes
Iret, & arceret dominos tellure reverſos,

Armatam oſtenſis aciem fudere flagellis.
Notus ab inceptis ignobile reppulit horror
Vulgus, & addictus ſub verbere torpuit enſis.

CL. CLAVDIANI
IN LIBRVM II.
IN EVTROPIVM
PROLOGVS.

QVi modo ſublimes rerum flectebat habenas
 Patricius, rurſus verbera nota timet,
Et ſolitos tardæ paſſurus compedis orbes,
 In Dominos vanas luget abiſſe minas.
Culmine dejectum, vitæ fortuna priori
 Reddidit, inſano jam ſatiata joco.
Scindere nunc alia meditatur ligna ſecuri.
 Faſcibus & tandem vapulat ille ſuis.
Illicitas Conſul pœnas ſe Conſule ſolvit.
 Annus qui trabeas, hic dedit exilium.
Infauſtum populis in ſe quoque vertitur omen,
 Sævit in auctorem prodigioſus honor.
Ablato penitus reſpirant nomine faſti,
 Maturamque luem ſanior aula vomit.
Diſſimulant ſocii, conjuratique recedunt.
 Procumbit pariter cum duce tota cohors,
Non acie victi, nec ſeditione coacti,
 Ne pereant ritu, quo periere viri.
Concidit exiguæ dementia vulnere chartæ,
 Confecit ſævum littera Martis opus.
Mollis fœminea detruditur arte tyrannus,
 Et thalamo pulſus perdidit imperium.
Sic juvenis nutante fide, veterique reducta
 Pellice defletam linquit amica domum.
Canitiem raram largo de pulvere turpat,
 Et lacrymis rugas implet anile gemens.
Suppliciterque pias humilis proſtratus ad aras
 Mitigat iratas voce tremente nurus.
Innumeri glomerantur heri, ſibi quiſque petentes
 Mancipium ſolis utile ſuppliciis.

Quamvis fœdus enim, mentemque obſcœnior ore,
  Ira dabat pretium. pœna meretur emi.
Quas ſpado nunc terras, aut quē tranſibis in axem?
  Cingeris hinc odiis, inde receſſit amor.
Vtraque te gemino ſub ſidere regia damnat.
  Heſperius nunquam, jam nec Eous eris.
Miror cur, aliis qui pandere fata ſolebas,
  Ad propriam cladem cæca Sibylla taces?
Tam tibi nulla videt fallax inſomnia Nilus.
  Pervigilant vates nec, miſerande, tui.
Quid, ſoror audebit tecum conſcendere puppem,
  Et veniet longum per mare fida comes?
An fortaſſe toros eunuchi pauperis odit:
  Et te nunc inopem dives amare negat?
Eunuchi jugulum primus ſecuiſſe fateris,
  Sed tamen exemplo non feriere tuo.
Vive pudor fatis. en quem tremuere tot urbes;
  En cujus populi ſuſtinuere jugum.
Direptas quid plangis opes, quas natus habebit?
  Non aliter poteras principis eſſe pater.
Improbe quid pulſas muliebribus aſtra querelis,
  Quod tibi ſub Cypri litore parta quies?
Omnia barbarico per te concuſſa tumultu,
  Crede mihi, terris tutius æquor erit.
Iam non Armenios jaculis terrebis, & arcu,
  Per campos volucrem non agitabis equum.
Dilecto caruit Byzantius ore ſenatus,
  Curia conſiliis æſtuat orba tuis.
Emeritam ſuſpende togam, ſuſpende pharetram,
  Ad Veneris partes, ingeniumque redi.
Non bene Gradivo lenonia dextera ſervit.
  Suſcipiet famulum te Cytherea libens.
Inſula læta choris, blandorum mater amorum,
  Nulla pudicitiæ cura placere poteſt.
Proſpectant Paphiæ celſa de rupe puellæ
  Sollicitæ, ſalvam dum ferat unda ratem.
Sed vereor, teneant ne te Tritones in alto
  Laſcivas doctum fallere Nereïdas:
Aut idem cupiant pelago te mergere venti,
  Gildonis nuper qui tenuere fugam.
Inclita captivo memoratur Tabraca Mauro,
  Naufragio Cyprus ſit memoranda tuo.
Vecturum moriens fruſtra delphina vocabis,
  Ad terrā ſolos devehit ille viros. Quiſ-

Quiſquis adhuc ſimiles eunuchus tendit ad actus,
Reſpiciens Cyprum deſinat eſſe ferox.

LIBER II.

MYgdonii cineres, &, ſi quid reſtat Eoi,
Quod pereat, regni, certe non augure falſo
Prodigii patuere minæ, fruſtraq; peracto
Vulnere, monſtriferi præſagia diſcitis an-
Cautior ante tamen violentum navita Corum (ni.
Proſpicit, & tumidæ ſubducit vela procellæ.
Quid juvat errores merſa jam puppe fateri?
Quid lacrymæ delicta levant? ſtant omina veſtri
Conſulis. immotis hæſere piacula fatis.
Tunc decuit ſentire nefas, tunc ire recentes
Deterſum maculas. veteri poſt obruta morbo
Corpora, Pæonias nequidquam admoveris herbas:
Vlcera poſſeſſis alte ſuffuſa medullis
Non leviore manu, ferro ſanantur, & igni,
Ne noceat fruſtra mox eruptura cicatrix.
Ad vivum penetrant flammæ, quo funditus humor
Defluat, & vacuis corrupto ſanguine venis
Areſcat fons ille mali. truncantur & artus,
Vt liceat reliquis ſecurum vivere membris.
At vos egregie purgatam creditis aulam,
Eutropium ſi Cyprus habet, vindictaque mundi
Semivir exul erit. quis vos luſtrare valebit
Oceanus? tantum facinus quæ diluet ætas?
Induerat necdum trabeas. mugitus ab axe
Redditus inferno. rabies arcana cavernas
Vibrat, & alterno confligunt culmina lapſu.
Bacchatus per operta tremor. Chalcedona movit
Pronus, & in geminas mutavit Boſphorus urbes.
Concurrere freti fauces. radice revulſa
Vitant inſtabilem rurſus Symplegada nautæ:
Scilicet hæc Stygiæ præmittunt ſigna ſorores,
Et ſibi jam tradi populos hoc conſule gaudent.
Mox oritur diverſa lues. hinc Mulciber ignes
Sparſerat. hinc victo proruperat objice Nereus.
Hinc flagrant, hinc tecta natant. quã numina pœnã
Servatis ſceleri, cujus tot cladibus omen
Conſtitit? incumbas utinam Neptune tridenti,
Pollutumque ſolum toto cum crimine mergas.
Vnam pro mundo Furiis concedimus urbem.

Vtque ſemel patuit monſtris iter, omnia tempus
Nacta ſuum properant naſci. tum decolor imber,
Infantumque novi vultus, & diſſona partu
Semina. tum lapidum fletus, armentaque vulgo
Auſa loqui, mediiſque feræ ſe credere muris.
Tum vates ſine more rapi, lymphataque paſſim
Pectora fatidici ſtimulis igneſcere Phœbi.
Fac nullos ceciniſſe Deos. adeone retuſi
Quiſquam cordis erit, dubitet qui partibus illis
Affore fatalem caſtrati conſulis annum?
Sed quam cæcus ineſt vitiis amor! omne futurum
Deſpicitur; ſuadentque brevem præſentia fructum,
Et ruit in vetitum damni ſecura libido,
Dum mora ſupplicii lucro, ſerumque, quod inſtat,
Creditur. haud equidem contra tot ſigna Camillo
Detulerim faſces, nedum, proh ſexus inerti
Mancipio, cui cuncta licet reſponſa juberent,
Hortanteſque licet ſponderent proſpera Divi,
Turpe fuit ceſſiſſe viros: exquirite retro
Crimina continui lectis annalibus ævi.
Priſca recenſitis evolvite ſecula faſtis.
Quid ſenis infandi Capreæ, quid ſcena Neronis
Tale ferunt? ſpado Romuleo ſuccinctus amictu
Sedit in auguſtis Laribus. vulgata patebat
Aula ſalutantum ſtudiis. huc plebe ſenatus
Permiſta, trepidique duces, omniſque poteſtas
Confluit. advolvi, genibus, contingere dextram
Ambitus, & votum deformibus oſcula rugis
Figere. præſidium legum, genitorque vocatur
Principis, & famulum dignatur regia patrem.
Poſteritas admitte fidem: monumenta petuntur
Dedecoris, multiſque gemunt incudibus æra
Formatura nefas. hæc judicis, illa togati.
Hic nitet armati ſpecies: numeroſus ubique
Fulget eques: præfert eunuchi Curia vultus.
Ac veluti caveant, ne quo conſiſtere virtus
Poſſit pura loco, cunctas hæc ora laborant
Inceſtare vias. maneant immota precamur,
Certaque perpetui ſint argumenta pudoris.
Subter adulantes tituli, nimiæque leguntur
Vel maribus laudes: claro quod nobilis ortu
Conviva eſt Domini: quod maxima prælia ſolus
Impleat, & pariter miles: quod tertius urbis

Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Conditor, hoc Byzas, Conſtantinuſque videbunt?
Inter quæ tumidus leno producere cœnas
In lucem, fœtere mero, diſpergere plauſum
Emturas in vulgus opes, totoſque theatris
Indulgere dies, alieni prodigus auri.
At ſoror, &, ſi quid portentis creditur, uxor
Mulcebat matres epulis, & more pudicæ
Conjugis eunuchi celebrabat vota mariti.
Hanc amat, hanc ſumma de re, vel pace, vel armis
Conſulit. huic curas, & clauſa palatia mandat
Ceu ſtabulum, vacuamq; domum. ſic magna tueri
Regna nihil, patienſque jugi deluditur orbis.
Mitior alternum Zephyri jam bruma teporem
Senſerat, & primi laxabant germina flores:
Iamque iter in gremio pacis ſolenne parabant
Ad muros Ancyra tuos, auctore repertum
Eutropio, pelagi ne tædia longa ſubirent,
Sed vaga laſcivis flueret diſcurſibus ætas:
Vnde tamen tanta ſublimes laude redibant,
Ceu vinctos traherent Medos, Indumq; bibiſſent.
Ecce autem flavis Gradivus ab uſque Gelonis
Arva cruentato repetebat Thracia curru.
Subſidunt Pangæa rotis, alteque ſonoro
Stridunt axe nives. ut vertice conſtitit Æmi,
Femineaſque togas preſſis conſpexit habenis,
Subriſit crudele pater, triſtiſque micantem
Quaſſavit galeam. tunc implacabile numen
Bellonam alloquitur, quæ ſanguine ſordida veſtem
Illyricis pingues pectebat cladibus hydros.
Necdum mollitiæ, necdum germana mederi
Poſſumus Eoæ. nunquam corrupta rigeſcent
Secula. Cappadocum tepidis Argeus acervis
Æſtuat. infelix etiam nunc pallet Orontes.
Dum pereunt, meminere mali. ſi corda parumper
Reſpirare ſinas, nullo tot funera ſenſu
Prætereunt, tantique levis jactura cruoris.
Adſpicis obſcœnum facinus? quid crinibus ora
Protegis? heu quales ſeſe diffundit in actus
Parva quies! quantum nocuerunt otia ferri!
Qui caruit bellis, eunucho traditur annus.
Actum de trabeis eſſet, ſi partibus una
Mens foret Heſperiis: rueret deriſa vetuſtas,
Nullaque calcati ſtarent veſtigia juris,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Ni memor imperii Stilico, morumque priorum
Turpe relegaſſet defenſa à Tibride nomen,
Intactamque novo ſervaſſet crimine Romam.
Ille dedit portum, quo ſe pulſata referret
Majeſtas Latii, deformatæque ſecures.
Ille dedit faſtos, ad quos Oriente relicto
Confugeret ſparſum maculis ſervilibus ævum.
Quam ſimiles hæc aula viros! ad mœnia viſus
Dirige. Non ſaltem tacita formidine muſſant:
Non damnant animo. plaudentem cerne Senatum,
Et Byzantinos proceres, Grajoſque Quirites.
O patribus plebes, ô digni Conſule patres!
Quid, quod & armati ceſſant, & nulla virilem
Inter tot gladios ſexum reminiſcitur ira?
Huccine noſtrorum cinctus abiere nepotum?
Sic Bruti deſpectus honos? ignoſce parenti
Romule, quod ſerus temeratis faſcibus ultor
Advenio. jam jam largis hæc gaudia faxo
Compenſent lacrymis. Quid dudum inflare moraris
Tartaream Bellona tubam? quid ſtringere falcem,
Qua populos à ſtirpe metis? molire tumultus,
Excute delitias. Thracum, Macedumque ruinæ
Tædet, & in gentes iterum ſævire ſepultas. (vas
Damna minus conſueta movent. trans æquora ſæ-
Verte faces. aliis exordia ſume rapinis.
Non tibi Rhipæis hoſtis quærendus ab oris.
Non per Caucaſias accito turbine valles
Eſt opus: Oſtrogothis colitur, miſtiſq; Gothunnis
Phryx ager. hos parvæ poterunt impellere cauſſæ
In ſcelus. ad mores facilis natura reverti.
Sic erat in noſtro quando jam milite robur
Torpuit, & molli didicit parere magiſtro.
Vindicet Arctous violatas advena leges.
Barbara Romano ſuccurrant arma pudori.
Sic fatus, clypeo, quantum vix ipſe Deorum
Arbiter, infeſto cum percutit æthera nimbo,
Intonuit. reſponſat Athos, Æmuſque remugit,
Ingeminat Rhodope raucum concuſſa fragorem.
Cornua cana gelu mirantibus excutit undis
Hebrus, & exſanguem glacie timor alligat Iſtrum,
Tunc adamante gravem, nodiſq; rigentibus haſtam,
Telum ingens. nullique Deo jaculabile torſit.
Fit late ruptis via nubibus. illa per auras

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Tot freta, tot montes, uno contenta volatu
Tranſilit, & Phrygiæ mediis affigitur oris.
Senſit humus, gemuit Nyſæo palmite felix
Hermus, & aurata Pactolus inhorruit unda,
Totaque ſubmiſſis fleverunt Dindyma ſilvis.
Nec Dea præmiſſæ ſtridorem ſegnius haſtæ
Conſequitur, centumque vias meditata nocendi,
Tandem Targibilum (Geticæ dux improbus aulæ
Hic erat,) aggreditur. viſo tum forte redibat
Eutropio vacuus donis, feritaſque dolore
Creverat, &, teneris etiam quæ crimina ſuadet
Ingeniis, Scythicum pectus flammabat egeſtas.
Huic ſeſe vultu ſimulatæ conjugis offert,
Mentitoque ferox incedit barbara greſſu,
Carbaſeos induta ſinus. poſt terga reductas
Vberibus propior mordebat fibula veſtes;
Inque orbem tereti mitra redeunte capillum
Strinxerat, & virides flaveſcere juſſerat angues.
Advolat, & niveis reducem complectitur ulnis,
Infunditque animo furiale per oſcula virus.
Principe quam largo veniat; quas inde reportet
Divitias, aſtu rabiem motura requirit.
Ille iter ingratum, vanos deflere labores,
Quos ſuper eunuchi faſtus, quæ probra tuliſſet.
Continuo ſecat ungue genas, & tempore pandit
Arrepto gemitus: i nunc, devotus aratris
Scinde ſolum, poſitoque tuos mucrone ſodales
Ad raſtros ſudare doce: bene rura Gothunnus
Excolet, & certo diſponet ſidere vites.
Felices aliæ, quas debellata maritis
Oppida, quas magnis quæſitæ viribus ornant
Exuviæ: quibus Argivæ, pulchræque miniſtrant
Theſſalides, famulas & quæ meruere Lacænas.
Me nimium timido, nimium junxere remiſſo
Fata viro; totum qui degener exuit Iſtrum,
Qui refugit patriæ ritus, quem detinet æqui
Gloria, conceſſoque cupit vixiſſe colonus,
Quam dominus rapto. quid pulcra vocabula pigris
Prætentas vitiis? probitatis inertia nomen,
Iuſtitiæ formido ſubit. tolerabis iniquam
Pauperiem, cum tela geras? & flebis inultus,
Cum pateant tantæ nullis cuſtodibus urbes?
Quippe metus pœnæ. pridem mos ille vigebat,

Vt meritos colerent, impacatiſque rebelles
Vrgerent odiis. at nunc, qui fœdera rumpit,
Ditatur: qui ſervat, eget. vaſtator Achivæ
Gentis, & Epirum nuper populatus inultam
Præſidet Illyricis. jam, quos obſedit, amicus
Ingreditur muros, illis reſponſa daturus,
Quorum conjugibus potitur, natoſque peremit.
Sic hoſtes punire ſolent. hæc præmia ſolvunt
Excidiis. cunctaris adhuc? numerumque tuorum
Reſpicis, exiguamque manum? tu rumpe quietem,
Bella dabunt ſocios. nec te tam prona monerem,
Si contra paterere viros. nunc alter in armis
Sexus, & eunuchis ſe defenſoribus orbis
Credidit: hos Aquilæ, Romanaq; ſigna ſequuntur,
Incipe barbaricæ tandem te reddere vitæ.
Te quoque jam timeant, admirenturque nocentem,
Quem ſprevere pium. ſpoliis prædaque repletus,
Cum libeat, Romanus eris. ſic fata, repente
In diram ſe vertit avem, roſtroque recurvo
Turpis, & infernis tenebris obſcurior ales,
Auſpicium veteri ſedit ferale ſepulcro.
  Ille, pavor poſtquam reſoluto corde quievit,
Et rigidæ ſedere comæ, non diſtulit atrox
Iuſſa Deæ: ſociis, quæ viderit, ordine pandit,
Invitatque ſequi. conjurat barbara pubes
Nacta ducem, Latiiſque palam deſcivit ab armis.
Pars Phrygiã, Scythicis quæcunq; Trionibus alget:
Proxima Bithynos: Solem quæ condit, Ionas:
Quæ læva, attingit Galatas: utrimque propinqui
Finibus obliquis Lydi, Piſidæque feroces
Continuant auſtrale latus: gens una fuere
Tot quondam populi, priſcum cognomen, & unum,
Appellata Phryges. ſed quid non longa valebit
Permutare dies? dicti poſt Mæona regem
Mæones. Ægæos inſedit Græcia portus.
Thyni Thraces erant, quæ nunc Bithynia fertur.
Nuper ab Oceano Gallorum exercitus ingens
Illis ante vagus tandem regionibus hæſit,
Geſaque depoſuit jam Grajo mitis amictu
Pro Rheno poturus Halym. dat cuncta vetuſtas
Principium Phrygibus. nec rex Ægyptius ultra
Reſtitit, humani poſtquam puer uberis expers
In Phrygiam primum laxavit murmura vocem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Hic cecidit Libycis jactata paludibus olim
Tibia, fœdatam cum reddidit umbra Minervam.
Hic & Apollinea victus teſtudine paſtor
Suſpenſa memores illuſtrat pelle Celænas.
Quatuor hic magnis procedunt fontibus amnes
Auriferi, nec miror aquas radiare metallo,
Quæ toties lavere Midam. diverſus ad Auſtrum'
Curſus, & Arctoum fluviis mare. Dindyma fundunt
Sangarium, vitrei puro qui gurgite Galli
Auctus, Amazonii defertur ad oſtia Ponti.
Icarium Pelagus, Mycalæaque litora juncti
Marſya, Mæanderque petunt. ſed Marſya velox
Dum ſuus eſt, flexuque carens, jam flumine miſtus
Mollitur, Mæandre, tuo, contraria paſſus,
Quam Rhodano ſtimulatus Arar: quos inter aprica
Planities Cererique favet, denſiſque ligatur
Vitibus, & glaucos fructus attollit olivæ.
Dives equis, felix pecorum, pretioſaque picto
Marmore, purpureis cedit cui Synnada venis.
Talem tum Phrygiam Geticis populatibus uri
Permiſere Dei. ſecuras Barbarus urbes
Irrupit, facileſque capi. ſpes nulla ſalutis:
Nulla fugæ. putribus jam propugnacula ſaxis
Longo corruerant ævo, paciſque ſenecta.
  Interea gelidæ ſecretis partibus Idæ
Dum ſedet & thiaſos ſpectat de more Cybelle,
Curetumque alacres ad tympana ſuſcitat enſes;
Aurea ſanctarum decus immortale comarum
Deduxit capiti turris, ſummoque volutus
Vertice crinalis violatur pulvere murus.
Obſtupuere truces omen Corybantes, & imo
Fixa metu tacitas preſſerunt Orgia buxos.
Indoluit genitrix. tunc ſic irata profatur:
Hoc mihi jampridem Lacheſis longæva canebas
Augurium: Phrygiæ caſus veniſſe ſupremos
Delapſus teſtatur apex. heu, ſanguine qualis
Ibit Sangarius, quantaſque cadavera lenti
Mæandri paſſura moras! immobilis hæret
Terminus. hæc dudum nato placuere Tonanti.
Par & finitimis luctus, fruſtraque Lyæi
Non defenſuros implorat Lydia thyrſos.
Iamque vale Phrygiæ tellus, perituraque flammis
Mœnia, conſpicuas quæ nunc attollitis arces,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Mox campi, nudumque ſolum. dilecta valete
Flumina. non veſtris ultra bacchabor in antris:
Non juga ſulcabit noſter Berecynthia currus.
Dixit, & ad triſtes convertit tympana planctus.
Labentem patriam ſacris ululatibus Atys
Perſonat, & lacrymis torvi maduere leones.
Eutropius, nequeat quamvis metuenda taceri
Clades, & trepidus vulgaverit omnia rumor,
Ignorare tamen fingit, regnique ruinas
Diſſimulat, parvamque latronum errare catervam:
Ad ſontes tormenta magis, quam tela parari:
Nec duce frangendas jactat, ſed judice vires.
Vaſta velut Libyæ venantum vocibus ales
Cum premitur, calidas curſu tranſmittit arenas,
Inque modum veli ſinuatis flamine pennis
Pulverulenta volat, ſi jam veſtigia retro
Clara ſonent, oblita fugæ ſtat lumine clauſo
Ridendum revoluta caput, creditque latere,
Quæ non ipſa videt. furtim tamen ardua mittit
Cum donis promiſſa novis, ſi forte rogatus
Deſinat. ille ſemel nota dulcedine prædæ
Se famulo ſervire negat, nec grata timentum
Munera, militiam nullam, nec prima ſuperbus
Cingula dignari. nam quis non Conſule tali
Vilis honos? poſtquam precibus miteſcere nullis,
Non auro ceſſiſſe videt, creberque recurrit
Nuntius incaſſum, nec ſpes jam fœderis extat:
Tandem conſilium belli confeſſus agendi,
Ad ſua tecta vocat juvenes. venere protervi,
Laſcivique ſenes, quibus eſt inſignis edendi
Gloria, corruptaſque dapes variaſſe decorum:
Qui ventrem invitant pretio, traduntque palato
Sidereas Iunonis aves, &, ſi qua loquendi
Gnara coloratis viridis defertur ab Indis,
Quæſitus trans regna cibus: quorumque profundam
Ingluviem non Ægæus, non alta Propontis,
Non freta longinquis Mæotica piſcibus explent.
Veſtis odoratæ ſtudium, laus maxima riſum
Per varios moviſſe ſales, minimeque viriles
Munditiæ, compti vultus, onerique vel ipſa
Serica. ſin Hunnus feriat, ſin Sarmata portas,
Sollicitῑ ſcenæ, Romam contemnere ſueti,
Mirarique ſuas, quas Boſphorus abluit, ædes:
Saltandi dociles, aurigarumq; periti.

Pars humili de plebe duces: pars compede ſuras,
Cruraque ſignati nigro liventia ferro
Iura regunt, facies quamvis inſcripta repugnet,
Seque ſuo prodat titulo: ſed prima poteſtas
Eutropium præfert, Hoſio ſubnixa ſecunda.
Dulcior hic ſane cunctis, prudenſque novandi
Iuris, & admoto, qui temperat omnia, fumo,
Fervidus; accenſam ſed qui bene decoquat iram.
Confidunt apices gemini ditionis Eoæ:
Hic coquus, hic leno, defeſſi verbere terga,
Servitio, non arte pares. hic ſæpius emptus,
Alter ad Hiſpanos nutritus verna Penates.
Ergo ubi collecti proceres, qui rebus in arctis
Conſulerent, tantiſque darent ſolatia morbis;
Obliti ſubito Phrygiæ, belliſque relictis
Ad ſolitos cœpere jocos, & jurgia Circi
Tendere nequidquam. magna confligitur ira,
Quis melius vibrata puer vertigine molli
Membra rotet: verrat quis marmora crine ſupino:
Quis magis enodes laterum detorqueat artus:
Quis voci digitos, oculos quis motibus aptet.
Hi tragicos meminere modos; his fabula Tereus,
His nec dum commiſſa choro cantatur Agavo.
  Increpat Eutropius: Non hæc ſpectacula tempus
Poſcere: nunc alias armorum incumbere curas.
Se ſatis Armenio feſſum pro limite cingi,
Nec tantis unum ſubſiſtere poſſe periclis.
Ignoſcant ſenio: juvenes ad prælia mittant.
Qualis pauperibus nutrix inviſa puellis
Aſſidet, & tela communem quærere victum
Rauca monet. feſtis illæ luſiſſe diebus
Orant, & poſitis æquævas viſere penſis,
Iratæque operi jam laſſo pollice fila
Turbant, & teneros detergunt ſtamine fletus.
  Emicat extemplo cunctis trepidantibus audax
Craſſa mole Leo, quem vix Cyclopea ſolum
Æquatura fames, quem non jejuna Celæno
Vinceret. hinc nomen fertur meruiſſe Leonis.
Acer in abſentes, lingua jactator, abundans
Corporis, exiguuſque animi, doctiſſimus artis
Quondam lanificæ, moderator pectinis unci.
Non alius lanam purgatis ſordibus æque
Præbuerit calathis: ſimulis nec pinguia quiſquam

Vellera per tenues ferri producere rimas.
Tunc Ajax erat Eutropii, lateque fremebat,
Non ſeptem vaſto quatiens umbone juvencos,
Sed quam perpetuis dapibus, pigroque ſedili,
Inter anus, interque colos oneraverat alvum.
Exſurgit tandem, vocemque expromit anhelam:
Quis novus hic torpor, ſocii? quonã uſq; ſedemus
Fœmineis clauſi thalamis, patimurque periclum
Gliſcere deſidia? graviorum turba malorum
Texitur, ignavis trahimus dum tempora votis.
Me petit hic ſudor, nunquam mea dextera ſegnis
Ad ferrum. faveat tantum Tritonia cœptis,
Inceptum peragetur opus. jam cuncta furore
Qui gravat, efficiam leviorem pondere lanæ
Targibilum tumidum, deſertoreſque Gothunnos
Vt miſeras populabor oves, & pace relata
Priſtina reſtituam Phrygias ad ſtamina matres.
His dictis iterum ſedit. fit plauſus, & ingens
Conſilii clamor. qualis reſonantibus olim
Exoritur caveis, quoties crinitus ephebus
Aut rigidam Nioben, aut flentem Troada fingit.
Protinus excitis iter irremeabile ſignis
Arripit, infauſtoque jubet bubone moveri
Agmina, Mygdonias mox impletura volucres,
Pulcer, & urbanæ cupiens exercitus umbræ,
Aſſiduus ludis, avidus ſplendere lavacris,
Nec ſoles, imbreſve pati, multumque priori
Diſpar, ſub clypeo Thracum qui ferre pruinas,
Dum Stilico regeret, nudoque hyemare ſub axe
Sueverat, & duris haurire bipennibus Hebrum.
Cum duce mutatæ vires. Byzantia robur
Fregit luxuries. Ancyranique triumphi.
Non peditem præcedit eques: non commoda caſtris
Eligitur regio. vicibus cuſtodia nullis
Advigilat vallo. non explorantur eundæ,
Vitandæque viæ. nullo ſe cornua flectunt
Ordine, confuſi paſſim per opaca vagantur
Luſtra, per anguſtas ignoto tramite valles.
Sic vacui rectoris equi, ſic orba magiſtro
Fertur in abruptum caſu, non ſidere puppis.
Sic ruit in rupes amiſſo priſca ſodali
Bellua, ſulcandas qui prævius edocet undas,
Immenſumque pecus parvæ moderamine caudæ
Tempe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Temperat, & tanto conjungit fœdera monſtro.
Illa natat rationis inops, & cæca profundi
Iam brevibus deprenſa vadis, ignara reverti
Palpitat, & vanos ſcopulis illidit hiatus.
Targibilus ſimulare fugam, flatuſque Leonis
Spe nutrire leves, improviſuſque repente,
Dum gravibus marcent epulis, hoſtique catenas
Inter vina crepant, largo ſopita Lyæo
Caſtra ſubit. pereunt, alii dum membra cubili
Tarda levant: alii leto junxere ſoporem:
Aſt alios vicina palus ſine more ruentes
Excipit, & cumulis immanibus aggerat undas.
Ipſe Leo dama cervoque fugacior ibat
Sudanti tremebundus equo: qui pondere poſtquam
Decidit implicitus limo, cunctantia pronus
Per vada reptabat. cœno ſubnixa tenaci
Mergitur, & pingui ſuſpirat corpore moles,
More ſuis; dapibus quæ jam devota futuris
Turpe gemit, quoties Hoſius mucrone coruſco
Armatur, cingitque ſinus, ſecumque volutat,
Quas figat verubus partes, quæ fruſta calenti
Mandet aquæ, quantoque cutem diſtendat echino,
Flagrat opus. crebro pulſatus perſtrepit ictu.
Contexit varius penetrans Chalcedona nidor.
Ecce levis frondes à tergo concutit aura:
Credit tela Leo. valuit pro vulnere terror,
Implevitque vicem jaculi; vitamque nocentem
Integer, & ſola formidine ſaucius efflat.
Quis tibi tractandos pro pectine, degener, enſes,
Quis ſolio campum præponere ſuaſit avito?
Quam bene texentum ludebas carmine tutus,
Et matutinis pellebas frigora menſis!
Hic miſerande jaces: hic, dum tua vellera vitas,
Tandem fila tibi neverunt ultima Parcæ.
Iam vaga pallentem denſis terroribus aulam
Fama quatit: ſtratas acies, deleta canebat
Agmina, Mæonios fœdari cædibus agros,
Pamphylios, Piſidaſque rapi. metuendus ab omni
Targibilus regione ſonat. modo tendere curſum
In Galatas, modo Bithynis incumbere fertur.
Sunt qui per Cilicas rupto deſcendere Tauro,
Sunt qui correptis ratibus, terraque marique
Adventare ferant. geminantur verba pavoris

Ingenio. longe ſpectari puppibus urbes
Accenſas, lucere fretum, ventoque citatas
Omnibus in pelago velis hærere favillas.
Hos inter ſtrepitus funeſtior advolat alter
Nuntius, armatam rurſus Babylona minari
Rege novo: reſides Parthos ignava peroſos
Otia, Romanæ finem jam quærere paci.
Rarus apud Medos Regum cruor, unaque cuncto
Pœna manet generi. quamvis crudelibus æque,
Paretur dominis: ſed quid non audeat annus
Eutropii? ſocium nobis, fidumque ſodalem
Perculit, & Perſas in regia vulnera movit,
Rupturaſque fidem, leto pars ne qua vacaret,
Eumenidum tedas trans flumina Tigridis egit.
Tunc vero cecidere animi, tantiſque procellis
Deficiunt. ſepti latrantibus undique bellis
Infenſos tandem Superos, & Conſulis omen
Agnovere ſui. nec jam revocabile damnum
Eventu ſtolido rerum didicere magiſtro.
Namque ferunt geminos uno de ſemine fratres
Iapetionidas generis primordia noſtri
Diſſimili finxiſſe manu. quoſcunque Prometheus
Excoluit, multumque innexuit æthera limo,
Hi longe ventura notant, dubiiſque parati
Caſibus occurrunt fabro meliore politi.
Deteriore luto pravus quos edidit auctor,
Quem merito Graji perhibent Epimethea vates,
Et nihil ætherii ſparſit per membra vigoris,
Hi pecudum ritu non impendentia vitant,
Nec res ante vident: accepta clade queruntur,
Et ſero tranſacta gemunt. jam ſola renidet
In Stilicone ſalus, & cujus ſemper acerbum,
Ingratumque ſibi factorum conſcius horror
Credidit adventum: quem ſi procedere tantum
Alpibus audiſſent, mortem, pœnaſque tremebant.
Iam cuncti veniſſe volunt, ſcelerumque priorum
Pœnitet, hoc tantis bellorum ſidus in undis
Sperant. hoc pariter juſti, ſonteſque precantur.
Ceu pueri, quibus alta pater trans æquora merces
Devehit, intenti ludo, ſtudiiſque ſoluti,
Lætius amoto paſſim cuſtode vagantur.
Si gravis auxilio vacuas invaſerit ædes
Vicinus, laribuſque ſuis proturbet inultos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Tum demum patrem implorant & nomen inani
Voce cient, fruſtraque oculos ad litora tendunt.
Omnes ſupplicio dignos, letoque fatentur,
Qui ſe tradiderint famulis, Stilicone relicto.
Mutati ſtupuere diu, ſenſuque reducto
Paullatim proprii mirantur monſtra furoris,
Avertuntque oculos. projectis faſcibus horret
Lictor, & infames labuntur ſponte ſecures.
Quales Aonio Thebas de monte reverſæ
Mænades, infectis Pentheo ſanguine thyrſis,
Cum patuit venatus atrox, matrique rotatum
Conſpexere caput, greſſus caligine figunt,
Et rabiem deſiſſe dolent. quin protinus ipſa
Tendit ad Italiam ſupplex Aurora potentem,
Non radiis redimita comam, nec flammea vultum,
Nec croceum veſtita diem. ſtat livida luctu:
Qualis erat, Phrygio tegeret cum Memnona buſto,
Quam ſimul agnovit Stilico, nec cauſſa latebat,
Reſtitit. illa manum victricem amplexa moratur,
Atque ita vix lacrymans inter ſuſpiria fatur.
Tantane te noſtri ceperunt tædia mundi?
Sic me ludibrium famulis riſumque relinquis,
Dux quondam, rectorque meus, ſolamque tueris
Heſperiam? domiti nec te poſt bella tyranni
Cernere jam licuit? ſic te victoria nobis
Eripuit, Galliſque dedit? Rufinus origo
Prima mali. geminas inter diſcordia partes
Hoc auctore fuit. ſed jam majora moventi
Occurrit juſta rediens exercitus ira,
Fortis adhuc, ferrique memor. brevis inde reluxit,
Falſaque libertas. rurſum Stiliconis habenis
Sperabam me poſſe regi. proh cæca futuri
Gaudia! fraterno conjungi cœperat orbis
Imperio (quis enim tanto terrore recentis
Exempli, paribus ſeſe committeret auſis?)
Cum ſubito monſtroſa mihi turpiſque relatu
Fabula Rufini caſtratus proſilit heres:
Et ſimiles iterum luctus fortuna reduxit,
Vt ſolum domini ſexum mutaſſe viderer.
Hic primum thalami clauſtris delicta tegebat
Clam, timideque jubens. erat invidioſa poteſtas,
Sed tamen eunuchi. necdum ſibi publica jura
Sumere, nec tantas audebat vertere leges.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Sed poſtquam pulſiſque bonis, & fæce retenta
Pejores legit ſocios, dignoſque ſodales,
Hinc Hoſius ſtetit, inde Leo: fiducia crevit,
Regnandique palam flagravit aperta libido.
Patricius Conſul maculat, quos vendit, honores,
Plus maculat, quos ipſe gerit. jam ſigna, tubæque
Molleſcunt. ipſos ignavia fluxit in enſes.
Exſultant merito gentes, faciliſque volenti
Præda ſumus, jam Biſtoniis, Æmoque nivali
Vaſtior expulſis oriens ſqualebit aratris.
Hei mihi quas urbes, & quanto tempore Martis
Igna-as uno rapuerunt prœlia curſu!
Nuper ab extremo veniens equitatus Araxe
Terruit Antiochi muros, ipſumque decoræ
Pene caput Syriæ flammis hoſtilibus arſit.
Vtque gravis ſpoliis, nulloque obſtante, profunda
Lætus cæde redit; ſequitur mucrone cruento
Continuum vulnus. nec jam mihi Caucaſus hoſtes,
Nec mittit gelidus Phaſis. naſcuntur in ipſo
Bella ſinu. legio pridem Romana Gothunni,
Iura quibus victis dedimus, quibus arva, domoſque
Præbuimus, Lydos, Aſiæque uberrima vaſtant
Ignibus, & ſi quid tempeſtas prima reliquit,
Nec duce, nec numero freti: ſed inertia nutrit,
Proditioque ducum, quorum per crimina miles
Captivis dat terga ſuis, quos teſte ſubegit
Danubio; partemque timet, qui reppulit omnes.
Aula choris, epuliſque vacat, nec perdita curant,
Dum ſupereſt aliquid. ne quid tamen orbe reciſo
Venditor amittat, provincia quæque ſuperſtes
Dividitur, geminumque duplex paſſura tribunal
Cogitur alterius pretium ſarcire peremtæ.
Sic mihi reſtituunt populos. hac arte reperta
Rectorum numerum terris pereuntibus augent.
In te jam ſpes una mihi: pro fronde Minervæ
Has tibi protendo lacrymas. ſuccurre ruenti:
Eripe me tandem, ſervilibus eripe regnis.
Neve adeo cunctos paucorum crimine damnes:
Nec nova tot meritis offenſa prioribus obſtet.
Iam jam flecte animum. ſuprema pericula ſemper
Dant veniam culpæ. quamvis iratus & exſul,
Pro patriæ flammis non diſtulit arma Camillus.
Non te ſubtrahimus Latio, deſenſor utrique
Suffi-

Sufficis. armorum liceat ſplendore tuorum
In commune frui, clypeus nos protegat idem,
Vnaque pro gemino deſudet cardine virtus.

CL. CLAVDIANI
DE
BELLO GILDONICO
LIBER.

Præfatio.

PAndite defenſum reduces Helicona ſorores.
  Pandite, permiſſis jam licet ire choris.
Nulla per Aonios hoſtilis buccina campos
  Carmina mugitu deteriore vetat.
Tu quoque ſecuris pulſa formidine Delphis,
  Floribus ultorem Delia cinge tuum.
Nullus Caſtalios latices, & præſcia fati
  Flumina polluto Barbarus ore bibit.
Alpheus late rubuit, Siculumque per æquor
  Sanguineas belli rettulit unda notas.
Agnovitque novos abſens Arethuſa triumphos,
  Et Geticam ſenſit teſte cruore necem.
Immenſis, Stilico, ſuccedant otia curis,
  Et noſtræ patiens corda remitte lyræ,
Nec pudeat longos interrupiſſe labores,
  Et tenuem Muſis conſtituiſſe moram.
Fertur & indomitus tandem poſt prælia Mavors
  Laſſa per Othryſias fundere membra nives,
Oblituſque ſui, poſita clementior haſta,
  Pieriis aures pacificare modis.

REdditus imperiis Auſter, ſubjectaq; rurſus
Alterius convexa poli rectore ſub uno.
Conſpirant gemini frenis communibus orbes.
Iunximus Europam Libyæ, concordia fratrum
Plena redit, patriis quod ſolum defuit armis,
Tertius occubuit nati virtute tyrannus.
Horret adhuc animus, manifeſtaque gaudia differt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Dum ſtupet, & tanto cunctatur credere voto.
Nec dum Cinyphias exercitus attigit oras,
Iam domitus Gildo. nullis victoria nodis
Hæſit. non ſpatio terræ, non objice ponti
Congreſſum, profugum, captum vox nuntiat una,
Rumoremque ſui prævenit laurea belli.
Quo, precor hæc effecta Deo? robuſta, vetuſque
Tempore tam parvo potuit dementia vinci?
Quem veniens induxit hiems, ver perculit hoſtem.
Exitium jam Roma timens, & feſſa negatis
Frugibus, ad rapidi limen tendebat Olympi,
Non ſolito vultu, nec qualis jura Britannis
Dividit, aut trepidos ſubmittit faſcibus Indos.
Vox tenuis, tardique gradus, oculique jacentes.
Interius fugere genæ. jejuna lacertos
Exedit macies. humeris vix ſuſtinet ægris
Squalentem clypeum. laxata caſſide prodit
Canitiem, plenamque trahit rubiginis haſtam.
Attigit ut tandem cælum, genibuſque Tonantis
Procubuit, tales orditur mœſta querelas:
Si mea manſuris meruerunt mœnia naſci,
Iupiter, auguriis, ſi ſtant immota Sibyllæ
Carmina, Tarpejas ſi necdum deſpicis arces,
Advenio ſupplex, non ut proculcet Araxem
Conſul ovans, noſtræq; premant pharetrata ſecures
Suſa, nec ut rubris Aquilas figamus arenis.
Hæc nobis, hæc ante dabas. nunc pabula tantum
Roma precor, miſerere tuæ, pater optime, gentis,
Extremam defende famem. ſatiavimus iram,
Siqua fuit. lugenda Getis, & flenda Suevis
Hauſimus. ipſa meos horreret Parthia caſus.
Quid referam morbive luem, tumuloſque repletos
Stragibus, & crebras corrupto ſidere mortes?
An fluvium, per tecta vagum, ſummiſque minantem
Collibus? ingentes vexi ſubmerſa carinas,
Remorumque ſonos, & Pyrrhæ ſecula ſenſi.
Hei mihi, quo Latiæ vires, urbiſque poteſtas
Decidit? in qualem paullatim fluximus umbram?
Armatis quondam populis, patrumque vigebam
Conſiliis. domui terras, homineſque revinxi
Legibus. ad ſolem victrix utrumque cucurri.
Poſtquam jura ferox in ſe communia Cæſar
Tranſtulit, elapſi mores, deſuetaque priſcis
Artibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Artibus in gremium pacis ſervile receſſi.
Tot mihi pro meritis Libyam, Nilumque dedere,
Vt dominam plebem, bellatoremque Senatum
Claſſibus æſtivis alerent, geminoque viciſſim
Litore diverſi complerent horrea venti.
Stabat certa ſalus. Memphis ſi forte negaſſet,
Penſabam Pharium Gætulis meſſibus annum.
Frugiferas certare rates, lateque videbam
Punica Niliacis concurrere carbaſa velis.
Cum ſubiit par Roma mihi, diviſaque ſumpſit
Æquales Aurora togas, Ægyptia rura
In partem ceſſere novam. ſpes unica nobis
Reſtabat Libyæ, quæ vix ægreque fovebat
Solo ducta Noto, numquam ſecura futuri.
Semper inops ventique fidem poſcebat, & anni.
Hanc quoque nunc Gildo rapuit ſub fine cadentis
Autumni. pavido metimur cœrula voto,
Puppis ſi qua venit, ſi quid fortaſſe potenti
Vel pudor extorſit domino, vel præda reliquit.
Paſcimur arbitrio Mauri, nec debita reddi,
Sed ſua concedi jactat, gaudetque diurnos,
Vt famulæ, præbere cibos, vitamque, famemque
Librat barbarico faſtu, vulgique ſuperbit
Fletibus, & tantæ ſuſpendit fata ruinæ.
Romuleas vendit ſegetes, & poſſidet arva
Vulneribus quæſita meis. ideone tot annos
Flebile cum tumida bellum Carthagine geſſi?
Idcirco voluit contempta luce reverti
Regulus? hæc damnis, genitor, Cannenſibus emi?
Incaſſum toties lituis navalibus arſit
Hiſpanum, Siculumque fretum? vaſtataque tellus,
Totque duces cæſi, ruptaque emiſſus ab Alpe
Pœnus, & attonitæ jam proximus Hannibal urbi?
Scilicet, ut domitis frueretur Barbarus Afris,
Muro ſuſtinui Martem, noctesque cruentas
Collina pro turre tuli. Gildonis ad uſum
Carthago ter victa ruit? hæ mille gementis
Italiæ clades, impenſaque ſecula bellis?
Hoc Fabius, fortiſque ſimul Marcellus agebant,
Vt Gildo cumularet opes? haurire venena
Compulimus dirum Syphacem, fractumq; Metello
Traximus immanem Marii ſub vincla Iugurtham,
Et Numidæ Gildonis erunt? proh funera tanta,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Proh dolor! in Bocchi regnum ſudavit uterque
Scipio. Romano viciſtis ſanguine Mauri.
Ille diu miles populus, qui præfuit orbi,
Qui trabeas, & ſceptra dabat, quem ſemper in armis
Horribilem gentes placidum ſenſere ſubactæ,
Nunc inhonorus, egens, perfert miſerabile pacis
Supplicium, nulloque palam circumdatus hoſte,
Obſeſſi diſcrimen habet. per ſingula letum
Impendet momenta mihi, dubitandaque pauci
Præſcribunt alimenta dies. heu proſpera fata,
Quid mihi ſeptenos montes, turbamque dediſtis,
Quæ parvo non poſſet ali? felicior eſſem
Anguſtis opibus. mallem tolerare Sabinos,
Et Vejos. brevior duxi ſecurius ævum.
Ipſa nocet moles. utinam remeare liceret
Ad veteres fines, & mœnia pauperis Anci.
Sufficerent Etruſca mihi, Campanaque culta,
Et Quincti, Curiique ſeges, patriæque petenti
Ruſticus inferret proprias Dictator ariſtas.
Nunc quid agam? Libyam Gildo tenet, altera Nilū.
Aſt ego, quæ terras humeris, Pontumque ſubegi,
Deſeror. emeritæ jam præmia nulla ſenectæ.
Dii, quibus iratis crevi, ſuccurrite tandem,
Exorate patrem, tuque ô, ſi ſponte per altum
Vecta Palatinis mutaſti collibus Idam,
Prælatoque lavas Phrygios Almone leones,
Maternis precibus natum jam flecte Cybelle.
Sin prohibent Parcæ, falſiſque eluſa vetuſtas
Auſpiciis, alio ſaltem proſternite caſu,
Et pœnæ mutate genus. Porſenna reducat
Tarquinios. renovet ferales Allia cædes.
Me potius ſævi manibus proſternite Pyrrhi;
Me Senonum Furiis, Brenni me reddite flammis.
Cuncta fame leviora mihi. ſic fata, refuſis
Obticuit lacrymis. mater Cytherea, parenſque
Flet Mavors, ſanctæque memor Tritonia Veſtæ.
Nec Cybele ſicco, nec ſtabat lumine Iuno.
Mœrent indigetes, & ſi quos Roma recepit,
Aut dedit ipſa Deos. genitor jam corde remitti
Cœperat, & ſacrum dextra ſedare tumultum,
Cum procul inſanis quatiens ululatibus axem,
Et contuſa genas, mediis apparet in aſtris
Africa. reſciſſæ veſtes, & ſpicea paſſim

Serta jacent. lacero crinales vertice dentes,
Et fractum pendebat ebur. talique ſuperbas
Irrupit clamore fores. quid magne moraris
Iuppiter, avulſo texu, pelagique ſolutis
Legibus, iratum populis immittere fratrem?
Mergi prima peto. veniant prærupta Pachyno
Æquora. laxatis ſubſidant Syrtibus urbes.
Si mihi Gildonem nequeunt abducere fata,
Me rape Gildoni. felicior illa peruſtæ
Pars Libyæ, nimio quæ ſe munita calore
Defendit, tantique vacat ſecura tyranni.
Creſcat zona rubens. medius flagrantis Olympi
Me quoque limes agat. melius deſerta jacebo
Vomeris impatiens. pulſis dominentur aratris
Dipſades, & ſitiens attollat gleba ceraſtas.
Quid me temperies juvit? quid mitior æther?
Gildoni fœcunda fui. jam ſolis habenæ
Bis ſenas torquent hyemes, cervicibus ex quo
Hæret triſte jugum: noſtris jam luctibus ille
Conſenuit, regnumque ſibi tot vindicat annis.
Atque utinam regnum! privato jure tenemur
Exigui ſpecie fundi. quod Nilus, & Atlas
Diſſidet, occiduis quod Gadibus arida Barce,
Quodque Parætonio ſecedit litore Ganges,
Hoc ſibi tranſcribit proprium. pars tertia mundi
Vnius prædonis ager. diſtantibus idem
Inter ſe vitiis cinctus: quodcumque profunda
Traxit avaritia, luxu pejore refundit.
Inſtat terribilis vivis, morientibus heres,
Virginibus raptor, thalamis obſcœnus adulter.
Nulla quies: oritur præda ceſſante libido;
Divitibuſque dies, & nox metuenda maritis.
Quiſquis vel locuples, pulcra vel conjuge notus,
Crimine pulſatur falſo. ſi crimina deſunt,
Accitus conviva perit. mors nulla refugit
Artificem. varios ſuccos, ſpumaſque requirit
Serpentum virides, & adhuc ignota novercis
Gramina. ſi quiſquam vultu præſentia damnet,
Liberiuſve gemat, dapibus crudelis in ipſis
Emicat ad nutum ſtricto mucrone miniſter.
Fixus quiſque toro tacita formidine libat
Carnifices epulas, incertaque pocula pallens
Haurit, & intentos capiti circumſpicit enſes.
Splendet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Splendet Tartareo furialis menſa paratu,
Cæde madens, atrox gladio, ſuſpecta veneno.
Vt vino calefacta venus, tum ſævior ardet
Luxuries: miſtis redolent unguenta coronis.
Crinitos inter famulos, pubemque canoram
Orbatas jubet ire nurus, nuperque peremtis
Arridere viris. Phalarim, tormentaque flammæ
Profuit, & Siculi mugitus ferre juvenci.
Quam tales audire choros. nec damna pudoris
Turpia ſufficiunt Mauris clariſſima quæque
Faſtidita datur. media Carthagine ductæ
Barbara Sidoniæ ſubeunt connubia matres.
Æthiopem nobis generum, Naſamona maritum
Ingerit, exterret cunabula diſcolor infans.
His fretus ſociis ipſo jam principe major
Incedit. peditum præcurrunt agmina longe.
Circumdant equitum turmæ, Regeſque clientes,
Quos noſtris ditat ſpoliis. proturbat avita
Quemque domo, veteres detrudit rure colonos.
Exiliis diſperſa feror. numquamne reverti
Fas erit, erranteſque ſolo jam reddere cives?
Iret adhuc in verba dolor, niſi Iupiter alto
Cœpiſſet ſolio. (voces adamante notavit
Atropos, & Lacheſis jungebat ſtamina dictis.)
Nec te, Roma, diu, nec te patiemur inultam
Africa. communem proſternet Honorius hoſtem.
Pergite ſecuræ. veſtrum vis nulla tenorem
Separat: & ſoli famulabitur Africa Romæ.
Dixit, & afflavit Romam meliore juventa.
Continuo redit ille vigor, ſeniique colorem
Mutavere comæ. ſolidatam criſta reſurgens
Erexit galeam, clypeique recanduit orbis,
Et levis excuſſa micuit rubigine conus.
Humentes jam noctis equos, Lethæaque ſomnus
Frena regens, tacito volvebat ſidera curſu.
Iam duo divorum proceres, majorque, minorque
Theudoſii pacem laturi gentibus ibant:
Qui Iovis arcanos monitus, mandataque ferrent
Fratribus, & geminis ſancirent fœdera regnis.
Sic cum præcipites artem vicere procellæ,
Aſſiduoque gemens undarum verbere nutat
Deſcenſura ratis, cæca ſub nocte vocati
Naufraga Ledæi ſuſtentant vela Lacones.

Circu-

Circulus ut patuit Lunæ, ſecuere meatus
Diverſos. Italas ſenior tendebat ad oras.
At pater intrantem pontum qua Boſphorus arctat,
Arcadii thalamis, urbique illapſus Eoæ.
Quem ſimul ut vidit natus (nam clara nitebat
Cynthia) permiſto tremuerunt gaudia fletu,
Complexuque fovens, quos non ſperaverat artus:
O mihi poſt Alpes nunc primum reddite, dixit,
Vnde tuis optatus ades? da tangere dextram,
Qua gentes cecidere feræ. quis tale removit
Præſidium terris? ut te mortalia pridem
Implorant, lugentque pium, fortemque requirunt.
Cui pater in tales rupit ſuſpiria voces.
Hoc erat, in fratres medio diſcordia Mauro
Naſcitur, & mundus, germanaque diſſidet aula?
Gildoniſne ſalus tanti ſit cauſſa furoris?
Scilicet egregius morum, magnoque tuendus,
Et cujus meritis pietas infracta recedat.
In primo genitore, vide, civile calebat
Diſſidium. dubio ſtabant Romana ſub ictu.
Quis procul Armenius, vel quis Mæotide ripa
Rex ignotus agit, qui me non juvit euntem?
Auxilio favere Getæ, venere Geloni.
Solus at hic non puppe data, non milite miſſo,
Subſedit fluitante fide. ſi ſigna petiſſet
Obvia, dejecto ſummiſſius hoſte dolerem.
Reſtitit in ſpeculis fati, turbaque reductus
Libravit geminas, eventu judice, vires,
Ad rerum momenta cliens, ſeſeque daturus
Victori. fortuna ſimul cum Marte pependit.
O ſi non cupidis eſſem præreptus ab aſtris,
Exemplum ſequerer Tulli, laniandaque dumis
Impia diverſis aptarem membra quadrigis.
Germani nunc uſque tui reſponſa colebat:
En iterum calcat. tali te credere monſtro
Poſt patrem, fratremq; paras? ſed magna rependit,
Inque tuam ſortem numeroſas tranſtulit urbes.
Ergo fas pretio cedet? mercede placebit
Proditio? taceo, læſi quod tranſfuga fratris,
Quod levis ingenio. quamvis diſcrimine ſummo
Proditor apportet ſuſpenſa morte ſalutem,
Numquam gratus erit. damnamus luce recepta
Perfidiam: nec nos patimur committere tali

Hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Hoc genus emtori. cives cum mœnibus offert.
Hic vendit patriam. plerique in tempus abuſi:
Mox odere tamen. tenuit ſic Graja Philippus
Oppida. Pellæo libertas concidit auro.
Romani ſcelerum ſemper ſprevere miniſtros.
Noxia pollicitum domino miſcere venena
Fabricius Regi nudata fraude remiſit,
Infeſto quem Marte petit, bellumque negavit
Per famuli patrare nefas. ductoſque Camillus
Trans murum pueros obſeſſæ reddidit urbi.
Traduntur pœnis alii, cum prælia ſolvant.
Hic manet, ut moveat. quod reſpuit alter in hoſte,
Suſcipis in fratrem? longi proh dedecus ævi!
Cui placet, auſtrales Gildo condonat habenas,
Tantaque mutatos ſequitur provincia mores.
Quaſlibet ad partes animus mutaverit anceps:
Transfundit ſecum Libyam, refluumque malignus
Commodat imperium. Mauri fuit Africa munus.
Tollite Maſſylas fraudes; removete bilingues
Inſidias, & verba doli ſpirantia virus.
Ne conſanguineis certetur cominus armis
Deprecor: hæc trucibus Thebis, hæc digna Mycenis;
In Mauros hoc crimen eat, quid noſter iniquum
Molitur Stilico? quando non ille jubenti
Paruit? an quiſquam nobis devinctior exſtat?
Vt ſileam varios, quos mecum geſſerit, actus,
Quæ vidi poſt fata loquar. cum Divus abirem,
Res incompoſitas, fateor, tumidaſque reliqui.
Stringebat vetitos etiamnum exercitus enſes
Alpinis odiis, alternaque jurgia victi,
Victoreſque dabant. vix hæc amentia noſtris
Excubiis, nedum puero rectore quieſcet.
Heu quantum timui vobis, quod libera tanti
Militis auderet moles, cum cæca remoto
Ferveret jam læta metu. diſſenſus acerbus,
Et gravior conſenſus erat. tunc ipſe paterna
Succeſſit pietate mihi, tenerumque, rudemque
Fovit, & in veros eduxit principis annos,
Rufinumque tibi, quem tu tremuiſſe fateris,
Depulit. hunc ſolum memorem, ſolumque fidelem
Experior. volui ſi quid, dum vita maneret,
Aut viſus voluiſſe, gerit: venerabilis illi
Ceu præſens, numenque vocor. ſi tanta recuſas,
Aut

Aut ſoceri reverere faces, aut reſpice fratris
Connubium, pignuſque meæ regale Serenæ.
Debueras etiam fraternis obvius ire
Hoſtibus. ille tuis. quæ gens, qui Rhenus, & Iſter
Vos opibus junctos, conſpiranteſque tuliſſet?
Sed tantum permitte, cadat. nil poſcimus ultra.
Ille licet ſeſe prætentis Syrtibus armet,
Oppoſitoque Atlante tegat: licet arva referta
Anguibus, & Solis medios objecerit æſtus:
Novi conſilium, novi Stiliconis in omnes
Æqualem caſus animum, penetrabit arenas:
Inveniet virtute viam. ſic Divus, & inde
Sic natus. juſſis genitor parebitur ultro.
Amplector præcepta lubens. nec carior alter
Cognato Stilicone mihi. commiſſa profanus
Ille luat. redeat jam tutior Africa fratri.
  Talia dum longo ſecum ſermone volutant,
Heſperiam pervenit avus, caſtumque cubile
Ingreditur, Tyrio quo fuſus Honorius oſtro
Carpebat teneros Maria cum conjuge ſomnos.
Aſſiſtit capiti. tunc ſic per ſomnia fatur:
Tantane devictos tenuit fiducia Mauros
Care nepos? iterum poſt me conjurat in arma
Progenies veſana Iubæ, bellumque reſumit
Victoris cum ſtirpe ſui? Firmumne jacentem
Obliti Libyam noſtro ſudore receptam
Rurſus habent? auſus Latio contendere Gildo?
Germani nec fata timet? nunc ire profecto
Nunc vellem, notoſque ſenex oſtendere vultus.
Nonne meam fugiet Maurus, cum viderit, umbram?
Quid dubitas? exſurge toris, invade rebellem.
Captivum mihi redde meum. deſiſte morari.
Hoc generi fatale tuo. dum ſanguis in orbe
Noſter erit, ſemper pallebit Regia Bocchi.
Iungantur ſpoliis Firmi, Gildonis opima.
Exornet geminos Mauruſia laurea currus.
Vna domus toties una de gente triumphet.
Dii bene, quod tantis inter labentibus annis
Servati Firmuſque mihi, fraterque nepoti.
Dixit, & afflatus vicino Sole refugit.
  At juvenem ſtimulis immanibus æmula virtus
Exacuit. jam puppe vehi, jam ſtagna ſecare
Fervet, & abſentes invadere cuſpide Mauros.

Tunc

Tunc jubet acciri ſocerum, dextramque vocato
Conſerit, & quæ ſit potior ſententia, quærit.
Per ſomnos mihi, ſancte pater, jam ſæpe futura
Panduntur, multæque canunt præſagia noctes.
Namque procul Libycos venatu cingere ſaltus,
Et juga rimari canibus Gætula videbar.
Mœrebat regio ſævi vaſtata leonis
Incurſu. pecudum ſtrages, paſſimque juvenci
Semineces, & adhuc infecta mapalia tabo,
Sparſaque ſanguineis paſtorum funera campis.
Aggredior latebras monſtri, mirumque relatu
Conſpicio. dilapſus honos. cervice minaces
Defluxere jubæ, fractos inglorius armos
Suppoſuit ſervile gemens, injectaque vincla
Vnguibus, & ſubitæ collo ſonuere catenæ.
Nunc etiam paribus ſecum certare tropæis
Hortator me cogit avus. quonam uſque remoti
Cunctamur? decuit pridem complere biremes;
Et pelagi ſuperare moras: tranſmittere primus
Ipſe paro. quæcumque meo gens barbara nutu
Stringitur, adveniat. Germania tota feratur
Navibus, & ſocia comitentur claſſe Sicambri.
Pallida tranſlatum jam ſentiat Africa Rhenum.
An patiar tot probra ſedens, juveniſque relinquam
Quæ tenui, rexique puer? bis noſter ad Alpes
Alterius genitor defenſum regna cucurrit.
Nos prædæ faciles inſultandique jacemus?
Finierat. Stilico contra cui talia reddit:
Adverſine tubam, Princeps, dignabere Mauri?
Auferet ignavis clari ſolatia leti,
Te bellante mori? decernet Honorius inde,
Hinc Gildo? prius aſtra Chaos miſcebit Averno.
Vindictam mandaſſe ſat eſt. plus nominis horror,
Quam tuus enſis, aget. minuunt præſentia famam.
Qui ſtetit, æquatur campo: collataque neſcit
Majeſtatem acies: ſed quod magis utile factu,
Atque hoſti gravius, ſenſus adverte, docebo.
Eſt illi paribus, ſed non & moribus iiſdem
Maſcizel; fugiens qui dira piacula fratris
Speſque ſuas, vitamque tuo commiſit aſylo.
Hunc ubi tentatis fruſtra mactare nequivit
Inſidiis, patrias in pignora contulit iras:
Quoſque manu pueros parvos geſtaverat, una

Occidi

Occidit juvenes, inhumataque corpora vulgo
Diſpulit, & tumulo cognatas arcuit Vmbras:
Naturamq; ſimul, fratremque, hominemq; cruentus
Exuit, & tenuem cæſis invidit arenam.
Hoc facinus refugo damnavit Sole Mycenas,
Avertitque diem ſceleri. ſed reddidit Atreus
Crimen, & infandas excuſat conjuge menſas.
Hoc odium, non pœna fuit. te perdita jura,
Te pater ultorem, te nudi pulvere Manes,
Te pietas polluta rogat. ſi flentibus aram,
Et proprium miſeris nomen ſtatuiſtis Athenæ;
Si Pandionias planctu traxere phalanges
Inachides, belloque rogos meruere maritis:
Si mœſtas ſqualore comas, lacrymiſque Senatum
In Numidas pulſus ſolio commovit Adherbal:
Hunc quoq; nunc Gildo, tanto quem funere merſit,
Nunc doleat veniſſe ducem, ſeſeque minorem
Supplicibus ſciat eſſe tuis. quem ſede fugavit,
Nunc præceps fugiat: fregit quem clade, tremiſcat;
Agnoſcatque ſuum, trahitur dum victima, fratrem.
Hæc ubi ſederunt genero; notiſſima Marti
Robora, præcipuos electa pube maniplos
Diſponit, portuque rates inſtaurat Etruſco.
Herculiam ſuus Alcides, Ioviamque cohortem
Rex ducit Superum: premitur nec ſignifer ullo
Pondere. feſtinant adeo vexilla moveri.
Nervius inſequitur, merituſque vocabula Felix.
Dictaque ab Auguſto Legio, nomenque probantes
Invicti clypeoque animoſi teſte Leones.
Dictis ante tamen princeps confirmat ituros
Aggere conſpicuus. ſtat circumfuſa juventus
Nixa haſtis, pronaſque ferox accommodat aures:
Gildonem domitura manus promiſſa, minaſque,
Tempus agit. ſi quid pro me meruiſtis in armis,
Oſtentate mihi, juſto, magnoque triumpho
Civiles abolete notas. ſciat orbis Eous,
Sitque palam, Gallos cauſa, non robore vinci.
Nec vos, Barbariem quamvis collegerit omnem,
Terreat. An Mauri fremitus, raucoſque repulſus
Vmbonum, & noſtros paſſuri cominus enſes?
Non contra clypeis tectos, galeiſque micantes
Ibitis. in ſolis longe fiducia telis.
Exarmatus erit, cum miſſile torſerit, hoſtis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Dextra movet jaculum. prætentat pallia læva.
Cætera nudus eques. ſonipes ignarus habenæ.
Virga regit. non ulla fides, non agminis ordo.
Arma oneri, fuga præſidio. connubia mille.
Non illis generis nexus, non pignora curæ;
Sed numero languet pietas: hæc copia vulgi.
Vmbratus dux ipſe roſis, & marcidus ibit
Vnguentis, cruduſque cibo, titubanſque Lyæo,
Confectus ſenio, morbis, ſtupriſque ſolutus.
Excitet inceſtos turmalis buccina ſomnos,
Imploret citharas, cantatriceſque choreas
Offenſus ſtridore tubæ, diſcatque coactus
Quas vigilat Veneri, caſtris impendere noctes.
Nonne mori ſatius, vitæ quam ferre pudorem?
Nam quæ jam regio reſtat, ſi dedita Mauris
Regibus, Illyricis acceſſerit Africa damnis?
Ius Latium, quod tunc Meroë, rubroque ſolebat
Oceano cingi, Tyrrhena clauditur unda.
Et cui non Nilus, non intulit India metas,
Romani jam finis erit Trinacria regni?
Ite recepturi, prædo quem ſuſtulit, axem,
Ereptumque Notum. caput inſuperabile rerum
Aut ruet in veſtris, aut ſtabit Roma lacertis.
Tot mihi debetis populos, tot jura, tot urbes
Amiſſas. uno Libyam defendite bello.
Veſtros imperium remos, & veſtra ſequatur
Carbaſa. deſpectas trans æquora ducite leges.
Tertia jam cervix ſolito mucrone rotetur,
Tandem funereis finem poſitura tyrannis.
Omina conveniunt dicto, fulvuſque Tonantis
Armiger ad liquidam, cunctis ſpectantibus, æthram
Correptum pedibus curvis innexuit hydrum,
Dumque reluctantem morſu partitur obunco,
Hæſit in ungue caput. truncatus decidit anguis.
Ilicet auguriis alacres per ſaxa citati,
Torrenteſque ruunt. non mons, non ſilva retardat.
Pendula ceu parvis moturæ bella colonis
Ingenti clangore grues æſtiva relinquunt
Thracia, cum tepido permutant Strymona Nilo,
Ordinibus variis per nubila texitur ales
Littera, pennarumque notis inſcribitur aër.
Vt fluctus tetigere maris, tunc acrior arſit
Impetus. arripiunt naves, ipſique rudentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Expediunt, & vela legunt, & cornua ſummis
Aſſociant malis. quatitur Tyrrhena tumultu
Ora, nec Alpheæ capiunt navalia Piſæ.
Sic Agamemnoniam vindex cum Græcia claſſem
Solveret, innumeris fervebat vocibus Aulis.
Non illos ſtrepitus, impendentiſque procellæ
Signa, nec adventus dubii deterruit Auſtri.
Solvite jam ſocii, clamant, aut rumpite funem.
Per vada Gildonem, quamvis adverſa, petamus.
Ad bellum nos trudat hyems. per devia Ponti
Quaſſatis cupido tellurem figere roſtris.
Heu nimium ſegnes, cauta qui mente notatis,
Si revolant mergi, graditur ſi litore cornix.
Ora licet maculis adſperſerit occiduus Sol,
Lunaque conceptis liveſcat turbida Coris,
Et confuſa vagos jaculentur ſidera crines.
Imbribus humeſcant Hædi, nimboſaque Taurum
Ducat Hyas, totuſque fretis deſcendat Orion:
Certa fides cæli, ſed major Honorius auctor.
Illius auſpiciis immenſa per æquora miles,
Non Plauſtris, Arctoque regor. contemne Bootem
Navita. turbinibus mediis permitte carinas.
Si mihi tempeſtas Libyam, ventique negabunt,
Auguſti fortuna dabit. jam claſſis in altum
Provehitur. dextra Ligures, Etruria læva
Linquitur, & cæcis vitatur Corſica ſaxis.
Humanæ in ſpeciem plantæ ſe magna figurat
Inſula. Sardiniam veteres dixere coloni.
Dives ager frugum. Pœnos, Italoſque petenti
Opportuna ſitu: quæ pars vicinior Afris,
Plana ſolo, ratibus clemens. quæ reſpicit Arcton,
Immitis, ſcopuloſa, procax, ſubitiſque ſonora
Fluctibus. inſanos infamat navita montes.
Hinc hominum, pecudumque lues, hinc peſtifer aër
Sævit, & excluſis regnant Aquilonibus Auſtri.
Quos ubi luctatis procul effugere carinis,
Per diverſa ruunt ſinuoſæ litora terræ.
Pars adit antiqua ductos Carthagine Sulcos:
Partem litoreo complectitur Olbia muro.
Vrbs Libyam contra Tyrio fundata potenti
Tenditur in longum Caralis, tenuemque per undas
Obvia dimittit fracturum flamina collem.
Efficitur portus medium mare, tutaque ventis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Omnibus ingenti manſueſcunt ſtagna receſſu.
Hanc omni petiere manu; proriſque reductis
Suſpenſa Zephyros exſpectant claſſe faventes.

* * *

Reliqua deſiderantur.

CL. CLAVDIANI
DE
Bello Getico, vel Pollentiaco:
VEL
De victoria Stiliconis contra Alaricum,
LIBER.

Præfatio.

POſt reſides annos longo velut excita ſomno
  Romanis fruitur noſtra Thalia choris.
Optatos renovant eadem mihi culmina cœtus,
  Perſonat & noto Pythia vate domus.
Conſulis hic faſces cecini, Libyamque receptam.
  Hic mihi proſtratis bella canenda Getis.
Sed prior effigiem tribuit ſucceſſus ahenam,
  Oraque patritius noſtra dicavit honos.
Annuit hic princeps titulum poſcente Senatu.
  Reſpice, judicium quam grave, Muſa, ſubis.
Ingenio minuit merces properata favorem,
  Carminibus veniam præmia tanta negant:
Et magis intento ſtudium cenſore laborat,
  Quod legimur medio, conſpicimurque foro.
Materies tamen ipſa juvat, ſolitumque timorem
  Dicturo magna ſedula parte levat.
Nam mihi conciliat gratas impenſius aures
  Vel meritum libri, vel Stiliconis amor.

INtacti cum clauſtra freti coëuntibus æquor
Artatum ſcopulis audax irrumperet Argo,
AEëtam, Colchoſque petens, propiore pericl
Omnibus attonitis, ſolus poſt numina Tiphys
Incolumem tenui damno ſervaſſe carinam

Fertur,

Fertur, & ancipitem montis vitaſſe ruinam ,
Deceptoque vagæ concurſu rupis in altum
Victricem duxiſſe ratem. ſtupuere ſuperbæ
Arte viri domitæ Symplegades, & nova paſſæ
Iura ſoli faciles cunctis jam puppibus hærent;
Vt vinci didicere ſemel. quod ſi ardua Tiphyn
Navis ob innocuæ meritum ſic gloria vexit;
Quæ tibi pro tanti pulſo diſcrimine regni
Sufficient laudes, Stilico ? licet omnia vates
In majus celebrata ferant, ipſamque ſecandis
Argois trabibus jactent ſudaſſe Minervam,
Nec nemoris tantum junxiſſe carentia ſenſu
Robora, ſed cæſo Tomari Iovis augure luco,
Arbore præſaga tabulas animaſſe loquaces.
Plurima ſed quamvis variis miracula monſtris
Ingeminent, teneras vincturi carmine mentes,
Harpyïaſque truces, inſopitiſque refuſum
Tractibus aurati cuſtodem velleris anguem,
Et juga taurorum rapidis ambuſta favillis,
Et virides galeis ſulcos, fœtaſque novales
Martis, & in ſegetem creſcentia ſemina belli :
Nil veris æquale dabunt. prohibere rapaces
Scilicet Harpyïas, unaque excludere menſa
Nobilior titulus, quam tot potuiſſe paratas
In Latii prædam Geticas avertere fauces.
An ego terrigenas potius mirabor in ipſis
Procubuiſſe ſatis, vitæ quibus attulit idem
Principium finemque dies, quam cæſa Getarum
Agmina, quos tantis aluit Bellona tropæis,
Totaque ſub galeis Mavortia canuit ætas ?
Per te namque unum mediis exuta tenebris
Imperio ſua forma redit, clauſtriſque ſolutæ
Triſtibus exſangues audent procedere leges.
Iamque poteſtates priſcus diſcriminat ordo
Iuſtitiæ, quas ante pares effecerat una
Nube timor. tua nos urgenti dextera leto
Eripuit, tectiſque ſuis redduntur & agris
Damnati fato populi, virtute renati.
Iam non in pecorum morem formidine clauſi
Proſpicimus ſævos campis ardentibus ignes :
Alta nec incertis metimur flumina votis
Excidio latura moram. non poſcimus amnes
Vndoſam ſervare fidem, nubeſque fugaces,

Aut conjuratum querimur ſplendere ſerenum.
Ipſa quoque interius furiis exercita plebis
Securas jam Roma levat tranquillior arces.
Surge precor veneranda parens, & certa ſecundis
Fide Deis, humilemque metum depone ſenectæ,
Vrbs æquæva polo. tum demum ferrea ſumet
Ius in te Lacheſis, cum ſic mutaverit axem
Fœderibus natura novis, ut flumine verſo
Irriget Ægyptum Tanais, Mæotida Nilus,
Eurus ab occaſu, Zephyrus ſe promat ab Indis,
Caucaſiisque jugis calido nigrantibus Auſtro
Getulas aquilo glacie conſtringat arenas.
Fatales hucuſque manus, crebriſque notatæ
Prodigiis abiere minæ: nec ſidera pacem
Semper habent, ipſumq; Iovem turbante Typhœo,
Si fas eſt, timuiſſe ferunt, cum brachia centum
Montibus armaret totidem, ſpiraſque retorquens
Lamberet attonitas erectis anguibus Arctos.
Quid mirum, ſi regna labor mortalia vexat?
Cum gemini fratres, genuit quos aſper Alœus
Martem ſubdiderint vinclis, & in aſtra negatas
Tentarint munire vias, ſteteritque revulſis
Pene tribus ſcopulis cæleſti machina bello.
Sed caret eventu nimius furor. improba numquam
Spes lætata diu: nec pervenere juventæ
Robur Aloïdæ. dum vellere Pelion Otus
Nititur, occubuit Phœbo; morienſque Ephialtes
In latus obliquam projecit languidus Oſſam.
Adſpice, Roma, tuum jam vertice celſior hoſtem:
Adſpice quam rarum referens inglorius agmen
Italia detruſus eat, quantumque priori
Diſſimilis, qui cuncta ſibi ceſſura ruenti
Pollicitus patrii numen juraverat Iſtri,
Non niſi calcatis loricam ponere Roſtris.
O rerum fatique vices! qui fœda parabat
Romanas ad ſtupra nurus, ſua pignora vidit
Conjugibus permiſta trahi: qui mente profunda
Hauſerat urbis opes, ultro victoribus ipſe
Præda fuit. noſtri quondam qui militis auro
Aggreſſus tentare fidem, deſertus ab omni
Gente ſua, manibuſque redit truncatus & armis.
Hoc quoque quod veniam leti valuere mereri
Si poſitis pendas odiis, ignoſcere pulcrum,

Iam miſero, pœnæque genus vidiſſe precantem.
Quæ vindicta prior, quam cum formido ſuperbos
Flectit, & aſſuetum ſpoliis affligit egeſtas?
Sed magis ex aliis fluxit clementia cauſſis,
Conſulitur dum, Roma, tibi, tua cura coëgit
Incluſis aperire fugam, ne pejor in arcto
Sæviret rabies venturæ nuntia mortis.
Nec tanti nomen ſtirpemque abolere Getarum,
Vt propius peterere, fuit. procul arceat altus
Iupiter, ut delubra Numæ, ſedemque Quirini
Barbaries oculis ſaltem temerare profanis
Poſſit, & arcanum tanti deprendere regni.
Quamquam, ſi veterum certamina rite recordor,
Tunc etiam, pulcra cum libertate vigerent,
Et proprio late florerent milite Patres,
Semper ab his famæ petiere inſignia bellis,
Quæ diverſa procul tuto trans æquora virtus
Exercere dabat. currus, Regumque catenæ
Inter abundantis fati ludibria ductæ.
At vero Italiam quoties circumſtetit atrox
Tempeſtas, ipſumque caput læſura pependit;
Non illis vani ratio ventoſa favoris,
Sed graviter ſpectata ſalus, ductorque placebat,
Non qui præcipiti traheret ſimul omnia caſu;
Sed qui maturo vel læta, vel aſpera rerum
Conſilio momenta regens, nec triſtibus impar,
Nec pro ſucceſſu tumidus, ſpatiumque morandi,
Vincendique modum mutatis noſſet habenis.
Cautius ingentes morbos, & proxima cordi
Vlcera Pæoniæ tractat ſolertia curæ,
Parcendoque ſecat, ferro ne longius acto
Irrevocandus eat ſectis vitalibus error.
Sublimi certe Curium canit ore vetuſtas,
Æaciden Italo pepulit qui litore Pyrrhum.
Nec magis inſignis Marii, Paulique triumphus,
Qui captos niveis Reges egere quadrigis.
Plus fuga laudatur Pyrrhi, quam vincla Iugurthæ,
Et quamvis gemina feſſum jam clade fugarit,
Poſt Decii lituos, & nulli pervia culpæ
Pectora Fabricii donis invicta, vel armis,
Plena datur Curio pulſi victoria Pyrrhi.
Quanto majus opus ſolo Stilicone peractum
Cernimus! hic validam gentem, quam dura nivoſis

Educat Vrſa plagis, non Chaonas, atque Moloſſos,
Quos Epirus alit, nec Dodonæa ſubegit
Agmina, fatidicam fruſtra jactantia quercum.
Primus fulmineum lento luctamine Pœnum
Compreſſit Fabius. campo poſt auſus aperto
Marcellus vinci docuit. ſed tertia virtus
Scipiadæ Latiis tandem deterruit oris.
Vnus in hoc Stilico diverſis artibus hoſte
Tres potuit complere duces, frangitque furentem
Cunctando, vincitque manu, victumque relegat.
Atque hæc tanta brevi miſcentem incendia Pyrrhũ
Suſtinuit toto mœrens OEnotria luſtro,
Et prope ter ſenas Latii per gramina meſſes
Maſſylus Pœno ſonipes vaſtante cucurrit,
Hannibalemque ſenem vix ad ſua reppulit arva
Vindex ſera patrum poſt bellum nata juventus.
Hic celer effecit, bruma ne longior una
Eſſet hiems, rerum primis ſed meſſibus æſtas
Temperiem cælo pariter, belloque referret.
Sed quid ego Hannibalẽ contra, Pyrrhũq; tot annis
Certatum memorem? vilis cum Spartacus omne
Per latus Italiæ ferro bacchatus & igni,
Conſulibuſque palam toties congreſſus inertes
Exuerit caſtris dominos, & ſtrage pudenda
Fuderit imbelles aquilas ſervilibus armis.
Nos terrorum expers, & luxu mollior ætas
Deficimus queruli, ſi bos abductus aratro,
Si libata ſeges. non hanc ergaſtula nobis
Immiſere manum, nec conjurantis arenæ
Turba fuit. qualem Stilico dejecerit hoſtem,
Thraces, & Æmonii poterunt Mœſique fateri.
Frigida ter decies nudatum frondibus Æmum
Tendit hiems veſtire gelu; totieſque ſolutis
Ver nivibus viridem monti reparavit amictum,
Ex quo jam patrios gens hæc oblita Triones,
Atque Iſtrum tranſvecta ſemel veſtigia fixit
Threicio funeſta ſolo; ſeu fata vocabant,
Seu gravis ira Deum, ſeriem meditata ruinis.
Ex illo quoſcumque vagos impegit Erinnys,
Grandinis, aut morbi ritu per devia rerum
Præcipites, per clauſtra ruunt. nec contigit ullis
Amnibus aut ſcopulis proprias defendere terras.
Nil Rhodope, nil vaſtus Athos, nil profuit Æmus
Odry-

Odryſiis. facili contemnunt Strymona ſaltu,
Et fruſtra rapidum damnant Aliacmona Beſſi.
Nubibus intactum Macedo miratur Olympum
More pererratum campi. gemit irrita Tempe
Theſſalus, & domitis irriſam cautibus OEtam.
Sperchiuſque, & virginibus dilectus Enipeus
Barbaricas lavere comas. non objice Pindi
Servati Dryopes: nec nubifer Actia texit
Litora Leucates. ipſæ, quæ durius olim
Reſtiterant Medis, primo conamine ruptæ
Thermopylæ. vallata mari Scironia rupes,
Et duo continuo connectens æquora muro
Iſthmos, & anguſti patuerunt clauſtra Lechæi.
Nec tibi Parrhaſios licuit munire colonos
Frondoſis, Erymanthe, jugis: equitataque ſummi
Culmina Taygeti trepidæ vidiſtis Amyclæ.
Tandem ſupplicium cunctis pro montibus Alpes
Exegere Getas. tot tandem flumina victor
Vindicat Eridanus. docuit nunc exitus alte
Fatorum ſecreta tegi. quiſquamne recluſis
Alpibus ulterius Latii fore credidit umbram?
Nonne velut capta rumor miſerabilis urbe
Trans freta, trans Gallos, Pyrenæumque cucurrit?
Famaque nigrantes ſuccincta pavoribus alas
Secum cuncta trahens à Gadibus uſque Britannum
Terruit Oceanum, & noſtro procul axe remotam
Inſolito belli tremefecit murmure Thulen.
Mandemuſne Noti flabris, quoſcumque timores
Pertulimus, feſtæ doleant ne triſtibus aures?
An potius meminiſſe juvat, ſemperque viciſſim
Gaudia præmiſſi cumulant inopina dolores?
Vtque ſub occidua jactatis Plejade nautis
Commendat placidum maris inclementia portum;
Sic mihi tunc major Stilico, cum læta periclis
Metior, atque illi redeunt in corda tumultus.
Nonne videbantur, quamvis adamante rigentes,
Turribus invalidis fragiles procumbere muri,
Ferratæque Getis ultro ſe pandere portæ?
Nec vallum, denſæque ſudes arcere volantes
Cornipedum ſaltus. jam jam conſcendere puppes,
Sardooſque habitare ſinus, & inhoſpita Cyrni
Saxa parant. vitamque freto ſpumante tueri.
Ipſa etiam diſſiſſa brevi Trinacria Ponto,

Si rerum natura ſinat, diſcedere longe
Optat, & Ionium refugo laxare Peloro.
Fultaque deſpiciens auro laquearia dives,
Tutior Æoliis mallet vixiſſe cavernis.
Iamque oneri creduntur opes, tandemque libido
Hæſit avaritiæ gravioribus obruta curis.
Vtque eſt ingenioque loquax, & plurima fingi
Permittens, credique timor; tunc ſomnia vulgo
Narrari; tunc monſtra Deum, monituſque ſiniſtri:
Quid meditentur aves, quid cum mortalibus æther
Fulmineo velit igne loqui, quid carmine poſcat
Fatidico cuſtos Romani carbaſus ævi.
Territat aſſiduus Lunæ labor, atraque Phœbe
Noctibus horriſonas crebris ululata per urbes.
Nec credunt vetito fraudatam Sole ſororem
Telluris ſubeunte globo: ſed caſtra ſecutas
Barbara Theſſalidas patriis lunare venenis
Inceſtare jubar. tunc anni ſigna prioris,
Et ſi quod fortaſſe quies neglexerat omen,
Addit cura novis: lapidoſos grandinis ictus,
Molitaſque examen apes, paſſimque crematas
Perbacchata domos nullis incendia cauſſis,
Et nunquam cælo ſpectatum impune cometem,
Qui primum roſeo Phœbi prolatus ab ortu,
Qua micat aſtrigera ſenior cum conjuge Cepheus,
Inde Lycaonia paullatim expulſus ab Arcto
Crine vago Getici fœdavit ſidera plauſtri,
Donec in exiguum moriens vaneſceret ignem.
Sed gravius mentes cæſorum oſtenta luporum
Horrificant. duo quippe lupi ſub principis ore,
Dum campis exercet equos, violenter adorti
Agmen, & excepti telis, immane relatu
Prodigium, miramque notam duxere futuri.
Nam ſimul humano geminas de corpore palmas
Vtraque perfoſſis emiſit bellua coſtis;
Illo læva tremens, hoc dextera ventre latebat
Intentis ambæ digitis, & ſanguine vivo.
Scrutari ſi vera velis, fera nuntia Martis
Ore ſub Auguſti caſurum prodidit hoſtem.
Vtque manus utero virides patuere retecto;
Romula poſt ruptas virtus ſic emicat Alpes.
Sed malus interpres rerum metus omne trahebat
Augurium pejore via; truncataque membra,
Nu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Nutricemque lupam Romæ, regnoque minari.
Tunc reputant annos, interceptoque volatu
Vulturis, incidunt properatis ſecula metis.
Solus erat Stilico, qui deſperantibus augur
Sponderet meliora manu! dubiæque ſalutis
Dux idem vateſque fuit. durate parumper
Inquit, & excuſſis muliebribus ore querelis
Fatorum toleremus onus. nil nautica proſunt
Turbatæ lamenta rati: nec ſegnibus undæ
Planctibus, aut vanis miteſcunt flamina votis.
Nunc inſtare manu, toto nunc robore niti
Communi pro luce decet; ſuccurrere velis,
Exhaurire fretum, varios aptare rudentes,
Omnibus & docti juſſis parere magiſtri.
Non ſi perfidia nacti penetrabile tempus
Irrupere Getæ, noſtras dum Rhætia vires
Occupat, atque alio deſudant Marte cohortes,
Iccirco ſpes omnis abit. mirabile poſſet
Eſſe mihi, ſi fraude nova, vel calle reperto
Barbarus ignotas invaderet inſcius Alpes.
Nunc vero geminis clades repetita tyrannis
Famoſum vulgavit iter. nec vota fefellit
Semita præſtructum bellis civilibus hoſtem.
Per ſolitas venere vias: aditusque ſequendos
Barbarico Romana dedit diſcordia bello.
Sed nec præteritis hæc res incognita ſeclis.
Sæpe laceſſitam, ſed non impune, fatemur
Auſoniam. hæc Senonũ reſtinxit ſanguine flammas:
Hæc & Teutonico quondam patefacta furori
Colla catenati vidit ſqualentia Cimbri.
Vile decus, quod non erexit prævius horror.
Ingentes geminant diſcrimina magna triumphos.
Quid turpes jam mente fugas, quid Gallica rura
Reſpicitis, Latioque libet poſt terga relicto
Longinquum profugis Ararim præcingere caſtris?
Scilicet Arctois conceſſa gentibus urbe
Conſidet regnum Rhodano, capitique ſuperſtes
Truncus erit. veſtros ſtimulant ſi pignora ſenſus,
Me quoque non impar naturæ cura remordet.
Nec ferro ſic corda rigent, ut noſſe recuſem,
Quam ſanctum ſoceri nomen, quam dulce mariti,
Quantus prolis amor. ſed numquam oblita decoris
Obſcœnam latebram pietas ignava requiret.

Nec

Nec vobis fortis monitor, mihi cautior uni.
Hic conjux, hic progenies, hic carior omni
Luce gener. pars nulla mei ſubducta procellæ.
Accipe tu noſtræ, tellus Oenotria, mentis
Pignora communes tecum ſubeuntia caſus,
Exiguamque moram muris impende tuendis,
Dum redeo lectum referens in claſſica robur.
His dictis pavidi firmavit inertia vulgi
Pectora, migrantiſque fugam compeſcuit aulæ.
Auſaque tum primum tenebris emergere pulſis
Heſperia, ut ſecum junxiſſe pericula vidit
Auguſtum, tantoque ſui ſtetit obſide fati.
Protinus, umbroſa veſtit qua litus oliva
Larius, & dulci mentitur Nerea fluctu,
Parva puppe lacum prætervolat ocyus: inde
Scandit inacceſſos brumali ſidere montes,
Nil hiemis, cælive memor. ſic ille relinquens
Iejunos antro catulos immanior exit
Hiberna ſub nocte leo, tacituſque per altas
Incedit furiale nives. ſtant colla pruinis
Aſpera. flaventes aſtringit ſtiria ſetas.
Nec meminit leti, nimboſve aut frigora curat,
Dum natis alimenta paret. ſublimis in Arcton
Prominet Hercyniæ confinis Rhætia ſilvæ:
Quæ ſe Danubii jactat Rhenique parentem,
Vtraque Romuleo prætendens flumina regno.
Primo fonte breves, alto mox gurgite regnant,
Et fluvios cogunt unda coëunte minores
In nomen tranſire ſuum. te Cimbrica Tethys
Diviſum bifido conſumit, Rhene, meatu.
Thracia quinque vadis Iſtrum vorat Amphitrite.
Ambo habiles remis, ambo glacialia ſecti
Terga rotis; ambo Boreæ, Martiſque ſodales.
Sed latus, Heſperiæ quo Rhætia jungitur oræ,
Præruptis ferit aſtra jugis, panditque terendam
Vix æſtate viam. multi ceu Gorgone viſa
Obriguere gelu. multos hauſere profundæ
Vaſta mole nives, cumque ipſis ſæpe juvencis
Naufraga candenti merguntur plauſtra barathro.
Interdum ſubitam glacie labente ruinam
Mons dedit, & tepidis fundamina ſubruit Auſtris
Pendenti malefida ſolo. per talia tendit
Frigoribus mediis Stilico loca. nulla Lyæi
Po-

Pocula ; rara Ceres. raptos contentus in armis
Delibaſſe cibos; madidoque oneratus amictu
Algentem pulſabat equum. nec mollia feſſo
Strata dedere torum. tenebris ſi cæca repreſſit
Nox iter, aut ſpelæa ſubit metuenda ferarum,
Aut paſtorali jacuit ſub culmine fultus
Cervicem clypeo. ſtat pallidus hoſpite magno
Paſtor, & ignoto præclarum nomine vultum
Ruſtica ſordenti genitrix oſtendit alumno.
Illa ſub horrendis prædura cubilia ſilvis :
Illis ſub nivibus ſomni, curæque, laborque
Pervigil, hanc requiem terris, hæc otia rebus
Inſperata dabant. illæ tibi, Roma, ſalutem
Alpinæ peperere caſæ. jam fœdera gentes
Exuerant, Latiique audita clade feroces
Vindelicos ſaltus, & Norica rura tenebant.
Ac veluti famuli, mendax quos mortis herilis
Nuntius in luxum falſo rumore reſolvit,
Dum marcent epulis , atque inter vina, choroſque
Perſultat vacuis effrena licentia tectis ;
Si reducem dominum ſors improviſa revexit,
Hærent attoniti, libertatemque peroſus
Conſcia ſervilis præcordia concutit horror.
Sic ducis adſpectu cuncti ſtupuere rebelles,
Inque uno princeps, Latiumque, & tota refulſit
Roma viro. frons læta parum, non triſtior æquo,
Non dejecta malis, miſta ſed nobilis ira :
Qualis in Herculeo, quoties infanda jubebat
Euryſtheus, fuit ore dolor : vel qualis in atram
Sollicitus nubem mœſto Iove cogitur æther.
Tantane vos, inquit, Getici fiducia belli
Erigit ? hinc animo fruſtra tumuiſtis inani ?
Non ita Romanum fati violentia nomen
Opprimit; ut veſtros nequeant punire tumultus
Parte ſui. neu vos longe ſermone petito
Demorer, exemplum veteris cognoſcite facti.
Cum ferus Auſonias perfringeret Hannibal arces,
Et Trebiam ſævo geminaſſent funere Cannæ,
Nequidquam Emathium pepulit ſpes vana Philippũ,
Vt velut afflictos ferro tentaret inermi.
Romanos commovit atrox injuria Patres,
Vrgerent majora licet, graviterque tulere
Vrbibus inter ſe claris de culmine rerum

Con-

Congreſſis, aliquid gentes audere minores.
Nec pœnam differre placet; ſed bella gerenti
Punica Levino Regis quoque prælia mandant.
Paruit imperiis Conſul, fuſuſque Philippus,
Vilia dum gravibus populis interſerit arma,
Prætereunte manu, didicit non eſſe potentum
Tentandas, mediis quamvis in luctibus, iras.
Hoc monitu pariter naſcentia bella repreſſit,
Et bello quæſivit opes, legitque precantes
Auxilio, menſus numerum, qui congruus eſſet.
Nec gravis Italiæ, formidanduſve regenti.
Nec minus accepto noſtræ rumore cohortes
(Sic ducis urget amor) properantibus undiq; ſigni
Conveniunt, viſoque animi Stilicone recepti
Singultus varios lacrymoſaque gaudia miſcent.
Sic armenta boum, vaſtis quæ turbida ſilvis
Spargit hiems, cantus & ſibila nota magiſtri
Certatim repetunt, vel notæ paſcua vallis,
Inque vicem ſe voce regunt, gaudentque fideles
Reddere mugitus, & qua ſonus attigit aurem,
Rara per obſcuras apparent cornua frondes.
Accurrit vicina manus, quam Rhætia nuper
Vindelicis auctam ſpoliis defenſa probavit.
Venit & extremis legio prætenta Britannis,
Quæ Scoto dat frena truci, ferroque notatas
Perlegit exangues Picto moriente figuras.
Agmina quinetiam flavis objecta Sicambris,
Quæque domant Cattos, immanſuetoſq; Cheruſcos
Huc omnes vertere minas, tutumque remotis
Excubiis Rhenum ſolo terrore relinquunt.
Vllane poſteritas credet ? Germania quondam
Illa ferox populis, quæ vix inſtantibus olim
Principibus tota poterat cum mole teneri,
Iam ſeſe placidam præbet Stiliconis habenis,
Vt nec præſidiis nudato limite tentet
Expoſitum calcare ſolum, nec tranſeat amnem,
Incuſtoditam metuens attingere ripam.
Celſior ô cunctis, unique æquande Camillo.
Veſtris namque armis Alarici fracta quievit
Ac Brenni rabies. confuſis rebus uterque
Divinam tribuiſtis opem, ſed tardior ille
Iam captæ vindex patriæ ; tu ſoſpitis ultor.
O quantum mutata tuo fortuna regreſſu !

Vt ſeſe pariter diffudit in omnia regni,
Membra vigor, vivuſque redit calor urbibus ægris!
Creditur Herculeis lucem renovaſſe lacertis
Fœmina dilecti fatis impenſa mariti,
Et juvenem ſpretæ laniatum fraude novercæ
Non ſine Circæis Latonia reddidit herbis.
Cretaque, ſi verax narratur fabula, vidit
Minoum rupto puerum prodire ſepulchro:
Quem ſenior vates avium clangore repertum
Gramine reſtituit: miræ nam munere ſortis
Dulcia mella necem, vitam dedit horridus anguis.
At tuus adventus non unum corpus ab Vmbris,
Sed tot communi populos ſub morte jacentes,
Totaque Tartareis è faucibus oppida traxit.
Ipſo Roma die, nec adhuc oſtenditur auctor,
Perſonuit veniſſe ducem, lætiſque Quirites
Vocibus auſpicium certi plauſere triumphi,
Muniti Stilicone ſuo. quis gaudia vero
Principis, amplexus alacris quis differat aulæ?
Pulveris ambiguam nubem ſpeculamur ab altis
Turribus, incerti, ſocios apportet, an hoſtes
Ille globus. mentem ſuſpenſa ſilentia librant,
Donec pulvereo ſub turbine ſideris inſtar
Emicuit Stiliconis apex, & cognita fulſit
Canities. gaviſa repens per mœnia clamor
Tollitur, Ipſe venit. portas ſecura per omnes
Turba ſalutatis effunditur obvia ſignis.
Non jam delectus miſeri, nec falce per agros
Depoſita, jaculum vibrans ignobile meſſor.
Non tentat clypeum projectis ſumere raſtris
Bellona ridente Ceres, humiliſque novorum
Seditio clamoſa ducum: ſed vera juventus,
Verus ductor adeſt, & vivida Martis imago.
Proſpera ſed quantum noſtræ ſpes addita menti,
Tantum exemta Getæ: qui vertice proximus aſtris
Poſt Alpes jam cuncta ſibi promittit apertas,
Nil ſupereſſe ratus. poſtquam tot flumina pulſis,
Cinctaque fluminibus crebris tot mœnia cernit;
Tot ſubito pedites, equitum tot conſpicit alas,
Seque velut clauſum laqueis, ſub pectore furtim
Æſtuat, & nimium prono fervore petitæ
Iam piget Italiæ, ſperataque Roma teneri
Viſa procul. magni ſubeunt jam tædia cœpti.

Occul-

Occultat tamen ore metum, primoſque ſuorum
Conſultare jubet bellis, anniſque verendos.
Crinigeri ſedere patres, pellita Getarum
Curia : quos plagis decorat numeroſa cicatrix,
Et tremulos regit haſta gradus, & nititur altis
Pro baculo contis non exarmata ſenectus.
Hic aliquis gravior natu, cui plurima dictis
Conſiliiſque fides, defixus lumina terræ.
Concutienſque comam, capuloque acclinis eburno,
Si numero non fallor, ait, triceſima currit
Bruma fere, rapidũ poſtquam tranſnavimus Iſtrum,
Romanamque manum tantis eluſimus annis.
Sed nunquam Mavors adeo conſtrinxit in arctum
Res, Alarice, tuas. per tot certamina docto
Crede ſeni, qui te tenero vice patris ab ævo
Geſtatum parva ſolitus donare pharetra,
Atque aptare breves humeris puerilibus arcus.
Sæpe quidem fruſtra monui, ſervator ut icti
Fœderis Emathia tutus tellure maneres.
Sed quoniam calidæ rapuit te flamma juventæ,
Nunc ſaltem, ſi cura tibi manet ulla tuorum,
His clauſtris evade precor, dumque agmina longe,
Dum licet, Heſperiis præceps elabere terris,
Ne nova prædari cupiens, & parta reponas,
Paſtorique lupus ſcelerum delicta priorum
Intra ſepta luas. quid palmitis uber Etruſci,
Quid mihi neſcio quam proprio cum Tibride Romã
Semper in ore geris ? referunt ſi vera parentes,
Hanc urbem inſano nullus qui Marte petivit
Lætatus violaſſe redit. nec Numina ſedem
Deſtituunt. jactata procul dicuntur in hoſtem
Fulmina, divinique volant pro mœnibus ignes,
Seu cælum, ſeu Roma tonat. ſi temnis Olympum,
A magno Stilicone cave, qui ſemper iniquos
Fortuna famulante premit. ſcis ipſe pereſis
Arcadiæ quam denſa rogis cumulaverit oſſa :
Sanguine quam largo Grajos calefecerit amnes.
Exſtinctuſque fores, ni te ſub nomine legum
Proditio regnique favor texiſſet Eoi.
Talia grandævum flammata fronte loquentem
Obliquiſque tuens oculis non pertulit ultra ;
Sed rupit rapidas accenſa ſuperbia voces :
Si non mentis inops fraudataque ſenſibus ætas

Præberet veniam, nunquam hæc opprobria linguæ
Turpia Danubius me ſoſpite ferret inultus.
Anne tot Auguſtos Hebro qui teſte fugavi,
Te patiar ſuadere fugam, cum ceſſerit omnis
Obſequiis natura meis? ſubſidere noſtris
Sub pedibus montes, areſcere vidimus amnes.
Non ita Dii Getici faciant, Maneſque parentum,
Vt mea converſo relegam veſtigia curſu.
Hanc ego vel regno victor, vel morte tenebo
Victus humum. per tot populos urbeſque cucurri,
Fregi Alpes, galeiſque Padum victricibus hauſi.
Quid reſtat niſi Roma mihi? gens robore noſtra
Tunc quoque pollebat, nullis cum fideret armis.
At nunc Illyrici poſtquam mihi tradita jura,
Meque ſuum fecere ducem; tot tela, tot enſes,
Tot galeas multo Thracum ſudore paravi,
Inque meos uſus vectigal vertere ferri
Oppida legitimo juſſu Romana coëgi.
Sic me fata fovent. ipſi, quos omnibus annis
Vaſtabam, ſervire dati, nocitura gementes
Arma dabunt, flammiſque diu mollitus, & arte
In ſua damna chalybs fabro lugente rubebit.
Hortantes his adde Deos. non ſomnia nobis
Nec volucres; ſed clara palam vox edita luco eſt,
Rumpe omnes, Alarice, moras. hoc impiger anno
Alpibus Italiæ ruptis penetrabis ad urbem.
Huc iter uſque datur. quis jam poſt talia ſegnis
Ambigat, aut cælo dubitet parere vocanti?
Sic ait, hortaturque ſuos, belloque, viaque
Inſtruit. attollunt vanos oracula faſtus.
O ſemper tacita ſortes ambage malignæ
Eventuque patens, & noxia vatibus ipſis
Veri ſacra fides! Ligurum regione ſuprema
* Pervenit ad fluvium miri cognominis urbem,
Atque illic domitus vix tandem interprete caſu
Agnovit dubiis illuſa vocabula fatis.
Nec non & Stilico pugnam poſcentia movit
Pleno caſtra gradu, dictiſque inſtigat euntes.
Nunc nunc, ô ſocii, temeratæ ſumite tandem
Italiæ pœnas. obſeſſi principis armis
Excuſate nefas, deploratumque Timavo
Vulnus, & Alpinum gladiis abolete pudorem.
Hic eſt quem toties campis fudiſtis Achivis;

Quem diſcors odiiſque anceps civilibus orbis,
Non ſua vis tutata diu, dum fœdera fallax
Ludit, & alternæ perjuria venditat aulæ.
Credite nunc omnes, quas dira Britannia gentes.
Quas Iſter, quas Rhenus alit, pendere paratas
In ſpeculis. uno tot prælia vincite bello.
Romanum reparate decus, molemque labantis
Imperii fulcite humeris. hic omnia campus
Vindicat. hæc mundo pacem victoria ſancit.
Non in Threïciis Æmi decernimus oris:
Nec ſuper Alpheas umbrantia Mænala ripas
Conſtitimus. non hic Tegean, Argoſque tuemur.
Viſceribus mediis, ipſoque in corde videtis
Bella geri. patrem clypeis defendite Tibrim.
Talia nunc pediti turmæ, nunc miſtus equeſtri
Dicta dabat, ſimul externis præcepta ferebat
Auxiliis. ibat patiens ditionis Alanus
Qua noſtræ juſſere tubæ: mortemque petendam
Pro Latio docuit genti prælatus Alanæ;
Cui natura breves animis ingentibus artus
Finxerat, immanique oculos infecerat ira.
Vulneribus pars nulla vacat, reſciſſaque cunctis
Gloria fœdati ſplendet jactantior oris.
Ille tamen mandante procul Stilicone citatis
Acceleravit equis, Italamque momordit arenam
Felix, Elyſiiſque plagis, & carmine dignus,
Qui male ſuſpectam nobis impenſius arſit
Vel leto purgare fidem: qui judice ferro
Diluit, immeritum laudato ſanguine crimen.
Morte viri turbatus eques flectebat habenas:
Totaque præciſo mutaſſent agmina cornu,
Ni celer inſtructa Stilico legione ſecutus
Subſidiis peditum pugnam inſtauraſſet equeſtrem.
Quis Muſis, ipſoque licet Pæane recepto
Enarrare queat, quantum Gradivus in illa
Luce ſuæ dederit fundator originis urbi?
Altius haud unquam toto deſcendimus enſe
In jugulum Scythiæ; tanta nec clade ſuperbum
Contudimus Tanaim, vel cornua fregimus Iſtri.
Inviſum miles ſitiens haurire cruorem
Per varias veſtes, onerataque plauſtra metallo
Tranſit & argenti cumulos; & cædis avarus
Contemptas proculcat opes. pretioſior auro

San-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Sanguis erat. paſſim neglecti prodiga lucri
Ira furens ſtrictis odium mucronibus explet.
Purpureos cultus, aſſumtas igne valentis
Exuvias, miſeriſque graves crateras ab Argis,
Raptaque flagranti ſpirantia ſigna Corintho
Callidus ante pedes venientibus objicit hoſtis
Incaſſum; neque enim feralis præda moratur,
Sed juſtos præbent ſtimulos monumenta doloris.
Aſſeritur ferro captivum vulgus, & omnes
Diverſæ vocis populi, quos traxerat hoſtis
Servitio, tandem dominorum ſtrage redemti
Blanda cruentatis affigunt oſcula dextris,
Deſertoſque Lares, & pignora læta reviſunt.
Miratur ſua quemque domus, cladeſque renarrant
Ordine cognatis, referunt miracula belli.
Quis tibi tunc, Alarice, dolor, cum Marte perirent
Divitiæ, ſpoliiſque diu quæſita ſupellex,
Pulſaretque tuas ululatus conjugis aures;
Conjugis, invicto dudum quæ freta marito
Demens Auſonidum gemmata monilia matrum,
Romanaſque alta famulas cervice petebat?
Scilicet Argolicas, Ephyreïadaſque puellas
Cœperat, & pulcras jam faſtidire Lacænas.
Sed Dea, quæ nimiis obſtat Rhamnuſia votis,
Ingemuit, flexitque rotam. domat aſpera victos
Pauperies, unoque die Romana rependit,
Quidquid ter denis acies amiſimus annis.
O celebranda mihi cunctis Pollentia ſeclis!
O meritum nomen felicibus apta triumphis!
Virtutis fatale ſolum; memorabile buſtum
Barbariæ! nam ſæpe locis, ac finibus illis
Plena laceſſito rediit vindicta Quirino.
Illic Oceani ſtagnis excita ſupremis
Cimbrica tempeſtas, altaſque immiſſa per Alpes
Hiſdem procubuit campis. jam protinus ætas
Adveniens geminæ gentis permiſceat oſſa,
Et duplices ſignet titulos commune tropæum.
Hic Cimbros, forteſque Getas Stilicone peremtos
Et Mario, claris ducibus, tegit Itala tellus.
Diſcite veſanæ Romam non temnere gentes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAVDIANI
DE
Tertio Conſulatu
HONORII AVGVST
PANEGYRIS.

Præfatio.

PArvos non aquilis fas eſt educere fœtus
 Ante fidem Solis, judiciumque poli.
Nam pater, excuſo ſaliit cum germine proles,
 Ovaque maternus rupit hiulca tepor,
Protinus implumes convertit ad æthera nidos,
 Et rectò flammas imperat ore pati.
Conſulit ardentes radios, & luce magiſtra
 Natorum vires, ingeniumque probat.
Degeneres refugo torſit qui lumine viſus,
 Vnguibus hunc ſævis ira paterna ferit.
Exploratores oculis qui pertulit ignes,
 Suſtinuitque acie nobiliore diem;
Nutritur volucrumque potens & fulminis heres,
 Geſturus ſummo tela triſulca Iovi.
Me quoque Pieriis tentatum ſæpius antris
 Audet magna ſuo mittere Roma Deo.
Iam dominas aures, jam regia tecta meremur,
 Et chelys Auguſto judice noſtra ſonat.

TErtia Romulei ſumant exordia faſces,
Terq; tuas ducat bellatrix pompa curules
Feſtior annus eat, cinctuſq; imitata Gabino
Dives Hydaſpeis augeſcat purpura gemmis
Succedant armis trabeæ. tentoria lictor
Ambiat, & Latiæ redeant ad ſigna ſecures.
Tuque ô, qui patrium curis æqualibus orbem
Eoo cum fratre regis, procede ſecundis
Alitibus, Phœbique novos ordire meatus,
Spes votumque poli, quem primo à limine vitæ
Nutrix aula fovet: ſtrictis quem fulgida telis
Inter laurigeros aluerunt caſtra triumphos.
Ardua privatos neſcit fortuna Penates,

Et regnum cum luce dedit. cognata poteſtas
Excepit Tyrio venerabile pignus in oſtro,
Luſtravitque tuos aquilis victricibus ortus
Miles, & in mediis cunabula præbuit haſtis.
Te naſcente ferox toto Germania Rheno
Intremuit, movitque ſuas formidine ſilvas
Caucaſus, & poſitis Numen confeſſa pharetris
Ignavas Meroë traxit de crine ſagittas.
Reptaſti per ſcuta puer, Regumque recentes
Exuviæ tibi ludus erant, primuſque ſolebas
Aſpera complecti torvum poſt prælia patrem,
Signa triumphato quoties flexiſſet ab Iſtro
Arctoa de ſtrage calens, & poſcere partem
De ſpoliis Scythicos arcus, aut rapta Gelonis
Cingula, vel jaculum Daci, vel frena Suëvi.
Ille coruſcanti clypeo te ſæpe volentem
Suſtulit arridens, & pectore preſſit anhelo
Intrepidum ferri, galeæ nec triſte timentem
Fulgur, & ad ſummas tendentem brachia criſtas.
Tunc ſic lætus ait: Rex ô ſtellantis Olympi
Talis perdomito redeat mihi filius hoſte,
Hyrcanas populatus opes, aut cæde ſuperbus
Aſſyria. ſic enſe rubens, ſic flamine crebro
Turbidus, & grato reſperſus pulvere belli,
Armaque gaviſo referat captiva parenti.
  Mox ubi firmaſti recto veſtigia greſſu,
Non tibi deſidias molles, nec marcida luxu
Otia, nec ſomnos genitor permiſit inertes:
Sed nova per duros inſtruxit membra labores,
Et cruda teneras exercuit indole vires:
Frigora ſæva pati, gravibus non cedere nimbis,
Æſtivum tolerare jubar, tranſnare ſonoras
Torrentum furias, adſcenſu vincere montes,
Planitiem curſu, valles, & concava ſaltu,
Nec non in clypeo vigiles perducere noctes,
In galea potare nives, nunc ſpicula cornu
Tendere, nunc glandes Baleari ſpargere funda.
Quoq; magis nimium pugnæ inflammaret amorem,
Facta tui numerabat avi, quem litus aduſtæ
Horreſcit Libyæ, ratibuſque impervia Thule.
Ille leves Mauros, nec falſo nomine Pictos
Edomuit, Scotumque vago mucrone ſecutus
Fregit Hyperboreas remis audacibus undas,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Et geminis fulgens utroque ſub axe tropæis
Tethyos alternæ refluas calcavit arenas.
Hos tibi virtutum ſtimulos, hæc ſemina laudum,
Hæc exempla dabat. non ocius hauſit Achilles
Semiferi præcepta ſenis, ſeu cuſpidis artes,
Sive lyræ cantus, medicas ſeu diſceret herbas.
Interea turbata fides, civilia rurſus
Bella tonant, dubiumque quatit diſcordia mundum.
Proh crimen Superum, longi proh dedecus ævi,
Barbarus Heſperias exſul poſſederat urbes,
Sceptraque dejecto dederat Romana clienti.
Iam princeps molitur iter, genteſque remotas
Colligit Auroræ, tumidus quaſcumque pererrat
Euphrates, quas luſtrat Halys, quas ditat Orontes;
Thuriferos Arabes ſaltus, vada Caſpia Medi,
Armenii Phaſin, Parthi liquere Niphaten.
Quæ tibi nunc Martis rabies, quantuſq; ſequendi
Ardor erat, quanto flagrabant pectora voto,
Optatas audire tubas, campique cruenta
Tempeſtate frui, truncifque immergere plantas?
Vt Leo, quem fulvæ matris ſpelunca tegebat
Vberibus ſolitum paſci, cum creſcere ſenſit
Vngue pedes, & terga jubis, & dentibus ora;
Iam negat imbelles epulas, & rupe relicta
Gætulo comes ire patri, ſtabuliſque minari
Æſtuat, & cæſi terga abſorbere juvenci.
Ille vetat, rerumque tibi commendat habenas,
Et ſacro meritos ornat diademate crines.
Tantaque ſe rudibus pietas oſtentat in annis,
Sic ætas animo ceſſit, quererentur ut omnes
Imperium tibi ſerò datum. victoria velox
Auſpiciis effecta tuis. pugnaſtis uterque:
Tu fatis, genitorque manu. te propter & Alpes
Invadit faciles. cauto nec profuit hoſti
Munitis hæſiſſe locis. ſpes irrita valli
Concidit, & ſcopulis patuerunt clauſtra revulſis.
Te propter gelidis Aquilo de monte procellis
Obruit adverſas acies, revolutaque tela
Vertit in auctores, & turbine reppulit haſtas.
O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris
Æolus armatas hiemes; cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad claſſica venti.
Alpinæ rubuere nives. & frigidus amnis

Mu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Mutatis fumavit aquis, turbaque cadentum
Staret, ni rapidus juviſſet flumina ſanguis.
At ferus inventor ſcelerum trajecerat altum
Non uno mucrone latus, duplexque tepebat
Enſis, & ultrices in ſe converterat iras,
Tandem juſta manus. jam libertate reducta
Quamvis emeritum peteret natura reverti
Numen, & auratas aſtrorum panderet arces,
Nutaretque oneri venturo conſcius Atlas,
Diſtulit Auguſtus cupido ſe reddere cælo,
Dum tibi pacatum præſenti traderet orbem.
Nec mora, Biſtoniis alacer conſurgit ab oris,
Inter Barbaricas auſus tranſire cohortes.
Impavido vultu linquis Rhodopeïa ſaxa
Orpheis animata modis: juga deſeris OEtes
Herculeo damnata rogo: poſt Pelion intras
Nereis illuſtre choris. te pulcer Enipeus,
Celſaque Dodone ſtupuit, rurſuſque locutæ
In te Chaoniæ moverunt carmina quercus.
Illyrici legitur plaga litoris: arva teruntur
Dalmatiæ: Phrygii numerantur ſtagna Timavi.
Gaudent Italiæ ſublimibus oppida muris
Adventu ſacrata tuo. ſubmiſſus adorat
Eridanus, blandoſque jubet miteſcere fluctus,
Et Phaëthonteas ſolitæ deflere ruinas
Roſcida frondoſæ revocant electra ſorores.
Quanti tum juvenes, quantæ ſprevere pudorem
Spectandi ſtudio matres, puerique ſeveri
Certavere ſenes, cum tu genitoris amico
Exceptus gremio mediam veherere per urbem,
Velaretque pios communis laurea currus.
Quis non Luciferum roſeo cum Sole videri
Credidit, aut junctum Bromio radiare Tonantem?
Floret criſtatis exercitus undique turmis,
Quiſque ſua te voce canens. præſtringit aëna
Lux oculos, nudique ſeges Mavortia ferri
Ingeminat ſplendore diem. pars nobilis arcu,
Pars longe jaculis, pars cominus horrida contis.
Hi volucres tollunt aquilas, hi picta draconum
Colla levant, multuſque tumet per nubila ſerpens
Iratus ſtimulante Noto, vivitque receptis
Flatibus, & vario mentitur ſibila tractu.
Vt ventum ad ſedes, cunctos diſcedere tectis

Dux jubet, & generum compellat talibus ultro:
Bellipotens Stilico, cujus mihi robur in armis,
Pace probata fides, quid enim per prœlia geſſi
Te ſine? quem merui te non ſudante triumphum?
Othryſium pariter Getico fœdavimus Hebrum
Sanguine, Sarmaticas pariter proſtravimus alas,
Ripæaque ſimul feſſos porreximus artus
In glacie, ſtantemque rota ſulcavimus Iſtrum.
Ergo age, me quoniam cæleſtis regia poſcit,
Tu curis ſuccede meis, tu pignora ſolus
Noſtra fove, geminos dextra tu protege fratres.
Per conſanguineos thalamos, noctemque beatam,
Per tædas, quas ipſa tuo Regina levavit
Conjugio, ſociaque virum produxit ab aula,
Indue mente patrem, creſcentes dilige fœtus
Vt ducis, ut ſoceri. jam jam ſecurus ad aſtra
Te cuſtode ferar. rupta ſi mole Typhœus
Vinclis proſiliat, Tityus ſi membra reſolvat,
Si furor Enceladi projecta mugiat Ætna,
Oppoſito Stilicone cadent. nec plura locutus,
Sicut erat, liquido ſignavit tramite nubes,
Ingrediturque globum Lunæ, lumenque reliquit
Arcadis, & Veneris clementer pervolat auras.
Hinc Phœbi permenſus iter, flammamq; nocentem
Gradivi, placidumque Iovem, ſtetit arce ſuprema
Algenti quo zona riget Saturnia tractu.
Machina laxatur cæli, rutilæque pateſcunt
Sponte fores. Arctoa parat convexa Bootes.
Auſtrales reſerat portas ſuccinctus Orion,
Invitantque novum ſidus, pendentque viciſſim
Quas partes velit ille ſequi, quibus eſſe ſodalis
Dignetur ſtellis, aut qua regione moveri.
O decus ætherium, terrarum gloria quondam,
Te tuus Oceanus natali gurgite laſſum
Excipit, & notis Hiſpania proluit undis.
Fortunate parens. primos cum detegis ortus,
Adſpicis Arcadium: cum te proclivior urges,
Occiduum viſus remoratur Honorius ignem.
Et quocumque vagos flectis ſub cardine curſus,
Natorum per regna venis, qui mente ſerena,
Maturoque regunt junctas moderamine gentes;
Secula qui rurſus formant meliore metallo.
Luget avarities Stygiis innexa catenis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Cumque ſuo demens expellitur ambitus auro.
Non dominantur opes: non corrumpentia ſenſus
Dona valent. emitur ſola virtute poteſtas.
Vnanimi fratres, quorum mare, terraque fatis
Debentur, quodcumque manus evaſit avitas,
Quod ſupereſt patri: vobis jam Mulciber arma
Præparat, & Sicula Cyclops incude laborat.
Brontes innumeris exaſperat ægida ſignis.
Altum fulminea criſpare in caſſide conum
Feſtinat Steropes, nectit thoraca Pyracmon,
Ignifluiſque gemit Lipare fumoſa cavernis.
Vobis Ionia virides Neptunus in alga
Nutrit equos, qui ſumma freti per cærula poſſint
Ferre viam, ſegetemque levi percurrere motu,
Neſciat ut ſpumas, nec proterat ungula culmos.
Iam video Babylona rapi, Parthumque coactum
Non ficta trepidare fuga. jam Bactra teneri
Legibus, & famulis Gangem palleſcere ripis,
Gemmatoſque humilem diſpergere Perſida cultus.
Ite per extremum Tanaim, pigroſque Triones.
Ite per ardentem Libyam. ſuperate vapores
Solis, & arcanos Nili deprendite fontes.
Herculeum finem, Bacchi tranſcurrite metas.
Veſtri juris erit quidquid complectitur axis.
Vobis rubra dabunt pretioſas æquora conchas,
Indus ebur, ramos Panchaïa, vellera Seres.

CL. CLAVDIANI
DE
Quarto Conſulatu
HONORII AVGVSTI
PANEGYRIS.

AVſpiciis iterum ſeſe regalibus annus
Induit, & nota fruitur jactantior aula.
Limina nec paſſi circum privata morari
Exſultant reduces Auguſto Conſule faſces.
Cernis ut armorum proceres, legumque potentes
Patricios ſumunt habitus, & more Gabino
Diſcolor incedit legio, poſitiſque parumper
Bellorum ſignis ſequitur vexilla Quirini?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Lictori cedunt aquilæ, ridetque togatus
Miles, & in mediis effulget Curia caſtris.
Ipſa Palatino circumvallata Senatu
Iam trabeam Bellona gerit, parmamque removit
Et galeam, ſacras humeris vectura curules.
Nec te laurigeras pudeat, Gradive, ſecures
Pacata geſtare manu, Latiaque micantem
Loricam mutare toga, dum ferreus hæret
Currus, & Eridani ludunt per prata jugales.
Haud indigna coli, nec nuper cognita Marti
Vlpia progenies, & quæ diademata mundo
Sparſit, Ibera domus: nec tantam vilior aula
Promeruit ſeriem gentis. cunabula fovit
Oceanus. terræ dominos, pelagique futuros
Immenſo decuit rerum de principe naſci.
Hinc proceſſit avus: cui poſt Arctoa frementi
Claſſica, Maſſylas annexuit Africa lauros.
Ille, Caledoniis poſuit qui caſtra pruinis,
Qui medio Libyæ ſub caſſide pertulit æſtus,
Terribilis Mauro, debellatorque Britanni
Litoris, ac pariter Boreæ vaſtator, & Auſtri.
Quid rigor æternus, cæli quid frigora proſunt,
Ignotumque fretum? maduerunt Saxone fuſo
Orcades. incaluit Pictorum ſanguine Thule.
Scotorum cumulos flevit glacialis Ierne.
Quis calor obſiſtit forti? per vaſta cucurrit
Æthiopum, cinxitque novis Atlanta maniplis.
Virgineum Tritona bibit, ſparſoſque venenis
Gorgoneos vidit thalamos, & vile virentes
Heſperidum riſit, quos ditat fabula, ramos.
Ars incenſa Iubæ, rabies Mauruſia ferro
Ceſſit, & antiqui penetralia diruta Bocchi.
Sed laudes genitor longe tranſgreſſus avitas
Subdidit Oceanum ſceptris, & margine cæli
Clauſit opes: quantum diſtant à Tigride Gades,
Inter ſe Tanais quantum, Niluſque relinquunt.
Hæc tamen innumeris per ſe quæſita tropæis,
Non generis dono, non ambitione potitur.
Digna legi virtus. ultro ſe purpura ſupplex
Obtulit, & ſolus meruit regnare rogatus.
Nam cum barbaries penitus commota gementem
Irrueret Rhodopen, & miſto turbine gentes
Iam deſerta ſuas in nos transfunderet Arctos,

Da-

Danubii totæ vomerent cum prælia ripæ,
Cum Geticis ingens premeretur Myſia plauſtris,
Flavaque Biſtonios operirent agmina campos:
Omnibus afflictis, & vel labentibus ictu,
Vel prope caſuris, unus tot funera contra
Reſtitit, extinxitque faces, agriſque colonos
Reddidit, & leti rapuit de faucibus urbes.
Nulla relicta foret Romani nominis umbra,
Ni pater ille tuus jam jam ruitura ſubiſſet
Pondera, turbatamque ratem, certaque levaſſet
Naufragium commune manu. velut ordine rupto
Cum procul inſanæ traherent Phaëtonta quadrigæ,
Sæviretque dies, terramque & ſtagna propinqui
Haurirent radii, ſolito cum murmure torvis
Sol occurrit equis: qui poſtquam rurſus heriles
Agnovere ſonos; rediit meliore magiſtro
Machina concentuſque poli, curruſque recepit
Imperium, flammæque modum. ſic traditur illi,
Servaturque Oriens. at non pars altera rerum
Tradita, bis poſſeſſa manu, bis parta periclis.
Per varium gemini ſcelus erupere tyranni
Tractibus occiduis. hunc ſæva Britannia fudit;
Hunc ſibi Germanus famulum delegerat. exſul
Auſus uterque nefas, domini reſperſus uterque
Inſontis jugulo. novitas audere priori
Suadebat, tantumque dabant exempla ſequenti.
Hic nova moliri præceps: hic quærere tuta
Providus. hic fuſis, collectis viribus ille.
Hic vagus excurrens: hic inter clauſtra reductus,
Diſſimiles; ſed morte pares. evadere neutri
Dedecus, aut miſtis licuit procumbere telis.
Amiſſa ſpecie raptiſque inſignibus ambo
In vultus rediere ſuos, manibuſque revinctis
Oblati gladiis ſubmittunt colla paratis,
Et vitam veniamque rogant. proh damna pudoris,
Qui modo tam denſas nutu movere cohortes,
In quos jam dubius ſeſe libraverat orbis,
Non hoſtes victore cadunt; ſed judice ſontes
Damnat voce reos, petiit qui Marte tyrannos.
Ambo rei periere duces. hic ſponte carina
Decidit in fluctus: illum ſuus abſtulit enſis.
Hunc Alpes, hunc Pontus habet. ſolatia cæſis
Fratribus hæc ultor tribuit. necis auctor uterque
La-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Labitur. Auguſtas par victima mitigat Vmbras.
Has dedit inferias tumulus, juvenumque duorum
Purpureos merito placavit ſanguine Manes.
Illi juſtitiam confirmavere triumpho:
Præſentes docuere Deos. hinc ſecula diſcant
Indomitum nihil eſſe pio, tutumve nocenti.
Nuntius ipſe ſui longas incognitus egit
Prævento rumore vias. inopinus utrumque
Perculit, & clauſos montes, ut plana, reliquit.
Exſtruite immanes ſcopulos, attollite turres,
Cingite vos fluviis, vaſtas opponite ſilvas,
Garganum Alpinis, Apenninumque nivalem
Permiſtis ſociate jugis, & rupibus Æmum
Addite Caucaſiis, involvite Pelion Oſſæ.
Non dabitis murum ſceleri. qui vindicat, ibit.
Omnia ſubſident meliori pervia cauſſæ.
Nec tamen oblitus civem cedentibus atrox
Partibus infremuit. non inſultare jacenti
Malebat. mitis precibus, pietatis abundans,
Pœnæ parcus erat. paci non intulit iram.
Poſt acies, odiis idem, qui terminus armis.
Profuit hoc vincente capi, multoſque ſubactos
Aſpera laturæ commendavere catenæ.
Magnarum largitor opum, largitor honorum
Pronus, & in melius gaudens convertere fata.
Hinc amor, hinc validum devoto milite robur:
Hinc natis manſura fides. hoc nobilis ortu
Naſceris, æquæva cum majeſtate creatus,
Nullaque privatæ paſſus contagia ſortis.
Omnibus acceptis ultro te regia ſolum
Protulit, & patrio felix adoleſcis in oſtro,
Membraque veſtitu numquam temerata profano
In ſacros cecidere ſinus. Hiſpania patrem
Auriferis eduxit aquis. te gaudet alumno
Boſphorus. Heſperio de limine ſurgit origo,
Sed nutrix Aurora tibi. pro pignore tanto
Certatur. geminus civem te vindicat axis.
Herculis, & Bromii ſuſtentat gloria Thebas:
Hæſit Apollineo Delos Latonia partu;
Cretaque ſe jactat tenero reptata Tonanti.
Sed melior Delo, Dictæis clarior oris,
Quæ dedit hoc Numen regio. non litora noſtro
Sufficerent anguſta Deo, nec inhoſpita Cynthi
Saxa

Saxa tuos artus duro læſere cubili.
Acclinis genitrix auro, circumflua gemmis,
In Tyrios enixa toros: ululata verendis
Aula puerperiis. quæ tunc documenta futuri?
Quæ voces avium? quanti per inane volatus?
Quis vatum diſcurſus erat? tibi corniger Ammon,
Et dudum taciti rupere ſilentia Delphi.
Te Perſæ cecinere Magi, te ſenſit Etruſcus
Augur, & inſpectis Babylonius horruit aſtris,
Chaldæi ſtupuere ſenes, Cumanaque rurſus
Intonuit rupes, rapidæ delubra Sibyllæ.
Nec te progenitum Cybeleïus ære ſonoro
Luſtravit Corybas. exercitus undique fulgens
Adſtitit. ambitur ſignis auguſtior infans.
Senſit adorantes galeas, redditque ferocem
Vagitum lituis. vitam tibi contulit idem
Imperiumque dies. inter cunabula Conſul
Proveheris ſignans poſito modo nomine faſtos.
Donaturque tibi, qui te produxerat, annus.
Ipſa Quirinali parvum te cinxit amictu
Mater, & ad primas docuit reptare curules.
Vberibus ſanctis, immortalique Deorum
Creſcis adoratus gremio, tibi ſæpe Diana
Mænalios arcus, venatriceſque pharetras
Suſpendit, puerile decus. tu ſæpe Minervæ
Luſiſti clypeo, fulvamque impune pererrans
Ægida tractaſti blandos interritus angues.
Sæpe tuas etiam jam tum gaudente marito
Velavit Regina comas, feſtinaque voti
Præſumtum diadema dedit. tum lævibus ulnis
Suſtulit, & magno porrexit ad oſcula patri.
Nec dilatus honos. mutatus principe Cæſar
Protinus æquaris fratri: nec certius umquam
Hortati Superi. nullis præſentior æther
Affuit ominibus. tenebris involverat atris
Lumen hiems, denſoſque Notus collegerat imbres.
Sed mox, cum ſolita miles te voce levaſſet,
Nubila diſſolvit Phœbus, pariterque dabantur
Sceptra tibi, mundoque dies. caligine liber
Boſphorus adverſam patitur Chalcedona cerni.
Nec tantum vicina nitent: ſed tota repulſis
Nubibus exuitur Thrace. Pangæa renident,
Inſuetoſque palus radios Mæotica vibrat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Nec Boreas nimbos, aut Sol ardentior egit.
Imperii lux illa fuit. præſagus obibat
Cuncta nitor: riſitque tuo Natura ſereno.
Viſa etiam medio populis mirantibus audax
Stella die, dubitanda nihil, nec crine retuſo
Languida, ſed quantus numeratur nocte Bootes.
Emicuitque plagis alieni temporis hoſpes
Ignis, & agnoſci potuit, cum Luna lateret.
Sive parens Auguſta fuit, ſeu forte reluxit
Divus avus, ſeu te claris properantibus aſtris
Cernere Sol patiens cælum commune remiſit.
Apparet quid ſigna ferant. ventura poteſtas
Claruit Aſcanio, ſubita cum luce comarum
Innocuus flagraret apex, Phrygioque volutus
Vertice, fatalis redimiret tempora candor.
At tua cœleſtes illuſtrant omina flammæ.
Talis ab Idæis primævus Iupiter antris
Poſſeſſi ſtetit arce poli, famuloſque recepit
Natura tradente Deos. lanugine nondum
Vernabant vultus, nec adhuc per colla fluebant
Moturæ convexa comæ. tum ſcindere nubes
Diſcebat, fulmenque rudi torquere lacerto.
Lætior augurio genitor, natiſque ſuperbus
Iam paribus, duplici fultus conſorte redibat,
Splendebatque pio complexus pignora curru.
Haud aliter ſummo gemini cum patre Lacones
Progenies Ledæa ſedent: in utroque relucet
Frater, utroque ſoror. ſimilis chlamys effluit auro.
Stellati pariter crines. juvat ipſe Tonantem
Error, & ambiguæ placet ignorantia matri.
Eurotas proprios diſcernere neſcit alumnos.
Vt domus excepit reduces, ibi talia tecum
Pro rerum ſtabili fertur ditione locutus.
Si tibi Parthorum ſolium fortuna dediſſet
Care puer, terriſque procul venerandus Eois
Barbarus Arſacio conſurgeret ore tiaras:
Sufficeret ſublime genus; luxuque fluentem
Deſide nobilitas poſſet te ſola tueri.
Altera Romanæ longe rectoribus aulæ
Conditio virtute decet, non ſanguine niti:
Major, & ulterior, fato conjuncta potenti.
Vile latens virtus. quid enim ſubmerſa tenebris
Proderit? obſcuro veluti ſine remige puppis,

Vel lyra, quæ reticet; vel, qui non tenditur, arcus.
Hanc tamen haud quiſquam,qui non agnoverit ante
Semet, & incertos animi placaverit æſtus,
Inveniet. longis illuc ambagibus itur. (artus
Diſce orbis, quod quiſque ſibi. cum conderet
Noſtros ætheriis miſcens terrena Prometheus,
Sinceram patrio mentem furatus Olympo
Continuit clauſtris, indignantemque revinxit:
Et, cum non aliter poſſent mortalia fingi,
Adjunxit geminas. illæ cum corpore lapſæ
Intereunt: hæc ſola manet, buſtoque ſuperſtes
Evolat. hanc alta capitis fundavit in arce
Mandatricem operum, proſpecturamque labori.
Illas inferius collo, præceptaque ſummæ
Paſſuras dominæ digna ſtatione locavit.
Quippe opifex veritus confundere ſacra profanis,
Diſtribuit partes animæ, ſedeſque removit.
Iram ſanguinei regio ſub pectore cordis
Protegit imbutam flammis, avidamque nocendi,
Præcipitemque ſui. rabie ſuccenſa tumeſcit.
Contrahitur tepefacta metu. cumque omnia ſecum
Duceret, & requiem membris veſana negaret:
Invenit pulmonis opem, madidumque furenti
Præbuit, ut tumidæ ruerent in mollia fibræ.
At ſibi cuncta petens, nil collatura cupido
In jecur, & tractus imos compulſa receſſit.
Quæ, velut immanes reſerat dum bellua rictus,
Expleri, paſcique nequit: nunc verbere curas
Torquet avaritiæ, ſtimulis nunc flagrat amorum,
Nunc gaudet, nunc mœſta dolet, ſatiataque rurſus
Exoritur, cæſaque redit pollentius Hydra.
Hos igitur potuit ſi quis ſedare tumultus,
Inconcuſſa dabit puræ ſacraria menti.
Tu licet extremos late dominere per Indos,
Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent:
Si metuis, ſi parva cupis, ſi duceris ira,
Servitii patiere jugum: tolerabis iniquas
Interius leges. tunc omnia jure tenebis,
Cum poteris rex eſſe tui. proclivior uſus
In pejora datur, ſuadetque licentia luxum,
Illecebriſque effrena favet. tunc vivere caſte
Aſperius, cum prompta Venus. tunc durius iræ
Conſulitur, cum pœna patet. ſed comprime motus
Nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Nec tibi quid liceat, ſed quid feciſſe decebit,
Occurrat, mentemque domet reſpectus honeſti.
Hoc te præterea crebro ſermone monebo,
Vt te totius medio telluris in orbe
Vivere cognoſcas, cunctis tua gentibus eſſe
Facta palam; nec poſſe dari regalibus uſquam
Secretum vitiis. nam lux altiſſima fati
Occultum nihil eſſe ſinit, latebraſque per omnes
Intrat, & obſtruſos explorat fama receſſus.
Sis pius in primis. nam cum vincamur in omni
Munere, ſola Deos æquat clementia nobis.
Neu dubio ſuſpectus agas: neu falſus amicis,
Rumorumve avidus. qui talia curat, inanes
Horrebit ſtrepitus nulla non anxius hora.
Non ſic excubiæ, nec circumſtantia pila,
Quam tutatur amor. non extorquebis amari.
Hoc alterna fides, hoc ſimplex gratia donat.
Nonne vides, operum quod ſe pulcerrimus ipſe
Mundus amore liget, nec vi connexa per ævum
Conſpirent elementa ſibi? quod limite Phœbus
Contentus medio, contentus litore Pontus?
Et qui perpetuo terras ambitque vehitque,
Nec premat incumbens oneri, nec ceſſerit aër?
Qui terret, plus ipſe timet. ſors iſta tyrannis
Convenit. invideant claris, forteſque trucident,
Muniti gladiis, vivant ſeptique venenis,
Ancipites habeant arces, trepidique minentur.
Tu civem, patremque geras. tu conſule cunctis,
Nec tibi. nec tua te moveant, ſed publica vota.
In commune jubes ſi quid, cenſeſque tenendum,
Primus juſſa ſubi. tunc obſervantior æqui
Fit populus, nec ferre negat, cum viderit ipſum
Auctorem parere ſibi. componitur orbis
Regis ad exemplum. nec ſic inflectere ſenſus
Humanos edicta valent ut vita regentis.
Mobile mutatur ſemper cum principe vulgus.
His tamen effectis, nec faſtidire minores,
Neu pete præſcriptos homini tranſcendere fines.
Inquinat egregios adjuncta ſuperbia mores.
Non tibi tradidimus dociles ſervire Sabæos;
Armeniæ dominum nec te præfecimus oræ;
Nec damus Aſſyriam, tenuit quam fœmina, gentem.
Romani, qui cuncta diu rexere, regendi:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Qui nec Tarquinii faſtus, nec jura tulere
Cæſaris. annales veterum delicta loquuntur.
Hærebunt maculæ. quis non per ſecula damnat
Cæſareæ portenta domus? quem dira Neronis
Funera, quem rupes Caprearum tetra latebit
Inceſto poſſeſſa ſeni? victura feretur
Gloria Trajani; non tam quod Trigide victo,
Noſtra triumphati fuerat provincia Parthi,
Alta quod invectus ſtratis Capitolia Dacis,
Quam patriæ quod mitis erat. ne deſine tales
Nate ſequi. ſi bella tonant, prius agmina duris
Exerce ſtudiis; & ſævo præſtrue Marti.
Non brumæ requies, non hibernacula ſegnes
Enervent torpore manus. ponenda ſalubri
Caſtra loco: præbenda vigil cuſtodia vallo.
Diſce ubi denſari cuneos, ubi cornua tendi
Æquius, aut iterum flecti: quæ montibus aptæ,
Quæ campis acies, fraudi quæ accommoda vallis.
Quæ via difficilis. fidit ſi mœnibus hoſtis,
Tum tibi murali libretur machina pulſu.
Saxa rotet præceps aries, prætentaque portas
Teſtudo feriat. ruat emerſura juventus
Effoſſi per operta ſoli. ſi longa moretur
Obſidio; tum vota cave ſecura remittas,
Incluſumve putes. multis damnoſa fuere
Gaudia, diſperſi pereunt, ſomnoque ſoluti.
Sæpius incautæ nocuit victoria turbæ.
Neu tibi regificis tentoria larga redundent
Delitiis, neve imbelles ad ſigna miniſtros
Luxuries armata trahat: neu flantibus Auſtris,
Neu pluviis cedas: neu defenſura calorem
Aurea ſummoveant rapidos umbracula Soles.
Inventis utere cibis: ſolabere partes
Æquali ſudore tuas. ſi collis iniquus,
Primus ini. ſilvam ſi cædere provocat uſus,
Ne pudeat ſumta quercum ſtraviſſe bipenni.
Calcatur ſi pigra palus, tuus ante profundum
Prætentet ſonipes. fluvios tu protere curru
Hærentes glacie. liquidos tu ſcinde natatu.
Nunc eques in medias equitum te conſere turmas:
Nunc pedes aſſiſtas pediti. tum promtius ibunt
Te ſocio: tum conſpicuus, gratuſque geretur
Sub te teſte labor. dicturum plura parentem

Voce ſubis: equidẽ, faveant modo Numina cœptis,
Hæc effecta dabo: nec me fratrique, tibique
Diſſimilem populi, commiſſaque regna videbunt.
Sed cur non potius, verbis quæ diſſeris, uſu
Experior? gelidas certe nunc tendis in Alpes.
Duc tecum comitem. figant ſine noſtra tyrannum
Spicula. palleſcat noſtro ſine barbarus arcu.
Italiamne feram furiis prædonis acerbi
Subjectam? patiar Romam ſervire clienti?
Vſque adeone puer? nec me polluta poteſtas,
Nec pia cognati tanget vindicta cruoris?
Per ſtrages equitare libet. da protinus arma.
Cur annos obicis? pugnæ cur arguor impar?
Æqualis mihi Pyrrhus erat, cum Pergama ſolus
Verteret, & patri non degeneraret Achilli.
Denique ſi princeps caſtris hærere nequibo,
Vel miles veniam. delibat dulcia nati
Oſcula, miratuſque refert. laudanda petiſti:
Sed feſtinus amor. veniet robuſtior ætas.
Ne propera. nec dum decimas emenſus ariſtas
Aggrederis metuenda viris. veſtigia magnæ
Indolis agnoſco. fertur Pellæus, Eoum
Qui domuit Porum, cum proſpera ſæpe Philippi
Audiret, lætos inter fleviſſe ſodales,
Nil ſibi vincendum patris virtute relinqui.
Hos video motus. fas ſit promittere patri.
Tantus eris: noſtro nec debes regna favori,
Quæ tibi jam natura dedit. ſic mollibus olim
Stridula ducturum pratis examina regem
Naſcentem venerantur apes, & publica mellis
Iura petunt, traduntque favos. ſic paſcua parvus
Vindicat, & necdum firmatis cornibus audax
Iam regit armentum vitulus. ſed prælia differ
In juvenem, patienſque meum cum fratre tuere
Me bellante locum. vos impacatus Araxes,
Vos celer Euphrates timeat. ſit Nilus ubique
Veſter, & emiſſo quidquid Sol imbuit ortu.
Si pateant Alpes, habeat ſi cauſſa ſecundos
Iuſtior eventus, aderis, parteſque receptas
Suſcipies, animoſa tuas ut Gallia leges
Audiat, & noſtros æquus modereris Iberos.
Tunc ego ſecurus fati, lætuſque laborum
Diſcedam, vobis utrumque regentibus axem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Interea, Muſis animus dum mollior, inſtes,
Et, quæ mox imitere, legas: nec deſinat umquam
Tecum Graja loqui, tecum Romana vetuſtas.
Antiquos evolve duces. aſſueſce futuræ
Militiæ. Latium retro te confer in ævum.
Libertas quæſita placet? mirabere Brutum:
Perfidiam damnas? Metii ſatiabere pœnis.
Triſte rigor nimius? Torquati deſpue mores.
Mors impenſa bonum? Decios venerare ruentes.
Vel ſolus quid fortis agat, te ponte ſoluto
Oppoſitus Cocles, Mucii te flamma docebit.
Quid mora perficiat, Fabius: quid rebus in arctis
Dux gerat, oſtendet Gallorum ſtrage Camillus.
Diſcitur hinc nullos meritis obſiſtere caſus.
Prorogat æternam feritas tibi Punica famam
Regule. ſucceſſus ſuperant adverſa Catonis.
Diſcitur hinc quantum paupertas ſobria poſſit:
Pauper erat Curius, Reges cum vinceret armis,
Pauper Fabritius, Pyrrhi cum ſperneret aurum.
Sordida Serranus flexit Dictator aratra.
Luſtratæ lictore caſæ, faſceſque ſalignis
Poſtibus affixi. collectæ Conſule meſſes,
Et ſulcata diu trabeato rura colono.
Hæc genitor præcepta dabat. velut ille carinæ
Longævus rector, variis quem ſæpe procellis
Exploravit hiems, Ponto jam feſſus & annis
Æquoreas alni nato commendat habenas,
Et caſus, arteſque docet, quo dextra regatur
Sidere; quo fluctus poſſint moderamine falli:
Quæ nota nimborum: quæ fraus infida ſereni:
Quid Sol occiduus prodat: quo ſaucia vento
Decolor iratos attollat Cynthia vultus.
Adſpice nunc quacunque micas, ſeu circulus Auſtri,
Magne parens, gelidi ſeu te meruere Triones:
Adſpice. completur votum. jam natus adæquat
Te meritis, &, quod magis eſt optabile, vincit,
Subnixus Stilicone tuo: quem fratribus ipſe
Diſcedens clypeum, defenſoremque dediſti.
Pro nobis nihil ille pati, nullumque recuſat
Diſcrimen tentare ſui: non dura viarum,
Non incerta maris. Libyæ ſqualentis arenas
Audebit ſuperare pedes, madidaque cadente
Plejade, Gætulas intrabit navita Syrtes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Hunc tamen in primis populos lenire feroces,
Et Rhenum pacare jubes. volat ille citatis
Vectus equis, nullaque latus ſtipante caterva,
Aſpera nubiferas qua Rhætia porrigit Alpes,
Pergit, & hoſtiles, tanta eſt fiducia, ripas
Incomitatus adit. totum properare per amnem
Attonitos Reges humili cervice videres.
Ante ducem noſtrum flavam ſparſere Sicambri
Cæſariem, pavidoque orantes murmure Franci
Procubuere ſolo. juratur Honorius abſens,
Imploratque tuum ſupplex Alemania nomen.
Baſternæ venere truces. venit accola ſilvæ
Bructerus Hercyniæ. latiſque paludibus exit
Cimbrus, & ingentes Albim liquere Cheruſci.
Accipit ille preces varias, tardeque rogatus
Annuit, & magno pacem pro munere donat.
Nobilitant veteres Germanica fœdera Druſos,
Marte ſed ancipiti, ſed multis cladibus emta.
Quis victum meminit ſola formidine Rhenum?
Quod longis alii bellis potuere mereri,
Hoc tibi dat Stiliconis iter. poſt otia Galli
Limitis, hortaris Grajas fulcire ruinas.
Ionium tegitur velis, ventique laborant
Tot curvare ſinus, ſervaturaſque Corinthum
Proſequitur facili Neptunus gurgite claſſes.
Et puer Iſthmiaci jam pridem litoris exſul
Secura repetit portus cum matre Palæmon.
Caſtra cruore natant. metitur pellita juventus.
Pars morbo, pars enſe perit. non luſtra Lycæi,
Non Erymantheæ jam copia ſufficit umbræ
Innumeris exuſta rogis, nudataque ferro.
Sic flagraſſe ſuas lætantur Mænala ſilvas.
Excutiat cineres Ephyre, Spartanus, & Arcas
Tutior exſangues pedibus proculcet acervos.
Feſſaque penſatis reſpiret Græcia pœnis.
Gens, qua non Scythicos diffuſior ulla Triones
Incoluit: cui parvus Athos, anguſtaque Thrace,
Cum tranſiret, erat; per te, vireſque tuorum
Fracta ducum, lugetque ſibi jam rara ſuperſtes,
Et, quorum turbæ ſpatium vix præbuit orbis,
Vno colle latent. ſitiens, incluſaque vallo
Ereptas quæſivit aquas, quas hoſtibus ante
Contiguas alio Stilico deflexerat arcu.

Miran-

Mirantemque novas ignota per avia valles
Iuſſerat averſo fluvium migrare meatu.
Obvia quid mirum vinci, cum Barbarus ultra
Iam cupiat ſervire tibi? tua Sarmata diſcors
Sacramenta petit. proiecta pelle Gelonus
Militat. in Latios ritus tranſiſtis Alani.
Vt fortes in Marte viros, animiſque paratos,
Sic juſtos in pace legis, longumque tueris
Electos, crebris nec ſuccedentibus urges
Iudicibus. notis regimur, fruimurque quietis,
Militiæque bonis; ceu bellatore Quirino,
Ceu placido moderante Numa. non imminet enſis:
Nullæ nobilium cædes: non crimina vulgo
Texuntur: patria mœſtus non truditur exſul:
Impia continui ceſſant augmenta tributi:
Non infelices tabulæ: non haſta refixas
Vendit opes. avida ſector non voce citatur:
Nec tua privatis creſcunt æraria damnis.
Munificus largis, ſed non es prodigus auri.
Perdurat non emta fides, nec pectora merces
Alligat. ipſa ſuo pro pignore caſtra laborant.
Te miles nutritor amat. quæ denique Romæ
Cura tibi? quam fixa manet reverentia patrum?
Firmatur ſenium juris, priſcamque reſumunt
Canitiem leges, emendanturque vetuſtæ,
Acceduntque novæ. talem ſenſere Solonem
Res Pandioniæ. ſic armipotens Lacedæmon
Deſpexit muros rigido munita Lycurgo.
Quæ ſub te vel cauſſa gravis, vel judicis error?
Nec legitur dubiis quis litibus addere finem
Iuſtior, & merſum latebris educere verum.
Quæ pietas, quantuſque rigor, tranquillaque magni
Vis animi, nulloque levis terrore moveri;
Nec nova mirari facilis! quæ docta facultas
Ingenii, linguæque modus! reſponſa verentur
Legati, gravibuſque latet ſub moribus ætas.
Quantus in ore pater radiat, quam torva voluptas
Frontis, & auguſti majeſtas grata pudoris!
Iam patrias imples galeas. jam cornus avita
Tentatur. vibranda tibi promittitur ingens
Dextra rudimentis, Romanaque vota moratur.
Quis decor, incedis quoties clypeatus, & auro
Squameus, & rutilus criſtis, & caſſide major!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Sic cum Threïcia primum ſudaret in haſta,
Flumina laverunt puerum Rhodopeïa Martem.
Quæ vires jaculis! vel cum Gortynia tendit
Spicula, quam felix arcus, certique petitor
Vulneris, & juſſum mentiri neſcius ictum!
Scis quo more Cydon, qua dirigat arte ſagittas
Armenius. refugo quæ ſit fiducia Partho.
Sic Amphioniæ pulcer ſudore palæſtræ
Alcides pharetras, Dircæaque tela ſolebat
Prætentare feris, olim domitura Gigantes,
Et pacem latura polo: ſemperque cruentus
Ibat, & Alcmenæ prædam referebat ovanti.
Cæruleus tali proſtratus Apolline Python
Implicuit fractis moritura volumina ſilvis.
Cum vectaris equo, ſimulacraque Martia ludis,
Quis molles ſinuare fugas, quis tendere contum
Acrior, aut ſubitos melior flexiſſe recurſus?
Non te Maſſagetæ, non gens exercita campo
Theſſala, non ipſi poterunt æquare bimembres.
Vix comites alæ, vix te ſuſpenſa ſequuntur
Agmina, ferventeſque tument poſt terga dracones.
Vtque tuis primum ſonipes calcaribus arſit,
Igneſcunt patulæ nares. non ſentit arenas
Vngula, diſcuſſæque jubæ ſparguntur in armos.
Turbantur phaleræ. ſpumoſis morſibus aurum
Fumat. anhelantes exundant ſanguine gemmæ.
Ipſe labor, pulviſque decet, confuſaque motu
Cæſaries. veſtis radiato murice Solem
Combibit. ingeſto criſpatur purpura vento.
Si dominus legeretur equis, tua poſceret ultro
Verbera Nereïdum ſtabulis nutritus Arion,
Serviretque tuis contempto Caſtore frenis
Cyllarus, & flavum Xanthus ſpreviſſet Achillem.
Ipſe tibi famulas præberet Pegaſus alas,
Portaretque libens, velioraque pondera paſſus
Bellerophonteas indignaretur habenas.
Quin etiam velox Auroræ nuntius Æthon,
Qui fugat hinnitu ſtellas; roſeoque domatur
Lucifero, quoties equitem te cernit ab aſtris,
Invidet, inque tuis mavult ſpumare lupatis.
Nunc quoq; quos habitus, quantæ miracula pom-
Vidimus, Auſonio cum jam ſuccinctus amictu (pæ
Per Ligurum populos ſolito conſpectior ires,
Atque

Atque inter niveas alte veherere cohortes,
Obnixiſque ſimul pubes electa lacertis
Sidereum geſtaret onus! ſic Numina Memphis
In vulgus proferre ſolet. penetralibus exit
Effigies; brevis illa quidem: ſed plurimus infra
Liniger impoſita ſuſpirans veſte ſacerdos
Teſtatur ſudore Deum. Nilotica ſiſtris
Ripa ſonat, Phariosque modos Ægyptia ducit
Tibia. ſubmiſſis admugit cornibus Apis.
Omnis nobilitas, omnis tua ſacra frequentat
Tibridis, & Latii ſoboles. convenit in unum (noris
Quidquid in orbe fuit procerum, quibus auctor ho-
Vel tu, vel genitor. numeroſo Conſule Conſul
Cingeris, & ſocios gaudes admittere patres.
Illuſtri te prole Tagus, te Gallia doctis
Civibus, & toto ſtipavit Roma Senatu.
Portatur juvenum cervicibus aurea ſedes,
Ornatuque novo gravior Deus aſperat Indus
Velamenta lapis, pretioſaque fila ſmaragdis
Ducta virent. amethyſtus ineſt, & fulgor Iberus
Temperat arcanis hyacinthi cærula flammis.
Nec rudis in tali ſuffecit gratia textu:
Auget acus meritum, picturatumque metallis
Vivit opus, multaque ornantur jaſpide vultus,
Et variis ſpirat Nereïa bacca figuris.
Quæ tantum potuit digitis mollire rigorem
Ambitioſa colus? vel cujus pectinis arte
Traxerunt ſolidæ gemmarum ſtamina telæ?
Invia quis calidi ſcrutatus ſtagna profundi
Tethyos invaſit gremium? quis divitis algæ,
Germina flagrantes inter quæſivit arenas?
Quis junxit lapides oſtro? quis miſcuit ignes
Sidonii rubrique maris? tribuere colorem
Phœnices, Seres ſubtemina, pondus Hydaſpes.
Hoc ſi Mæonias cinctu graderere per urbes,
In te pampineos proferret Lydia thyrſos,
In te Nyſa choros. dubitarent Orgia Bacchi
Cui furerent. irent blandæ ſub vincula tigres.
Talis Erythræis intextus nebrida gemmis
Liber agit currus, & Caſpia flectit eburnis
Colla jugis. Satyri circum, crinemque ſolutæ
Mænades adſtringunt ederis victricibus Indos.
Ebrius hoſtili velatur palmite Ganges.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Adſpice, mox lætum ſonuit clamore tribunal.
Te faſtos incunte quater, ſollennia ludit
Omnia libertas. deductum Vindice morem
Lex celebrat, famuluſque jugo laxatus herili
Ducitur, & grato remeat ſecurior ictu.
Triſtis conditio pulſata fronte recedit
In civem. rubuere genæ, tergoque removit
Verbera promiſſi felix injuria voti.
Proſpera Romuleis ſperantur tempora rebus
In nomen ventura tuum, præmiſſa futuris
Dant exempla fidem. quoties te curſibus ævi
Præfecit, toties acceſſit laurea patri.
Auſi Danubium quondam tranſnare Gothunni
In lintres fregere nemus. tibi mille ruebant
Per fluvium plenæ cuneis immanibus alni.
Dux Odothæus erat. tantæ conamina claſſis
Incipiens ætas & primus contudit annus.
Submerſæ ſedere rates. fluitantia numquam
Largius Arctoos pavere cadavera piſces.
Corporibus premitur Peuce per quinque recurrens
Oſtia. Barbaricos vix egerit unda cruores.
Confeſſuſque parens Odothæi Regis opima
Rettulit, exuviaſque tibi. civile ſecundis
Conficis auſpiciis bellum. tibi debeat orbis
Fata Gothunnorum, debellatumque tyrannum.
Iſter ſanguineos egit te Conſule fluctus.
Albinos genitor rupit te Conſule montes.
Sed patriis olim fueras ſucceſſibus auctor.
Nunc eris ipſe tuis. ſemper venere triumphi
Cum trabeis, ſequiturque tuos victoria faſces.
Sis precor aſſiduus Conſul, Mariique relinquas,
Et ſenis Auguſti numerum. quæ gaudia mundi,
Per tua lanugo cum ſerpere cœperit ora:
Cum tibi prodiderit feſtas nox pronuba tædas!
Quæ tali devota toro, quæ murice fulgens
Ibit in amplexus tanti Regina mariti?
Quænam tot Divis veniet nurus, omnibus arvis,
Et toto dotanda mari? quantuſque feretur
Idem per Zephyri metas Hymenæus & Euri!
O mihi ſi liceat thalamis intendere carmen
Connubiale tuis! ſi te jam dicere patrem
Tempus erit, cum tu trans Rheni cornua victor,
Arcadius captæ ſpoliis Babylonis onuſtus

Com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Communem majore toga ſignabitis annum,
Crinituſque tuo ſudabit faſce Suëvus:
Vltima fraternis horrebunt Bactra ſecures.

CL. CLAVDIANI
De Sexto Conſulatu
HONORII AVGVSTI
PANEGYRIS.

Præfatio.

OMnia, quæ ſenſu volvuntur vota diurno,
  Pectore ſopito reddit amica quies.
Venator defeſſa toro cum membra reponit,
  Mens tamen ad ſilvas, & ſua luſtra redit.
Iudicibus lites, aurigæ ſomnia currus,
  Vanaque nocturnis meta cavetur equis.
Furto gaudet amans, permutat navita merces,
  Et vigil elapſas quærit avarus opes.
Blandaque largitur fruſtra ſitientibus ægris
  Irriguus gelido pocula fonte ſopor.
Me quoque Muſarum ſtudium ſub nocte ſilenti
  Artibus aſſuetis ſollicitare ſolet.
Namque poli media ſtellantis in arce videbar
  Ante pedes ſummi carmina ferre Iovis.
Vtque favet ſomnus, plaudebant numina dictis,
  Et circumfuſi ſacra corona chori.
Enceladus mihi carmen erat victuſque Typhœus:
  Hunc premit Inarimes, hunc gravis Ætna domat.
Quam lætus poſt bella Iovem ſuſceperit æther,
  Phlegrææ referens præmia militiæ.
Additur ecce fides, nec me mea luſit imago,
  Irrita nec falſum ſomnia miſit ebur.
En princeps, en orbis apex æquatus Olympo,
  En, quales memini, turba verenda Dei.
Fingere nil majus potuit ſopor, altaque vati
  Conventum cælo præbuit aula parem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

AVrea Fortunæ reduci ſi templa priores
Ob reditũ vovere ducũ, non dignius umquã
Hæc Dea pro meritis amplas ſibi poſceret ædes,
Quam ſua cum pariter trabeis reparatur & urbi
Majeſtas. nec enim campi ſollennis, & urnæ
Luditur in morem: ſpecies nec diſſona cœtu,
Aut peregrina nitet ſimulati juris imago.
Indigenas habitus nativa Palatia ſumunt,
Et, patriis plebem caſtris ſociante Quirino,
Mars Auguſta ſui renovat ſuffragia campi.
Qualis erit terris, quem mons Evandrius offert
Romanis avibus, quem Tibris inaugurat, annus?
Quamquam omnes, quicumq; tui cognominis, anni
Semper inoffenſum dederint ſucceſſibus omen,
Sintque tropæa tuas ſemper comitata ſecures:
Hic tamen ante omnes miro promittitur ortu
Ter bis in auguſti geminato nomine felix.
Namque velut ſtellas Babylonia cura ſalubres
Optima tunc ſpondet mortalibus edere fata,
Cælicolæ cum celſa tenent, ſummoque feruntur
Cardine, nec radios humili ſtatione recondunt.
Haut aliter Latiæ ſublimis ſignifer aulæ,
Imperii ſidus propria cum ſede locavit,
Auget ſpes Italas: & certius omina ſurgunt,
Victrici concepta ſolo, cum pulcer Apollo
Luſtrat Hyperboreas Delphis ceſſantibus aras,
Nil tum Caſtaliæ rivis communibus undæ
Diſſimiles, vili nec diſcrepat arbore laurus.
Antraque mœſta ſilent, inconſultique receſſus.
At ſi Phœbus adeſt, & frenis grypha jugalem
Ripæo tripodas repetens detorſit ab axe,
Tunc ſilvæ, tunc antra loqui, tunc vivere fontes,
Tunc ſacer horror aquis, adytiſque effunditur Echo
Clarior, & doctæ ſpirant præſagia rupes.
Ecce Palatino crevit reverentia monti:
Exſultatque habitante Deo, potioraque Delphis
Supplicibus late populis oracula pandit,
Atque ſuas ad ſigna jubet revireſcere lauros.
Non alium certe decuit rectoribus orbis
Eſſe larem, nulloque magis ſe colle poteſtas
Æſtimat, & ſummi ſentit faſtigia juris.
Attollens apicem ſubjectis regia roſtris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Tot circum delubra videt, tantiſque Deorum
Cingitur excubiis. juvat intra tecta Tonantis
Cernere Tarpeja pendentes rupe Gigantes,
Cælataſque fores, mediiſque volantia ſigna
Nubibus, & denſum ſtipantibus æthera templis,
Æraque veſtitis numeroſa puppe columnis
Conſita, ſubnixaſque jugis immanibus ædes:
Naturam cumulante manu, ſpoliiſque micantes
Innumeros arcus. acies ſtupet igne metalli,
Et circumfuſo trepidans obtruditur auro.
Agnoſciſne tuos, princeps venerande, Penates?
Hæc ſunt, quæ primis olim miratus in annis,
Patre pio monſtrante, petis. nil optimus ille
Divorum toto meruit felicius ævo,
Quam quod Romuleis victor ſub mœnibus egit
Te conſorte dies, cum ſe melioribus addens
Exemplis, civem gereret terrore remoto,
Alternos cum plebe jocos dilectaque paſſus
Iurgia, patriciaſque domos, privataque paſſim
Viſere depoſito dignatus limina faſtu.
Publicus hinc ardeſcit amor, cum moribus æquis
Inclinat populo regale modeſtia culmen.
Teque rudem vitæ, quamvis diademate necdum
Cingebare comas, ſocium ſumebat honorum
Purpureo fotum gremio, parvumque triumphis
Imbuit, & magnis docuit præludere faſtis.
Te linguis variæ gentes, miſſique rogatum
Fœdera Perſarum proceres cum patre ſedentem
Hac quondam videre domo, poſitoque tiara
Submiſere genu. tecum prælarga vocavit
Ditandas ad dona tribus. fulgentia tecum
Collecti trabeatus adit delubra Senatus,
Romano puerum gaudens offerre favori,
Vt novus imperio jam tunc aſſueſceret heres.
Hinc tibi concreta radice tenacius hæſit,
Et penitus totis inolevit Roma medullis,
Dilectæque urbis teneris conceptus ab annis
Tecum crevit amor: nec te mutare reverſum
Evaluit propria nutritor Boſphorus arce.
Et quoties optare tibi, quæ mœnia malles,
Alludens genitor regni pro parte dediſſet,
Divitis Auroræ ſolium, ſortemque paratam
Sponte remittebas fratri. regat ille volentes

Aſſyrios,

Aſſyrios; habeat Pharium cum Tigride Nilum:
Contingat mea Roma mihi. nec vota feſellit
Eventus. Fortuna novum molita tyrannum
Iam ſibi quærebat Latium, belloque ſecundo
Protinus Eoa velox accitus ab aula
Suſcipit Heſperiam patrio bis Marte receptam.
Ipſa per Illyricas urbes Oriente relicto
Ire Serena comes, nullo deterrita caſu
Materna te mente fovens, Latioque futurum
Rectorem, generumque ſibi. ſeniore ſupernas
Iam repetente plagas, illo ſub cardine rerum
Sedula ſervatum per tot diſcrimina pignus
Reſtituit ſceptris patrui, caſtriſque mariti.
Certavit pietate domus, fidæque reductum
Conjugis officio Stiliconis cura recepit.
Felix ille parens, qui te ſecurus Olympum
Succedente petit. quam lætus ab æthere cernit
Se factis creviſſe tuis! duo namque fuere
Europæ, Libyæque hoſtes: Mauruſius Atlas
Gildonis furias; Alaricum barbara Peuce
Nutrierat: qui ſæpe tuum ſprevere profana
Mente patrem. Thracum veniens è finibus alter
Hebri clauſit aquis; alter præcepta vocantis
Reſpuit, auxiliiſque ad proxima bella negatis,
Abjurata palam Libyæ poſſederat arva.
Quorum nunc meritã repetens non immemor iram
Suppliciis fruitur, natoque ultore triumphat.
Enſe Thyeſtiadæ pœnas exegit Oreſtes:
Sed miſtum pietate nefas, dubitandaque cædis
Gloria maternæ laudem cum crimine penſat.
Pavit Iuleos inviſo ſanguine Manes
Auguſtus, ſed falſa pii præconia ſumſit
In luctum patriæ civili ſtrage parentans.
At tibi cauſſa patris rerum conjuncta ſaluti
Bellorum duplicat lauros, iiſdemque tropæis
Reddita libertas orbi, vindicta parenti.
Sed mihi jam pridem captum Parnaſſia Maurum
Pieriis egit fidibus chelys. arma Getarum
Nuper apud ſocerum plectro celebrata recenti.
Adventus nunc ſacra tui libet edere Muſis,
Grataque patratis exordia ſumere bellis.
Iam Pollentini tenuatus funere campi
Conceſſaque ſibi (rerum ſic admonet uſus)

Luce, tot amiſſis ſociis, atque omnibus una
Direptis opibus, Latio diſcedere juſſus
Hoſtis, & immenſi revolutus culmine fati,
Turpe retexit iter. qualis piratica puppis,
Quæ cunctis infenſa fretis, ſcelerumque referta
Divitiis, multaſque diu populata carinas
Incidit in magnam bellatricemque triremem,
Dum prædam de more putat, viduataque cæſis
Remigibus, ſciſſis velorum debilis alis,
Orba gubernaclis, antennis ſaucia fractis,
Ludibrium pelagi vento jactatur & unda,
Vaſtato tandem pœnas luitura profundo:
Talis ab urbe minas retro flectebat inanes
Italiam fugiens; & quæ venientibus ante
Prona fuit, jam difficilis, jam dura reverſis.
Clauſa putat ſibi cuncta pavor, retroque relictos,
Quos modo terrebat, rediens exhorruit amnes.
Vndoſa tum forte domo, vitreiſque ſub antris
Rerum ignarus adhuc ingentes pectore curas
Volvebat pater Eridanus: quis bella maneret
Exitus: imperiumne Iovi, legeſque placerent;
Et vitæ Romana quies, an jura peroſus
Ad priſcos pecudum damnaret ſecula ritus.
Talia dum ſecum movet anxius, advolat una
Naïadum reſoluta comam, complexaque patrem,
En Alaricus, ait, non qualem nuper ovantem
Vidimus. exſangues, genitor, mirabere vultus.
Percenſere manum, tantaque ex gente juvabit
Relliquias numeraſſe breves. jam deſine mœſta
Fronte queri, Nymphaſq; choris jam redde ſonoris.
Dixerat. ille caput placidis ſublime fluentis
Extulit, & totis lucem ſpargentia ripis
Aurea roranti micuerunt cornua vultu.
Non illi madidum vulgaris arundine crimen
Velat honos. rami caput umbravere virentes
Heliadum, totiſque fluunt electra capillis.
Palla tegit latos humeros, curruque paterno
Intextus Phaëton glaucos incendit amictus.
Fultaque ſub gremio celatis nobilis aſtris
Æthereum probat urna decus. namq; omnia luctus
Argumenta ſui Titan ſignavit Olympo,
Mutatumque ſenem plumis, & fronde ſorores,
Et fluvium, nati qui vulnera lavit anheli.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Stat gelidis auriga plagis, veſtigia fratris
Germanæ ſervant Hyades, Cycnique ſodalis
Lacteus extentas aſpergit circulus alas.
Stellifer Eridanus ſinuatis fluctibus errans
Clara Noti convexa rigat, gladioque tremendum
Gurgite ſidereo ſubterluit Oriona.
Hoc Deus effulgens habitu proſpexit euntes
Dejecta cervice Getas. tunc talia fatur.
Siccine mutatis properas, Alarice, reverti
Conſiliis? Italæ ſic te jam pænitet oræ?
Nec jam cornipedem Tiberino gramine paſcis,
Vt rebare, tuum: Tuſcis nec figis aratrum
Collibus. ô cunctis Erebi digniſſime pœnis,
Tune Giganteis urbem tentare Deorum
Aggreſſus furiis? nec te meus, improbe, ſaltem
Terruit exemplo Phaëthon, qui fulmina præceps
In noſtris efflavit aquis, dum flammea cæli
Flectere terrenis meditatur frena lacertis,
Mortalique diem ſperat diffundere vultu?
Crede mihi, ſimili bacchatur crimine, quiſquis
Adſpirat Romæ ſpoliis, ut Solis habenis.
Sic fatus Ligures, Venetoſque erectior amnes
Magna voce ciet. frondentibus humida ripis
Colla levant, pulcer Ticinus. & Addua viſu
Cærulus, & velox Atheſis, tarduſque meatu
Mincius, inque novem conſurgens ora Timavus.
Inſultant omnes profugo, pacataque lætum
Invitant ad prata pecus. jam Pana Lycæum,
Iam Dryades revocant, & ruſtica Numina Faunos.
Tu quoq; non parvum Getico, Verona, triumpho
Adjungis cumulum: nec plus Pollentia rebus
Contulit Auſoniis, aut mœnia vindicis Aſtæ.
Hic rurſus dum pacta movet, damniſque coactus
Extremo mutare parat præſentia caſu:
Nil ſibi perjurum ſenſit prodeſſe furorem,
Converti nec fata loco, multiſque ſuorum
Diras pavit aves, inimicaque corpora volvens
Ionios Atheſis mutavit ſanguine fluctus.
Oblatum Stilico violato fœdere Martem
Omnibus arripuit votis, ubi Roma periclo
Iam procul, & belli medius Padus arbiter ibat:
Iamque opportunam motu ſtrepuiſſe rebelli
Gaudet perfidiam, præbenſque exempla laboris
Suſti-

Suſtinet accenſos æſtivo pulvere Soles.
Ipſe manu metuendus adeſt, inopinaque cunctis
Inſtruit arma locis, &, qua vocat uſus, ab omni
Parte venit. feſſo ſi deficit agmine miles,
Vtitur auxiliis. damni ſecurus, & aſtu,
Debilitat ſævum cognatis viribus Iſtrum,
Et duplici lucro committens prælia, vertit
In ſe barbariem nobis utrimque cadentem.
Ipſum te caperet, letoque, Alarice, dediſſet,
Ni calor incauti male feſtinatus Alani
Diſpoſitum turbaſſet opus. prope captus anhelum
Verbere cogis equum. nec te vitaſſe dolemus.
I potius gentis reliquum, tantiſque ſuperſtes
Danubii populis, & noſtrum vive tropæum.
Non tamen ingenium tantis ſe cladibus atrox
Dejicit. occulto tentabat tramite montis,
Si quas per ſcopulos ſubitas exquirere poſſet
In Rhætos, Galloſque vias. ſed fortior obſtat
Cura ducis (quis enim divinum fallere pectus
Poſſit?) & excubiis vigilantia lumina regni:
Cujus conſilium non-unquam repperit hoſtis,
Nec potuit texiſſe ſuum. ſecreta Getarum
Noſſe prior, celerique dolis occurrere ſenſu.
Omnibus excluſus cœptis conſedit in imo
Colle tremens, frondeſque licet depaſtus amaras,
Arboreo figat ſonipes in cortice morſus,
Et tetris collecta cibis, annique vapore
Sæviat aucta lues, & miles probra ſuperbus
Ingerat obſeſſo; captivaque pignora monſtret:
Non tamen aut morbi tabes, aut omne periclum
Docta ſubire fames, aut prædæ luctus ademtæ,
Aut pudor, aut dictis movere procacibus iræ,
Vt male tentato toties ſe credere campo
Cominus auderet. nulla eſt victoria major,
Quam quæ confeſſos animo quoq; ſubjugat hoſtes:
Iamque frequens rarum decerpere transfuga robur
Cœperat, inque dies numerus decreſcere caſtris:
Nec jam deditio paucis occulta parari,
Sed cunei, totæque palam diſcedere turmæ.
Conſequitur, vaſtoque fremens clamore retentat,
Cumque ſuis jam bella gerit: mox numina ſupplex
Cum precibus, fletuque ciet, veterumque laborum
Admonet, & fruſtra jugulum parcentibus offert,
Defixo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Defixoque malis animo ſua membra, ſuaſque
Cernit abire manus. qualis Cybeleïa quaſſans
Hyblæus procul æra ſenex revocare fugaces
Tinnitu conatur apes, quæ ſponte relictis
Deſcivere favis: ſonituque exhauſtus inani
Raptas mellis opes, ſolitæque oblita latebræ
Perfida deplorat vacuis examina ceris.
Ergo ubi præcluſæ voci laxata remiſit
Frena dolor, notaſque oculis humentibus Alpes
Adſpicit, & nimium diverſi ſtamine fati
Præſentes reditus, fortunatoſque revolvit
Ingreſſus, ſolo peragens cum murmure bellum.
Protento leviter frangebat mœnia conto,
Irridens ſcopulos. nunc deſolatus, & exſpes
Debita pulſato reddit ſpectacula monti.
Tunc ſic Auſonium reſpectans æthera fatur:
  Heu regio funeſta Getis, heu terra ſiniſtris
Auguriis calcata mihi, ſatiare nocentum
Cladibus, & tandem noſtris inflectere pœnis.
En ego, qui toto ſublimior orbe ferebar,
Ante tuum felix aditum, ceu legibus exſul,
Addictuſque reus, flatu propiore ſequentum
Terga premor. quæ prima miſer, quæ funera dictis
Poſteriora querar? nec me Pollentia tantum,
Nec raptæ cruciatis opes. hæc aſpera fati
Sors tulerit, Martiſque vices. non funditus armis
Concideram. ſtipatus adhuc, equitumque catervis
Integer, ad montes reliquo cum robore ceſſi.
Quos Apenninum perhibent. hunc eſſe ferebat
Incola, qui Siculum porrectus aduſque Pelorum
Finibus ab Ligurum populos amplectitur omnes
Italiæ, geminumque latus ſtringentia longe
Vtraque perpetuo diſcriminat æquora tractu.
Hæc ego continuum ſi per juga tendere curſum,
Vt prior iratæ fuerat ſententia menti,
Iam deſperata voluiſſem luce, quid ultra?
Omnibus oppeterem fama meliore peruſtis.
Et certe moriens propius te, Roma, viderem.
Ipſaque per cultas ſegetes mors noſtra ſecuto
Victori damnoſa foret. ſed pignora nobis
Romanus, caraſque nurus, prædamque tenebat.
Hoc magis exertum raperem ſuccinctior agmen.
Heu, quibus inſidiis, qua me circumdedit arte

Fatalis ſemper Stilico! dum parcere fingit,
Rettulit hoſtiles animos, bellumque remenſo
Evaluit transferre Pado. proh fœdera ſævo
Deteriora jugo! tunc vis extincta Getarum,
Tunc mihi, tunc letum pepigi. violentior armis
Omnibus expugnat noſtram clementia gentem.
Mars gravior ſub pace latet, capiorque viciſſim
Fraudibus ipſe meis. quis jam ſolatia feſſo,
Conſiliumve ferat? ſocius ſuſpectior hoſte.
Atque utinam cunctos licuiſſet perdere bello.
Nam quiſquis duro cecidit certamine, numquam
Deſinet eſſe meus. melius mucrone perirent;
Auferretque mihi luctu leviore ſodales
Victa manus, quam læſa fides. nulluſne clientum
Permanet? infenſi comites. odere propinqui.
Quid moror inviſam lucem? qua ſede recondam
Naufragii fragmenta mei? quæve arva requiram,
In quibus haud umquã Stilico nimiumq; potentis
Italiæ noſtras nomen circumſonat aures?
Hæc memorans inſtante fugam Stilicone tetendit
Expertas horrens Aquilas. comitatur euntem
Pallor, & atra fames, & ſaucia lividus ora
Luctus, & inferno ſtridentes agmine morbi.
Luſtralem ſic triſte facem, cui lumen odorum
Sulfure cæruleo, nigroque bitumine fumat,
Circum membra rotat doctus purganda ſacerdos,
Rore pio ſpargens; & dira fugantibus herbis
Numina, terrificumque Iovem, Triviamq; precatus
Trans caput averſis manibus jaculatur in Auſtrum
Secum rapturas cantata piacula tedas.
Acrior interea viſendi principis ardor
Accendit cum plebe Patres, & ſæpe negatum
Flagitat adventum. nec tali publica vota
Conſenſu tradunt atavi caluiſſe per urbem,
Dacica bellipotens cum fregerat Vlpius arma,
Atque indignantes in jura redegerat Arctos,
Cum cinxere faces Hypanim, mirataque leges
Romanum ſtupuit Mæotica terra tribunal.
Non tantis patriæ ſtudiis ad templa vocatus
Clemens Marce redis. cum gentibus undiq; cinctam
Exuit Heſperiam paribus fortuna periclis.
Laus ibi nulla ducũ: nam flammeus imber in hoſtem
Decidit: hunc dorſo trepidum fumante ferebat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Ambuſtus ſonipes: hic tabeſcente ſolutus
Subſedit galea, liquefactaque fulgure cuſpis
Canduit, & ſubitis fluxere vaporibus enſes.
Tunc contenta polo mortalis neſcia teli
Pugna fuit, Chaldæa mago ſeu carmina ritu
Armavere Deos: ſeu, quod reor, omne tonantis
Obſequium Marci mores potuere mereri.
Nunc quoq; præſidium Latio non deeſſet Olympi,
Deficeret ſi noſtra manus. ſed providus æther
Noluit humano titulos auferre labori,
Ne tibi jam, Princeps, ſoceri ſudore paratam,
Quam meruit virtus, ambirent fulmina laurum.
Iam toties miſſi proceres reſponſa morandi
Rettulerant, donec differri longius urbis
Communes non paſſa preces penetralibus altis
Proſiliit, vultuſque palam confeſſa coruſcos
Impulit ipſa ſuis cunctantem Roma querelis,
Diſſimulata diu triſtes in amore repulſas:
Veſtra parens, Auguſte, queror, quonã uſq; tenebit
Prælatus mea vota Ligur, vetitumque propinqua
Luce frui, ſpatiis diſcernens gaudia parvis
Torquebit Rubicon vicino nomine Tibrim?
Nonne ſemel ſpreviſſe ſat eſt, cum reddita bellis
Africa venturi ſpe luſit Principis urbem?
Nec duras tantis precibus permovimus aures?
Aſt ego frenabam geminos, quibus altior ires,
Electi candoris equos, & nominis arcum
Iam molita tui, per quem radiante decorus
Ingrederere toga, pugnæ monumenta dicabam
Defenſam titulo Libyam teſtata perenni.
Iamque parabantur pompæ ſimulacra futuræ
Tarpejo ſpectanda Iovi. cælata metallo
Claſſis, ut auratos ſulcaret remige fluctus,
Vt Maſſyla tuos anteirent oppida currus,
Palladiaque comas innexus arundine Triton
Edomitis veheretur equis, & in ære trementem
Succinctæ famulum ferrent Atlanta cohortes.
Ipſe Iugurthinam ſubiturus carcere pœnam
Præberet fera colla jugo vi captus & armis,
Nec Bocchi Syllæve dolis. ſed prima remitto.
Num præſens etiam Getici me laurea belli
Declinare poteſt? ſedeſné capacior ulla
Tantæ laudis erit? tua te benefacta morantem

Conveniunt, meritiſque ſuis obnoxia virtus
Quod ſervavit, amat. jam flaveſcentia centum
Meſſibus æſtivæ detondent Gargara falces,
Spectatoſque iterum nulli celebrantia ludos
Circumflexa rapit centenus ſecula conſul.
His annis, qui luſtra mihi bis dena recenſent,
Noſtra ter Auguſtos intra pomeria vidi,
Temporibus variis: eadem ſed cauſſa tropæi
Civilis diſſenſus erat. venere ſuperbi
Scilicet ut Latio reſperſos ſanguine currus
Adſpicerem. quiſquamne piæ lætanda parenti
Natorum lamenta putat? favere tyrannis,
Sed nobis periere tamen. cum Gallica vulgo
Prælia jactaret, tacuit Pharſalica Cæſar.
Namque inter ſocias acies, cognataque ſigna,
Vt vinci miſerum, numquam viciſſe decorum.
Reſtituat priſcum per te jam gloria morem
Verior, & fructum ſinceræ laudis ab hoſte
Deſuetum jam redde mihi, ſumtiſque furoris
Externis ſpoliis ſontes abſolve triumphos.
Quem precor ad finem Laribus ſejuncta poteſtas
Exſulat, imperiumque ſuis à ſedibus errat?
Cur mea quæ cunctis tribuere Palatia nomen
Neglecto ſqualent ſenio? nec creditur orbis
Illic poſſe regi? medium non deſerit unquam
Cæli Phœbus iter, radiis tamen omnia luſtrat.
Segnius an veteres Iſtrum, Rhenumque tenebant,
Qui noſtram coluere domum? leviuſne timebant
Tigris, & Euphrates, cum fœdera Medus, & Indus
Hinc peteret, pacemque mea ſperaret ab arce?
Hic illi manſere viri, quos mutua virtus
Legit, & in nomen Romanis rebus adoptans
Iudicio pulcram ſeriem, non ſanguine duxit.
Hic proles atavum deducens Ælia Nervam,
Tranquillique Pii, bellatoreſque Severi.
Hic civis dignare forum, conſpectaque dudum
Ora refer; pompam recolens ſub mente priorem,
Quem tenero patris comitem ſuſceperat ævo,
Nunc duce cum ſocero juvenem te Tibris adoret.
  Orantem medio Princeps ſermone refovit.
Numquam aliquid fruſtra per me voluiſſe dolebis,
O Dea, nec legum fas eſt occurrere matri.
Sed nec poſt Libyam (falſis ne perge querelis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Incuſare tuos) patriæ mandata vocantis
Sprevimus. advectæ miſſo Stilicone curules,
Vt noſtras tibi, Roma, vices pro principe Conſul
Impleret, generoque ſocer. vidiſtis in illo
Me quoque. ſic credit pietas; nec ſanguine ſolo,
Sed claris potius factis experta parentem.
Cuncta quidē centū nequeam perſtringere linguis,
Quæ pro me, mundoq; gerit: ſed ab omnibus unum,
Si fama nondum patuit, te, Roma, docebo,
Subjectum noſtris oculis, & cujus agendi
Spectator, vel cauſſa fuit, populator Achivæ,
Biſtoniæque plagæ, crebris ſucceſſibus amens.
Et ruptas animis ſpirans immanibus Alpes,
Iam Ligurum trepidis admoverat agmina muris,
Tutior auxilio brumæ, quod gentibus illis
Frigore conſuetis favet inclementia cæli.
Meque minabatur calcato obſidere vallo.
Spem vano terrore fovens, ſi forte remotis
Præſidiis urgente metu, qua vellet, obirem
Conditione fidem: nec me timor impulit ullus,
Hoc duce venturo fretum, memoremque tuorum
Roma ducum, quibus haud unquā vel morte parata
Fœdus lucis amor pepigit diſpendia famæ.
Mox & per Latium ſtellarum more videbam
Barbaricos ardere focos. jam claſſica primos
Excierant vigiles, gelida cum pulcer ab Arcto
Adventat Stilico. medius ſed clauſerat hoſtis
Inter me ſocerumque viam, pontemque tenebat
Addua, quo ſciſſas ſpumoſior incitat undas.
Quid faceret? differret iter? diſcrimina nullas
Noſtra dabant adeunda moras. perrumperet agmen?
Sed paucis comitatus erat. nam plurima retro,
Dum nobis properat ſuccurrere, liquerat arma
Extera, vel noſtras acies. hoc ille locatus
Ancipiti, longum ſocias, tardumque putavit
Exſpectaſſe manus, & noſtra pericula tendit
Poſthabitis pulſare ſuis, mediumque per hoſtem
Flammatus virtute pia, propriæque ſalutis
Immemor, & ſtricto præſternens obvia ferro
Barbara fulmineo ſecuit tentoria curſu.
Nunc mihi Tydiden attollant carmina vatum,
Quod juncto fidens Ithaco patefacta Dolonis
Indicio, dapibuſque ſimul, religataque ſomno
Thra-

Thracia ſopiti penetraverit agmina Rheſi,
Grajaque rettulerit captos ad caſtra jugales.
Quorum, ſi qua fides augentibus omnia Muſis,
Impetus exceſſit Zephyros, candorque pruinas.
Ecce virum, taciti nulla qui fraude ſoporis
Enſe palam ſibi pandit iter, remeatque cruentus,
Et Diomedeis tantum præclarior auſis,
Quantum lux tenebris, manifeſtaque prælia furtis.
Adde quod & ripis ſteterat munitior hoſtis,
Et, cui non vigilem fas eſt componere Rheſum,
Thrax erat: hic Thracũ domitor. non tela tetardant,
Objice non hæſit fluvii. ſic ille minacem
Tyrrhenam labente manum pro ponte repellens
Trajecit clypeo Tibrim, quo texerat urbem
Tarquinio mirante Cocles, mediiſque ſuperbus
Porſennam reſpexit aquis. celer Addua noſtro
Sulcatur ſocero. ſed cum tranſnaret, Etruſcis
Ille dabat tergum, Geticis hic pectora telis.
Exſere nunc doctos tantæ certamine laudis
Roma choros, & quanta tuis facundia pollet
Ingeniis, noſtrum digno ſonet ore parentem.
Dixit & antiquæ muros egreſſa Ravennæ
Signa movet: jamque ora Padi, portuſque relinquit
Flumineos, certis ubi legibus advena Nereus
Æſtuat, & pronas puppes nunc amne ſecundo,
Nunc redeunte vehit, nudataque litora fluctu
Deſerit, Oceani lunaribus æmula damnis.
Lætior hinc Fano recipit Fortuna vetuſto,
Deſpiciturque vagus prærupta valle Metaurus,
Qua mons arte patens vivo ſe perforat arcu,
Admiſitque viam ſectæ per viſcera rupis,
Exſuperans delubra Iovis, ſaxoque minantes
Appenninigenis cultas paſtoribus aras.
Quin & Clitumni ſacras victoribus undas,
Candida quæ Latiis præbent armenta triumphis,
Viſere cura fuit. nec te miracula fontis
Prætereunt: tacito paſſu quem ſi quis adiret,
Lentus erat: ſi voce gradum majore citaſſet,
Commiſtis fervebat aquis. cumque omnibus una
Sit natura vadis, ſimiles ut corporis umbras
Oſtendant: hæc ſola novam jactantia ſortem
Humanos properant imitari flumina mores.
Celſa dehinc patulum proſpectans Narnia campum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Regali calcatur equo, rarique coloris
Non procul amnis abeſt urbi, qui nominis auctor,
Ilice ſub denſa ſilvis arctatus opacis
Inter utrumque jugum tortis anfractibus albet.
Inde ſalutato libatis Tibride lymphis,
Excipiunt arcus, operoſaque ſemita vaſtis
Molibus, & quidquid tantæ præmittitur urbi.
Ac velut officiis trepidantibus ora puellæ
Spe propiore tori mater ſollertior ornat
Adveniente proco, veſteſque & cingula comit
Sæpe manu, viridique anguſtat jaſpide pectus,
Subſtringitque comam gemmis, & colla monili
Circuit, & baccis onerat candentibus aures:
Sic oculis placitura tuis, inſignior auctis
Collibus, & nota major ſe Roma videndam
Obtulit. addebant pulchrum nova mœnia vultum,
Audito perfecta recens rumore Getarum.
Profecitque opifex decori timor; & vice mira,
Quam pax intulerat, bello diſcuſſa ſenectus
Erexit ſubitas turres, cinctoſque coëgit
Septem continuo montes juveneſcere muro.
Ipſe favens votis, ſolitoque decentior aër,
Quamvis aſſiduo noctem fœdaverat imbre,
Principis, & ſolis radiis deterſa removit
Nubila. nam pluviis ideo turbaverat omnes
Ante dies, lunamque rudem madefecerat Auſter,
Vt tibi ſervatum ſcirent convexa ſerenum
Omne, Palatino qua pons à colle recedit
Milvius, & quantum licuit conſurgere tectis,
Vna replet turbæ facies. undare videres
Ima viris, altas effulgere matribus ædes.
Exſultant juvenes æquævi Principis annis:
Temnunt priſca ſenes, & in hunc ſibi proſpera fata
Gratantur duraſſe diem, moderataque laudant
Tempora, quod clemens aditu, quo tempore ſolos
Romanos vetuit currum præcedere Patres:
Cum tamen Eucherius, cui regius undique ſanguis,
Atque Auguſta ſoror, fratri præberet ovanti
Militis officium. ſic illum dura parentis
Inſtituit pietas, in ſe, vel pignora parci,
Quique neget nato, procerum quod præſtat honori.
Hoc ſibi cura ſenum, maturaque comprobat ætas,
Idque inter veteris ſpeciem, præſentis & aulæ
Iudi-

Iudicat hunc civem, dominos veniſſe priores.
Conſpicuas cum flore genas, diademate crinem
Membraque gemmato trabeæ viridantia cinctu,
Et fortes humeros, & certatura Lyæo
Inter Erythræos ſurgentia colla ſmaragdos
Mirari ſine fine nurus: ignaraque virgo,
Cui ſimplex calet ore pudor, per ſingula cernens
Nutricem conſultat anum, quid fixa draconum
Ora velint, ventis fluitent, an vera minentur
Sibila ſuſpenſum rapturi faucibus hoſtem.
Vt chalybe indutos equites, & in ære latentes
Vidit cornipedes; quanam de gente rogabat
Ferrati venere viri? quæ terra metallo
Naſcentes informat equos? num Lemnius auctor
Addidit hinnitum ferro, ſimulacraque bellis
Viva dedit? gaudet metuens, & pollice monſtrat,
Quod picturatas galeæ Iunonia criſtas
Ornet avis, vel quod rigidos vibrata per armos
Rubra ſubaurato criſpentur ſerica dorſo.
Tunc tibi magnorum mercem fortuna laborum
Perſolvit, Stilico, curru cum vectus eodem
Vrbe triumphantem generum florente juventa
Conſpiceres, illumque diem ſub corde referres,
Quo tibi confuſa dubiis formidine rebus
Infantem genitor moriens commiſit alendum.
Virtutes variæ fructus ſenſere receptos:
Depoſitum ſervaſſe Fides: Conſtantia parvum
Præfeciſſe orbi: Pietas foviſſe propinquum.
Hic eſt ille puer, qui nunc ad Roſtra Quirites
Evocat, & ſolio fultus genitoris eburno
Geſtarum Patribus cauſſas ex ordine rerum,
Eventuſque refert: veterumque exempla ſecutus
Digerit imperii ſub judice facta Senatu.
Nil cumulat, verbiſque nihil fiducia celat.
Fucati ſermonis opem mens conſcia laudis
Abnuit. agnoſcunt proceres, habituque Gabino
Principis, & ducibus circumſtipata togatis
Iure paludatæ jam Curia militat aulæ.
Affuit ipſa ſuis ales Victoria templis
Romanæ tutela togæ: quæ divite penna
Patritii reverenda fovet ſacraria cœtus,
Caſtrorumque eadem comes indefeſſa tuorum
Nunc tandem fruitur votis, atque omne futurum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Te Romæ, ſeſeque tibi promittit in ævum.
Hinc te jam patriis Laribus via nomine vero
Sacra refert. flagrat ſtudiis concordia vulgi,
Quam non illecebris diſperſi colligis auri;
Nec tibi venales captant æraria plauſus
Corruptura fidem. meritis offertur inemtus
Pura mente favor. nam munere carior omni
Adſtringit ſua quemq; ſalus. procul ambitus errat:
Non quærit pretium, vitam qui debet amori.
O quantum populo ſecreti numinis addit
Imperii præſens ſpecies, quantamque rependit
Majeſtas alterna vicem, cum regia Circi
Connixum gradibus veneratur purpura vulgus,
Conſenſuque cavæ ſublatus in æthera vallis
Plebis adoratæ reboat fragor, unaque totis
Intonat Auguſtum ſeptenis arcibus Echo.
Nec ſolis hic curſus equis: aſſueta quadrigis
Cingunt arma * tigres, ſubitæq; adſpectus arenæ.*
Diffundit Libycos aliena valle cruores.
Hic & belligeros exercuit area luſus.
Armatos hic ſæpe choros, certaque vagandi
Textas lege fugas, inconfuſoſque recurſus,
Et pulcras errorum artes, jucundaque Martis
Cernimus: inſonuit cum verbere ſigna magiſter,
Mutatoſque edunt pariter tunc pectora motus,
In latus alliſis clypeis, aut rurſus in altum
Vibratis. grave parma ſonat mucronis acutum
Murmur, & umbonum pulſu modulante reſultans
Ferreus alterno concentus plauditur enſe.
Vna omnis ſubmiſſa phalanx, tantæque ſalutant
Te, princeps, galeæ. partitis inde catervis
In varios docto diſcurritur ordine gyros,
Quos neque ſemiferi Gortynia tecta juvenci,
Flumina nec crebro vincant Mæandria flexu
Diſcreto revoluta gradu. torquentur in orbes
Agmina, perpetuiſque immoto cardine clauſtris
Ianus bella premens, læta ſub imagine pugnæ
Armorum innocuos paci largitur honores.
Iamque novum faſtis aperit felicibus annum
Ore coronatus gemino: jam Tibris in uno
Et Bruti cernit trabeas, & ſceptra Quirini.
Conſule lætatur poſt plurima ſecula viſo
Pallanteus apex, agnoſcunt Roſtra curules

Audi-

Auditas quondam proavis, deſuetaque cingit
Regius auratis fora faſcibus Vlpia lictor,
Et ſextas Getica prævelans fronde ſecures
Colla triumphati proculcat Honorius Iſtri.
Exeat in populos cunctis illuſtrior annus,
Natus fonte ſuo; quem non aliena per arva
Imbuit hoſpes honor: cujus cunabula fovit
Curia: quem primi tandem videre Quirites:
Quem domitis auſpex peperit victoria bellis.
Hunc & privati titulis famulantibus anni,
Et quos armipotens genitor, Regeſque priores
Diverſis geſſere locis, ceu Numen adorent.
Hunc & quinque tui, vel quos habiturus in urbe
Poſt alios, Auguſte, colant: licet unus in omnes
Conſul eas, magno ſextus tamen iſte ſuperbit
Nomine, præteritis melior, venientibus auctor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAVDIANI
DE
CONSVLATV
MALLII THEODORI
PANEGYRIS.

Prologus.

AVdebiſne, precor, doctæ ſubjecta catervæ
 Inter tot proceres noſtra Thalia loqui?
Nec te fama vetat, vero quam celſius actam
 Vel ſervaſſe labor, vel minuiſſe pudor.
An tibi continuis crevit fiducia caſtris?
 Totaque jam vatis pectora miles habet?
Culmina Romani, majeſtatemque Senatus,
 Et, quibus exſultat Gallia, cerne viros.
Omnibus audimur terris, mundique per aures
 Ibimus. ah nimius Conſulis urget amor.
Iupiter, ut perhibent, ſpatium cum diſcere vellet
 Naturæ, regni neſcius ipſe ſui,
Armigeros utrimque duos æqualibus alis
 Miſit ab Eois, occiduiſque plagis.
Parnaſſus geminos fertur junxiſſe volatus;
 Contulit alternas Pythius axis aves.
Princeps non aquilis terram cognoſcere curat.
 Certius in nobis æſtimat imperium.
Hoc ego concilio collectum metior orbem.
 Hoc video cœtu quidquid ubique micat.

IPſa quidem virtus pretium ſibi, ſolaque late
Fortunæ ſecura nitet, nec faſcibus ullis
Erigitur, plauſuve petit clareſcere vulgi;
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
Divitiis animoſa ſuis; immotaque cunctis
Caſibus ex alta mortalia deſpicit arce.
Hanc tamen invitam blande veſtigat, & ultro
Ambit Honor. docuit toties â rure profectus
Lictor, & in mediis Conſul quæſitus aratris.
Te quoque naturæ ſacris, mundique vacantem,

Eme-

Emeritum pridem, deſudatiſque remotum
Iudiciis eadem rurſus complexa poteſtas
Evehit, & reducem notis imponit habenis.
Accedunt trabeæ. nil jam, Theodore, relictum,
Quo virtus animo creſcat, vel ſplendor honore.
Culmen utrumque tenes. talem te protinus anni
Formavere rudes, & dignum vita curuli
Traxit iter, primæque ſenes ceſſere juventæ.
Iam tunc canities animi, jam dulce loquendi
Pondus, & attonitas ſermo qui duceret aures.
Mox undare foro victrix opulentia linguæ,
Tutarique reos. ipſa hæc ampliſſima ſedes
Orantem ſtupuit, bis laudatura regentem.
Hinc te pars Libyæ moderantem jura probavit,
Quæ nunc tota probat. longi ſed pignus amoris
Exiguæ peperere moræ. populumque clientem
Publica manſuris teſtantur vocibus æra.
Inde tibi Macetum tellus, & condita Pellæ
Mœnia, quæ famulus quondam ditavit Hydaſpes,
Tantaque commiſſæ revocaſti gaudia genti
Mitibus arbitriis, quantum bellante Philippo
Floruit, aut nigri cecidit cum regia Pori.
Sed non ulterius te præbuit urbibus aula.
Maluit eſſe ſuum. terris edicta daturus,
Supplicibus reſponſa venis. oracula Regis
Eloquio crevere tuo. nec dignius umquam
Majeſtas meminit ſeſe Romana locutam.
Hinc ſacræ mandantur opes, orbiſque tributa:
Poſſeſſi quidquid fluviis evolvitur auri:
Quidquid luce procul venas rimata ſequaces
Abdita pallentis fodit ſollertia Beſſi.
Ac velut excitus lentandis navita tonſis
Præficitur lateri cuſtos, hinc ardua proræ
Temperat, & fluctus tempeſtateſque futuras
Edocet, aſſiduo cum Dorida vicerit uſu.
Iam clavum, totamque ſubit torquere carinam.
Sic cum clara diu rerum documenta dediſſes,
Non te parte ſui, ſed in omni corpore ſumſit
Imperium, cunctaque dedit tellure regendos
Rectores. Hiſpana tibi, Germanaque Tethys
Paruit, & noſtro diducta Britannia mundo;
Diverſoque tuas coluerunt gurgite voces
Lentus Arar, Rhodanuſque celer, & dives Iberus.
O quo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

O quoties doluit Rhenus, qua barbarus ibat,
Quod te non geminis frueretur judice ripis.
Vnius fit cura viri, quodcumque rubeſcit
Occaſu, quodcumque dies devexior ambit.
Tam celer aſſiduos explevit curſus honores.
Vna poteſtatum ſpatiis interfuit ætas,
Totque gradus fati juvenilibus intulit annis.
Poſtquam parta quies, & ſummũ nacta cacumen,
Iam ſecura petit privatum gloria portum;
Ingenii redeunt fructus, aliique labores,
Et vitæ pars nulla perit: quodcumque recedit
Litibus, incumbit ſtudiis, animuſque viciſſim
Aut curam imponit populis, aut otia Muſis.
Omnia Cecropiæ relegis ſecreta ſenectæ,
Diſcutiens quid quiſque novum mandaverit ævo,
Quantaque diverſæ producant agmina ſectæ.
Namque aliis princeps rerum diſponitur aër:
Hic confidit aquis: hic procreat omnia flammis.
Alter in Ætnæas caſurus ſponte favillas
Diſpergit, revocatque Deum, rurſuſque receptis
Nectit amicitiis quidquid diſcordia ſolvit.
Corporis hic damnat ſenſus, verumque videri
Pernegat. hic ſemper lapſuræ pondera terræ
Conatur rapido cæli fulcire rotatu,
Accenditque diem prærupti turbine ſaxi.
Ille ferox, unoque tegi non paſſus Olympo,
Immenſum per inane volat, finemque peroſus
Parturit innumeros anguſto pectore mundos.
Hi vaga collidunt cæcis primordia plagis.
Numina conſtituunt alii, caſuſque relegant.
Grajorum obſcuras Romanis floribus artes
Irradias, vicibus gratis formare loquentes
Suetus, & alterno verum contexere nodo.
Quidquid Socratico manavit ab ordine, quidquid
Docta Cleantheæ ſonuerunt atria turbæ,
Inventum quodcumque tuo, Chryſippe, receſſu,
Quidquid Democritus riſit, dixitque tacendo
Pythagoras, uno ſe pectore cuncta vetuſtas
Condidit, & major collectis viribus exit.
Ornantur veteres, & nobiliore magiſtro
In Latium ſpretis Academia migrat Athenis,
Vt tandem propius diſcat, quo fine beatum
Dirigitur; quæ norma boni, quis limes honeſti;

Quæ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Quænam membra ſui virtus diviſa domandis
Objectet vitiis; quæ pars injuſta recidat,
Quæ vincat ratione metus, quæ frenet amores.
Aut quoties elementa doces, ſemperque fluentis
Materiæ cauſſas: quæ vis animaverit aſtra,
Impleritque choros: quo vivat machina motu:
Sidera cur ſeptem retro nitantur in ortus
Obluctata polo, variiſque meatibus idem
Arbiter, an geminæ convertant æthera mentes.
Sitne color proprius rerum, luciſque repulſu
Eludant aciem. tumidos quæ Luna recurſus
Nutriat Oceani. quo fracta tonitrua vento.
Quis trahat imbriferas nubes; quo ſaxa creentur
Grandinis. unde rigor nivibus: quæ flamma per au-
Excutiat rutilos tractus, aut fulmina velox (ras
Torqueat, aut triſtem figat crinita cometen.
Iam tibi compoſitam fundaverat ancora puppim.
Telluris jam certus eras. facunda placebant
Otia. naſcentes ibant in ſecula libri.
Cum ſubito liquida ceſſantem vidit ab æthra
Iuſtitia, & tanto viduatas judice leges.
Continuo frontem limbo velata pudicam
Deſerit autumni portas, qua vergit in auſtrum
Signifer, & noctis reparant diſpendia Chelæ.
Pax avibus, quacumque volat, rabiemq; frementes
Depoſuere feræ. lætatur terra reverſo
Numine, quod priſci poſt tempora perdidit auri.
Illa per occultum Ligurum ſe mœnibus infert,
Et caſtos levibus plantis ingreſſa Penates
Invenit ætherios ſignantem in pulvere curſus;
Quos pia ſollicito deprendit pollice Memphis:
Quæ moveant momenta polum, quā certus in aſtris
Error. quis tenebras Solis, cauſiſque meantem
Defectum videat numerus. quæ linea Phœben
Damnet, & excluſo pallentem fratre relinquat.
Vt procul adſpexit fulgentia Virginis ora,
Cognovitque Deam: vultus veneratus amicos
Occurrit, ſcriptæque notas confundit arenæ.
Tunc ſic Diva prior: Malli, ſincera bonorum
Congeries, in quo veteris veſtigia recti,
Et ductos video mores meliore metallo:
Iam ſatis indultum ſtudiis; Muſæque tot annos
Eripuere mihi. pridem te jura repoſcunt.

Aggre-

Aggredere, & noſtro rurſum te redde labori.
Nec tibi ſufficiat tranſmiſſæ gloria vitæ.
Humanum curare genus quis terminus umquam
Præſcripſit? nullas recipit prudentia metas.
Adde quod hæc potuit multis contingere ſedes.
Sed meritis tantum redeunt, actuſque priores
Commendat repetitus honor; virtuſque reducit,
Quos fortuna regit. melius, magnoque petendum
Credis in abſtruſa rerum ratione morari?
Scilicet illa tui patriam præcepta Platonis
Erexere magis, quam qui reſponſa ſecutus
Obruit Eoas claſſes, urbemque carinis
Vexit, & arſuras Medo ſubduxit Athenas.
Spartanis potuit robur præſtare Lycurgus
Matribus, & ſexum leges vicere ſeveræ.
Civibus & vetitis ignavo credere muro
Tutius objecit nudam Lacedæmona bellis.
At non Pythagoræ monitus, annique ſilentes
Famoſum OEbalii luxum preſſere Tarenti.
Quis vero inſignem tanto ſub principe curam
Reſpuat? aut quando meritis majora patebunt
Præmia? quis demens adeo, qui jungere ſenſus
Cum Stilicone neget? ſimilem quæ pertulit ætas
Conſilio, vel Marte virum? nunc Brutus amaret
Vivere ſub regno tali. ſuccumberet aulæ
Fabricius. cuperent ipſi ſervire Catones.
Nonne vides, ut noſtra ſoror Clementia triſtes
Obtundat gladios: fratres amplexa ſerenos
Aſſurgat pietas: fractis ut lugeat armis
Perfidia, & laceris morientes crinibus hydri
Lambant invalido Furiarum vincla veneno?
Exſultat cum pace fides. jam ſidera cunctæ
Linquimus, & placidas inter diſcurrimus urbes.
Nobiſcum, Theodore, redi. ſubit ille loquentem
Talibus. agreſtem dudum me, Diva, reverti
Cogis, & infectum longi rubigine ruris
Ad tua ſigna vocas. numquam mihi cura tot annis
Altera, quam duras ſulcis mollire novales,
Noſſe ſoli vires, nemori quæ commoda rupes,
Quis felix oleæ tractus, quæ gleba faveret
Frugibus, aut quales tegeret vindemia colles.
Terribiles rurſum lituos veteranus adibo,
Et deſueta vetus tentabo cærula vector?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Collectamque diu, & certis utcumque locatam
Sedibus in dubium patiar deponere famam?
Nec me quid valeat natura fortior uſus
Præterit; aut quantum neglectæ defluat arti.
Deſidis aurigæ non audit verbera currus:
Nec manus agnoſcit, quem non exercuit, arcum.
Eſſe ſed injuſtum fateor quodcunque negatur
Iuſtitiæ. tu prima hominem ſilveſtribus antris
Elicis, & fœdo detergis ſecula victu.
Te propter colimus leges, animoſque ferarum
Exuimus. nitidis quiſquis te ſenſibus hauſit,
Irruet intrepidus flammis, hiberna ſecabit
Æquora: conſertos hoſtes ſuperabit in armis.
Ille vel Æthiopum pluviis ſolabitur æſtus:
Illum trans Scythiam vernus comitabitur aër.
Sic fatus, tradente Dea ſuſcepit habenas
Quatuor ingenti Iuris temone refuſas. (tem
Prima Padum, Tiberimque ligat, crebriſque mican-
Vrbibus Italiam: Libyas, Pœnoſque ſecunda
Temperat: Illyrico ſe tertia porrigit orbi:
Vltima Sardiniam, Cyrnon, trifidamque retentat
Sicaniam, & quidquid Tyrrhena tunditur unda,
Vel gemit Ionia. nec te tot limina rerum,
Aut tantum turbavit onus: ſed ut altus Olympi
Vertex, qui ſpatio ventos hiemeſque relinquit,
Perpetuum nulla temeratus nube ſerenum,
Celſior exſurgit pluviis, auditque ruentes
Sub pedibus nimbos, & rauca tonitrua calcat:
Sic patiens animus per tanta negotia liber
Emergit, ſimiliſque ſui; juſtique tenorem
Flectere non odium cogit, non gratia ſuadet.
Nam ſpretas quis opes, intactaque pectora lucro
Commemoret? fuerint aliis hæc forte decora,
Nulla poteſt laus eſſe tibi, quæ crimina purget.
Servat inoffenſam divina modeſtia vocem.
Temperiem ſervant oculi. nec lumina fervor
Aſperat, aut rabidas diffundit ſanguine venas.
Nullaque mutati tempeſtas proditur oris.
Quin etiam ſontes expulſa corrigis ira,
Et placidus delicta domas. nec dentibus umquam
Inſtrepis horrendum, fremitu nec verbera poſcis.
Qui fruitur pœna, ferus eſt, legumque videtur
Vindictam præſtare ſibi, cum viſcera felle
Can-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Canduerint; ardet ſtimulis, ferturque nocendi
Prodigus, ignarus cauſſæ. Diis proximus ille eſt,
Quem ratio, non ira movet: qui facta rependens
Conſilio punire poteſt. mucrone cruento
Se jactent alii, ſtudeant feritate timeri,
Addictoque hominum cumulent æraria cenſu.
Lene fluit Nilus, ſed cunctis amnibus exſtat
Vtilior, nullas confeſſus murmure vires.
Acrior at rapidus tacitas prætermeat ingens
Danubius ripas. eadem clementia ſævi
Gurgitis immenſum diducit in oſtia Gangem.
Torrentes immane fremant, lapſiſque minentur
Pontibus, involvant ſpumoſo vertice ſilvas.
Pax majora decet. peragit tranquilla poteſtas,
Quod violenta nequit; mandataque fortius urget
Imperioſa quies. idem prædurus iniquas
Accepiſſe preces; rurſus quæ digna petitu
Largitor facilis: nec, quæ comitatur honores,
Auſa tuam leviter tentare ſuperbia mentem.
Frons privata manet. non ſe meruiſſe fatetur,
Qui creviſſe putat: rigidi ſed plena pudoris
Elucet gravitas faſtu jucunda remoto.
Quæ non ſeditio, quæ non inſania vulgi,
Te viſo lenita cadat? quæ diſſona ritu
* Barbaries Medi, quam non reverentia frangat?
Vel quis non ſitiens ſermonis mella politi
Deſerat Orpheos blanda teſtudine cantus?
Qualem te legimus teneri primordia mundi
Scribentem, aut partes animæ; per ſingula talem
Cernimus, & ſimiles agnoſcit pagina mores.
Nec dilata tuis Auguſto judice merces
Officiis. illumque habitum, quo jungitur aulæ
Curia, qui ſocios proceres cum principe nectit,
Quem quater ipſe gerit, perfecto detulit anno,
Depoſuitque ſuas te ſuccedente curules.
Creſcite virtutes, fœcundaque floreat ætas.
Ingeniis patuit campus, certuſque merenti
Stat favor. ornatur propriis induſtria donis.
Surgite ſopitæ, quas obruit ambitus, artes.
Nil licet invidiæ, Stilico dum proſpicit orbi,
Sidereuſque gener. non hic violata curulis,
Turpia non Latios inceſtant nomina faſtos.
Fortibus hæc conceſſa viris, ſoliſque gerenda
Patri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Patribus, & Romæ numquam latura pudorem.
Nuntia votorum celeri jam fama volatu
Moverat Aonios audito Conſule lucos.
Concinuit felix Helicon, fluxitque Aganippe
Largior, & docti riſerunt floribus amnes.
Vranie redimita comas, qua ſæpe magiſtra
Mallius igniferos radio deſcripſerat axes,
Sic alias hortata Deas: patimurne, ſorores,
Optato procul eſſe die? nec limina noſtri
Conſulis, & ſemper dilectas viſimus ædes?
Et faſces ſubiiſſe libet? miracula plebi
Colligite, & claris nomen celebrate theatris.
Tu Iovis æquorei ſubmerſam fluctibus aulam
Oratum volucres Erato jam perge quadrigas,
A quibus haud umquam palmam rapturus Arion.
Illuſtret Circum ſonipes, quicumque ſuperbo
Perſtrepit hinnitu Bætim, qui ſplendida potat
Stagna Tagi, madidoque jubas adſpergitur auro.
Calliope liquidas Alciden poſce palæſtras.
Cuncta Palæmoniis manus explorata coronis
Adſit, & Eleo pubes laudata Tonanti.
Tu juga Taygeti, frondoſaque Mænala, Clio,
I Triviæ ſupplex. non aſpernata rogantem
Amphitheatrali faveat Latonia pompæ.
Audaces legat ipſa viros, qui colla ferarum
Arte ligent, certoque premant venabula niſu.
Ipſa truces fœtus, captivaque ducat ab antris
Prodigia, & cædis ſitientem deferat arcum.
Conveniant urſi, magna quos mole ruentes
Torva Lycaoniis Helice miretur ab aſtris:
Perfoſſique ruant populo pallente leones,
Quales Mygdonio curru frenare Cybelle
Optat, & Herculei mallent fregiſſe lacerti.
Obvia fulminei properent ad vulnera pardi
Semine permiſto geniti, cum forte leænæ
Nobiliorem uterum viridis corrupit adulter;
Hi maculis patres referunt, & robore matres.
Quidquid monſtriferis nutrit Getulia campis,
Alpina quidquid tegitur nive, Gallica quidquid
Silva timet, jaceat. largo diteſcat arena
Sanguine. conſumant totos ſpectacula montes.
Nec molles egeant noſtra dulcedine ludi.
Qui lætis riſum ſalibus moviſſe facetus,

Qui nutu, manibuſque loquax, cui tibia flatu,
Cui plectro pulſanda chelys, qui pulpita ſocco
Perſonat, aut alte graditur majore cothurno,
Et qui magna levi detrudens murmura tactu
Innumeras voces ſegetis moderatus aënæ
Intonat erranti digito, penituſque trabali
Vecte laborantes in carmina concitat undas.
Vel qui more avium ſeſe jaculatur in auras,
Corporaque ædificant celeri creſcentia nexu,
Quorum compoſitam puer augmentatus in artem
Emicet, & vinctus plantæ vel cruribus hærens
Pendula librato figat veſtigia ſaltu.
Mobile ponderibus deſcendat pegma reductis,
Inque chori ſpeciem ſpargentes ardua flammas
Scena rotet. varios effingat Mulciber orbes
Per tabulas impune vagus, pictæque citato
Ludant igne trabes, & non permiſſa morari
Fida per innocuas errent incendia turres
Laſcivi ſubito confligant æquore lembi,
Stagnaque remigibus ſpument inverſa canoris.
Conſul per populos, idemque graviſſimus auctor
Eloquii, duplici vita ſubnixus in ævum
Procedat pariter libris faſtiſque legendus.
Accipiat patris exemplum, tribuatque nepoti
Filius, & cœptis ne deſit faſcibus heres.
Decurrat trabeata domus, tradatque ſecures
Mutua poſteritas, ſervatoque ordine fati
Mallia continuo numeretur Conſule proles.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAVDIANI
DE
PROBINI & OLYBRII
Fratrum
CONSVLATV PANEGYRIS.

SOl, qui flammiferis mundū complexus habenis
Volvis inexhauſto redeuntia ſecula motu,
Sparge diem meliore coma, crinemque repexi.
Blandius elato ſurgant temone jugales
Efflantes roſeum frenis ſpumantibus ignem.
Iam nova germanis veſtigia torqueat annus
Conſulibus, lætique petant exordia menſes.
Scis genus Anthemium, nec te latuere parentes
Anniadæ. nam ſæpe ſoles ductoribus illis
Inſtaurare vias, & curſibus addere nomen.
His neque per dubium pendet fortuna pavorem,
Nec novit mutare vices, ſed fixus in omnes
Cognatos procedit honos. quemcumque requires
Hac de ſtirpe virum, certum eſt de Conſule naſci.
Per faſces numerantur avi, ſemperque renata
Nobilitate virent, & prolem fata ſequuntur
Continuum ſimili ſervantia lege tenorem:
Nec quiſquam procerum tentat, licet ære vetuſto
Floreat, & claro cingatur Roma Senatu,
Se jactare parem: ſed prima ſede relicta
Anthemiis de jure licet certare ſecundo.
Haud ſecus ac tacitam Luna regnante per Arctos
Sidereæ cedunt acies, cum fratre retruſo
Æmulus adverſis flagraverit ignibus orbis.
Tunc jubar Arcturi languet: tunc fulva Leonis
Ira perit: Plauſtro jam rara intermicat Arctos
Indignata tegi: jam caligantibus armis
Debilis Orion dextram miratur inermem.
Quem prius aggrediar? veteris quis facta Probini
Neſciat, aut nimias laudes ignoret Olybri?
Vivit adhuc, completque vagis ſermonibus aures
Gloria fuſa Probi, quam nec ventura ſilebunt
Luſtra, nec ignota rapiet ſub nube vetuſtas.

Illum fama vehit trans æquora, tranſque remotas
Tethyos ambages, Atlanteoſque receſſus.
Audiit &, gelido ſi quem Mæotica paſcit
Sub Iove, vel calido ſi quis conjunctus in axe
Naſcentem te, Nile, bibit. virtutibus ille
Fortunam domuit, numquamque levantibus alte
Intumuit rebus; ſed mens circumflua luxu
Noverat intactum vitio ſervare vigorem.
Hic non divitias nigrantibus abdidit antris,
Nec tenebris damnavit opes: ſed largior imbre
Sueverat innumeras hominum ditare catervas.
Quippe velut denſo currentia munera nimbo
Cernere ſemper erat: populis undare Penates:
Aſſiduos intrare inopes, remeare beatos.
Præceps illa manus fluvios ſuperabat Iberos
Aurea dona vomens, ſi quid tellure revulſa
Sollicitis fodiens rimatur collibus aurum:
Quantum ſtagna Tagi rudibus ſtillantia venis
Effluxere decus: quanto pretioſa metallo
Hermi ripa micat: quantas per Lydia culta
Deſpumat rutilas dives Pactolus arenas.
Non, mihi centenis reſonent ſi vocibus ora,
Multifiduſque ruat centum per pectora Phœbus,
Acta Probi narrare queam, quot in ordine gentes
Rexerit, ad ſummi quoties faſtigia juris
Venerit, Italiæ late cum frena teneret,
Illyricoſque ſinus, & quos arat Africa campos.
Sed nati vicere patrem, ſolique merentur
Victores audire Probi. non contigit illi
Talis honor, prima cum parte vireſceret ævi.
Non conſul cum fratre fuit. vos nulla fatigat
Cura diu Majora petens: non anxia mentem
Spes agit, & longo tendit præcordia voto.
Cœpiſtis quo finis erat. primordia veſtra
Vix pauci meruere ſenes: metaſque tenetis,
Ante genas dulces quam flos juvenilis inumbret,
Oraque ridenti lanugine veſtiat ætas.
Tu precor ignarum doceas, Parnaſſia, vatem,
Quis Deus ambobus tanti ſit muneris auctor.
Poſtquam fulmineis impellens viribus hoſtem
Belliger Auguſtus trepidas laxaverat Alpes,
Roma Probo cupiens dignas perſolvere grates,
Sedula pro natis dominum flexura rogando

Ire parat. famuli currum junxere volantem,
Impetus, horribiliſque Metus, qui ſemper agentes
Prælia cum fremitu Romam comitantur anhelo,
Sive petat Parthos, ſeu cuſpide turbet Hydaſpen.
Hic ligat axe rotas, hic ſub juga ferrea mittit
Cornipedes, rigidiſque docet ſervire lupatis.
Ipſa triumphatis quæ poſſidet æthera regnis
Aſſilit, innuptæ ritus imitata Minervæ.
Nam neque cæſariem crinali ſtringere cultu,
Colla nec ornatu patitur mollire retorto,
Dextrum nuda latus, niveos exſerta lacertos,
Audacem retegit mammam, laxumque coërcens
Mordet gemma ſinum. nodus, qui ſublevat enſem,
Album puniceo pectus diſcriminat oſtro.
Miſcetur decori virtus, pulcerque ſevero
Armatur terrore pudor, galeæque minaci
Flava cruentarum prætenditur umbra jubarum,
Et formidato clypeus Titana laceſſit
Lumine, quem tota variarat Mulciber arte.
Hic patrius Mavortis amor, fœtuſque notantur
Romulei. poſt amnis ineſt, & bellua nutrix.
Electro Tiberis, pueri formantur in auro.
Fingunt æra lupam. Mavors adamante coruſcat.
Iam ſimul emiſſis rapido velocior Euro
Fertur equis. ſtridunt Zephyri, curſuque rotarum
Saucia dividuis clareſcunt nubila ſulcis:
Nec traxere moras, ſed lapſu protinus uno
Quem poſcunt tetigere locum, qua fine ſub uno
Anguſtant aditum curvis anfractibus Alpes,
Clauſtraque congeſtis ſcopulis duriſſima tendunt,
Non alia reſeranda manu, ſed pervia tantum
Auguſto, geminiſque fidem mentita tyrannis.
Semirutæ turres, avulſaque mœnia fumant.
Creſcunt in cumulum ſtrages, vallemq; profundam
Æquavere jugis. ſtagnant immerſa cruore
Corpora. truduntur permiſto funere Manes.
Haud procul exacto lætus certamine victor
Ceſpite gramineo conſederat, arbore fultus
Acclines humeros. dominum gaviſa coronat
Terra ſuum, ſurguntque toris majoribus herbæ.
Sudor adhuc per membra calet, crebroque recurrit,
Halitus, & placidi radiant in caſſide vultus.
Qualis letifera populatus cæde Gelonos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Procubat horrendus Getico Gradivus in arvo.
Exuvias Bellona levat, Bellona tepentes
Pulvere ſolvit equos, immenſaque cornus in haſtam
Porrigitur, tremuliſque ferit ſplendoribus Hebrum.
Vt ſtetit ante ducem diſcuſſas Roma per auras,
Conſcia tunc ſonuit rupes, & inhorruit atrum
Majeſtate nemus. prior hic, ô Numen amicum,
Dux ait, & legum genitrix, longeque regendo
Circumfuſa polo, conſors adjuncta Tonanti,
Dic agedum, quæ cauſſa viæ? cur deſeris arces
Auſonias, cælumque tuum? dic maxima rerum.
Non ego vel Libycos ceſſem tolerare labores,
Sarmaticoſve pati medio ſub frigore Coros,
Si tu, Roma, velis. pro te quaſcumque per oras
Ibimus, & nulla ſub tempeſtate timentes,
Solſtitio Meroën, bruma tentabimus Iſtrum.
Tum regina refert. non me latet, inclyte rector,
Quod tua pro Latio victricia caſtra laborent,
Nec quod ſervitium rurſus, Furiæque rebelles,
Edomitæ paribus ſub te cecidere triumphis.
Sed precor hoc donum cum libertate recenti
Adjicias, ſi vera manet reverentia noſtri.
Sunt mihi pubentes alto de ſemine fratres
Pignora cara Probi, feſta quos luce creatos
Ipſa meo fovi gremio. cunabula parvis
Ipſa dedi, cum matris onus Lucina beatum
Solveret, & magnos præferrent ſidera partus.
His ego non Decios pulcros, forteſve Metellos
Prætulerim: non qui Pœnum domuere ferocem
Scipiadas, Galliſque genus fatale Camillos.
Pieriis pollent ſtudiis, multoque redundant
Eloquio. nec deſidiis, dapibuſve paratis
Indulgere juvat: nec tanta licentia vitæ
Arripit, aut mores ætas laſciva relaxat:
Sed gravibus curis animum ſortita ſenilem
Ignea longævo frenatur corde juventus.
Illis, quam propriam ducunt ab origine, ſortem
Oramus præbere velis, annique futurum
Devoveas venientis iter. non improba poſco.
Non inſueta dabis. domus hæc de more requirit.
Annue. ſic nobis Scythicus famuletur Araxes,
Sic Rhenus per utrumque latus, Mediſque ſubactis,

Noſtra Semiramiæ timeant inſignia turres;
Sic fluat attonitus Romana per oppida Ganges.
Ductor ad hæc: optata jubes, ultroque volentem
Diva rogas: non hæc precibus tentanda fuiſſent.
Vſque adeone meam condunt oblivia mentem,
Vt pigeat meminiſſe Probi, quo judice totam
Vidimus Heſperiam, feſſaſque reſurgere gentes?
Ante dabunt hiemes Nilum; per flumina damæ
Errabunt, glacieque niger damnabitur Indus;
Ante Thyeſteis iterum conterrita menſis
Interciſa dies refugos vertetur in ortus,
Quam Probus à noſtro poſſit diſcedere ſenſu.
Dixerat: & velox jam nuntius advolat urbem.
Extemplo ſtrepuere chori, colleſque canoris
Plauſibus impulſi ſeptena voce reſultant.
Lætatur veneranda parens, & pollice docto
Iam parat auratas trabeas, curruſque micantes
Stamine: quod molli tondent de ſtipite Seres,
Frondea lanigeræ carpentes vellera ſilvæ:
Et longum tenues tractus producit in aurum,
Filaque concreto cogit ſqualere metallo.
Qualis purpureas præbebat candida veſtes
Numinibus Latona ſuis, cum ſacra redirent
Ad loca nutricis jam non errantia Deli.
Illa feros ſaltus, & deſolata relinquens
Mænala, laſſato certis venatibus arcu,
Phœbus adhuc nigris rorantia tela venenis
Exſtincto Pythone ferens. tunc inſula notos
Lambit amica pedes, ridetque Ægæus alumnis
Lenior, & blando teſtatur gaudia fluctu.
Sic Proba præcipuo natos exornat amictu;
Quæ decorat mundum: cujus Romana poteſtas
Fœtibus augetur. credas ex æthere lapſam
Stare pudicitiam, vel ſacro thure vocatam
Iunonem Inachiis oculos advertere templis.
Talem nulla refert antiquis pagina libris,
Nec Latiæ cecinere tubæ, nec Græca vetuſtas:
Conjuge digna Probo: nam tantum cœtibus exſtat
Fœmineis, quantum ſuperminet ille maritos:
* Ceu ſibi certantes ſexus qui poſſit uterque
Hunc legere ad herum. taceat Nereïda nuptam
Pelione duplici fœcundam Conſule matrem,
Felicemque uterum, qui nomina parturit annis.*

Vt ſceptrum geſſere manu, membriſque rigentes
Aptavere togas, ſignum dat ſummus hiulca
Nube pater, gratamque facem per inane rotantes
Proſpera vibrati ſonuerunt omina nimbi.
Accepit ſonitus curvis Tiberinus in antris,
Ima valle ſedens, arrectiſque auribus hæſit.
Vnde repentinus populi fragor. ilicet herbis
Pallentes thalamos, & ſtructa cubilia muſco
Deſerit, ac Nymphis dominam commendat herilem.
Illi glauca nitent hirſuto lumina vultu,
Cæruleis infecta notis, reddentia patrem
Oceanum. criſpo denſantur gramine colla.
Vertice luxuriat toto crinalis arundo;
Quam neque fas Zephyris frangi, nec ſole peruſtam
Æſtivo candore mori: ſed vivida frondet
Æquævum complexa caput. taurina levantur
Cornua temporibus raucos ſudantia rivos.
Diſtillant per pectus aquæ. frons hiſpida manat
Imbribus. in liquidos fontes ſe barba repectit.
Palla graves humeros velat, quam neverat uxor
Ilia percurrens vitreas ſub gurgite telas.
Eſt in Romuleo procumbens inſula Tibri,
Qua medius geminas interfluit alveus urbes
Diſcretas ſubeunte freto, pariterque minantes
Ardua turrigeræ ſurgunt in culmina ripæ.
Hic ſtetit, & ſubitum proſpexit ab aggere votum:
Vnanimes fratres junctos ſtipante Senatu
Ire forum, ſtrictaſque procul radiare ſecures,
Atque uno bijuges tolli de limine faſces.
Obſtupuit viſu, ſuſpenſaque gaudia vocem
Oppreſſam tenuere diu, mox inchoat ore.
Reſpice ſi tales jactas aluiſſe fluentis
Eurota Spartane tuis. quid protulit æquum
Falſus olor, valido quamvis decernere cæſtu
Norint, & ratibus ſævas arcere procellas?
En nova Ledæis ſoboles fulgentior aſtris.
Ecce mei cives, quorum jam Signifer optat
Adventum, ſtelliſque parat convexa futuris.
Iam per noctivagos dominetur Olybrius axes
Pro Polluce rubens, pro Caſtore flamma Probini.
Ipſi vela regent, ipſis donantibus auras
Navita tranquillo moderabitur æquore pinum:
Nunc pateras libare Deis; nunc ſolvere multo
Ne-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Nectare corda libet. niveos jam pandite cœtus
Naiades, & totum violis prætexite fontem.
Mella ferant ſilvæ. jam profluat ebrius amnis
Mutatis in vina vadis. jam ſponte per agros
Sudent irriguæ ſpirantia balſama venæ.
Currat, qui ſociæ roget in convivia menſæ
Indigenas fluvios, Italis quicumque ſuberrant
Montibus, Alpinaſque bibunt de more pruinas:
Vulturnuſque rapax, & Nar vitiatus odoro
Sulfure, tardatuſque ſuis erroribus Vfens:
Et Phaëthonteæ perpeſſus damna ruinæ
Eridanus, flavæque terens querceta Maricæ
Liris, & OEbaliæ qui temperat arva Galeſus.
Semper honoratus noſtris celebrabitur undis
Iſte dies: ſemper dapibus recoletur opimis.
Sic ait, & Nymphæ patris præcepta ſecutæ
Tecta parant peplis: oſtroque infecta coruſco
Humida gemmiferis illuxit regia menſis.
O bene ſignatum fraterno nomine tempus!
O conſanguineis felix auctoribus annus!
Incipe quadrifidum Phœbi torquere laborem.
Prima tibi procedat hiems non frigore torpens,
Non canas veſtita nives, non aſpera ventis,
Sed tepido calefacta Noto. ver inde ſerenum
Protinus, & liquidi clementior aura Favoni
Pratis te croceis pingat. te meſſibus æſtas
Induat, autumnuſque madentibus imbuat uvis.
Omni nobilior luſtro: tibi gloria ſoli
Contigit exactũ numquam memorata per ævum,
Germanos habuiſſe duces: te cuncta loquetur
Tellus, te variis ſcribent in floribus Horæ,
Longaque perpetui ducent in ſecula faſti.

CL. CLAVDIANI
DE
LAVDIBVS STILICONIS
LIBER I.

Continuant Superi pleno Romana favore
Gaudia, ſucceſſuſq; novis ſucceſſibus augent.
Conjugii necdum feſtivos regia cantus
Sopierat, cecinit fuſo Gildone triumphus,
Et calidis thalami ſucceſſit laurea ſertis,
Sumeret ut pariter princeps nomenque mariti,
Victoriſque decus. Libyæ poſt prælia crimen
Concidit Eoum, rurſuſque Oriente ſubacto
Conſule defenſæ ſurgunt Stilicone ſecures.
Ordine vota meant. equidem ſi carmen in unum
Tantarum ſperem cumulos advolvere rerum,
Promtius imponam glaciali Pelion Oſſæ.
Si partem tacuiſſe velim, quodcumque relinquam,
Majus erit. veteres actus, primamque juventam
Proſequar? ad ſeſe mentem præſentia ducunt.
Narrem juſtitiam? reſplendet gloria Martis.
Armati referam vires? plus egit inermis,
Quod floret Latium, Latio quod reddita ſervit
Africa, vicinum quod neſcit Iberia Maurum,
Tuta quod imbellem miratur Gallia Rhenum.
An gelidam Thracem, decertatoſque labores,
Hebro teſte canam? magnum mihi panditur æquor,
Ipſaque Pierios laſſant proclivia currus
Laudibus innumeris. etenim mortalibus ex quo
Tellus cœpta coli, numquam ſincera bonorum
Sors ulli conceſſa viro. quem vultus honeſtat,
Dedecorant mores: animus quem pulcrior ornat,
Corpus deſtituit. bellis inſignior ille,
Sed pacem fœdat vitiis. hic publica felix,
Sed privata minus. partitim ſingula quemque
Nobilitant, hunc forma decens, hunc robur in armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum ſollertia juris,
Hunc ſoboles, caſtique tori. ſparguntur in omnes.
In te miſta fluunt, & quæ diviſa beatos
Efficiunt, collecta tenes. quid facta revolvam,
Militiamque patris? cujus protendere famam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Si nihil egiſſet clarum, nec fida Valenti
Dextera duxiſſet rutilantes crinibus alas,
Sufficeret natus Stilico. mens ardua ſemper
A puero, teneriſque etiam fulgebat in annis
Fortunæ majoris honos. erectus & acer
Nil breve moliri. nullis hærere potentum
Liminibus, faſtiſque loqui jam digna futuris.
Iam tunc conſpicuus, jam tunc venerabilis ibas,
Spondebatque ducem celſi nitor igneus oris,
Membrorumq; modus, qualem nec carmina fingunt
Semideis. quacumque alte gradereris in urbe,
Cedentes ſpatiis aſſurgenteſque videbas
Quamvis miles adhuc. taciti ſuffragia vulgi
Iam tibi detulerant quidquid mox reddidit aula.
Vix primævus eras, pacis cum mitteris auctor
Aſſyriæ. tanta fœdus cum gente ferire
Commiſſum juveni. Tigrim tranſgreſſus, & altum
Euphratem, Babylona petis. ſtupuere ſeveri
Parthorum proceres, & plebs pharetrata videndi
Flagravit ſtudio, defixæque hoſpite pulcro
Perſides arcanum ſuſpiravere calorem.
Thuris odoratæ cumulis, & meſſe Sabæa
Pacem conciliant aræ. penetralibus ignem
Sacratum rapuere adytis, rituque juvencos
Chaldæo ſtravere Magi. Rex ipſe micantem
Inclinat dextra pateram, ſecretaque Beli,
Et vaga teſtatur volventem ſidera Mithram.
Si quando ſociis tecum venatibus ibant,
Quis Stilicone prior ferro penetrare leones
Cominus, aut longe virga tranſfigere tigres?
Flectenti faciles Medus tibi ceſſit habenas,
Torquebas refugum Parthis mirantibus arcum.
Nubilis interea maturæ virginis ætas
Vrgebat patrias ſuſpenſo principe curas:
Quem ſimul imperioque ducem, natæque maritum
Proſpiceret, dubius toto quærebat ab axe
Dignum conjugio generum, thalamiſque Serenæ.
Iudicium virtutis erat. per caſtra, per urbes,
Per populos animi cunctantis libra cucurrit.
Tu legeris, tantoſque viros, quos obtulit orbis,
Intra conſilium vincis, ſenſumque legentis,
Et gener Auguſtis olim ſocer ipſe futurus
Accedis. radiis auri, Tyriaque ſuperbit

Majeſtate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Majeſtate torus: comitata parentibus exit
Purpureis virgo. ſtabat pater inde tropæis
Inclytus: inde pium matris Regina gerebat
Obſequium, gravibus ſubnectens flammea gemmis.
Tunc & Solis equos, tunc exſultaſſe choreis
Aſtra ferunt, melliſque lacus, & flumina lactis
Erupiſſe ſolo, cum floribus æquora vernis
Boſphorus induceret, roſeiſque evincta coronis
Certantes Aſiæ tedas Europa levaret.
Felix arbitrii princeps, qui congrua mundo
Iudicat; & primus ſenſit quod cernimus omnes.
Talem quippe virum natis adjunxit, & aulæ;
Cui nec luxuries bello, nec blanda periclis
Otia, nec lucis fructus pretioſior unquam
Laude fuit. quis enim Myſos in plauſtra feroces
Reppulit, aut ſæva Promoti cæde tumentes
Baſternas una potuit delere ruina?
Pallantis jugulum Turno moriente piavit
Æneas, tractuſque rotis ultricibus Hector
Irato vindicta fuit vel quæſtus Achilli.
Tu neque veſano raptas venalia curru
Funera, nec vanam corpus meditaris in unum
Sævitiam. turmas equitum, peditumque catervas,
Hoſtileſque globos tumulo proſternis amici.
Inferiis gens tota datur. nec Mulciber auctor
Mendacis clypei, fabricataque vatibus arma
Conatus juvere tuos. tot barbara ſolus
Millia jam pridem miſeram vaſtantia Thracem
Finibus exiguæ vallis concluſa tenebas.
Nec te terriſonus ſtridor venientis Alani,
Nec vaga Chunnorum feritas, non falce Gelonus,
Non arcu pepulere Getæ, non Sarmata conto.
Exſtinctique forent penitus, ni more maligno
Falleret Auguſtas occultus proditor aures,
Obſtrueretq; moras, ſtrictumq; reconderet enſem,
Solveret obſeſſos, præberet fœdera captis.
Aſſiduus caſtris aderat, rariſſimus urbi,
Si quando trepida princeps pietate vocaret.
Vixque ſalutatis Laribus, vix conjuge viſa,
Deterſo necdum repetebat ſanguine campum.
Nec ſtetit, Eucherii dum carperet oſcula ſaltem
Per galeam. patris ſtimulos, igneſque mariti
Vincit cura ducis. quoties ſub pellibus egit

Edonas

Edonas hiemes, & tardi flabra Bootæ
Sub divo Rhipæa tulit! cumque igne propinquo
Frigora vix ferrent alii, tunc iſte rigentem
Danubium calcabat eques, nivibuſque profundum
Scandebat criſtatus Athon, lateque coruſco
Curvatas glacie ſilvas umbone ruebat.
Nunc prope Cimmerii tendebat litora Ponti:
Nunc dabat hibernum Rhodope nimboſa cubile.
Vos Æmi gelidæ valles, quas ſæpe cruentis
Stragibus æquavit Stilico, vos Thracia teſtor
Flumina, quæ largo mutaſtis ſanguine fluctus,
Dicite Biſaltæ, vel qui Pangæa juvencis
Scinditis, offenſo quantæ ſub vomere putres
Diſſiliant glebis galeæ, vel qualia raſtris
Oſſa peremtorum reſonent immania Regum.
Singula complecti cuperem: ſed denſior inſtat
Geſtorum ſeries, laudumque ſequentibus undis
Obruimur. Genitor cæſi poſt bella tyranni
Iam tibi commiſſis conſcenderat æthera terris.
Ancipites rerum ruituro culmine lapſus
Æquali cervice ſubis. ſic Hercule quondam
Suſtentante polum, melius librata pependit
Machina, nec dubiis titubavit ſignifer aſtris.
Perpetuaque ſenex ſubductus mole parumper,
Obſtupuit proprii ſpectator ponderis Atlas.
Nil ibi barbariæ motus, nil turbida rupto
Ordine tentavit novitas, tantoque remoto
Principe mutatas orbis non ſenſit habenas.
Nil inter geminas acies, ceu libera frenis
Auſa manus. certe nec tantis diſſona linguis
Turba, nec armorum cultu diverſior umquam
Confluxit populus. totam pater undique ſecum
Moverat Auroram. miſtis hic Colchus Iberis,
Hic mitra velatus Arabs, hic crine decoro
Armenius, hic picta Saces, fucataque Medus,
Hic gemmata niger tentoria fixerat Indus.
Hic Rhodani procera cohors, hic miles alumnus
Oceani. ductor Stilico tot gentibus unus,
Quot vel progrediens, vel conſpicit occiduus Sol.
In quo tam vario vocum, generumque tumultu
Tanta quies, juriſque metus ſervator honeſti
Te moderante fuit, nullis ut vinea furtis,
Aut ſeges erepta fraudaret meſſe colonum:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Vt nihil aut ſævum rabies, aut turpe libido
Suaderet: placidi ſervirent legibus enſes.
Scilicet in vulgus manant exempla regentum:
Vtque ducum lituos, ſic mores caſtra ſequuntur.
Denique felices aquilas quocumque moveres,
Arebant tantis epoti millibus amnes.
Illyricum peteres, campi monteſque latebant.
Vexillum navale dares, ſub puppibus ibat
Ionium. nullis ſuccincta Ceraunia nimbis,
Nec juga Leucatæ feriens ſpumantia fluctu
Deterrebat hiems. tu ſi glaciale juberes
Veſtigare fretum, ſecuro milite ducti
Stagna reluctantes quaterent Saturnia remi.
Si deſerta Noti, fontem ſi quærere Nili,
Æthiopum medios penetraſſent vela vapores.
Te memor Eurotas, te ruſtica Muſa Lycæi,
Te paſtorali modulantur Mænala cantu,
Partheniumque nemus, quo te pugnante reſurgens
Ægra caput mediis erexit Græcia flammis.
Plurima Parrhaſius tunc inter corpora Ladon
Hæſit; & Alpheus Geticis anguſtus acervis
Tardior ad Siculos etiam nunc pergit amores.
Miramur rapidis hoſtem ſuccumbere bellis;
Cum ſolo terrore ruant? non claſſica Francis
Intulimus: jacuere tamen. non Marte Suëvos
Contudimus, queis jura damus: quis credere poſſit?
Ante tubam nobis audax Germania ſervit.
Cedant, Druſe, tui, cedant, Trajane, labores.
Veſtra manus dubio quidquid diſcrimine geſſit,
Tranſcurrens egit Stilico, totidemque diebus
Edomuit Rhenum, quot vos potuiſtis in annis.
Quem ferro, alloquiis; quem vos cum milite, ſolus
Impiger à primo deſcendens fluminis ortu
Ad bifidos tractus, & juncta paludibus ora
Fulmineum perſtrinxit iter. ducis impetus undas
Vincebat celeres, & pax à fonte profecta
Cum Rheni creſcebat aquis. ingentia quondam
Nomina, crinigero flaventes vertice Reges,
Qui nec principibus donis, precibuſque vocati
Paruerant, juſſi properant, ſegnique verentur
Offendiſſe mora. tranſvecti lintribus amnem
Occurſant ubicumque velis. nec fama fefellit
Iuſtitiæ. videre pium, videre fidelem.

Queu

Quem veniens timuit, rediens Germanus amavit.
Illi terribiles, quibus otia vendere ſemper
Mos erat, & fœda requiem mercede paciſci
Natis obſidibus pacem tam ſupplice vultu,
Captivoque rogant, quam ſi poſt terga revincti
Tarpejas preſſis ſubeant cervicibus arces.
Omne quod Oceanum, fonteſque interjacet Iſtri,
Vnius incurſu tremuit. ſine cæde ſubactus
Servitio Boreas, exarmatique Triones,
Tempore tam parvo. tot prælia ſanguine nullo
Perficis, & Luna nuper naſcente profectus,
Ante redis, quam plena fuit, Rhenumque minacem
Cornibus infractis adeo miteſcere cogis.
Vt Salius jam rura colat, flexoſque Sicambri
In falcem curvent gladios, geminaſque viator
Cum videat ripas, quæ ſit Romana requirat.
Vt jam trans fluvium non indignante Cayco
Paſcat Belga pecus, mediumque ingreſſa per Albim
Gallica Francorum montes armenta pererrent:
Vt procul Hercyniæ per vaſta ſilentia ſilvæ
Venari tuto liceat, lucoſque vetuſta
Relligione truces, & robora Numinis inſtar
Barbarici noſtræ feriant impune bipennes.
Vltro quinetiam devota mente tuentur,
Victorique favent. quoties ſociare catervas
Oravit, jungique tuis Alemania ſignis!
Nec doluit, contempta tamen, ſpretoque receſſit
Auxilio laudata fides. provincia miſſos
Expellet citius, fallax quam Francia Reges,
Quos dederis. acies non jam pulſare rebelles,
Sed vinclis punire licet. ſub judice noſtro
Regia Romanus diſquirit crimina carcer.
Marcomeres, Sonnoq; docet. quorum alter Etruſcū
Pertulit exſilium. cum ſe promitteret alter
Exſulis ultorem, jacuit mucrone ſuorum.
Res avidi conſcire novas, odioque furentes
Pacis, & ingenio ſcelerumque cupidine fratres,
Poſt domitas Arctos alio prorumpit ab axe
Tempeſtas, &, ne qua tuis intacta tropæis
Pars foret, Auſtralis ſonuit tuba. moverat omnes
Maurorum Gildo populos, quibus imminet Atlas,
Et quos interior nimio plaga Sole relegat:
Quos vagus humectat Cinyps, & proximus hortis
He-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Heſperidum Triton, & Gir notiſſimus amnis
Æthiopum, ſimili mentitus gurgite Nilum.
Venerat & parvis redimitus Nuba ſagittis,
Et velox Garamas : nec quamvis triſtibus Ammon
Reſponſis alacrem potuit Naſamona morari.
Stipantur Numidæ campis. ſtant pulvere Syrtes
Gætulæ. Pœnis jaculis obtexitur aër.
Hi virga moderantur equos; his fulva leones
Velamenta dabant, ignotarumque ferarum
Exuviæ, vaſtis Meroë quas nutrit arenis.
Serpentum geſtant patulos pro caſſide rictus.
Splendent vipereæ ſquamoſa pelle pharetræ.
Non ſic intremuit Simois, cum montibus Idæ
Nigra coloratus produceret agmina Memnon:
Non Ganges, cum tela procul vibrantibus Indis
Immanis medium vectaret bellua Porum.
Porus Alexandro, Memnon proſtratus Achilli:
Gildo nempe tibi. nec ſolum fervidus Auſtrum,
Sed partes etiam Mavors agitabat Eoas,
Quamvis obſtreperet pietas. his ille regendæ
Tranſtulerat nomen Libyæ, ſcelerique profano
Fallax legitimam regni prætenderat umbram.
Surgebat varia geminum formidine bellum.
Hoc armis, hoc triſte dolis, hoc Africa ſævis
Cinxerat auxiliis, hoc conjuratus alebat
Inſidiis Oriens. illinc edicta meabant
Corruptura duces. hinc frugibus atra negatis
Vrgebat, trepidamque fames obſederat urbem.
Exitiale palam Libycum, civile pudoris
Obtentu tacitum. tales utrimque procellæ
Cum fremerent, laterumque alternis ictibus anceps
Imperium pulſaret hiems, nil feſſa remiſit
Officii virtus, contraque minantia fata
Pervigil, eventuſque ſibi latura ſecundos
Major in adverſis micuit; velut arbiter alni,
Nubilus Ægæo quam turbine verſat Orion,
Exiguo clavi flexu declinat aquarum
Verbera, nunc recta, nunc obliquante carina
Callidus, & pelagi cælique obnititur iræ.
Quid primum mirer, Stilico? quod cautus ad omnes
Reſtiteris fraudes, ut te nec noxia furto
Littera, nec pretio manus inflammata lateret?
Quod nil in tanto rerum terrore locutus

Indignum Latio? reſponſa quod ardua ſemper
Eois dederis, quæ mox effecta probaſti
Securus, quamvis & opes, & rura tenerent,
Inſigneſque domos. levis hæc jactura: nec umquam
Publica privatæ ceſſerunt commoda cauſſæ.
Dividis ingentes curas, teque omnibus unum
Objicis, inveniens animo quæ mente gerenda,
Efficiens patranda manu. dictare paratus,
Quæ ſcriptis peragenda forent. quæ brachia centū,
Quis Briareus aliis numero creſcente lacertis
Tot ſimul objectis poſſet confligere rebus:
Evitare dolos: veteres firmare cohortes:
Explorare novas: duplices diſponere claſſes?
Quæ fruges vel bella ferant, aulæque tumultum,
Et Romæ lenire famem? quot nube ſoporis
Immunes oculi, per tot diſcurrere partes,
Tot loca ſufficerent, & tot longinqua tueri?
Argum fama canit centeno lumine cinctum
Corporis excubiis unam ſervaſſe juvencam.
Vnde tot allatæ ſegetes? quæ ſilva carinas
Texuit? unde rudis tanto tirone juventus
Emicuit, ſenioque iterum vernante reſumpſit
Gallia bis fractas Alpino vulnere vires?
Non ego delectu Tyrii ſub vomere Cadmi
Tam ſubitas acies concepto dente draconis
Exſiluiſſe reor, Dircæis qualis in arvis
Meſſis cum proprio mox bellatura colono
Cognatos ſtrinxit gladios, cum ſemine jacto
Terrigenæ galea matrem naſcente ferirent,
Armifer & viridi floreret milite ſulcus.
Hoc quoque non parva fas eſt cum laude relinqui,
Quod non ante fretis exercitus adſtitit ultor,
Ordine quam priſco cenſeret bella Senatus.
Neglectum Stilico tot jam per ſecula morem
Rettulit, ut ducibus mandarent prælia Patres,
Decretoque togæ felix legionibus iret
Teſſera. Romuleas leges rediiſſe fatemur,
Cum procerum juſſis famulantia cernimus arma.
Tyrrhenum poteras cunctis tranſmittere ſignis,
Et ratibus Syrtes, Libyam complere maniplis.
Conſilio ſtetit ira minor, ne territus ille
Te duce, ſuſcepto Martis graviore paratu
Aut in arenoſos æſtus, zonamque rubentem

Tenderet, aut Solis fugiens tranſiret in ortus,
Miſſuruſve ſibi certæ ſolatia mortis,
Oppida dirueret flammis. res mira relatu:
Ne timeare, times; & quem vindicta manebat,
Deſperare vetas. quantum fiducia nobis
Profuit hoſtilis! ſalvæ Carthaginis arces,
Illæſis Tyrii gaudent cultoribus agri,
Quos potuit vaſtare fuga: ſpe captus inani
Nec ſe ſurripuit pœnæ, noſtriſque pepercit
Demens: qui numero tantum, non robore menſus
Romanos, rapidis ibat ceu protinus omnes
Calcaturus equis: & quod jactare ſolebat,
Solibus effœtos merſurus pulvere Gallos.
Sed didicit non Æthiopum geminata venenis
Vulnera, non fuſum crebris haſtilibus imbrem,
Non equitum nimbos Latiis obſiſtere pilis.
Sternitur ignavus Naſamon, nec ſpicula ſupplex
Intorquet Garamas. repetunt deſerta fugaces
Autololes. pavidus projecit miſſile Mazax.
Cornipedem Maurus nequidquam hortatur anhelũ.
Prædonem lembo profugum, ventiſque repulſum
Suſcepit merito fatalis Tabraca portu
Expertum, quod nulla tuis elementa paterent
Hoſtibus, & lætæ paſſurum jurgia plebis,
Fracturumque reos humili ſub judice vultus.
Nil tribuat fortuna ſibi. ſit proſpera ſemper
Illa quidem. ſed non uni certamina pugnæ
Credidimus, totis nec conſtitit alea caſtris
Nutatura ſemel. ſi quid licuiſſet iniquis
Caſibus, inſtabant aliæ poſt terga biremes.
Venturus dux major erat. victoria nulla
Clarior, aut hominum votis optatior umquam
Contigit. an quiſquam Tigranen, armaque Ponti,
Vel Pyrrhũ Antiochiq; fugam, vel vincla Iugurthæ
Conferat? aut Perſen, debellatumque Philippum?
Hi propagandi ruerant pro limite regni:
Hic ſtabat Romana ſalus. ibi tempora tuto
Traxerunt dilata moras. hic vincere tarde
Vinci pene fuit. diſcrimine Roma ſupremo
Inter ſupplicium populi deforme pependit,
Et tantum Libyam fructu majore recepit,
Quam peperit, quantum graviorem amiſſa dolorem
Quam nec dum quæſita movent. quis Punica geſta,
Quis

Quis vos, Scipiadæ, quis te jam, Regula, noſſet?
Quis lentum caneret Fabium, ſi jure perempto
Inſultaret atrox famula Carthagine Maurus?
Hæc omnes veterum revocavit adorea laurus.
Reſtituit Stilico cunctos tibi, Roma, triumphos.

CL. CLAVDIANI
DE
LAVDIBVS STILICONIS
LIBER II.

HActenus armatæ laudes. nunc qualibus urbẽ
Moribus, & quãto frenet metuendus amore,
Quo tandem flexus trabeas auctore rogante
Induerit, faſtiſque ſuum conceſſerit annum,
Mitior incipiat fidibus jam Muſa remiſſis.
Principio magni cuſtos Clementia mundi,
Quæ Iovis incoluit zonam, quæ temperet æthram
Frigoris & flammæ mediam, quæ maxima natu
Cælicolum (nam prima Chaos Clementia ſolvit
Congeriem miſerata rudem, vultuque ſereno
Diſcuſſis tenebris in lucem ſecula fudit.)
Hæc Dea pro templis, & thure calentibus aris
Te fruitur, poſuitque ſuas hoc pectore ſedes.
Hæc docet, ut pœnis hominum, vel ſanguine paſci
Turpe ferumque putes: ut ferrum Marte cruentum
Sic cum paceprem as, ut non infenſus alendis
Materiam præſtes odiis: ut ſontibus ultro
Ignoviſſe velis: deponas ocius iram,
Quam moveas, precibus numquam implacabilis obſtes,
Obvia proſternas: proſtrataque more leonum
Deſpicias; alacres ardent qui frangere tauros,
Tranſiliunt prædas humiles. hac ipſe magiſtra
Das veniam victis: hac exhortante calores
Horrificos, & quæ nunquam nocitura timentur
Iurgia, contentus ſolo terrore coërces,
Ætherii patris exemplo: qui cuncta ſonoro
Concutiens tonitru, Cyclopum ſpicula differt
In ſcopulos, & monſtra maris, noſtrique cruoris
Parcus in OEtæis exercet fulmina ſilvis.
Huic Divæ germana Fides, eademque ſorori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Corde tuo delubra tenens ſeſe omnibus actis
Inſerit. hæc nullo docuit liveſcere fuco,
Numquam falſa loqui, numquam promiſſa morari,
Inviſos odiſſe palam, non virus in alto
Condere: non lætam ſpeciem prætendere fraudi,
Sed certum, mentique parem componere vultum,
Occulto ſævire vetat, prodeſſe remittit.
Hæc & amicitias longo poſt tempore firmat,
Manſuroque adamante ligat: nec mobile mutat
Ingenium, parvæ ſtrepitu nec vincula noxæ
Diſſolvi patitur, nec faſtidire priorem
Allicitur veniente novo. benefacta tenere,
Reſpuere offenſas facilis, pariterque minoris
Officii, magnique memor ſuperare laborat:
Vtque hoſtes armis, meritis ſic vincit amicos.
Hæc fovet abſentes, hæc longe ſola remotis
Conſulit, hæc nullis avidam rumoribus aurem
Pandit, ut ignarum numquam læſura clientem
Inſidioſa tuos alienent murmura ſenſus.
Non vivis annexus amor meminiſſe ſepultos
Deſinit. in prolem tranſcurrit gratia patrum.
Hac tu Theudoſium, tenuit dum ſceptra, colebas:
Hac etiam poſt fata colis: nec pignora curas
Plus tua, quam natos, dederat quos ille monendos,
Tutandoſque tibi. juſtos, nimiumque fideles
Fama putat, qui, cum poſſent commiſſa negare,
Maluerint nullo violati reddere quæſtu.
Aſt Stilico non divitias, aurique relictum
Pondus, ſed geminos axes, tantumque reſervat
Depoſitum teneris, quantum Sol igneus ambit.
Quid non intrepidus credas, cui regia tuto
Creditur? hoc clypeo munitus Honorius altum
Non gemuit patrem, vitæque, & lucis in ipſo
Limine contemptus numquam, dat jura ſubactis
Gentibus, & ſecum ſentit creviſſe triumphos.
Quem tu ſic placida formas, ſic mente ſevera,
Vt neque deſidiæ tradas, dum pronus ad omne
Quodlibet obſequeris: nec contra nixus ovantem
Confringas animum, ceu cernas conſona regno,
Ceu juvenum doceas moles quid publica poſcat,
Ceu ſanctum venerere ſenem, patriſque gubernes
Imperium monitis, dominum ſubmiſſus adores,
Obſequio moderere ducem, pietate parentem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Hinc fuit, ut primos in conjuge diſceret ignes,
Ordirique virum non luxuriante juventa,
Sed cum lege tori, caſto cum fœdere vellet.
Principe tu felix genero: felicior ille
Te ſocero. fratrem levior nec cura tuetur
Arcadium: nec, ſi quid iners, aut impia turba
Prætendens proprio nomen regale furori
Audeat, adſcribis juveni: diſcordia quippe
Cum fremuit, numquam Stiliconis canduit ira
Sæpe laceſſiti probris, odiiſque petiti,
Vt bello furias ultum, quas pertulit, iret
Illicito, cauſſamque daret Civilibus armis,
Cujus fulta fide mediis diſſenſibus aulæ
Intemeratorum ſtabat reverentia fratrum.
Quin & Sidonias chlamydes, & cingula baccis
Aſpera, gemmataſque togas, virideſque ſmaragdis
Loricas, galeaſque renidentes hyacinthis,
Geſtatoſque patri capulis radiantibus enſes,
Et vario lapidum diſtinctas igne coronas
Dividis ex æquo, ne non Auguſta ſupellex,
Ornatuſque pares geminis heredibus eſſent.
Mittitur & miles, quamvis certamine partes
Iam tumeant. hoſtem muniri robore mavis,
Quam peccare fide: permittis juſta petenti,
Idque negas ſolum, cujus mox ipſe repulſa
Gaudeat, & quidquid fuerat deforme mereri.
Omnes præterea, puro quæ crimine pellunt
Ore Deæ, junxere choros, unoque receptæ
Pectore diverſos tecum cinguntur in uſus.
Iuſtitia utilibus rectum præponere ſuadet,
Communeſque ſequi leges, injuſtaque numquam
Largiri ſociis. durum Patientia corpus
Inſtruit, ut nulli cupiat ceſſiſſe labori.
Temperies, ut caſta petas. Prudentia, ne quid
Inconſultus agas. Conſtantia, futile ne quid
Infirmumque geras. procul importuna fugantur
Numina, monſtriferis quæ Tartarus edidit antris.
At primum ſcelerum matrem, quæ ſemper habendo
Plus ſitiens patulis rimatur faucibus aurum,
Trudis Avaritiam. cujus fœdiſſima nutrix
Ambitio, quæ veſtibulis, foribuſque potentum
Excubat, & pretiis commercia poſcit honorum,
Pulſa ſimul. nec te gurges corruptior ævi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Traxit ad exemplum, quod jam firmaverat annis
Crimen, & in legem rapiendi verterat uſus.
Denique non dives ſub te pro rure paterno,
Vel laribus pallet: non inſidiator oberrat
Facturus quemcumque reum: non obruta virtus
Paupertate latet. lectos ex omnibus oris
Evehis, & meritum, nunquam cunabula quæris,
Et qualis, non unde ſatus. ſub teſte benigno
Vivitur. egregios invitant præmia mores.
Hinc priſcæ redeunt artes: felicibus inde
Ingeniis aperitur iter; deſpectaque Muſæ
Colla levant, opibuſque fluens, & pauper eodem
Nititur ad fructum ſtudio, cum cernat uterque
Quod nec inops jaceat probitas, nec inertia ſurgat
Divitiis. nec te jucunda fronte fefellit
Luxuries prædulce malum, quæ dedita ſemper
Corporis arbitriis hebetat caligine ſenſus,
Membraque Circæis effœminat acrius herbis,
Blanda quidem vultu, ſed qua non tetrior ulla
Interius: fucata genas, & amicta doloſis
Illecebris torvos auro circumlinit hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis.
Te numquam conata capit. non prava libido
Advigilat ſtupris: non tempora ſomnus agendi
Fruſtratur: nullo citharæ convivia cantu,
Non pueri laſciva ſonant. quis cernere curis
Te vacuum potuit? quis tota mente remiſſum,
Aut indulgentem dapibus, ni cauſſa juberet
Lætitiæ? non indecores æraria laſſant
Expenſæ: parvo non improba litera libro
Abſentum condonat opes. à milite parcus
Diligeris. neque enim neglectas pace cohortes
Tunc ditas, cum bella fremunt. ſcis nulla placere
Munera, quæ metuens illis, quos ſpreverit, offert
Serus, & incaſſum ſervati prodigus auri.
Antevenis tempus non exſpectantibus ultro
Munificus, menſæque adhibes, & nomine quemque
Compellas, clari, ſub te quod geſſerat olim,
Admonitor facti, figendaque ſenſibus addis
Verba, quibus magni geminatur gratia doni.
Nec ſi quid tribuas, jactatum ſæpius idem
Exprobrare ſoles: nec quos promoveris, alto
Turgidus alloqueris faſtu: nec proſpera flatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Attollunt nimios. quin ipſa ſuperbia longe
Diſceſſit, vitium rebus ſolenne ſecundis,
Virtutumque ingrata comes. contingere paſſim,
Affarique licet. non inter pocula ſermo
Captatur, pura ſed libertate loquendi
Seria quiſque jocis nulla formidine miſcet.
Quem videt Auguſti ſocerum, regnique parentem,
Miratur conviva parem, cum tanta poteſtas
Civem lenis agat. te doctus priſca loquentem,
Te matura ſenex audit, te fortia miles,
Adſperſis ſalibus, quibus haud Amphione quiſquam
Præferat Aonios meditantem carmine muros,
Nec velit Orpheo migrantes pectine ſilvas.
Hinc amor, hinc veris & non fallacibus omnes
Pro te ſolliciti votis: hinc nomen ubique
Plauſibus, auratis celebrant hinc ora figuris.
Quæ non incudes ſtreperent? quæ flamma vacaret
Fabrilis? quantis fluerent fornacibus æra
Effigies ductura tuas? quis devius eſſet
Angulus, aut regio, quæ non pro numine vultus
Dilectos colerent, talem ni ſemper honorem
Reſpueres? decus hoc rapiat, quem falſa timentum
Munera decipiunt, qui ſe diffidit amari.
Hic ſolus ſpreviſſe poteſt, qui jure meretur.
Vndique legati properant, generique ſub ore
In tua centenas aptant præconia voces.
Grates Gallus agit, quod limite tutus inermi,
Et metuens hoſtile nihil, nova culmina totis
Ædificet ripis, & ſævum gentibus amnem
Tibridis in morem domibus prævelet amœnis.
Hinc Pœni cumulant laudes, quod rura tyranno
Libera poſſideant. hinc obſidione ſolutus
Pannonius, potorque Savi, qui clauſa tot annis
Oppida laxatis auſus jam pandere portis,
Rurſum cote novat nigras rubigine falces,
Exeſoſque ſitu cogit ſplendere ligones.
Agnoſcitque caſas, & collibus oſcula notis
Figit; & impreſſo glebis non credit aratro.
Exſectis, inculta dabant quas ſecula, ſilvis,
Reſtituit terras, & opacum vitibus Iſtrum
Conſerit, & patrium vectigal ſolvere gaudet,
Immunis qui clade fuit. te ſoſpite fas eſt
Vexatum laceri corpus juveneſcere regni.

 Sub

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Sub tot principibus quæcumque amiſimus olim
Tu reddis. ſolo poterit Stilicone medente
Creſcere Romanum vulnus tectura cicatrix,
Inque ſuos fines tandem redeunte colono,
Illyricis iterum ditabitur aula tributis.
Nec tamen humano cedit cæleſte favori
Iudicium. cingunt Superi concordibus unum
Præſidiis, hoſteſque tuos aut litore produnt,
Aut totum oppoſiti claudunt fugientibus æquor,
Aut in ſe vertunt furiis, aut militis enſe
Bacchati laniant Pentheo corpora ritu.
Inſidias retegunt, & in ipſa cubilia fraudum
Ducunt. ceu tenera venantem nare Moloſſi,
Ominibus ventura notant, aut alite monſtrant,
Aut monitos certa dignantur imagine ſomnos.
Pro quibus innumeræ trabearum inſignia terræ
Certatim petiere tibi. poſcentibus ipſe
Reſtiteras, & mens aliorum prona favori,
Iudex dura ſui, facibus ſuccenſa pudoris,
Tarda verecundis excuſat præmia cauſſis.
Ergo avidæ, tantoſque novi ſpe Conſulis annos
Eluſæ, dominæ pergunt ad limina Romæ.
Si minus annueres precibus, vel cogere certe
Cunctantem, vetoque moras auferre paratæ
Conveniunt ad tecta Deæ, quæ candida lucet
Monte Palatino. glaucis tum prima Minervæ
Nexa comam foliis, fulvaque intexta micantem
Veſte Tagum, tales profert Hiſpania voces:
Cuncta mihi ſemper Stilico, quæcumq; popoſci,
Conceſſit, tantumque ſuos invidit honores.
Auguſti potuit ſoceri contemnere faſces.
Iam negat & genero. ſi non ut ductor ab orbe,
Quem regit, accipiat ſaltem cognatus ab aula.
Exiguumne putat, quod ſic amplexus Iberam
Progeniem noſtros immoto jure nepotes
Suſtinet, ut patrium commendet purpura Bætim?
Quod pulcro Mariæ fœcundet germine regnum?
Quod domini ſperatur avus? tum flava repexo
Gallia crine ferox; evinctaque torque decoro,
Binaque geſa tenens, animoſo pectore fatur.
Qui mihi Germanos ſolus, Francoſque ſubegit,
Cur nondum legitur faſtis? cur pagina tantum
Neſcit adhuc nomen, quod jam numerare decebat?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Vſque adeone levis pacati gloria Rheni ?
Inde Caledonio velata Britannia monſtro,
Ferro picta genas, cujus veſtigia verrit
Cærulus, Oceanique æſtum mentitur amictus,
Me quoque vicinis pereuntem gentibus, inquit,
Munivit Stilico, totam cum Scotus Iernam
Movit, & infeſto ſpumavit remige Thetys.
Illius effectum curis ne bella timerem
Scotica, ne Pictum tremerem, ne litore toto
Aſpicerem dubiis venturum Saxona ventis.
Tum ſpicis, & dente comas illuſtris eburno,
Et calido rubicunda die ſic Africa fatur :
Sperabam nullas trabeis Gildone perempto
Naſci poſſe moras. etiam nunc ille repugnat,
Et tanto dubitat faſces præbere triumpho :
Qui mihi Maurorum penitus lacrymabile nomen
Ignorare dedit. poſt hæc OEnotria lentis
Vitibus intorquens ederas, & palmite largo
Vina fluens, ſi vos adeo Stilicone curules
Augeri flagratis, ait, quas ſola juvare
Fama poteſt : quanto me dignius incitat ardor,
Vt præſente fruar, conſcendentemque tribunal
Proſequar, atque anni pandentem clauſtra ſalutem?
Talibus alternant ſtudiis, Romamque precantes
Pro cunctis hortantur eat. nec ſegnius illa
Paruit officio, raptis ſed protinus armis
Ocior excuſſo per nubila ſidere tendit.
Tranſvehitur Tuſcos, Apenninuſque volatu
Stringitur: Eridanus clypei jam fulgurat umbra.
Conſtitit ante ducem, tetrica nec Pallade vultu
Deterior, nec Marte minor. tremit ore coruſco
Iam domus, & ſummæ tangunt laquearia criſtæ.
Tum prior attonitum gratis affata querelis :
Servatas Stilico per te venerande curules
Ornatas nec dum fateor. quid profuit anni
Servilem pepuliſſe notam ? defendis honorem,
Quem fugis; & ſpernis, tanta quem mole tueris;
Reſpuis oblatum, pro quo labente reſiſtis.
Quænam cauſſa moræ ? quonam cunctabere rurſus
Ingenio ? nullus Boreæ metus, omnis & Auſtri
Ora ſilet. cecidit Maurus, Germania ceſſit,
Et Ianum pax alta ligat. te Conſule nec dum
Digna feror. titulumne levem, parvique nitoris

Credimus, Auguſti quo ſe decorare fatentur?
Sub juga quo gentes captivis Regibus egi?
Non, ſi prodigiis caſus natura futuros
Signat, polluimur macula, quod rebus Eois
Omen erat. (quamquam nullis mihi cognita rebus
Fabula) vix tanto riſit de crimine rumor.
Opprobriis ſtat nulla fides, nec littera venit
Vulgatura nefas: in quo vel maxima virtus
Eſt tua, quod noſtros qui conſulis omnia Patres
De monſtris taceas pellendis. denique nulla
Dedecoris ſanctum violant oracula cœtum.
Nec mea funeſtum verſavit Curia nomen.
Pars ſceleris dubitaſſe fuit. quæcumque profana
Pagina de primo veniſſet limite Phœbi,
Ante fretum deleta mihi, ne turpia caſtis
Auribus Italiæ factorum exempla nocerent.
Publicus ille furor, quantum tua cura peregit,
Secretum meruit. lætetur quiſquis Eous
Scribere deſierit. faſtos portenta Gabinos
Iſta latent. propriam labem terſiſſe laborent.
Cur ego, quæ numquam didici ſenſive creatum,
Gratulor exemtum? delicti pœnitet illos.
Nec nos credidimus. fuerit tamen omnibus unum
Crimen, & ad noſtras manaverit uſque ſecures.
Plus ideo ſumenda tibi faſtigia juris,
Ne pereat jam priſcus honos, qui portus honorum
Semper erat. nullo ſarciri Conſule damnum,
Excepto Stilicone, poteſt. bene præſcia tempus
Mens tua diſtulerat. titulo nunc creſcere poſſes,
Nunc per te titulus. Conſul ſuccurre gravatis
Conſulibus: quicumque fuit, quicumque futurus,
Annum redde tuum, quem mox ſecura ſequatur
Poſteritas; nec jam doleat defenſa vetuſtas.
Sit trabeis ultor Stilico, Brutuſque repertor.
Libertas populi primo tunc Conſule Bruto
Reddita per faſces: hic faſcibus expulit ipſis
Servitium. inſtituit ſublimem Brutus honorem:
Aſſeruit Stilico. plus eſt ſervaſſe repertum,
Quam quæſiſſe novum. quid tardius ore verendo
Annuis, & ſolitus frontem circumfluit ignis?
Tandem vince tuum, qui vincis cuncta, pudorem.
Hos etiam, quamvis corrumpi munere nullo
Te certum eſt, mirare libens, ac ſuſcipe cinctus,
Quos

Quos tibi divino mecum Tritonia duxit
Pectine. tincta ſimul repetito murice fila
Contulimus penſis,& eodem nevimus auro,
Aurea quo Lacheſis ſub te mihi ſecula texit.
Hic ego promiſſam ſobolem, ſperataque mundo
Pignora præluſi. veram mox ipſe probabis
Me vatem, noſtræque fidem venientia telæ
Fata dabunt. dixit, gremioque rigentia profert
Dona, graves auro trabeas. inſigne Minervæ
Spirat opus. rutilis hic pingitur aula columnis,
Et ſacri Mariæ partus Lucina labores
Solatur. reſidet fulgente puerpera lecto.
Sollicitæ juxta palleſcunt gaudia matris.
Suſceptum puerum redimitæ tempora Nymphæ
Auri fonte lavant. teneros de ſtamine riſus,
Vagituſque audire putes. jam creverat infans
Ore ferens patrem. Stilico maturior ævo
Martia recturo tradit præcepta nepoti.
Parte alia ſpumis fucantem Serica frena
Purpureo primæ ſignatus flore juventæ
Eucherius flectebat equum; jaculiſque,vel arcu
Aurea purpureos tollentes cornua cervos
Aureus ipſe ferit. Venus hic invecta columbis
Tertia regali jungit connubia nexu,
Pennatique nurum circumſtipantur Amores
Progenitam Auguſtis, Auguſtorumque ſororem.
Eucherius timido jam flammea ſublevat ore
Virginis. arridet læto Thermantia fratri.
Nam domus hæc utroque petit diademata ſexu,
Reginaſque parit, Reginarumque maritos.
Talibus invitat donis, dextræque tenendum
Diva ſimul porrexit ebur. ſollennibus urnam
Commovet auſpiciis,aviбuſque incepta ſecundat.
Tunc habiles humeros armis, Dea veſtibus ambit
Romuleis. Latii ſederunt pectore cultus;
Loricæque locum decuit toga. talis ab Iſtro,
Vel Scythico victor rediens Gradivus ab axe,
Depoſito mitis clypeo candentibus urbem
Ingreditur trabeatus equis. ſpatioſa Quirinus
Frena regit, currumque patris Bellona cruentum
Ditibus exuviis, tendens ad ſidera quercum,
Præcedit: lictorque Metus cum fratre Pavore
Barbara ferratis innectunt terga catenis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Velati galeas lauro: propiuſque jugales
Formido ingentem vibrat ſuccincta ſecurim.
Vidit ut optato ſe Conſule Roma potitam,
Nunc, ait, Elyſii lucos irrumpere campi
Nunc libet, ut tanti Curiis miracula voti
Fabriciiſque feram, famæ qui vulnere nuper
Calcatam flevere togam. jam prata choreis
Pulſent, nec rigidos pudeat luſiſſe Catones.
Audiat hoc ſenior Brutus, Pœniſque tremendi
Scipiadæ, geminis tandem quod libera damnis
Vnius auxilio faſces Libyamque recepi.
Quod ſupereſt, unum precibus, fortiſſime Conſul,
Adde meis, urbique tuum largire parumper,
Quem rogat, adventum; quam tu belloque fameque
Depulſa terris iterum regnare dediſti.
Splendida ſuſcipiant alium te Roſtra Camillum,
Vltorem videant, ſervatoremque Quirites.
Et populus, quē ductor amas, quibus Africa per te,
Nec prius auditas Rhodanus jam donat ariſtas:
Vt mihi vel Maſſyla Ceres, vel Gallica proſit
Fertilitas, meſſeſque ferat nunc humidus Auſter,
Nunc Aquilo, cunctis diteſcant horrea ventis.
Quæ tunc Flaminiam ſtipabunt millia vulgi!
Fallax ô quoties rumor deludet amorem
Suſpenſum, veniens omni dum crederis hora!
Spectabunt cupidæ matres, ſpargentur & omnes
Flore viæ, ſuperet cum Pythia limina Conſul
Arduus, antiqui ſpecies Romana Senatus.
Pompejana dabunt quantos proſcenia plauſus,
Ad cælum quoties vallis tibi Martia ducet
Nomen, Aventino, Pallanteoque receſſu!
Nunc te conſpiciam caſtris, permitte, relictis,
Mox & cum genero trabeis viſura ſecundis.
Hæc dum Roma refert, jam fama loquacibus alis
Pervolat Oceanum, linguis & mille citatos
Feſtinare jubet proceres, nullique ſenectus,
Non iter, hibernis obſtant nec flatibus Alpes.
Vincit amor meriti pridem, clarique vetuſtis
Faſcibus ad ſocii properant & vindicis annum.
Sic ubi fœcunda reparavit morte juventam,
Et patrios idem cineres, collectaque portat
Vnguibus oſſa piis, Nilique ad litora tandem
Vnicus extremo Phænix procedit ab Euro:

Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Conveniunt Aquilæ, cunctæque ex orbe volucres,
Vt Solis mirentur avem. procul ignea lucet
Ales, odorati redolent cui cinnama buſti.
Nec minor in cælo chorus eſt. exſultat uterque
Theudoſius, Divique tui. Sol ipſe quadrigis
Vere coronatis dignum tibi præparat annum.
Eſt ignota procul, noſtræque impervia menti
Vix adeunda Deis, annorum ſqualida mater,
Immenſi ſpelunca ævi, quæ tempora vaſto
Suppeditat, revocatque ſinu. complectitur antrum,
Omnia qui placido conſumit numine ſerpens,
Perpetuumque viret ſquamis, caudamque reducto
Ore vorat, tacito relegens exordia lapſu.
Veſtibuli cuſtos vultu longæva decoro
Ante fores Natura ſedet, cunctiſque volantes
Dependent membris animæ. manſura verendus
Scribit jura ſenex, numeros qui dividit aſtris,
Et curſus, ſtabileſque moras, quibus omnia vivunt,
Ac pereunt fixis cum legibus. ille recenſet
Incertum quid Martis iter, certumque Tonantis
Proficiat mundo. quid velox ſemita Lunæ,
Pigraqua Saturni. quantum Cytherea ſereno
Curriculo, Phœbique comes Cyllenius erret.
Illius ut Phœbus ad limen conſtitit antri,
Occurrit Natura potens, ſeniorque ſuperbis
Canitiem inclinat radiis. tunc ſponte recluſos
Laxavit poſtes adamas. penetrale profundum
Panditur, & ſedes, ævique arcana pateſcunt.
Hic habitant vario facies diſtincta metallo
Secula certa locis: illic glomerantur aëna,
Hic ferrata rigent, illic argentea candent.
Eximia regione domus, contingere terris
Difficilis, ſtabat rutili grex aureus anni:
Quorum præcipuum pretioſo corpore Titan
Signandum Stilicone legit. tunc imperat omnes
Pone ſequi; dictiſque ſimul compellat euntes.
En, cui diſtulimus melioris ſecla metalli,
Conſul adeſt. ite optati mortalibus anni.
Ducite virtutes hominum. floreſcite rurſus
Ingeniis, hilares Baccho. frugumque feraces.
Non inter geminos anguis glaciale Triones
Sibilet, immodico nec frigore ſæviat Vrſa.
Non torvo fremat igne Leo, nec brachia Cancri
Vrat

Vrat atrox æſtas, madidæ nec prodigus urnæ
Semina prærupto diſſolvat Aquarius imbre.
Phrixeus roſeo producat fertile cornu
Ver Aries : pingues nec grandine tundat olivas
Scorpius : autumni maturet gramina Virgo.
Lenior & gravidis allatret Sirius uvis.
Sic fatus, croceis rotantes ignibus hortos
Ingreditur, vallemque ſuam,quam flammeus ambit
Rivus , & irriguis largum jubar ingerit herbis,
Quas Solis paſcuntur equi. flagrantibus inde
Cæſariem ſertis, & lutea lora, jubaſque
Subligat alipedum. gelidas hinc Lucifer ornat,
Hinc aurora comas, juxtaque arridet habenis
Aureus,& nomen prætendit Conſulis annus ;
Inque novos iterum revoluto cardine curſus ,
Scribunt æthereis Stiliconem ſidera faſtis.

CL. CLAVDIANI
DE
LAVDIBVS STILICONIS
LIBER III.
Præfatio.

MAjor Scipiades, Italis qui ſolus ab oris
 In proprium vertit Punica bella caput,
Non ſine Pieriis exercuit artibus arma.
 Semper erat vatum maxima cura duci.
Gaudet enim virtus teſtes ſibi jungere Muſas.
 Carmen amat, quiſquis carmine digna gerit.
Ergo ſeu patriis primævus manibus ultor
 Subderet Hiſpanum legibus Oceanum.
Seu Tyrias certa fracturus cuſpide vires
 Inferret Libyco ſigna tremenda mari ;
Hærebat doctus lateri, caſtriſque ſolebat
 Omnibus in medias Ennius ire tubas.
Illi poſt lituos pedites favere canenti ;
 Laudavitque nova cæde cruentus eques.
Cumque triumpharet gemina Carthagine victa,
 (Hanc vindex patris vicerat, hanc patriæ.)
Cum longi Libyam tandem poſt funera belli
 Ante ſuas mœſtam cogeret ire rotas ;

Ad-

Advexit reduces ſecum Victoria Muſas,
Et ſertum vati Martia laurus erat.
Noſter Scipiades Stilico, quo concidit alter
Hannibal, antiquo ſævior Hannibale;
Te mihi poſt quinos annorum Roma recurſus
Reddidit, & votis juſſit adeſſe ſuis.

QVem populi plauſu, procerum quem voce petebas
Adſpice, Roma, virum. jam tempora deſine longæ
Dinumerare viæ, viſoque aſſurgere ſemper
Pulvere. non dubiis ultra torquebere votis.
Totus adeſt oculis, aderat qui mentibus olim,
Spe major, fama melior. venerare curulem,
Quæ tibi reſtituit faſces. complectere dextram,
Sub juga quæ Pœnos iterum Romana redegit.
Excipe magnanimum pectus, quo frena reguntur
Imperii, cujus libratur ſenſibus orbis.
Os ſacrum, quod in ære colis, miraris in auro,
Cerne libens. hic eſt felix bellator ubique,
Defenſor Libyæ, Rheni pacator & Iſtri.
Oſtentare ſuos priſco ſi more labores,
Et gentes cuperet vulgo monſtrare ſubactas;
Certarent utroque pares à cardine laurus.
Hæc Alemanorum ſpoliis, Auſtralibus illa
Ditior exuviis. illinc flavente Sicambri
Cæſarie, nigris hinc Mauri crinibus irent.
Ipſe albis veheretur equis, currumque ſecutus
Laurigerum, feſto fremuiſſet carmine miles.
Hi famulos traherent Reges: hi facta metallis
Oppida, vel montes captivaque flumina ferrent.
Hinc Libyci fractis lugerent cornibus amnes:
Inde catenato gemeret Germania Rheno.
Sed non immodicus proprii jactator honoris
Conſul Roma tuus. non illum præmia tantum,
Quam labor ipſe juvat. ſtrepitus faſtidit inanes,
Inque animis hominum pompa meliore triumphat.
Non alium certe Romanæ clarius arces
Suſcepere ducem: nec cum cedente rediret
Fabricius Pyrrho, nec cum Capitolia curru
Pellææ domitor Paullus conſcenderet aulæ.
Nec ſimilis Latias patefecit gloria portas

Poſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Poſt Numidas Mario, poſt claſſica Martis Eoi
Pompejo. nulli pars æmula defuit umquam,
Quæ gravis obſtreperet laudi, ſtimuliſque malignis
Facta ſequebatur quamvis ingentia livor.
Solus hic invidiæ fines virtute reliquit,
Humanumque modum. quis enim liveſcere poſſit,
Quod numquam pereant ſtellæ? quod Iupiter olim
Poſſideat cælum? quod noverit omnia Phœbus?
Eſt aliquod meriti ſpatium, quod nulla furentis
Invidiæ menſura capit. ductoribus illis
Præterea diverſus erat favor. æquior ille
Patribus, inviſus plebi; popularibus illi
Munito ſtudiis languebat gratia Patrum.
Omnis in hoc uno variis diſcordia ceſſit
Ordinibus. lætatur Eques, plauditque Senator,
Votaque patricio certant plebeja favori.
O felix, ſervata vocat quem Roma parentem!
O mundi communis amor, cui militat omnis
Gallia, quem Regum thalamis Hiſpania nectit,
Cujus & adventum crebris petiere Quirites
Vocibus, & meruit genero præſtante Senatus.
Non ſic virginibus flores, non frugibus imbres,
Proſpera non feſſis optantur flamina nautis,
Vt tuus adſpectus populo. quæ numine tanto
Litora fatidicas attollunt Delia lauros,
Venturi quoties affulſit Apollinis arcus?
Quæ ſic aurifero Pactoli fonte tumeſcit
Lydia, cum domitis apparuit Evius Indis?
Nonne vides & plebe vias, & tecta latere
Matribus? his, Stilico, cunctis inopina reluxit
Te victore ſalus. ſeptem circumſpice montes,
Qui ſolis radios auri fulgore laceſſunt,
Indutoſque arcus ſpoliis, æquataque templa
Nubibus, & quidquid tanti ſtruxere triumphi.
Quantum profueris, quantam ſervaveris urbem,
Attonitis metire oculis. hæc fabula certe
Cuncta forent, ſi Pœnus adhuc incumberet Auſtro.
Mos erat in veterum caſtris, ut tempora quercu
Velaret, validus fuſo qui viribus hoſte
Caſurum potuit morti ſubducere civem.
At tibi quæ poterit pro tantis civica reddi
Mœnibus? aut quantæ penſabunt facta coronæ?
Non ſolam populi vitam debere fatetur
Ar-

Armis Roma tuis; ſed, quod jucundius eſſet
Lucis honoratæ fructu, venerabile famæ
Pondus, & amiſſas vires, & regna recepit.
Iam non prætumidi ſupplex Orientis ademptam
Legatis poſcit Libyam, famuloſve precatur,
Dictu turpe, ſuos: ſed robore freta Gabino,
Te duce Romana tandem ſe vindicat ira.
Ipſa jubet ſignis, bellaturoque togatus
Imperat, & ſpectant aquilæ decreta Senatus.
Ipſa tibi trabeas ultro dedit. ipſa curulem
Obtulit. hæc ultro faſtos ornare coëgit.
Nil perdit decoris priſci, nec libera quærit
Secula, cum donet faſces, cum prælia mandet:
Seque etiam creviſſe videt. quis Gallica rura,
Quis meminit Latio Senonum ſerviſſe ligones?
Aut quibus exemplis fœcunda Tibris ab arcto
Vexit Lingonico ſudatas vomere meſſes?
Auxilium non illa ſeges modo præbuit urbi,
Sed fuit indicio, quantum tibi, Roma, liceret.
Admonuit Dominæ gentes, inſtarque tropæi
Rettulit ignotum gelidis vectigal ab oris.
Hoc quoque majeſtas augeſcit plena Quirini
Rectores Libyæ populo quod judice pallent,
Et poſt emeritas moderator quiſque ſecures
Diſcrimen letale ſubit: quod Pœnus arator
Intulerit, madidus quantum tranſmiſerit Auſter:
Ardua qui late terris reſponſa dedere,
Hinc trepidant humiles. tremuit quos Africa nuper,
Cernunt Roſtra reos. cani virtutibus ævi
Materiam pandit Stilico, populumque vetuſti
Culminis immemorem, dominandi rurſus in uſum
Excitat, ut magnos calcet metuendus honores,
Pendat juſtitia crimen, pietate remittat
Errorem, puroſque probet, damnetque nocentes.
Et patrias iterum clemens exerceat artes.
Fallitur, egregio quiſquis ſub principe credit
Servitium. numquam libertas gratior exſtat,
Quam ſub Rege pio. quos præficit ipſe regendis
Rebus, ad arbitrium plebis Patrumque reducit
Conceditque libens; meritis ſeu præmia poſcant,
Seu punire velint. poſito jam purpura faſtu
De ſe judicium non indignatur haberi.
Sic docuit regnare ſocer: ſic caſta juventæ

Frena dedit. teneros his moribus imbuit annos.
Verior Auguſti genitor, fiducia belli,
Pacis conſilium, per quem ſqualore remoto
Priſtina Romuleis infloruit artibus ætas:
Per quem fracta diu, tranſlataque pene poteſtas
Non oblita ſui, ſervilibus exſulat arvis,
In proprium ſeducta Larem: victricia reddit
Fata ſolo, fruiturque iterum, quibus hæſerat olim
Auſpiciis, capitique errantia membra reponit.
Proxime Dis Conſul, tantæ qui proſpicis urbi,
Qua nihil in terris complectitur altius æther:
Cujus nec ſpatium viſus, nec corda decorem,
Nec laudem vox ulla capit: quæ luce metalli
Æmula vicinis faſtigia conſerit aſtris.
Quæ ſeptem ſcopulis zonas imitatur Olympi,
Armorum, legumque parens; quæ fundit in omnes
Imperium, primique dedit cunabula juris.
Hæc eſt, exiguis quæ finibus orta tetendit
In geminos axes. parvaque à ſede profecta
Diſperſit cum Sole manus. hæc obvia fatis,
Innumeras uno gereret cum tempore pugnas,
Hiſpanas caperet, Siculas ſubmitteret urbes,
Et Gallum terris proſterneret, æquore Pœnum,
Numquam ſuccubuit damnis, & territa nullo
Vulnere, poſt Cannas major, Trebiamque fremebat,
Et cum jam premerent flammæ, murumque feriret
Hoſtis, in extremos aciem mittebat Iberos.
Nec ſtetit Oceano: remiſque ingreſſa profundum,
Vincendos alio quæſivit in orbe Britannos.
Hæc eſt, in gremium victos quæ ſola recepit,
Humanumque genus communi nomine fovit
Matris, non dominæ ritu: civeſque vocavit,
Quos domuit, nexuque pio longinqua revinxit.
Hujus pacificis debemus moribus omnes,
Quod veluti patriis regionibus utitur hoſpes:
Quod ſedem mutare licet: quod cernere Thulen,
Rurſus & horrendos quondam penetrare receſſus:
Quod bibimus paſſim Rhodanũ, potamusOrontem,
Quod cuncti gens una ſumus. nec terminus umquam
Romanæ ditionis erit. nam cætera regna
Luxuries vitiis, odiiſque ſuperbia vertit.
Sic male ſublimes fregit Spartanus Athenas,
Atque idem Thebis cecidit. ſic Medus ademit

As-

Aſſyrio, Medoque tulit moderamina Perſes.
Subjecit Perſen Macedo, ceſſurus & ipſe
Romanis. hæc auguriis firmata Sibyllæ,
Hæc ſacris animata Numæ eſt. hinc fulmina vibrat
Iuppiter: hanc tota Tritonia Gorgone velat.
Arcanas huc Veſta faces, huc Orgia ſecum
Tranſtulit, & Phrygios genitrix turrita leones.
Huc depulſurus morbos Epidaurius hoſpes
Reptavit placido tractu, vectumque per undas
Inſula Pæonium texit Tiberina draconem.
Hanc tu cum Superis, Stilico præclare, tueris.
Protegis hanc clypeo matrem Regumq;Ducumque,
Præcipueque tuam. dedit hæc exordia lucis
Eucherio, puerumque ferens hic regia mater
Auguſto monſtravit avo: lætatus at ille
Suſtulit in Tyria reptantem veſte nepotem.
Romaque venturi gaudebat præſcia fati,
Quod te jam toto meruiſſet pignore civem.
Nec tamen ingratum, nec qui benefacta referre
Neſciat, hunc credas populum. ſi volvere priſcos
Annales libeat, quoties hic prælia ſumpſit
Pro ſociis, quoties dono conceſſit amicis
Regibus Auſonio quæſitas ſanguine terras!
Publica ſed numquam tanto ſe gratia fudit
Aſſenſu. quis enim princeps hæc omnibus egit
Obſequiis, ſeſe dominum, patremque vocari,
Quod tibi continuis reſonant convexa diebus?
Macte novis Conſul titulis. Mavortia plebes
Te dominum, Bruto non indignante, fatetur.
Et quod adhuc nullo potuit terrore coacta
Libertas Romana pati, Stiliconis amori
Detulit. exſultant avidi quocumque decorus
Conſpiciare loco, nomenque ad ſidera tollunt.
Nec vaga dilecto ſatiantur lumina vultu.
Seu circum trabeis fulgentibus aureus intres:
Seu celebres ludos: ſolio ſeu fultus eburno
Cingas jure forum: denſo ſeu turbine vulgi
Circumfuſa tuæ conſcendant Roſtra ſecures.
Quæ vero procerum voces, quam certa fuere
Gaudia, cum totis exſurgens ardua pennis
Ipſa duci ſacras Victoria panderet ædes,
Et palma viridi gaudens, & amicta tropæis.
Cuſtos imperii virgo, quæ ſola mederis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Vulneribus, nullumque doces ſentire laborem:
Seu tibi Dictææ placuerunt aſtra Coronæ:
Seu magis æſtivo ſedes vicina Leoni:
Seu ſceptrum ſublime Iovis, ſeu Palladis ambis
Ægida: ſeu feſſi mulces ſuſpiria Martis:
Adſis perpetuum Latio, votiſque Senatus
Annue, Diva, tui. Stilico tua ſæpius ornet
Limina, teque ſimul rediens in caſtra reducat.
Hunc bellis comitare favens: hunc redde togatum
Conſiliis. ſemper placidis ſe moribus egit,
Servavitque pium victis, nec polluit umquam
Laurum ſævitia, civem nec fronte ſuperba
Deſpicit, aut trepidam vexat legionibus urbem.
Sed verus patriæ Conſul ceſſantibus armis
Contentus lictore venit, nec inutile quærit
Ferri præſidium, ſolo munitus amore:
Magnarum nec parcus opum geminare profundas
Diſtulit impenſas, & poſt miracula caſtris
Edita, vel genero Romæ majora reſervat.
Auratos Rhodiis imbres, naſcente Minerva
Indulſiſſe Iovem perhibent, Bacchoque paternum
Iam pulſante femur, mutatus palluit Hermus
In pretium, votique famem paſſurus avari
Ditabat rutilo, quidquid Mida tangeret, auro:
Fabula, ſeu verum canitur. tua copia vincit
Fontem Hermi, tactumq; Midæ, pluviaſq; Tonantis:
Obſcurat veteres, obſcurabitque futuros
Par donis, armiſque manus. ſi ſolveret ignis,
Quas dedit immanes vili pro pondere, maſſas:
Argenti potuere lacus, & flumina fundi.
Nec tibi, quæ pariter ſilvis dominaris, & aſtris,
Exiguam Stilico movit, Latonia, curam.
Tu quoque nobilibus ſpectacula noſtra laboras
Illuſtrare feris, ſummoque in vertice rupis
Alpinæ ſocias arcu ceſſante pudicas,
Et pharetratarum comitum inviolabile cogis
Concilium. veniunt humeros & brachia nudæ,
Armatæque manus jaculis, & terga ſagittis;
Incomtæ, pulchræque tamen. ſudoribus ora
Pulverulenta rubent. ſexum nec cruda fatetur
Virginitas. ſine lege comæ. duo cingula veſtem
Crure tenus pendere vetant. præcedit amicas
Flava Leontodame. ſequitur nutrita Lycæo

Ne-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Nebrophone, teliſque domat quæ Mænala Thero.
Ignea Cretæa properat Britomartis ab Ida,
Et curſu Zephyris numquam ceſſura Lycaſte.
Iungunt ſe geminæ metuenda feris Hecaërge:
Et ſoror, optatum numen venantibus Opis,
Progenies Scythiæ. Divas, nemorumque potentes
Fecit Hyperboreis Delos prælata pruinis.
Hæ ſeptem venere duces. exercitus alter
Nympharum incedunt, acies formoſa Dianæ,
Centum Taygeti, centum de vertice Cynthi,
Et totidem caſto genuit quas flumine Ladon.
Quas ubi collectas vidit, ſic Delia cœpit:
O ſociæ, mecum thalami quæ jura peroſæ
Virgineo gelidos percurritis agmine montes,
Cernitis ut Latio Superi communibus ornent
Hunc annum ſtudiis: quantos Neptunus equorum
Donet ab orbe greges: laudi quam nulla canendæ
Fratris plectra vacent. noſtram quoq; ſentiat idem,
Quam meritis debemus, opem. non ſpicula poſcit
Iſte labor, maneant clauſis nunc ſicca pharetris,
Omnis & à ſolitis noſter venatibus arcus
Temperet. in ſolam cruor hic ſervetur arenam.
Retibus, & clauſtris dilata morte tenendæ
Ducendæque feræ. cupidas arcete ſagittas.
Conſulis in plauſum caſuris parcite monſtris.
Acceleret diviſa manus. mihi curſus anhelas
Tenditur ad Syrtes. mecum Dictæa Lycaſte
Et comes Opis eat. ſteriles juvat ire per æſtus.
Namque feras aliis tellus Mauruſia donum
Præbuit, huic ſoli debet, ceu victa, tributum.
Dum nos horribiles Libyæ ſcrutamur alumnos,
Europæ vos interea perquirite ſaltus,
Et ſcopulos. poſita ludat formidine paſtor,
Securiſque canat Stiliconem fiſtula ſilvis.
Parent Numinibus montes, ut legibus urbes.
Dixit, & extemplo frondoſa fertur ab Alpe
Trans pelagus. cervi currum ſubiere jugales,
Quos decus eſſe Deæ primi ſub lumine cæli
Roſcida fœcundis concepit Luna cavernis.
Par nitor intactis nivibus. frons diſcolor auro
Germinat, & ſpatio ſummas æquantia fagos
Cornua ramoſo ſurgunt procera metallo.
Opis frena tenet. fert retia rara Lycaſte,

Auratáſque plagas. immortaleſque Moloſſi
Latrantes mediis circum juga nubibus ibant.
Quinque aliæ paribus (Phœbe ſic juſſerat) armis
Diverſa regione ruunt; ducitque cohortem
Quæque ſuam. variæ formis, & gente ſequuntur,
Ingenioque canes. illæ gravioribus aptæ
Morſibus : hæ pedibus celeres, hæ nare ſagaces;
Hirſutæque fremunt Creſſæ, tenueſques Lacænæ,
Magnaque taurorum fracturæ colla Britannæ.
Dalmatiæ lucos, abruptaque brachia Pindi
Sparſa comam Britomartis agit. tu Gallica cingis
Luſtra, Leontodame, Germanorumque paludes
Eruis, & ſi quis defenſus arundine Rheni
Vaſtus aper nimio dentes curvaverat ævo.
Nubiferas Alpes, Apenninique receſſus,
Garganique nives Hecaërge prompta fatigat.
Speluncas canibus Thero rimatur Iberas,
Informeſque cavis urſos detrudit ab antris,
Quorum ſæpe Tagus manantes ſanguine rictus
Non ſatiavit aquis, & quos jam frigore ſegnes
Pyrenæa tegit latebroſis frondibus ilex.
Cyrneis, Siculiſque jugis venata virago
Nebrophone cervos, aliaſque in vincula cogit
Non ſævas pecudes, ſed luxuriantis arenæ
Delicias, pompam nemorum, quodcumque tremendum
Dentibus, aut inſigne jubis, aut nobile cornu,
Aut rigidum ſetis capitur : decus omne, timorque
Silvarum non caute latent : non mole reſiſtunt
Fortia : non volucri fugiunt pernicia curſu.
Hæc laqueis innexa gemunt : hæc clauſa feruntur
Ilignis domibus. fabri nec tigna polire
Sufficiunt. rudibus fagis texuntur, & ornis
Frondentes caveæ. ratibus pars ibat onuſtis
Per freta, vel fluvios. exſanguis dextera torpet
Remigis, & propriam metuebat navita mercem.
Per terram pars ducta rotis, longoque morantur
Ordine plauſtra vias, montanis plena triumphis,
Et fera ſollicitis vehitur captiva juvencis,
Explebat quibus ante famem : quotieſque reflexi
Conſpexere boves, pavidi temone recedunt.
Iamque pererratis Libyæ flagrantibus oris,
Legerat eximios Phœbi germana leones,

He-

Heſperidas qui ſæpe fugant, ventoque citatis
Terrificant Atlanta jubis, armentaque longe
Vaſtant Æthiopum; quorumque impune fragoſa
Murmura paſtores numquam excepere per aures.
Non illos tedæ ardentes, non ſtrata ſuperne
Lapſuro virgulta ſolo, non vocibus hædi
Pendentis ſtimulata fames, non foſſa fefellit.
Vltro ſe voluere capi, gaudentque videri
Tantæ præda Deæ. reſpirant paſcua tandem.
Agricolæ reſerant jam tuta mapalia Mauri.
Tum virides pardos, & cætera colligit Auſtri
Prodigia, immaneſque ſimul Latonia dentes,
Qui ſecti ferro in tabulas, auroque micantes,
Inſcripti rutilum cælato Conſule nomen
Per proceres, & vulgus eant, ſtupor omnibus Indis.
Plurimus ereptis elephas inglorius errat
Dentibus. inſedit nigra cervice gementum,
Et fixum Dea quaſſat ebur, penituſque cruentis
Stirpibus avulſis patulos exarmat hiatus.
Ipſos quinetiam nobis miracula vellet
Ducere: ſed pigra cunctari mole veretur
Tyrrhenas fœtus Libycos amplexa per undas.
Claſſica turba ſonat, caudamque à puppe retorquens
In proram jacit uſque leo. vix ſublevat unum
Tarda ratis. fremitus ſtagnis auditur in imis,
Cunctaque proſiliunt cete, terrenaque Nereus
Confert monſtra ſuis: ſed non æquare fatetur.
Æquora ſic victor quoties per rubra Lyæus
Navigat, intorquet clavum Silenus, & acres
Inſudant tonſis Satyri, taurinaque pulſu
Baccharum Bromios invitant tympana remos.
Tranſtra ligant ederæ. malum circumflua veſtit
Pampinus. antennis illabitur ebria ſerpens,
Perque mero madidos currunt, ſolvuntque rudentes
Lynces, & inſolitæ mirantur carbaſa tigres.

* * *

Cætera deſiderantur.

CL. CLAVDIANI LAVS SERENÆ REGINÆ, VXORIS STILICONIS.

Dic mihi, Calliope, tanto cur tempore differs
Pierio meritam ſerto redimire Serenam?
Vile putas donum, ſolitam conſurgere gemmis
Aut rubro radiare mari, ſi floribus ornes
Reginæ Regina comam? ſi floribus illis,
Quos neque frigoribus Boreas, nec Sirius urit
Æſtibus, æterno ſed veris honore rubentes
Fons Aganippea Permeſſidos educat unda:
Vnde piæ paſcuntur apes, & prata legentes
Tranſmittunt ſeclis Heliconia mella futuris.
Dignius an vates alios exercuit unum
Femineæ virtutis opus: quod ſponte redemto
Caſta maritali ſucceſſit Theſſala fato,
Inque ſuos migrare virum non abnuit annos?
Hoc Graji memorant: Latiis movet ora Camœnis
Præſcia fatorum Tanaquil, rediensque per undas
Clœlia Tibrinas, & eodem flumine ducens
Claudia virgineo cunctantem crine Cybellem:
Anne aliud toto molitur carminis actu
Mæonii mens alta ſenis? quod ſtagna Charybdis
Armavit, quod Scylla canes, quod pocula Circes,
Antiphatæ vitata fames, ſurdoque carina
Remige Sirenum cantus tranſvecta tenaces:
Lumine fraudatus Cyclops, contempta Calypſo,
Penelopes decus æquævum, cui tanta paratur
Scena pudicitiæ, terræ, pelagique labores,
Et ſævi totidem bello, quot fluctibus anni
Conjugii docuere fidem. ſit Claudia felix
Teſte Dea, caſtoſque probet ſub numine mores,
Abſolvens puppiſque moras, crimenque pudoris.
Penelope trahat arte procos, fallatque furentes
Stamina nocturnæ relegens ſollertia telæ.
Non tamen audebunt titulis certare Serenæ.
Quod ſi nobilitas cunctis exordia pandit
Laudibus, atque omnes redeunt in ſemina cauſſæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Quis venerabilior ſanguis? quæ major origo,
Quam regalis, erit? non te privata dedere
Limina, nec tantum poterat contingere nomen
Anguſtis Laribus. patruo te principe celſam
Bellipotens illuſtrat avus: qui ſigna Britanno
Intulit Oceano, Getulaque reppulit arma.
Claram Scipiadum taceat Cornelia gentem,
Seque minus jactet Libycis dotata tropæis.
Cardine tu gemino laurus prætendis avitas.
Inde Caledoniis, Auſtralibus inde parentum
Cingeris excubiis: nec dum moderamina mundi
Sumpſerat illa domus, cum te Lucina beatis
Adderet aſtrorum radiis: ô maxima rerum
Gloria, poſt genitam didicit regnare Serenam.
Quid dignum memorare tuis, Hiſpania, terris
Vox humana valet? primo levat æquore Solem
India: tu feſſos exacta luce jugales
Proluis, inque tuo reſpirant ſidera fluctu.
Dives equis, frugum facilis, pretioſa metallis,
Principibus fœcunda piis. tibi ſecula debent
Trajanum. ſeries his fontibus Ælia fluxit.
Hinc ſenior pater: hinc juvenũ diademata fratrum:
Namque aliæ gentes, quas fœdere Roma recepit,
Aut armis domuit, varios aptantur in uſus
Imperii. Phariæ ſegetes, & punica meſſis
Caſtrorum devota cibo. dat Gallia robur
Militis. Illyricis ſudant equitatibus alæ.
Sola novum Latiis vectigal Iberia rebus
Contulit Auguſtos. fruges, æraria, miles
Undique conveniunt, totoque ex orbe leguntur.
Hæc generat qui cuncta regant: nec laude virorum
Cenſeri contenta fuit, niſi matribus æque
Vinceret, & gemino certatim ſplendida ſexu,
Flaccillam Mariamque daret, pulcramq; Serenam.
Te naſcente ferunt per pinguia culta tumentem
Divitiis undaſſe Tagum. Callæcia riſit
Floribus, & roſeis formoſus Duria ripis.
Vellere purpureo paſſim mutavit ovile
Cantaber. Oceanus vicino litore gemmas
Exſpuit. effoſſis nec pallidus Aſtur oberrat
Montibus. oblatum ſacris natalibus aurum
Vulgo vena vomit. Pirenæique ſub antris
Ignea fulmineis legere Ceraunia nymphæ.

Quæque relabentes undas, æſtumque ſecutæ
In refluos venere palam Nereïdes amnes,
Confeſſæ plauſu dominam cecinere futuris
Auſpicium thalamis. alio tum parvus in axe
Creſcebat Stilico, votique ignarus agebat,
Debita cui longe conjux, penituſque remoto
Orbe parabatur tanti concordia fati.
Nec tua mortalis meruit cunabula nutrix.
Vbera prima dabant gremiis redolentibus Horæ,
Ternaque te nudis innectens Gratia membris
Afflavit, docuitque loqui. quocumque per herba
Reptares, fluxere roſæ. candentia naſci
Lilia, ſi placido ceſſiſſent lumina ſomno,
Purpura fulgebat violæ factura cubile
Gramineum, vernanſque tori regalis imago.
Omina non audet genitrix tam magna fateri,
Succeſſuſque ſuos arcani conſcia voti
Spe trepidante tegit. geſtabat Honorius arcto
Te pater amplexu: quoties ad limina princeps
Theudoſius privatus adhuc fraterna veniret,
Oſcula libabat, teque in ſua tecta ferebat.
Lætior in matrem teneris converſa querelis,
Quis me de propriis auferre Penatibus, inquit,
Imperat? hic ſemper præſagia luſerat error,
Et dedit augurium regnis infantia linguæ.
Defuncto genitore tuo ſublimis adoptat
Te patruus, magnique animo ſolatia luctus
Reſtituens, propius, quam ſi genuiſſet, amavit
Defuncti fratris ſobolem. nec carior olim
Mutua Ledæos devinxit cura Lacones.
Addidit & proprio germana vocabula nato,
Quaque datur, fratris ſpeciem ſibi reddit adempti.
Denique cum rerum ſummas delectus habenas
Suſciperet, non ante ſuis intendit amorem
Pignoribus, quam te pariter, fidamque ſororem
Litus ad Eoum terris acciret Iberis.
  Deſeritur jam ripa Tagi, Zephyrique relictis
Sedibus, Auroræ famulas properatur in urbes.
Incedunt geminæ proles fraterna puellæ.
Inde Serena minor, prior hinc Thermantia natu.
Expertes thalami, quarum Cythereïa nec dum
Sub juga cervices niveas Hymenæus adegit,
Vtraque luminibus timidum micat: utraque pulcras
Excitat

Excitat ore faces. qualis Latonia virgo,
Et ſolo Iove nata ſoror, cum forte reviſunt
Æquorei ſortem patrui, ſpumantia cedunt
Æquora, caſtarum greſſus venerata Dearum.
Non ludit Galatea procax, non improbus audet
Tangere Cymothoën Triton, totoque ſeveros
Inducit mores pelago pudor, ipſaque Proteus
Arcet ab amplexu turpi Neptunia monſtra.
Tales ſceptriferi viſuræ tecta parentis
Limen Honoriades penetrant regale ſorores.
Ambas ille quidem patrio complexus amore:
Sed merito pietas in te proclivior ibat.
Et quoties, rerum moles ut publica cogit,
Triſtior, aut ira tumidus flagrante rediret,
Cum patrem nati fugerent, atque ipſa timeret
Commotum Flaccilla virum, tu ſola frementem
Frangere, tu blando poteras ſermone mederi.
Alloquiis hærere tuis. ſecreta, fidelis
Priſca puellares reverentia tranſilit annos.
Non talem Triviæ confert laudator Homerus
Alcinoo genitam: quæ, dum per litora veſtes
Explicat, & famulas exercet læta choreas,
Auratam jaculata pilam poſt naufraga ſomni
Otia, progreſſum foliis expavit Vlyſſem.
Piërius labor, & veterum tibi carmina vatum
Ludus erat: quos Smyrna dedit, quos Mantua libros
Percurrens. damnas Helenam, nec parcis Eliſæ.
Nobiliora tenent animos exempla pudicos.
Laodamia ſequens remeantem rurſus ad umbras
Phylaciden, & prona ruens Capaneïa conjux
Communes ardente viro miſtura favillas,
Et gravis incumbens caſto Lucretia ferro,
Vulnere quæ proprio facinus teſtata tyranni
Armavit patriæ juſtos in bella dolores,
Exſule Tarquinio; memorandaque concidit uno
Vlta pudicitiam libertatemque cruore.
Talia facta libens non tu virtute minore,
Sed fato meliore legis. jam nubilis ætas
Principe ſollicito votis erexerat aulam
Incertis, quem tanta tori fortuna maneret.
Antiquos loquitur Muſarum pagina Reges,
Quod dura ſub lege procos certare juberent
Empturos thalamum dubii diſcrimine leti,

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Et ſua crudeles gauderent pignora mortis
Ambitione peti. curru Piſæa marino
Fugit tela Pelops. nam, providus objice Regis
Prodidit OEnomai deceptus Myrtilus axem.
Hippomenes trepidus curſu, ferroque ſecutam
Aurato volucrem flexit Schœneïda pomo.
Herculeas vidit fluvio luctante palæſtras
Mœnibus ex altis Calydon, pretiumque laboris
Deianira fuit; cum pectore victor anhelo
Alcides fremeret, retroque Acheloïus iret
Decolor, attonitæ ſtringebant vulnera Nymphæ.
Saucia truncato pallebant flumina cornu.
Te non Heſperidum pomis, non amne ſubacto,
Non ſocerum fallente rota, ſed judice dignus
Auguſto, variis Stilico ſpectatus in armis
Accipit, & regni dotes virtute paravit.
Sæpe duces meritis bello tribuere coronas:
Hunc cingit muralis honos: hunc civica quercus
Nexuit: hunc domitis ambit roſtrata carinis.
Solus militiæ mira mercede jugalem
Promeruit Stilico, ſocero referente, coronam.
Agnovit patrui ſimilem Thermantia curam,
Nupſit & illa duci. ſed longe fata ſororis
Inferiora tuis. alio tibi numine tedas
Accendit Romana ſalus, magniſque coronis
Conjugium fit cura tuum. delectus equorum,
Quos Phrygiæ matres, Argeaque gramina paſtæ
Semine Cappadocum ſacris præſepibus edunt.
Primus honor. gemino mox Idæ germine duxit
Agmina, commiſſoſque labor ſic geſſit honores,
Vt ſemper merito princeps cum magna dediſſet,
Deberet majora tamen. ſi bellica nubes
Ingrueret, quamvis annis & jure minori,
Cedere grandævos equitum, peditumque magiſtros
Adſpiceres, totumque palam committere Martem.
Nec gradus, ætatiſque pudor ſenioribus obſtat,
Ne juveni parere velint: ceu flumine molli,
Tranquilliſque fretis clavum ſibi quiſque regendum
Vindicat: incumbat ſi turbidus Auſter, & unda
Pulſet utrumque latus; poſito certamine nautæ
Contenti meliore manu, ſeſeque pavere
Confeſſi, finem ſtudiis fecere procellæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

[H]aud aliter Stilico fremuit, cum Thracia belli
[T]empeſtas, cunctis pariter cedentibus, unus
[E]ligitur ductor : ſuffragia quippe peregit
[I]udex vera timor: victus ratione ſalutis
[A]mbitus, & pulſus jacuit formidine livor.
[Q]uis tibi tunc per membra tremor, quantæque cadebant
[L]bertim lacrymæ, cum ſæva vocantibus arma
[C]um lituis, madido reſpectans limina vultu
[O]ptares reducem, galeæque inſerta minaci
[O]ſcula criſtati raperes feſtina mariti?
[G]audia quæ rurſus, cum poſt victricia tandem
[C]laſſica ſidereas ferratum pectus in ulnas
[E]xciperes : caſtæ tuto per dulcia noctis
[O]tia pugnarum ſeriem narrare juberes?
[N]on illo nitidos umquam bellante capillos
[C]omere : non ſolitos gemmarum ſumere cultus.
[N]uminibus, votiſque vacas, & ſupplice crine
[V]erris humum. tegitur neglectæ gratia formæ
[C]um proprio reditura viro : nec deſide cura
[S]egnis marcet amor. laudem prudentia belli
[F]eminea pro parte ſubit. dum gentibus ille
Confligit, vigili tu proſpicis omnia ſenſu:
Ne quid in abſentem virtutibus obvia ſemper
Audeat invidiæ rabies, neu fervor iniquus,
Ne qua procul poſitis furto ſubſederit armis
Calliditas nocitura domi. tu ſedula quondam
Rufino meditante nefas, cum quæreret artes
In ducis exitium, conjuratoſque foveret
Contra pila Getas, motus rimata latentes,
Mandatis tremebunda virum, ſcriptiſque monebas.

*　　*　　*

Reliqua deſiderantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAVDIANI DE NVPTIIS HONORII ET MARIÆ

Præfatio.

SVrgeret in thalamum ducto cum Pelion arcu,
Nec caperet tantos hoſpita terra Deos;
Cum ſocer æquoreus, numeroſaque turba ſororu[m]
Certarent epulis continuare dies,
Præberetque Iovi communia pocula Chiron,
Molliter obliqua parte refuſus equi;
Peneus gelidos mutaret nectare fontes,
OEtæis fluerent ſpumea vina jugis;
Terpſichore facilem laſcivo pollice movit
Barbiton, & molles duxit in antra choros.
Carmina nec ſuperis, nec diſplicuere Tonanti,
Cum teneris noſſent congrua vota modis.
Centauri, Faunique notant, quæ flectere Rhœcu[m]
Quæ rigidum poterant plectra movere Pholu[m].
Septima lux aderat cælo, totieſque renatus
Viderat exactos Heſperus igne choros.
Tum Phœbus, quo ſaxa domat, quo pertrahit orno[s]
Pectine tentavit nobiliore lyram.
Venturumque ſacris fidibus jam ſpondet Achille[m]
Iam Phrygias cædes, jam Simoënta canit.
Frondoſo ſtrepuit felix Hymenæus Olympo.
Reginam reſonant Othrys, & Oſſa Thetim.

HAuſerat inſolitos promiſſæ virginis ignes
Auguſtus, primoque rudis flagraverat æſtu:
Nec novus unde calor, nec quid ſuſpiri[a]
vellent
Noverat incipiens, & adhuc ignarus amandi.
Non illi venator equus, non ſpicula curæ:
Non jaculum torquere libet. mens omnis aberrat
In vultus, quos fixit amor. quam ſæpe medullis
Erupit gemitus! quoties incanduit ore
Confeſſus ſecreta rubor! nomenque beatum
Injuſſæ ſcripſere manus! jam munera nuptæ
Præparat, & pulcros, Mariæ ſed luce minores

Eligi[t]

Eligit ornatus, quidquid venerabilis olim
Livia, Divorumque nurus geſſere ſuperbæ.
Incuſat ſpes ægra moras, longique videntur
Stare dies, ſegnemque rotam non volvere Phœbe.
Scyria ſic tenerum virgo flammabat Achillem,
Fraudis adhuc expers, bellatriceſque docebat
Ducere fila manus, & mox, quos torruit, idem
Theſſalico roſeos nectebat pectine crines.
Hæc etiam queritur ſecum: quonam uſque verendus
Cunctatur mea vota ſocer? quid jungere differt
Quam pepigit, caſtaſque preces implere recuſat?
Non ego luxuriam Regum, moremque ſecutus
Quæſivi vultum tabulis, ut nuntia formæ
Lena per innumeros iret pictura Penates:
Nec variis dubium thalamis lecturus amorem
Ardua commiſi falſæ connubia ceræ.
Non rapio præceps alienæ fœdera tedæ,
Sed quæ ſponſa mihi pridem, patriſque relicta
Mandatis, uno materni ſanguinis ortu
Communem partitur avum. faſtigia ſupplex
Depoſui, geſſique procum de limine ſacro.
Oratum miſi proceres, qui proxima nobis
Iura tenent. Stilico, fateor, non parva popoſci:
Sed certe mereor princeps hoc principe natus,
Qui ſibi te generum fraterna prole revinxit.
Cui Mariam debes. fœdus mihi ſolve paternum.
Redde ſuos aulæ. mater fortaſſe rogari
Mollior. ô patrui germen, cui nominis heres
Succeſſi, ſublime decus torrentis Iberi,
Stirpe ſoror, pietate parens, tibi creditus infans,
Inque tuo crevi gremio, partuque remoto
Tu potius Flaccilla mihi. quid dividis ergo
Pignora? quid juveni natam non tradis alumno?
Optatuſne dies aderit? dabiturne jugalis
Nox umquam? tali ſolatur vulnera queſtu.
Riſit Amor, placidæque volat trans æquora matri
Nuntius, & totas jactantior explicat alas.
Mons latus Eoum Cypri præruptus obumbrat,
Invius humano greſſu, Phariumque cubile
Proteos, & ſeptem deſpectans cornua Nili.
Hunc neque candentes audent veſtire pruinæ;
Hunc venti pulſare timent, hunc lædere nimbi.
Luxuriæ, Venerique vacat. pars acrior anni

Exſulat.

Exſulat. æterni patet indulgentia veris.
In campum ſe fundit apex, hunc aurea ſepes
Circuit, & fulvo defendit prata metallo.
Mulciber, ut perhibent, his oſcula conjugis emit
Mœnibus, & tales uxorius obtulit arces.
Intus prata micant, manibus quæ ſubdita nullis
Perpetuum florent, Zephyro contenta colono:
Vmbroſumque nemus, quo non admittitur ales,
Ni probet ante ſuos Diva ſub judice cantus.
Quæ placuit, fruitur ramis: quæ victa, recedit.
Vivunt in Venerem frondes: omniſque viciſſim
Felix arbor amat. nutant ad mutua palmæ
Fœdera. populeo ſuſpirat populus ictu,
Et platani platanis, alnoque aſſibilat alnus.
Labuntur gemini fontes. hic dulcis, amarus
Alter, & infuſis corrumpit mella venenis,
Vnde Cupidineas armavit fama ſagittas.
Mille pharetrati ludunt in margine fratres,
Ore pares, ævo ſimiles, gens mollis Amorum.
Hos Nymphæ pariunt, illum Venus aurea ſolum
Edidit; ille Deos cælumque, & ſidera cornu
Temperat, & ſummos dignatur figere reges.
Hi plebem feriunt. nec cætera numina deſunt.
Hic habitat nullo conſtricta licentia nodo,
Et flecti faciles iræ, vinoque madentes
Excubiæ, lacrymæque rudes, & gratus amantum
Pallor, & in primis titubans audacia furtis,
Iucundique metus, & non ſecura voluptas,
Et laſciva volant levibus perjuria pennis.
Hos inter petulans alta cervice Iuventus
Excludit Senium luco. procul atria Divæ
Permutant radios, ſilvaque obſtante vireſcunt.
Lemnius hæc etiam gemmis exſtruxit & auro,
Admiſcens artem pretio, gravibuſque ſmaragdis
Suppoſuit cæſas hyacinthi rupe columnas.
Beryllo paries, & jaſpide lubrica ſurgunt
Limina, deſpectuſque ſolo calcatur achates.
In medio glebis redolentibus area dives
Præbet odoratas meſſes. hic mitis amomi,
Hic caſiæ matura ſeges, Panchæaque turgent
Cinnama, nec ſicco frondeſcunt vimina coſto,
Tardaque ſudanti prorumpunt balſama ſucco.
Quo poſtquam delapſus Amor, longaſque peregit
Penna

Penna vias; alacer, paſſuque ſuperbior intrat.
Cæſariem tunc forte Venus ſubnixa coruſco
Fingebat ſolio. dextra lævaque ſorores
Stabant Idaliæ. largos hæc nectaris imbres
Irrigat: hæc morſu numeroſi dentis eburno
Multifidum diſcrimen arat: ſed tertia retro
Dat varios nexus, & juſto dividit orbes
Ordine, neglectam partem ſtudioſa relinquens.
Plus error decuit: ſpeculi nec vultus egebat
Iudicio. ſimilis tecto monſtratur in omni,
Et rapitur quodcumque videt, dum ſingula cernit,
Seque probat. nati venientis conſpicit umbram;
Ambroſioque ſinu puerum complexa ferocem,
Quid tantum gaviſus, ait? quæ prælia ſudas,
Improbe? quis jacuit telis? iterumne Tonantem
Inter Sidonias cogis mugire juvencas?
An Titana domas? an paſtoralia Lunam
Rurſus in antra vocas? durum, magnumque videris
Debellaſſe Deum;ſuſpenſus in oſcula matris
Ille refert: lætare parens. immane tropæum
Rettulimus. noſtrum jam ſenſit Honorius arcum.
Scis Mariam,patremq; ducem, qui cuſpide Gallos,
Italiamque fovet: nec te præclara Serenæ
Fama latet. propera. regalibus annue votis.
Iunge toros. natum gremio Cytherea removit:
Et crines feſtina ligat, peplumque fluentem
Allevat, & blando ſpirantem numine ceſton
Cingitur, impulſos pluviis quo mitigat amnes,
Quo mare, quo ventos, irataque flumina ſolvit.
Vt ſtetit ad litus, parvos affatur alumnos:
Ecquis erit, pueri, vitreas qui lapſus in undas
Huc rapidum Tritona vocet, quo vecta per altum
Deferar? haud umquam tanto mihi venerit uſu.
Sacri, quos petimus, thalami. pernicius omnes
Quærite, ſeu concha Libycum circumſonat æquor,
Ægeas ſeu frangit aquas. quicumque repertum
Duxerit, aurata donabitur ille pharetra.
Dixerat, & ſparſi diverſa parte feruntur
Exploratores pelagi. ſub fluctibus ibat
Carpathiis Triton, obluctantemque petebat
Cymothoën. timet illa ferum, ſeſeque ſequenti
Surripit, & duris elabitur uda lacertis.
Heus, inquit ſpeculatus Amor, non veſtra ſub imis

Furta tegi potuere vadis. accingere noſtram
Vecturus dominam. pretium non vile laboris,
Cymothoën facilem, quæ nunc detrectat, habebis
Hac mercede veni. prorumpit gurgite torvus
Semifer; undoſi velabant brachia crines.
Hiſpida tendebat bifido veſtigia cornu,
Qua Priſtis commiſſa viro. ter pectora movit.
Iam quarto Paphias tractu ſulcabat arenas.
Vmbratura Deam retro ſinuatur in arcum
Bellua. tum vivo ſqualentia murice terga
Purpureis mollita roſis. hoc navigat arcu
Fulta Venus. niveæ delibant æquora plantæ.
Proſequitur volucer late comitatus Amorum,
Tranquillũq; choris quatitur mare. ſerta per omnes
Neptuni diſperſa domos. Cadmeïa ludit
Leucothoë, frenatque roſis delphina Palæmon.
Alternis violis Nereus interſerit algas.
Canitiem Glaucus ligat immortalibus herbis.
Nec non & variis vectæ Nereïdes ibant
Audito Tritone feris. hanc piſce volutam
Sublevat Oceani monſtrum Tarteſſia tigris.
Hanc timor Ægæi rupturus fronte carinas
Trux aries. hæc cæruleæ ſuſpenſa leænæ
Innatat. hæc viridem trahitur complexa juvencum.
Certatimque novis onerant connubia donis.
Cingula Cymothoë, rarum Galatea monile,
Et gravibus Spatale baccis diadema ferebat
Intextum, rubro quas legerat ipſa profundo.
Mergit ſe ſubito, vellitque coralia Doto.
Vimen erat, dum ſtagna ſubit. proceſſerat undis:
Gemma fuit. nudæ Venerem cinxere catervæ,
Plaudenteſque ſimul tali cum voce ſequuntur.
Hos Mariæ cultus, hæc munera noſtra precamur
Reginæ Regina feras. dic talia numquam
Promeruiſſe Thetim, nec cum ſoror Amphitrite
Noſtro nupta Iovi devotum ſentiat æquor.
Agnoſcat famulum virgo Stiliconia Pontum.
Victrices nos ſæpe rates, claſſemque paternam
Veximus, ad triſtes cum tenderet ultor Achivos.
Iam Ligurum terris ſpumantia pectora Triton
Appulerat, laſſoſque fretis extenderat orbes.
Continuo ſublime volans ad mœnia Gallis
Condita, lanigeræ ſuis oſtentantia pellem

Per

Pervenit. adventu Veneris ſpiſſata recedunt
Nubila. clareſcunt puris Aquilonibus Alpes.
Lætitiæ cauſas ignorat dicere miles,
Lætaturque tamen. Mavortia ſigna rubeſcunt
Floribus, & ſubitis animantur frondibus haſtæ.
Illa ſuum dictis affatur talibus agmen:
Gradivum, noſtri comites, arcete parumper,
Vt ſoli vacet aula mihi. procul igneus horror
Thoracum, gladioſque tegat vagina minaces:
Stent bellatrices aquilæ, ſævique dracones.
Fas ſit caſtra meis hodie ſuccumbere ſignis.
Tibia pro lituis. & pro clangore tubarum
Molle lyræ, feſtumque canant. epulentur ad ipſas
Excubias: mediis ſpirent crateres in armis.
Laxet terribiles majeſtas regia faſtus,
Et ſociam plebem non indignata poteſtas
Confundat turbæ proceres. ſolvantur habenis
Gaudia: nec leges pudeat ridere ſeveras.
Tu feſtas, Hymenæe, faces; tu, Gratia, flores
Elige; tu geminas, Concordia, necte coronas.
Vos, pennata cohors, quocumque vocaverit uſus,
Diviſa properate manu, neu marceat ulla
Segnities. alii funalibus ordine ductis
Plurima venturæ ſuſpendite lumina nocti;
Hi noſtra nitidos poſtes obducere myrto
Contendant: pars nectareis adſpergere tecta
Fontibus, & flamma lucos adolere Sabæos.
Pars infecta croco velamina lutea Serum
Pandite, Sidoniaſque ſolo præſternite veſtes.
Aſt alii thalamum docto componite textu.
Stamine gemmato, picturatiſque columnis
Ædificetur apex: qualem non Lydia dives
Erexit Pelopi; nec quem ſtruxere Lyæo
Indorum ſpoliis, & opaco palmite Bacchæ.
Illic exuvias omnes cumulate parentum:
Quidquid avus ſenior Mauro, vel Saxone victis:
Quidquid ab innumeris ſocio Stilicone tremendus
Quæſivit genitor bellis: quodcumque Gelonus
Armeniuſve dedit: quantum crinita ſagittis
Attulit extremo Meroë circumflua Nilo:
Miſit Achæmenio quidquid de Tigride Medus,
Cum ſupplex emeret Romanam Parthia pacem.
Nobilibus gazis, opibuſque cubilia ſurgant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Barbaricis. omnes thalamo conferte triumphos.
Sic ait, & ſponſæ petit improviſa Penates.
Illa autem ſecura tori, tedaſque parari
Neſcia, divinæ fruitur ſermone parentis,
Maternoſque bibit mores, exemplaque diſcit
Priſca pudicitiæ: Latios nec volvere libros
Deſinit, aut Grajos, ipſa genitrice magiſtra,
Mæonius quæcumq; ſenex, aut Thracius Orpheus,
Aut Mitylenæo modulatur pectine Sappho.
Sic Triviam Latona monet: ſic mitis in antro
Mnemoſyne docili tradit præcepta Thaliæ.
Cum procul augeri nitor, & jucundior aër
Attonitam luſtrare domum, fundique comarum
Gratus odor. mox vera fides, numenque refulſit.
Cunctatur ſtupefacta Venus. nunc ora puellæ,
Nunc flavam niveo miratur vertice matrem.
Hæc modo creſcenti, plenæ par altera Lunæ
Aſſurgit: ceu forte minor ſub matre virenti
Laurus, & ingentes ramos, olimque futuras
Promittit jam parva comas: vel flore ſub uno
Ceu geminæ Pæſtana roſæ per jugera regnant.
Hæc largo matura die, ſaturataque vernis
Roribus indulget ſpatio: latet altera nodo,
Nec teneris audet foliis admittere Soles.
Adſtitit, & blande Mariam Cytherea ſalutat.
Salve ſidereæ proles auguſta Serenæ,
Magnorum ſoboles Regum, parituraque Reges.
Te propter Paphias ædes, Cyprumque reliqui.
Te propter libuit tantos explere labores,
Et tantum tranſnaſſe maris. ne vilior ultra
Privatos patiare Lares, neu tempore longo
Dilatos juvenis nutriret Honorius ignes.
Accipe fortunam, generis diadema reſume,
Quod tribuas natis in hæc penetralia rurſus,
Vnde parens progreſſa, redi. fac nulla ſubeſſe
Vincula cognatæ: quamvis aliena fuiſſes
Principibus, regnum poteras hoc ore mereri.
Quæ propior ſceptris facies? quis dignior aula
Vultus erit? non labra roſæ, non colla pruinæ,
Non crines æquant violæ, non lumina flammæ.
Quam juncto leviter ſeſe diſcrimine confert
Vmbra ſupercilii! miſcet quam juſta pudorem
Temperies! nimio nec ſanguine candor abundat.
Auro-

Auroræ vincis digitos, humeroſque Dianæ.
Ipſam jam ſuperas matrem. ſi Bacchus amator
Dotali potuit cælum ſignare corona,
Cur nullis virgo redimitur pulcrior aſtris?
Iam tibi molitur ſtellantia ſerta Bootes,
Inque decus Mariæ jam ſidera parturit æther.
O digno nectenda viro, tantique per orbem
Conſors imperii! Iam te venerabitur Iſter.
Nomen adorabunt populi. Iam Rhenus, & Albis
Serviet. in medios ibis Regina Sicambros.
Quid numerem gentes, Atlanteoſque receſſus
Oceani? toto pariter dotabere mundo.
Dixit, & ornatus, dederant quos nuper ovantes
Nereïdes, collo, membriſque micantibus aptat.
Ipſa caput diſtinguit acu, ſubſtringit amictus:
Flammea virgineis accommodat ipſa capillis.
Ante fores jam pompa ſonat, pilentaque ſacram
Præradiant ductura nurum. calet obvius ire
Iam princeps, tardumque cupit diſcedere Solem.
Nobilis haud aliter ſonipes, quem primus amoris
Sollicitavit odor, tumidus, quatienſque decoras
Curvata cervice jubas Pharſalia rura
Pervolat, & notos hinnitu flagitat amnes,
Naribus accenſis: mulcet fœcunda magiſtros
Spes gregis, & pulcro gaudent armenta marito.
    Candidus interea poſitis exercitus armis
Exſultat ſocerum juxta: nec ſignifer ullus,
Nec miles pluviæ flores diſpergere ritu
Ceſſat, purpureoque ducem perfundere nimbo.
Hæc quoque velati lauro, myrtoque canebant:
Dive parens, ſeu te complectitur axis Olympi,
Seu colis Elyſias animarum præmia valles,
Et promiſſa tibi Stilico jam vota peregit.
Iam gratæ rediere vices, connubia penſat,
Acceptum reddit thalamum, natoque reponit
Quod dederat, genitor. numquam te, ſancte, pigebit
Iudicii. nec te pietas ſuprema fefellit.
Dignus cui leges, dignus cui pignora tanti
Principis, & rerum commendarentur habenæ.
Dicere poſſemus quæ prælia geſta ſub Æmo,
Quæque cruentarint fumantem Strymona pugnæ.
Quam notus clypeo, quanta vi fulminet hoſtem,
Ni prohiberet Hymen: quæ tempeſtiva relatu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Nunc canimus. quis conſilio, quis juris & æqui
Noſſe modum melior? quod ſemper diſſidet, in te
Convenit: ingenio robur, prudentia forti.
Fronte quis æquali ? quem ſic Romana decerent
Culmina? ſufficerent tantis quæ pectora curis ?
Stes licet in populo, clamat, quicumque videbit,
Hic ille eſt Stilico. ſic te teſtatur, & offert
Celſa poteſtatis ſpecies; non voce feroci,
Non alto ſimulata gradu, non improba geſtu.
Affectant alii quidquid, fingique laborant,
Hæc donat natura tibi. pudor emicat una,
Formoſuſque rigor, vultuſque auctura verendos
Canities feſtina venit, conſorte remota;
Contingit ſenii gravitas, vireſque juventæ.
Vtraque te cingit propriis inſignibus ætas.
Ornatur fortuna viro. non ulla nocendi
Tela, nec infecti jugulis civilibus enſes.
Non odium terrore moves, nec frena reſolvit
Gratia. diligimus pariter, pariterque timemus.
Ipſe metus te noſter amat, juſtiſſime legum
Arbiter, egregiæ pacis fidiſſime cuſtos.
Optime ductorum, fortunatiſſime patrum,
Plus jam plus domino cuncti debere fatemur,
Quod gener eſt, invicte, tuus. vincire corona:
Inſere te noſtris contempto jure choreis.
Sic puer Eucherius ſuperet virtute parentem:
Aurea ſic videat ſimiles Thermantia tedas:
Sic uterus creſcat Mariæ: ſic natus in oſtro
Parvus Honoriades genibus confidat avitis.

CL.

CL. CLAVDIANI
IN NVPTIAS
HONORII AVGVSTI
ET MARIÆ
FESCENNINA.

Alcaïcum.

PRinceps coruſco ſidere pulcrior,
Parthis ſagittas tendere certior,
Eques Gelonis imperioſior,
Quæ digna mentis laus erit arduæ?
Quæ digna formæ laus erit igneæ?
Te Leda mallet, quam dare Caſtorem.
Præfert Achilli te proprio Thetis.
Victum fatetur Delos Apollinem.
Credit minorem Lydia Liberum.
Tu cum per altas impiger ilices
Præda citatum cornipedem reges,
Ludentque ventis inſtabiles comæ;
Telis jacebunt ſponte tuis feræ,
Gaudenſque ſacris vulneribus leo
Admittet haſtam morte ſuperbior.
Venus reverſum ſpernit Adonidem.
Damnat reductum Cynthia Virbium,
Cum poſt labores ſub platani voles
Virentis umbra, vel gelido ſpecu
Torrentiorem fallere Sirium,
Et membra ſomno feſſa reſolveris:
O quantus uret tum Dryades calor?
Quot æſtuantes ancipiti gradu
Furtiva carpent oſcula Najades?
Quis vero acerbis horridior Scythis?
Quis belluarum corde furentior?
Quis, cum micantem te prope viderit,
Non optet ultro ſervitium pati?
Quis non catenas arripiat libens,
Colloque poſcat vincula libero?
Tu ſi nivalis per juga Caucaſi
Sævas petiſſes pulcer Amazonas,

Peltata pugnas deſereret cohors,
Sexu recepto: patris & immemor
Inter frementes Hippolyte tubas
Strictam ſecurim languida poneret,
Et ſeminudo pectore cingulum
Forti negatum ſolveret Herculi,
Bellumque ſolus conficeret decor.
Beata, quæ te mox faciet virum,
Primiſque ſeſe junget amoribus.

AGe cuncta nuptiali
Redimita vere tellus
Celebra toros heriles.
Omne nemus cum fluviis
Omne canat profundum.
Ligures favete campi,
Veneti favete montes,
Subitiſque ſe roſetis
Veſtiat Alpinus apex
Et rubeant pruinæ.
Atheſis ſtrepat choreis,
Calamiſque flexuoſus
Leve Mincius ſuſurret,
Et Padus electriferis
Admoduletur alnis.
Epuliſque jam repleto
Reſonet Quirite Tibris,
Dominique læta votis
Aurea ſeptemgeminas
Roma coronet arces.
Procul audiant Iberi;
Fuit unde ſemen aulæ:
Vbi plena laurearum,
Imperio feta domus,
Vix numerat triumphos.
Habet hinc patrem maritus,
Habet hinc puella matrem,
Geminaque parte ductum
Cæſareum flamineo
Stemma recurrit ortu.
Decorent vireta Bætim,
Tagus intumeſcat auro,
Generiſque procreator

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Sub vitreis Oceanus
Luxurietur undis,
Orienſque regna fratrum,
Simul occidenſque plaudat.
Placidæ * lætentur urbes,
Quæque novo, quæque nitent
Deficiente Phœbo.
Aquiloniæ procellæ,
Rapidi tacete Cori.
Taceat ſonorus Auſter.
Solus ovantem Zephyrus
Perdominetur annum.

SOLITAS galea fulgere comas
Stilico molli necte corona.
Ceſſent litui, ſævumque procul
Martem felix teda releget.
Tractus ab aula rurſus in aulam
Redeat ſanguis patris officiis.
Iunge potenti pignora dextra.
Gener Auguſti pridem fueras,
Nunc rurſus eris ſocer Auguſti.
Quæ jam rabies livoris erit?
Vel quis dabitur color invidiæ?
Stilico ſocer eſt, pater eſt Stilico.

ATTOLLENS thalamis Idalium jubar,
Dilectus Veneri naſcitur Heſperus.
Iam nuptæ trepidat ſollicitus pudor.
Iam produnt lacrymas flammea ſimplices.
Ne ceſſa, juvenis, cominus aggredi,
Impacata licet ſæviat unguibus.
Non quiſquam fruitur veris odoribus,
Hyblæos latebris nec ſpoliat favos,
Si fronti caveat, ſi timeat rubos.
Armat ſpina roſas, mella tegunt apes.
Creſcunt difficili gaudia jurgio,
Accenditque magis, quæ refugit, Venus.
Quod flenti tuleris, plus ſapit, oſculum.
Dices: ô quoties hoc mihi dulcius,
Quam flavos decies vincere Sarmatas!
Aſpirate novam pectoribus fidem,
Manſuramque facem tradite ſenſibus.

Tam junctis manibus nectite vincula,
Quam frondens edera ſtringitur æſculus,
Quam lento premitur palmite populus.
Et murmur querula blandius alite
Linguis aſſidue reddite mutuis.
Et labris animum conciliantibus,
Alternum rapiat ſomnus anhelitum,
Amplexu caleat purpura regio,
Et veſtes Tyrio ſanguine fulgidas
Alter virgineus nobilitet cruor.
Tum victor madido proſilias toro
Nocturni referens vulnera prælii.
Ducant pervigiles carmina tibiæ;
Permiſſiſque jocis turba licentior
Exſultet tetricis libera legibus.
Paſſim cum ducibus ludite milites.
Paſſim cum pueris ludite virgines.
Hæc vox ætheriis inſonet axibus.
Hæc vox per populos per mare tranſeat:
Formoſus Mariam ducit Honorius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAVDIANI EPITHALAMIVM PALLADII ET CELERINÆ

Præfatio.

CArmina per thalamum, quamvis feſtina, negare
Nec volui genero, nec potui ſocero.
Hic ſocius, dux ille mihi, noſtrique per aulam
Ordinis. hic conſors, emicat ille prior.
Hunc mihi conjungit ſtudiis communibus ætas:
Hunc mihi præponit vel ſenium, vel honos.
Carmen amor generi, ſoceri reverentia poſcit,
Officio vatis, militis obſequio.

FOrte Venus blando quæſitũ frigore ſomnum
Vitibus intexti gremio ſuſceperat antri,
Denſaque ſidereos per gramina fuderat artus,
Acclinis florum cumulo. criſpatur opaca
Pampinus, & vitem ſudantem ventilat uvis.
Ora decet neglecta ſopor, faſtidit amictum
Æſtus, & exuto tranſlucent pectore frondes.
Idaliæ juxta famulæ, triplexque viciſſim
Nexa ſub ingenti requieſcit Gratia quercu.
Pennati paſſim pueri, quo quemque vocavit
Vmbra, jacent. fluitant arcus, ramiſq; propinquant.
Pendentes placido ſuſpirant igne pharetræ.
Pars vigiles ludunt, aut per virgulta vagantur.
Scrutantur nidos avium, vel roſcida læti
Mala legunt donum Veneris. flexuſque ſequuntur
Palmitis, & ſummas pinnis librantur in ulmos.
Defendunt alii lucum, Dryadeſque procaces
Spectandi cupidas, & ruſtica Numina pellunt.
Silveſtreſque Deos, longeque tuentibus antrum
Flammea laſcivis intendunt ſpicula Faunis.
Cum ſubito varius vicina clamor ab urbe,
Et fauſti juvenum plauſus, miſtæque choreis
Auditæ per rura lyræ. Celerina per omnes
Italiæ canitur montes. omniſque maritum
Palladium reſonabat ager. pervenit ad auras
Vox jucunda Deæ, ſtrepituque excita reſedit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Et reliquum nitido deterſit pollice ſomnum.
Vtque erat interjecta comas, turbata capillos,
Mollibus aſſurgit ſtratis, revocatque ſuorum
Agmen, & in numeris Hymenæum quærit Amoris.
Hunc Muſa genitum legit Cytherea, ducemque
Præfecit thalamis. nullum vinxiſſe cubile
Hoc ſine, nec primas fas eſt attollere tedas.
Conſpicitur tandem. platano namque ille ſub alta
Fuſus inæquales cera texebat avenas,
Mænalioſque modos, & paſtoralia labris
Murmura tentabat relegens, oriſque recurſu
Diſſimili tenuem variabat arundine ventum.
Reſtitit, ut vidit Venerem, digitiſque remiſſis
Ad terram tacito defluxit fiſtula lapſu.
Dulce micant oculi, niveas infecerat igni
Solque pudorq; genas: dubiam lanuginis umbram
Cæſaries intonſa tegit. prior ipſa ſilentem
Compellat: Numquamne, puer, dilecta relinques
Carmina? maternis numquam ſatiabere donis?
Dedite Muſarum ſtudio, nimiumque parentis
Æmule, quid medio tecum modularis in æſtu?
Iamne tibi ſordent citharæ? jam luſtra Lycæi,
Atque pecus cordi, redituraque rupibus Echo?
Huc ades, & tantæ nobis ediſſere cauſas
Lætitiæ, quæ pompa toro tam clara reſultet,
Quæ nova dotetur virgo patriamque genuſque
Pande, quibus terris orti, quo ſemine ducti.
Haud ignarus enim. nec te connubia fallunt
Vlla. tuo primæ libantur fœdere noctes.
Ille refert: Equidem dudum te, Diva, morantem
Mirabar, quod adhuc tanti ſecura maneres
Conjugii. non parva tibi mandatur origo.
Faſcibus inſignes, & legum culmine fultæ
Convenere domus, & qui lætiſſimus urbi
Sanguis erat. rubris quæ fluctibus inſula latrat,
Quis locus Æthiopum, quæ ſic impervia famæ
Succeſſit regio? quo non rumore ſecundo
Palladii penetravit amor, mentiſque benigna
Temperies, doctique ſales, & grata ſenectus?
Per cunctos iit ille gradus, aulæque labores
Emenſus tenuit ſummæ faſtigia ſedis
Eoum ſtabili moderatus jure Senatum.
Hic ſplendor juveni. cunabula prima puellæ
Danu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Danubius, vetereſque Tomi. Mavortia matris
Nobilitas ſpoliis armiſque exſultat avitis,
Immenſamque trahit Celerinæ robore lucem,
Qui quondam Meroën juſſus, Nilumque tueri,
Cũ ſibi poſt domitas, & Parthica fulmina, Carras
Sceptra daret miles, rebuſque imponere vellet,
Deſpexit fremitus, & prætulit otia regno.
Reſpuit inceſtum, quod vi, quod poſcere ferro
Poſthabita pietate ſolent. non purpura primum
Inferior virtute fuit, metuitque repulſam
Obvia majeſtas. doluit fortuna minorem
Se confeſſa viro. magnum delata poteſtas,
Majorem contempta probat. cognomina ſumpſit
Plena ducum genitor. paulatim vectus ad altum
Princeps militiæ, quo non illuſtrior exſtat
Alter, cunctorum tabulas aſſignat honorum,
Regnorum tractat numeros, cuneoſque recenſet.
Sparſas imperii vires conſtringit in unum
Depoſitum. quæ Sarmaticis cuſtodia ripis,
Quæ ſævis objecta Getis, quæ Saxona frenat,
Vel Scotum legio. quantæ cinxere cohortes
Oceanum; quanto pacatur milite Rhenus.
Caſta domus, ſincera fides, induſtria ſollers
Elegit Stilico. nihil ultra laudibus addi,
Iudiciove poteſt. tali nubente puella
Nonne tibi ceſſare nefas? duc protinus omnes,
Duc age. marcentes cupio quaſſare coronas,
Et vibrare faces, & noctem ducere ludo.
Hæc quoq; non vilem mihi fiſtula commodat uſum,
Reſponſura choris. vix hæc Hymenæus. at illa
Fontibus abluitur gelidis, legemque capillo
Reddit, & ornatum formæ, præliſque ſolutæ
Mira Dionææ ſumit velamina telæ.
Floribus exſtruitur currus: juga floribus halant.
Florea purpureas annectunt frena columbas.
Vndiq; concurrunt volucres, quæcumq; frementem
Permulcent Atheſim cantu. quas Larius audit,
Quas Benacus alit, quas excipit amne quieto
Mincius; ereptis obmutuit unda querelis.
Eridani ripas, & raucæ ſtagna Paduſæ
Diffugiens nudavit olor. lætantur Amores,
Frenatiſque truces avibus per nubila vecti
Oſtentant ſe quiſque Deæ, magnoque tumultu
Con-

Confligunt, pronique manus in verbera tendunt.
Conſequitur, vincitque ſuos auriga jugales,
Atque impune cadunt lapſu meliore volantes.
Vt thalami tetigere fores, tum vere rubentes
Deſuper invertunt calathos, largoſque roſarum
Imbres, & violas plenis ſparſere pharetris,
Collectas Veneris prato, quibus ipſe pepercit
Sirius, & teneras clementi ſidere fovit.
Gemmatis alii per totum balſama tectum
Effudere cadis, duro quæ ſaucius ungue
Niliacus pingui deſudat vulnere cortex.
Aggreditur Cytherea virum, flentemque Cupido
Detraxit matris gremio. matura tumeſcit
Virginitas, ſuperatque nives ac lilia candor,
Et patrium flavis teſtatur crinibus Iſtrum.
Tum dextram complexa viri, dextramque puellæ
Tradit, & his ultro ſancit connubia dictis:
Vivite concordes, & noſtrum diſcite munus.
Oſcula mille ſonent. liveſcant brachia nexu.
Labra ligent animos, nec tu virtute paterna
Confidas, juvenis. non eſt terrore domanda,
Sed precibus placanda tibi. concede marito
Tu quoque, nec Scythicas infenſis unguibus iras
Exercere velis. vinci patiare rogamus.
Sic uxor, ſic mater eris. quid lumina tingis?
Virgo crede mihi, quem nunc horreſcis, amabis.
Dixit: & aligeros geminos, arcuque, manuque
Præſtantes è plebe vocat. puer ilicet Æthon
Et Pyrois rutilas diſperſi murice plumas
Proſiliunt, puroque imbutis melle ſagittis,
Hic nuptam petit, ille virum. ſonuere reducta
Cornua. certa Notos pariter ſulcavit arundo,
Et pariter fixis hæſerunt tela medullis.

C L.

CL. CLAVDIANI GIGANTOMACHIA.

Terra parens quondam cæleſtibus invida regnis,
Titanumque ſimul crebros miſerata dolores,
Omnia monſtrifero complebat Tartara fœtu,
Inviſum genitura nefas: Phlegramque retexit
Tanta prole tumens. & in æthera protulit hoſtes.
Fit ſonus. erumpunt crebri, necdumque creati
Iam dextras in bella parant, ſuperoſque laceſſunt,
Stridula volventes gemino veſtigia lapſu.
Palleſcunt ſubito ſtellæ, flectitque rubentes
Phœbus equos, docuitque timor revocare meatus.
Oceanum petit Arctos, inocciduique Triones
Occaſum voluere pati. tum fervida natos
Talibus hortatur genitrix in prælia dictis:
O pubes domitura Deos, quodcumque videtis,
Pugnando dabitur. præſtat victoria mundum,
Sentiat ille meas tandem Saturnius iras.
Agnoſcat quid Terra poteſt. ſi viribus ullis
Vincor, cur Cybele nobis meliora creavit?
Cur nullus Telluris honos? qui ſemper acerbis
Me damnis urgere ſolet, quæ forma nocendi
Defuit? hinc volucrem vivo ſub pectore paſcit
Infelix Scythica fixus convalle Prometheus.
Hinc Atlantis apex flammantia pondera fulcit,
Et per canitiem glacies aſperrima durat.
Quid dicam Tityon, cujus ſub vulture ſævo,
Viſcera naſcuntur gravibus certantia pœnis?
Sed vos ô tandem veniens exercitus ultor
Solvite Titanas vinclis, defendite matrem.
Sunt freta, ſunt montes. veſtris nec parcite mēbris,
In Iovis exitium telum non eſſe recuſo.
Ite precor, miſcete polum, reſcindite turres
Sidereas. rapiat fulmen, ſceptrumque Typhœus.
Enceladi juſſis mare ſerviat. alter habenas
Auroræ pro Sole regat. te Delphica laurus
Stringat Porphyrion, Cirrhæaque templa tenebis.

His

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

His ubi conſiliis animos eluſit inanes,
Iam credunt viciſſe Deos, mediiſque revinctum
Neptunum traxiſſe fretis. hic ſternere Martem
Cogitat, hic Phœbi laceros devellere crines.
Hic ſibi promittit Venerem, ſperatque Dianæ
Conjugium, caſtamque cupit violare Minervam.
Interea Superos prænuntia convocat Iris,
Qui fluvios, qui ſtagna colunt. cinguntur & ipſi
Auxilio Manes. nec te, Proſerpina, longe
Vmbroſæ tenuere fores. Rex ille ſilentum
Lethæo vehitur curru, lucemque timentes
Inſolitam mirantur equi, trepidoque volatu
Spiſſas cæruleis tenebras è naribus efflant.
Ac, velut hoſtilis cum machina terruit urbem,
Vndique concurrunt arcem defendere cives:
Haud ſecus omnigenis coëuntia Numina turmis
Ad patrias venere domos. tum Iupiter infit:
O nunquam peritura cohors. ô debita ſemper
Cælo progenies, nulliſque obnoxia fatis;
Cernitis, ut Tellus noſtrum conjuret in orbem
Prole nova, dederitque alios interrita partus?
Ergo quot dederit natos, tot funera matri
Reddamus. longo maneat per ſecula luctu,
Tanto pro numero paribus damnata ſepulcris.
Iam tuba nimborum ſonuit, jam ſigna ruendi
Bis æther, bis terra dedit; confuſaque rurſus
Pro domino natura timet. diſcrimina rerum
Miſcet turba potens. nunc inſula deſerit æquor:
Nunc ſcopuli latuere mari. quot litora reſtant
Nuda? quot antiquas mutarunt flumina ripas?
Hic rotat Æmoniam præduris viribus OEten:
Hic juga connixis manibus Pangæa coruſcat.
Hunc armat glacialis Athos: hoc Oſſa movente
Tollitur: hic Rhodopen Hebri cum fonte revellit,
Et ſocias truncavit aquas, ſummaque levatus
Rupe Giganteos humeros irrorat Enipeus.
Subſidit patulis tellus ſine culmine campis,
In natos diviſa ſuos. horrendus ubique
It fragor, & pugnæ ſpatium diſcriminat aër.
Primus terrificum Mavors non ſegnis in agmen
Odryſios impellit equos, quibus ille Gelonos,
Sive Getas turbare ſolet. ſplendentior igni
Aureus ardeſcit clypeus, galeamque nitentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Arrexere jubæ. tunc concitus enſe Pelorum
Tranſigit adverſo, femorum qua parte volutus
Duplex ſemiferis connectitur ilibus anguis,
Atque uno ternas animas interficit ictu.
Tunc ſuperinſultans avidus languentia curru
Membra terit, multumque rotæ ſparſere cruoris.
Occurrit pro fratre Mimas, Lemnumque calentem
Cum lare Volcani ſpumantibus eruit undis:
Et prope torſiſſet, ſi non Mavortia cuſpis
Ante revelato cerebrum fudiſſet ab ore.
Ille viro toto moriens, ſerpentibus imis
Vivit adhuc ſtridore ferox, & parte rebelli
Victorem poſt fata petit. Tritonia virgo
Proſilit, oſtendens rutila cum Gorgone pectus,
Adſpectu contenta ſuo, non utitur haſta.
Nam ſatis eſt vidiſſe ſemel. primumque furentem
Longius in faciem ſaxi Pallanta reformat.
Ille procul ſubitis fixus ſine vulnere nodis,
Vt ſe letifero ſenſit dureſcere viſu,
Et ſteterat jam pæne lapis, quo vertimur? inquit.
Qui ſerpit per membra ſilex? qui torpor inertem
Marmorea me peſte ligat? vix pauca locutus,
Quod timuit, jam totus erat. ſævuſque Damaſtor
Ad depellendos jaculum dum quæreret hoſtes,
Germani rigidum miſit pro rupe cadaver.
Hic vero interitum fratris miratur Echion.
Inſcius auctorem dum vult tentare nocendo,
Te Dea reſpexit, ſolam quam cernere nulli
Bis licuit. meruit ſublata audacia pœnas,
Et didicit cum morte Deam. ſed turbidus Idam
Palleneus oculis adverſa tuentibus atrox
Ingreditur, cæcaſque manus in Pallada tendit.
Hunc mucrone ferit Dea cominus, ac ſimul angues
Gorgoneo riguere gelu, corpuſque per unum
Pars moritur ferro, partes periere videndo.
   Ecce autem medium ſpiris delapſus in æquor
Porphyrion trepidam conatur vellere Delon,
Scilicet ad ſuperos ut torqueat improbus axes.
   Horruit Ægæus. ſtagnantibus exſilit antris
Longævo cum patre Thetis, deſertaque manſit
Regia Neptuni, famulis veneranda profundis.
Exclamant placido cunctæ de vertice Nymphæ:
Nymphæ, quæ rudibus Phœbum docuere ſagittis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Errantes agitare feras, primumque gementi
Latonæ ſtruxere torum, cum lumina cæli
Parturiens geminis ornaret fœtibus orbem.
Implorat Pæana ſuum conterrita Delos,
Auxiliumque rogat. ſi te gratiſſima fudit
In noſtros Latona ſinus, ſuccurre precanti.
En iterum convulſa feror. ſuccurre roganti.

* * * *

Reliqua deſiderantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAUDIANI EPISTOLÆ.

Ad Hadrianum.

VSque adeone tuæ producitur impetus iræ?
Nullus erit finis lacrymis, ſubitiſque favorem
Permittas odiis? quo mens ignara nocendi,
Quo ſenſus abiere pii? tantumne licebit
Invidiæ? tantum ſtrepitus valuere maligni?
Me dolor incautus, me lubrica duxerit ætas;
Me timor impulerit, me devius egerit ardor:
Te tamen haud decuit paribus concurrere telis.
Humanæ Superos numquam tetigere querelæ,
Nec vaga ſecurum penetrant convitia cœlum.
Exceſſit jam pœna modum, concede jacenti.
En adſum. veniam confeſſus crimina poſco.
Manibus Hectoreis atrox ignovit Achilles.
Victrices Furias matris placavit Oreſtes.
Reddidit Alcides Priamo, quas ceperat, arces:
Pellæum juvenem Regum flexere ruinæ.
Darium famuli manibus doluiſſe peremptum
Fertur, & ingenti ſolatus fata ſepulcro.
Tradita captivo ſpatioſior India Poro.
Conditor hic patriæ. ſic hoſtibus ille pepercit.
Hunc virtus tua digna ſequi. quemcumque Deorum
Læſimus, inſultet jugulo, paſcatque furorem.
Gratia defluxit. ſequitur feralis egeſtas.
Deſolata domus, caris ſpoliamur amicis.
Hunc tormenta necant: hic undique truditur exſul.
Quid ſupereſt damnis? quæ ſæva pericula reſtant?
Emollit rabiem prædæ mortiſque facultas.
Prætereunt ſubjecta feræ, torvique leones
Quæ ſtraviſſe valent, ea mox proſtrata relinquunt,
Nec niſi bellantis gaudent cervice juvenci.
Nobiliore fame ſecuit naſcentia vota
Livor, & ingeſto turbavit gaudia luctu.
Iam jam ſuppliciis feſſos, humileſque ſerenus
Reſpice, quid tanta dignaris morte clientem?
In brevibus numquam ſeſe probat Æolus undis,

Nec capit anguſtus Boreæ certamina collis.
Alpes ille quatit, Rhodopeïa culmina quaſſat.
Incubuit nunquam cæleſtis flamma ſaliſtis,
Nec parvi frutices iram meruere Tonantis.
Ingentes quercus, annoſas fulminat ornos.
Hoc pro ſupplicibus ramis, pro fronde Minervæ,
Hoc carmen pro thure damus. miſerere tuorum.
Me precor, heu, me redde mihi, gravibuſq; medere
Vulneribus, vitamque jube, famamque reverti.
Quæ per te cecidit, per te fortuna reſurgat.
Sanus Achilleis remeavit Telephus herbis:
Cujus pertulerat vires; & ſenſit in uno
Letalem placidamq; manum. medicina per hoſtem
Contigit, & pepulit, quos fecerat ipſe, dolores.
Quod ſi nec precibus, fletu nec flecteris ullo,
Eripe calcatis non proſpera cingula Muſis.
Eripe militiam. comitem me pelle ſodalis.
Scilicet inſigni de paupere vate triumpho,
Scilicet egregiis ornabere victor opimis.
Sæviat in miſeros cognata potentia cives.
Audiat hæc commune ſolum, longeque carinis
Nota Pharos, flentemq; attollens gurgite vultum
Noſtra gemat Nilus numeroſis funera ripis.

Ad Serenam.

ORphea cum primæ ſociarent lumina tædæ,
  Ruraq; compleret Thracia feſtus Hymen:
Certavere feræ, picturatæque volucres,
  Dona ſuo vati quæ potiora darent.
Quippe antri memores, cantus ubi ſæpe ſonoræ
  Præbuerant dulci mira theatra lyræ,
Caucaſeo cryſtalla ferunt de vertice lynces:
  Gryphes Hyperborei pondera fulva ſoli.
Furatæ Veneris prato per inane columbæ
  Florea connexis ſerta tulere roſis;
Fractaque nobilium ramis electra ſororum
  Cycnus oloriferi vexit ab amne Padi;
Et Nilo Pygmæa grues poſt bella remenſo
  Ore legunt rubri germina cara maris.
Venit & extremo Phœnix longævus ab Euro
  Apportans unco cinnama rara pede.
Nulla avium pecudumque fuit, quæ ferre negaret
  Vectigal meritæ connubiale lyræ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Tunc opibus, totoque Heliconis ſedula regno
Ornabat propriam Calliopea nurum.
Ipſam præterea dominam ſtellantis Olympi
Ad nati thalamos auſa rogare parens.
Nec ſprevit Regina Deum, vel matris honore,
Vel juſto vatis ducta favore pii.
Qui ſibi carminibus toties luſtraverat aras,
Iunonis blanda numina voce canens,
Præliaque altiſoni referens Phlegræa mariti,
Titanum fractas, Enceladique minas.
Ilicet adventu noctem dignata jugalem
Addidit augendis munera ſacra toris:
Munera mortales non admittentia cultus:
Munera, quæ ſolos fas habuiſſe Deos.
Sed quod Threïcio Iuno placabilis Orpheo,
Hoc poteris votis eſſe, Serena, meis.
Illius exſpectant famulantia ſidera nutum:
Sub pedibus tegitur terra fretumque tuis.
Non ego, cum peterem ſolenni more procorum,
Promiſi gregibus paſcua plena meis:
Nec quod mille mihi lateant ſub palmite colles,
Fluctuet & glauca pinguis oliva coma:
Non quod noſtra Ceres numeroſa falce laboret,
Auratæque ferant culmina celſa trabes.
Suffecit mandaſſe Deam. tua littera nobis
Et pecus, & ſegetes, & domus ampla fuit.
Inflexit ſoceros, & majeſtate petendi
Texit pauperiem nominis umbra tui.
Quid non perficeret ſcribentis voce Serenæ
Vel genius regni, vel pietatis amor?
Atque utinam ſub luce tui contingeret oris,
Conjugis in caſtris, & ſolio generi
Optatum celebrare diem! me jungeret auſpex,
Purpura me ſancto cingeret aula toro,
Et, mihi quam ſcriptis deſponderat ante, puellam
Conjugis ejuſdem pronuba dextra daret.
Nunc medium quoniam votis majoribus æquor
Invidet, & Libycæ diſſidet ora plagæ:
Saltem abſens, Regina, fave, redituſque ſecundos
Annue ſidereo læta ſupercilio.
Terrarum tu pande vias: tu mitibus Euris
Æquora pacari proſperiora jube,
Vt tibi Pierides, doctumque fluens Aganippe
Debita ſervato vota cliente canant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Ad Olybrium.

QVid rear, affatus quod non mihi dirigis ullos,
Nec redit alterno pollice ducta ſalus?
Scribendine labor? ſed quæ tam prona facultas,
Carmina ſeu fundis, ſeu Cicerone tonas?
Cedere divitiis animi fortuna fatetur,
Et tantas oris copia vincit opes.
An rarus qui ſcripta ferat? quin tempore nullo
Ceſſant Flaminiæ pulverulenta viæ.
Cum fluat ingenium, cum ſit qui dicta reportet;
Quæ, niſi contemnor, cauſſa relicta tibi?
Deſpicis ergo tuum, ſi fas eſt credere, vatem
Perfidus, & ſpatio debilitatur amor.
Excidimuſne tibi? lucem jam condat Hydaſpes,
Et Tarteſſiaco Sol oriare vado:
Candeſcat Geticis Meroë conſperſa pruinis,
Claraque ſe vetito proluat Vrſa mari:
Et ſi jam noſtros faſtidit Olybrius ignes,
Conſtat Oreſteam nil valuiſſe fidem.
Quin age rumpe moras, remoraturuſque ſodalem
Abſens eloquio fertiliore doce.
Crebraque fœcundo feſtinet littera curſu,
Digna tuis animis, inſinuanda meis.
Dignatus tenui Cæſar ſcripſiſſe Maroni.
Et tibi dedecori ſcribere? Muſa vale.

Ad Probinum.

QVem precor inter nos habitura ſilentia finem?
Quando dabit gratas littera noſtra vices?
Me timidum, vel te potius dixiſſe ſuperbum
Convenit, alterius crimen utrumque tenet.
Tranſfluxere dies, & dum ſcripſiſſe priorem
Pænitet, æternas itur in uſque moras.
Sed quid agam? cœpiſſe vetat reverentia veſtri.
Hinc amor hortatur ſcribere; vincat amor.
Fors juvat audentes, Cei ſententia vatis.
Hac duce non dubitem te reticente loqui.
Audax aut, ſi quid penitus peccaſſe videbor,
Arguar, ingrati non ſubiturus onus.
Romanos bibimus primum te Conſule fontes,
Et Latiæ ceſſit Graja Thalia togæ.
Incipienſque tuis à faſtibus omnia cœpi,

Fa-

Fataque debebo poſteriora tibi.
Ergo laceſſitus tandem reſcribe roganti,
Et patria florens ſorte, Probine, vale.

Ad Gennadium Proconſulem.

ITaliæ commune decus, Rubiconis amœni
Incola, Romani fama ſecunda fori;
Grajorum populis, & noſtro cognite Nilo,
Vtraque gens faſces horret, amatque tuos.
Carmina jejunas poſcis ſolantia fauces?
Teſtor amicitiam, nulla fuiſſe domi.
Nam mihi mox nidum pennis confiſa relinquunt,
Et Lare contempto non reditura volant.

Ad Æternalem.

QVidquid Caſtalio de gurgite Phœbus anhelat,
Quidquid fatidico mugit cortina receſſu,
Carmina ſunt: ſed verba negant communia Muſæ.
Carmina ſola loquor. ſic me meus implet Apollo.

Ad Maximum.

DVlcia dona mihi tu mittis, Maxime, ſemper,
Et quidquid mittis, mella putare decet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

CL. CLAVDIANI EPIGRAMMATA.

De Phœnice.

OCeani ſummo circumfluus æquore lucus
Trans Indos, Eurumque viret, qui primus anhelis
Sollicitatur equis, vicinaque verbera ſentit,
Humida roranti reſonant cum limina curru,
Vnde rubet ventura dies, longeque coruſcis
Nox afflata rotis refugo palleſcit amictu.
Hæc fortunatus nimium Titanius ales
Regna colit, ſoluſque plaga defenſus iniqua
Poſſidet intactas ægris animalibus oras.
Sæva nec humani patitur contagia mundi
Par volucer Superis: Stellas qui vividus æquat
Durando, membriſque terit redeuntibus ævum,
Non epulis ſaturare famem, non fontibus ullis
Aſſuetus prohibere ſitim: ſed purior illum
Solis fervor alit, ventoſaque pabula libat
Tethyos, innocui carpens alimenta vaporis.
Arcanum radiant oculi jubar. igneus ora
Cingit honos. rutilo cognatum vertice ſidus
Attollit criſtatus apex, tenebraſque ſerena
Luce ſecat. Tyrio pinguntur crura veneno.
Antevolant Zephyros pennæ, quas cærulus ambit
Flore color, ſparſoque ſuper diteſcit in auro.
Hic neque concepto fœtu, nec ſemine ſurgit:
Sed pater eſt, proleſque ſui, nulloque creante
Emeritos artus fœcunda morte reformat,
Et petit alternam totidem per funera vitam.
Namque ubi mille vias longinqua retorſerit æſtas,
Tot fuerint hiemes, toties ver curſibus actum,
Quas tulit autumnus, dederit cultoribus umbras:
Tunc multis gravior tandem * ſubjungitur annis,
Luſtrorum numero victus. ceu laſſa procellis
Ardua Caucaſio nutat de vertice pinus
Seram ponderibus pronis tractura ruinam.
Pars cadit aſſiduo flatu: pars imbre pereſa
Rumpitur: abripuit partem vitioſa vetuſtas.
Iam breve decreſcit lumen, languetque ſenili

Se-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Segnis ſtilla gelu: qualis cum forte tenetur
Nubibus, & dubio vaneſcit Cynthia cornu.
Iam ſolitæ medios alæ tranſcurrere nimbos
Vix ima tolluntur humo. tunc conſcius ævi
Defuncti, reduciſque parans exordia formæ,
Arentes tepidis de collibus eligit herbas,
Et cumulum texens pretioſa fronde Sabæum
Componit buſtumque ſibi partumque futurum.
Hic ſedet, & Solem blando clangore ſalutat
Debilior, miſcetque preces, & ſupplice cantu
Præſtatura novas vires incendia poſcit.
Quem procul adductis vidit cum Phœbus habenis,
Stat ſubito, dictiſque pium ſolatur alumnum:
O ſenium poſiture rogo, falſiſque ſepulcris
Natales habiture vices, qui ſæpe renaſci
Exitio, proprioque ſoles pubeſcere leto,
Accipe principium rurſus, corpuſque coactum
Deſere. mutata melior procede figura.
Hæc fatus, propere flavis è crinibus unum
Concuſſa cervice jacit, miſſoque volentem
Virali fulgore ferit. nam ſponte crematur,
Vt redeat, gaudetque mori feſtinus in ortum,
Fervet odoratus telis cæleſtibus agger,
Conſumitque ſenem. nitidos ſtupefacta juvencos
Luna premit, pigroſque polus non concitat axes.
Parturiente rogo curis natura laborat
Æternam ne perdat avem, flammaſque fideles
Amovet, ut rerum decus immortale remittant.
Continuo diſperſa vigor per membra volutus
Æſtuat, & venis redivivus ſanguis inundat.
Victuri cineres nullo cogente moveri
Incipiunt, plumaque rudem veſtire favillam.
Qui fuerat genitor, natus nunc proſilit idem,
Succeditque novus. geminæ confinia vitæ
Exiguo medius diſcrimine ſeparat ignis.
Protinus ad Nilum Manes ſacrare paternos,
Auctoremque globum Phariæ telluris ad oras
Ferre juvat. velox alienum tendit in orbem,
Portans gramineo clauſum velamine funus.
Innumeræ comitantur aves; ſtipatque volantem,
Alituum ſuſpenſa cohors, exercitus ingens
Obnubit vario late convexa meatu.
Nec quiſquam tantis è millibus obvius audet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Ire duci : ſed regis iter flagrantis adorant.
Non ferus accipiter, non armiger ipſe Tonantis
Bella movent. commune facit reverentia fœdus.
Talis barbaricas fluvio de Tigride turmas
Ductor Parthus agit : gemmis & divite cultu
Luxurians ſertis apicem regalibus ornat.
Auro frenat equum, perfuſam murice veſtem
Aſſyria ſignatur acu, tumiduſque regendo
Celſa per Tyrias acies ditione ſuperbit.
Clara per Ægyptum placidis notiſſima ſacris
Vrbs Titana colit, centumque immane columnis
Invehitur templum Thebano monte revulſis.
Illic, ut perhibent, patriam de more reponit
Congeriem, vultumque Dei veneratus herilem
Iam flammæ commendat onus : jam deſtinat aris
Semina relliquiaſque ſui. myrrhata relucent
Limina. divino ſpirant altaria fumo.
Et Peluſiacas productus aduſque paludes
Pervenit Indus odor ; penetrat, completque ſalubri
Tempeſtate viros, & nectare dulcior aura
Oſtia nigrantis Nili ſeptena vaporat.
O felix, hereſque tui. quo ſolvimur omnes,
Hoc tibi ſuppeditat vires. præbetur origo
Per cinerem. moritur te non pereunte ſenectus.
Vidiſti quodcumque fuit. te ſecula teſte
Cuncta revolvuntur. noſti quo tempore Pontus
Fuderit elatas ſcopulis ſtagnantibus undas :
Quis Phaëthonteis erroribus arſerit annus.
Et clades te nulla rapit, ſoluſque ſuperſtes
Edomita tellure manes. non ſtamina Parcæ
In te dura legunt, non jus habuere nocendi.

De Hyſtrice.

AVdieram memorande tuas Stymphale volucres
Spicula vulnifico quondam ſparſiſſe volatu :
Nec mihi credibilis ferratæ fabula pinnæ
Viſa diu. datur ecce fides, & cognitus hyſtrix
Herculeas affirmat aves. os longius illi
Aſſimilat porcum. mentitæ cornua ſetæ
Summa fronte rigent. oculis rubet igneus ardor.
Parva ſub hirſuto catuli veſtigia dorſo.
Hanc tamen exiguam miro natura tueri
Præſidio dignata feram. ſtat corpore toto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Silva minax, jaculiſque rigens in prælia creſcit
Picturata ſeges, quorum cute fixa tenaci
Altera ſuccreſcit, alternanteſque colorum
Cincta vices, ſpatiis intus nigrantibus, exit
In ſolidæ ſpeciem pinnæ, tenuataque furtim
Lævis in extremum ſeſe producit acumen.
Sed non hæc acies ritu ſilveſtris echini
Fixa manet. crebris propugnat jactibus ultro.
Et longe ſua membra regit; tortumque per auras
Evolat excuſſo nativum miſſile tergo.
Interdum fugiens Parthorum more ſequentem
Vulnerat: interdum, poſitis velut ordine caſtris,
Terrificum denſa mucronem verberat unda,
Et conſanguineis haſtilibus aſperat armos.
Militat omne feræ corpus, vibrataque rauco
Terga fragore ſonant ſtimulis accenſa tubarum.
Agmina collatis credas confligere ſignis.
Tantus in anguſto ſtrepitus furit. additur armis
Calliditas, parcuſque ſui timor, iraque numquam
Prodiga telorum caute contenta minari,
Nec niſi ſervandæ jactus impendere vitæ.
Error abeſt. certum ſollertia deſtinat ictum,
Nil ſpatio fallente modum: ſervatque tenorem
Muta cutis, doctique regit conamina viſus.
Quis labor humanus tantum ratione ſagaci
Proficit? eripiunt trucibus Gortynia capris
Cornua. ſubjectis eadem lenteſcere cogunt
Ignibus. intendunt taurino viſcere nervos.
Inſtruitur pinnis, ferroque armatur arundo.
Ecce brevis propriis munitur beſtia telis,
Externam nec quærit opem. fert omnia ſecum.
Se pharetra, ſeſe jaculo, ſeſe utitur arcu.
Vnum animal cunctas bellorum poſſidet artes.
Quod ſi omnis noſtræ paulatim induſtria vitæ
Fluxit ab exemplis; quidquid procul appetit hoſtē,
Hinc reor inventū: morem hinc traxiſſe Cydonas
Bellandi, Parthoſque retro didiciſſe ferire
Prima ſagittiferæ pecudis documenta ſecutos.

De Torpedine.

QVis non indomitam diræ torpedinis artem
Audiit, & merito ſignatas nomine vires?
Illa quidem mollis, ſegnique obnixa natatu

Re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Reptat, & attritis vix languida ſerpit arenis.
Sed latus armavit gelido natura veneno,
Et frigus, quo cuncta rigent animata, medullis
Miſcuit, & proprias hiemes per viſcera duxit.
Naturam juvat ipſa dolis, & conſcia ſortis
Vtitur ingenio, longeque extenta per algas
Hac confiſa jacet. ſucceſſu læta reſurgit,
Et vivos impune ferox depaſcitur artus.
Si quando veſtita cibis incautior æra
Hauſerit, & curvis frenari ſenſerit hamis;
Non fugit, aut vano conatur vellere morſu;
Sed propius nigræ jungit ſe callida ſetæ,
Et meminit captiva ſui, longeque per undas
Pigra venenatis effundit flamina venis.
Per ſetam vis alta meat, fluctuſque relinquit
Abſentem vinctura virum. metuendus ab imis
Emicat horror aquis, & pendula fila ſecutus
Tranſit arundineos arcano frigore nodos,
Victricemque ligat concreto ſanguine dextram.
Damnoſum piſcator onus, prædamque rebellem
Iactat, & amiſſa redit exarmatus habena.

De Mulabus Gallicis.

ADſpice morigeras Rhodani torrentis alumnas
Imperio nexas, imperioque vagas,
Diſſona quam varios flectant ad murmura curſus,
Et certas adeant voce regente vias.
Quamvis quæque ſibi nullis diſcurrat habenis,
Et pateant duro libera colla jugo;
Ceu conſtricta tamen ſervit; patienſque laborum
Barbaricos docili concipit aure ſonos.
Abſentis longinqua valent præcepta magiſtri,
Frenorumque vices lingua virilis agit.
Hæc procul anguſtat ſparſas, ſpargitque coactas,
Hæc ſiſtit rapidas; hæc properare facit.
Læva jubet? lævo deducunt limite greſſum.
Mutavit ſtrepitum? dexteriora petunt.
Nec vinclis famulæ, nec libertate feroces,
Exutæ laqueis, ſub ditione tamen;
Conſenſuque pares, & fulvis pellibus hirtæ
Eſſeda concordes multiſonora trahunt.
Miraris, ſi voce feras pacaverit Orpheus,
Cum pronas pecudes Gallica verba regant?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

De Apro & Leone.

TOrvus aper, fulvuſque leo coïere ſuperbis
Viribus : hic ſetis, ſævior ille juba.
Hunc Mars, hunc Cybele laudat. dominatur uterq;
Montibus. Herculeus ſudor uterque fuit.

De Locuſta, Fragmentum.

HOrret apex capitis : medio fera lumina ſurgunt
Vertice. cognatus dorſo dureſcit amictus.
Armavit natura cutem, dumique rubentes
Cuſpidibus parvis multis acuere rubores.

* * *

Deſcriptio Armenti, Fragmentum.

NOn tales quondam ſpecies tulit armentorum
Tellus tergemino ſub dita Geryoni.
Non tales, Clitumne, lavas in gurgite tauros,
Tarpejo referunt quos pia vota Iovi.
Non tales Tyrias ſparſiſſe juvencus arenas
Dicitur, optatum quando revexit onus.
Non Cretæus ager, nec amati conſcia tauri
Cnoſſos, nec ſimiles paverit Ida feras.
Ipſe & diſpariles monſtro diffiſſus in artus,
Qui crimen matris condidit ore novo.
Cres puer haud talem potuiſſet reddere formam,
Portaſſent totum ſi fera membra patrem.

De Apono.

FOns, Antenoreæ vitam qui porrigis urbi,
Fataque viciniis noxia pellis aquis,
Cum tua vel mutis tribuant miracula vocem,
Cum tibi plebejus carmina dictet honos;
Et ſi nulla manus, cujus non pollice ductæ
Teſtentur memores proſpera vota notæ ;
Nonne reus Muſis pariter, Nymphiſque tenebor,
Si tacitus ſoli prætereare mihi ?
Indictum neque enim fas eſt tacitumque relinqui
Hunc, qui tot populi provocat ora, locum.
Alto colle minor, parvis erectior arvis,
Conſpicuo clivus molliter orbe tumet.
Ardentis fœcundus aquæ, quacumque cavernas
Perforat, offenſo truditur igne latex.

Spi-

Spirat putre ſolum, concluſaque ſubter anhelo
  Pumice rimoſas perforat unda vias.
Humida flammarum regio, Volcania terræ
  Vbera, ſulfureæ fervida regna plagæ.
Quis ſterilem non credat humũ? fumantia vernant
  Paſcua. luxuriat gramine coctа ſilex.
Et cum ſic rigido cautes fervore liqueſcant,
  Contemptis audax ignibus herba viret.
Præterea grandes effoſſi marmore ſulci
  Saucia longinquo limite ſaxa ſecant.
Herculei (ſic fama refert) monſtratur aratri
  Semita, vel caſus vomeris egit opus.
In medio pelagi late flagrantis imago,
  Cærulus immenſo panditur ore lacus
Ingenti fuſus ſpatio: ſed major in altum
  Intrat, & arcanæ rupis inane ſubit
Denſus nube ſua, tactuque immitis, & hauſtu;
  Sed vitreis idem lucidus uſque vadis.
Conſuluit natura ſibi, ne merſa lateret,
  Admiſitque oculos, quo vetat ire calor.
Turbidus impulſu venti cum ſpargitur aër,
  Glaucaque fumiferæ terga ſerenat aquæ;
Tunc omnem liquidi vallem mirabere fundi:
  Tunc veteres haſtæ regia dona micant:
Quas inter nigræ tenebras obſcurus arenæ
  Diſcolor abruptum flumen hiatus agit.
Apparent intra latebræ: quas gurges opacus
  Implet, & abſtruſos ducit in antra ſinus.
Tunc montis ſecreta patent; qui flexus in arcum
  Æquora pendenti margine ſumma ligat.
Viva coronatos adſtringit ſcena vapores,
  Et levis exili cortice terra natat,
Calcantumque oneri numquam ceſſura virorum
  Suſtentat trepidum fida ruina pedem.
Facta manu credas. ſic lenes circuit oras
  Ambitus, & tenuis perpetuuſque riget.
Hærent ſtagna loco plenas æquantia ripas,
  Præſcriptumque timent tranſiliiſſe modum.
Quod ſuperat, fluvius devexa rupe volutus
  Egerit, & campi dorſa recurva petit.
Devehit exceptum nativo ſpuma meatu:
  In patulas plumbi labitur inde vias.
Nullo cum ſtrepitu madidis infecta favillis

De-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Deſpumat niveum fiſtula cana ſalem.
Multifidas diſpergit opes, artemque ſecutus
Qua juſſere manus, mobile torquet iter:
Et junctos rapido pontes ſubtermeat æſtu,
Afflatoſque vago temperat igne tholos.
Acrius interius rauci cum murmure ſaxi
Spumeus eliſo pellitur amne vapor.
Hinc pigras repetunt feſſi ſudore lacunas:
Frigora queis longæ damna dedere moræ.
Salve Pæoniæ largitor nobilis undæ:
Dardanii ſalve gloria magna ſoli.
Publica morborum requies, commune medentum
Auxilium, præſens Numen, inempta ſalus.
Seu ruptis inferna ruunt incendia ripis,
Et noſtro Phlegethon devius orbe calet:
Sulfuris in venas gelidus ſeu decidit amnis,
Accenſuſque fluit, quod manifeſtat odor:
Sive pares flammas undarum lance rependens,
Arbiter in fœdus mons elementa vocat:
Ne cedant ſuperata ſibi; ſed legibus æquis
Alterius vires poſſit utrumque pati:
Quidquid erit cauſſæ, quocumque emitteris ortu,
Non ſine conſilio currere certa fides.
Quis caſum meritis adſcribere talibus audet?
Quis negat auctores hæc ſtatuiſſe Deos?
Ille pater rerum, qui ſecula dividit aſtris,
Inter prima poli te quoque ſacra dedit,
Et fragilem noſtri miſeratus corporis uſum
Telluri medicas fundere juſſit aquas,
Parcarumque colos exoratura ſeveras
Flumina laxatis emicuere jugis.
Felices, proprium qui te meruere, coloni,
Fas quibus eſt Aponum juris habere ſui.
Non illis terrena lues, corrupta nec Auſtri
Flamina, nec ſævo Sirius igne nocet.
Sed quamvis Lacheſis letali ſtamine damnet,
Inde ſibi fata proſperiora petunt.
Quod ſi forte malus membris exuberat humor,
Languida vel nimio viſcera felle virent;
Non venas reſerant, nec vulnere vulnera ſanant,
Pocula nec triſti gramine miſta bibunt.
Amiſſum lymphis reparant impune vigorem,
Pacaturque ægro luxuriante dolor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

De Balneis Quintianis.

FOntibus in liquidis paullum requieſce viator,
Atque tuum rurſus carpe refectus iter.
Lympharum dominum nimium miraberis hoſpes,
Inter dura viæ balnea qui poſuit.

De Nilo.

FElix qui Pharias proſcindit vomere terras:
Nubila non ſperat tenebris condentia cælum:
Nec graviter flantes pluviali frigore Coros
Invocat, aut arcum variata luce rubentem.
Ægyptus ſine nube ferax, imbreſque ſerenos
Sola tenet, ſecura poli, non indiga venti.
Gaudet aquis, quas ipſa vehit, Niloque redundat:
Qui rapido tractu mediis elapſus ab Auſtris,
Flammiferæ patiens zonæ, Cancrique calentis,
Fluctibus ignotis noſtrum procurrit in orbem,
Secreto de fonte cadens, qui ſemper inani
Quærendus ratione latet: nec contigit ulli
Hoc vidiſſe caput. fertur ſine teſte creatus,
Flumina profundens alieni conſcia cæli:
Inde vago lapſu Libyam diſperſus in omnem
Æthiopum per mille ruit nigrantia regna,
Et loca continuo Solis damnata vapore
Irrorat, populiſque ſalus ſitientibus, errat
Per Meroën, Blemyaſque feros, atramque Syenen.
Hunc bibit effrenis Garamas, domitorque ferarum
Cirthæus, qui vaſta colit ſub rupibus antra,
Qui ramos ebeni, qui dentes vellit eburnos,
Et gens compoſitis crinem velata ſagittis.
Nec vero ſimiles cauſſas creſcentibus undis,
Vt tempus, meruit. glacie non ille ſoluta,
Nec circumfuſo ſcopulis exuberat imbre.
Nam cum triſtis hiems alias produxerit undas,
Tunc Nilum retinent ripæ. cum languida ceſſant
Flumina, tunc Nilus mutato jure tumeſcit.
Quippe quod ex omni fluvio ſpoliaverit æſtus,
Hoc Nilo natura refert, totumque per orbem
Collectæ partes unum revocantur in amnem.
Quoque die Titana Canis flagrantior armat,
Et rapit humores madidos, venaſque calore
Compeſcit, radiiſque potentibus æſtuat axis;

Nilo bruma venit, contraria tempora mundo.
Defectis ſolitum referens cultoribus æquor
Effluit Ægæo ſtagnantior, acrior alto
Ionio, ſeſeque patentibus explicat arvis.
Fluctuat omnis ager, remis ſonuere novales.
Sæpius, æſtivo jacuit cum forte ſopore,
Cernit cum ſtabulis armenta natantia paſtor.

* * *

Deſcriptio portus Zarinenſis.

VRbs in conſpectu montana cacumina velat,
Tranquillo prætenta mari. ducentia portum
Cornua pacatas removent Aquilonibus undas.
Hic exarmatum terris cingentibus æquor
Clauditur, & placidam diſcit ſervare quietem.

Deſcriptio Inſulæ.

ESt procul ingenti regio ſummota receſſu
Inſula, quæ reſides fluctus miteſcere cogit,
In longum producta latus, fractaſque per undas
Ardua tranquillo curvantur brachia portu.

De Concha.

TRansferat huc liquidos fontes Heliconia Naïs,
Et patulo conchæ divitis orbe fluat.
Namque latex, doctæ qui laverit ora Serenæ,
Vltra Pegaſeas numen habebit aquas.

De Magnete.

QVisquis ſollicita mundum ratione ſequutus
Semina rimatur rerum, quo Luna laborat
Defectu, quæ cauſa jubet palleſcere Solem,
Vnde rubeſcentes ferali crine cometæ,
Vnde fluant venti, trepidæ quis viſcera terræ
Commoveat motus, quæ fulgura ducat origo,
Vnde tonent nubes, quo lumine floreat arcus:
Hoc mihi quærenti, ſi quid deprendere veri
Mens valet, expediat. lapis eſt cognomine Magnes
Decolor, obſcurus, vilis. non ille repexam
Cæſariem Regum, nec candida virginis ornat
Colla, nec inſigni ſplendet per cingula morſu:
Sed nova ſi nigri videas miracula ſaxi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Tunc ſuperat pulcros cultus, & quidquid Eois
Indus litoribus rubra ſcrutatur in alga.
Ex ferro meruit vitam, ferrique rigore
Veſcitur. has dulces epulas, hæc pabula novit.
Hinc proprias renovat vires, hinc fuſa per artus
Aſpera ſecretum ſervant alimenta vigorem.
Hoc abſente perit. triſti morientia torpent
Membra fame, venaſque ſitis conſumit apertas.
Mavors, ſanguinea qui cuſpide verberat urbes,
Et Venus, humanas quæ laxat in otia curas,
Aurati delubra tenent communia templi.
Effigies non una Deis. ſed ferrea Martis
Forma nitet, Venerem magnetica gemma figurat.
Illis connubium celebrat de more ſacerdos.
Ducit flamma choros. feſta frondentia myrto
Limina cinguntur, roſeiſque cubilia ſurgunt
Floribus, & thalamos dotalis purpura velat.
Hic mirum conſurgit opus. Cytherea maritum
Sponte rapit, cælique toros imitata priores
Pectora laſcivo flatu Mavortia nectit,
Et tantum ſuſpendit onus, galeæque lacertos
Implicat, & vivis totum complexibus ambit.
Ille laceſſitus longo ſpiraminis actu
Arcanis trahitur gemma de conjuge nodis.
Pronuba fit natura Deis, ferrumque maritat
Aura tenax. ſubitis ſociantur Numina furtis.
Quis calor infundit geminis alterna metallis
Fœdera? quæ duras jungit concordia mentes?
Flagrat anhela ſilex, & amicam ſaucia ſentit
Materiem, placidoſque chalybs cognoſcit amores.
Sic Venus horrificum belli compeſcere Regem,
Et vultum mollire ſolet, cum ſanguine præceps
Æſtuat, & ſtrictis mucronibus aſperat iras.
Sola feris occurrit equis, mollitque tumorem
Pectoris, & blando præcordia temperat igni.
Pax animo tranquilla datur, pugnaſque calentes
Deſerit, & rutilas declinat in oſcula criſtas.
Quæ tibi, ſæve puer, non eſt permiſſa poteſtas?
Tu magnum ſuperas fulmen, cæloque relicto
Fluctibus in mediis cogis mugire Tonantem.
Iam gelidas rupes, vivoque carentia ſenſu
Membra feris. jam ſaxa tuis obnoxia telis,
Et lapides ſuus ardor agit. ferrumque tenetur
Ille-

Illecebris. rigido regnant in marmore flammæ.

De Cryſtallo.

POſſedit glacies naturæ ſigna prioris:
Quæ ſit parte lapis, frigora parte negat.
Sollers luſit hiems, imperfectoque rigore
Nobilior miſtis gemma tumeſcit aquis.

De eodem.

NYmphæ, quę tegitis cognato corpore lymphas,
Et quæ nunc eſtis, quæque fuiſtis aquæ,
Quod vos ingenium junxit? qua frigoris arte
Torpuit, & maduit prodigioſa ſilex?
Quis tepor incluſus ſecuras vindicat undas?
Interior glacies quo liquefacta Noto?
Gemma quibus clauſtris arcano nobilis æſtu,
Vel concreta fuit, vel reſoluta gelu?

De eodem.

SOlibus indomitum glacies Alpina rigorem
Sumebat nimio jam pretioſa gelu.
Nec potuit toto mentiri corpore gemmam,
Sed medio manſit proditor orbe latex:
Auctus honor; liquidi creſcunt miracula ſaxi,
Et conſervatæ plus meruiſtis aquæ.

De eodem.

ADſpice correptam ſplendenti fragmine venam
Qua trahitur limes lucidiore gelu.
Hic nullum Boream, nec brumam ſentit opacus
Humor, ſed varias itque reditque vias.
Non illum conſtrinxit hiems, non Sirius axis:
Ætatis ſpatium non tenuavit edax.

De eodem.

CLauditur immunis convexo tegmine rivus,
Duratiſque vagus fons operitur aquis.
Nonne vides, propriis ut ſpumet gemma lacunis,
Et refluos ducant pocula bina ſinus?
Vdaque pingatur radiis obſtantibus Iris,
Secretas hiemes ſollicitante die?
Mira ſilex, miruſque latex, qui flumina vincit,
Nec lapis eſt merito, quod fluit, & lapis eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

De eodem.

DVm cryſtalla puer contingere lubrica gaudet,
Et gelidum tenero pollice verſat onus;
Vidit perſpicuo deprenſas marmore nymphas,
Dura quibus ſolis parcere novit hiems:
Et ſiccum relegens labris ſitientibus orbem,
Irrita quæſitis oſcula figit aquis.

De eodem.

MArmoreum ne ſperne globum. ſpectacula tranſit
Regia, nec rubro vilior iſte mari.
Informis glacies, ſaxum rude, nulla figuræ
Gratia: ſed raras inter habetur opes.

ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ.

Χιονέη κρίσταλλος ὑπ' ἀνέρος ἀσκηθεῖσα
Δεῖξεν ἀκηρασίοιο παναίολον εἰκόνα κόσμου
Οἰρανὸν ἀγκὺς ἔχοντα βαρύκτυπον ἔνδοθι πόντον.

ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ.

Εἶπ' ἄγε μοι κρύσταλλε, λίθῳ πεπυκασμένον ὕδωρ
Τίς πῆξεν; Βορέης. ἢ τίς ἔλυσε; Νότος.

In Sirenas.

DVlce malum pelago Siren, volucreſque puellæ
Scyllæos inter fremitus, avidamq; Charybdin,
Muſica ſaxa fretis habitabant dulcia monſtra.
Blanda pericla matris; terror quoq; gratus in undis,
Delatis licet huc incumberet aura carinis,
Impleſſentque ſinus venti de puppe ferentes,
Figebat vox una ratem: nec tendere certum
Delectabat iter reditus, odiumque juvabat:
Nec dolor ullus erat. mortem dabat ipſa voluptas.

De Amphinomi & Anapii piorum fratrum ſtatuis.

ADſpice ſudantes venerando pondere fratres,
Divino meritos ſemper honore coli.
Iuſta quibus rapidæ ceſſit reverentia flammæ,
Et mirata vagas reppulit Ætna faces.
Complexi manibus fultos cervice parentes,
Attollant vultus accelerentque gradus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Grandævi gemina ſublimes prole feruntur,
  Et cara natos implicuere mora.
Nonne vides, ut ſæva ſenex incendia monſtret?
  Vt trepido genitrix invocet ore Deos?
Erexit formido comam, perque omne metallum
  Fuſus in attonito palluit ore color.
In juvenum membris animoſus cernitur horror,
  Atque oneri metuens, impavidusque ſui.
Rejectæ vento chlamydes. dextram erigit ille,
  Contentus læva ſuſtinuiſſe patrem.
Aſt illi duplices in nodum colligit ulnas
  Cautior in ſexu debiliore labor.
Hoc quoque præteriens oculis ne forte relinquas,
  Artificis tacitæ quod meruere manus.
Nam conſanguineos eadem cum forma figuret,
  Hic propior matri fit tamen, ille patri.
Diſſimiles annos ſollertia temperat artis.
  Alter in alterius redditur ore parens.
Et nova germanis paribus diſcrimina præbent,
  Diviſit vultus cum pietate faber.
O bene naturæ memores, documenta ſupernæ
  Iuſtitiæ, juvenum numina, vota ſenum:
Qui ſpretis opibus medios properaſtis in ignes,
  Nil præter ſanctam tollere canitiem
Haud equidem immerito tanta virtute repreſſas
  Enceladi fauces obriguiſſe reor.
Ipſe redundantem frenavit Mulciber Ætnam,
  Læderet exempli ne monumenta pii.
Senſerunt elementa fidem. pater affuit æther,
  Terraque maternum ſedula juvit onus.
Quod ſi notus amor provexit in aſtra Lacones,
  Æneam Phrygio raptus ab igne pater;
Si vetus Argolicos illuſtrat gloria fratres,
  Qui ſua materno colla dedere jugo;
Cur non Amphinomo, cur non tibi fortis Anapi
  Æternum Siculus templa dicavit honos?
Plura licet ſummæ dederit Trinacria laudi,
  Noverit hoc majus ſe genuiſſe nihil.
Nec doleat damnis, quæ devius intulit ardor:
  Nec gemat exuſtas igne furente domos.
Non potuit pietas flamma ceſſante probari.
  Emptum eſt ingenti clade perenne decus.

In Sphæram Archimedis.

IVpiter in parvo cum cerneret æthera vitro,
Riſit, & ad Superos talia dicta dedit :
Huccine mortalis progreſſa potentia curæ ?
Iam meus in fragili luditur orbe labor.
Iura poli, rerumque fidem, legeſque Deorum,
Ecce Syracuſius tra nſtulit arte ſenex.
Incluſus variis famulatur ſpiritus aſtris,
Et vivum certis motibus urget opus.
Percurrit proprium mentitus Signifer annum,
Et ſimulata novo Cynthia menſe redit.
Iamque ſuum volvens audax induſtria mundum
Gaudet, & humana ſidera mente regit.
Quid falſo inſontem tonitru Salmonea miror ?
Æmula naturæ parva reperta manus.

De Quadriga Marmorea.

QVis dedit innumeros uno de marmore vultus ?
Surgit in aurigam currus, paribuſque lupatis
Vnanimes frenantur equi. quos forma diremit,
Materies cognata tenet, diſcrimine nullo.
Vix redit in currum : ducuntur ab axe jugales :
Ex alio ſe quiſque facit. quæ tanta poteſtas ?
Vna ſilex tot membra ligat, ductuſque per artem
Mons patiens ferri varios mutatur in artus.

Fragmentum.

SOrdidus ex humeris nodo dependet amictus,
Exercentur equis, & colla comantia pectunt.

De ſene Veronenſi.

FElix , qui propriis ævum tranſegit in arvis ;
Ipſa domus puerum quem videt, ipſa ſenem :
Qui baculo nitens, in qua reptavit arena,
Vnius numerat ſecula longa caſæ.
Illum non vario traxit fortuna tumultu,
Nec bibit ignotas mobilis hoſpes aquas.
Non freta mercator timuit, non claſſica miles :
Non rauci lites pertulit ille fori.
Indocilis rerum, vicinæ neſcius urbis,
Adſpectu fruitur liberiore poli.
Frugibus alternis, non Conſule , computat annum :

Au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Autumnum pomis, ver ſibi flore notat.
Idem condit ager Soles, idemque reducit,
Metiturque ſuo ruſticus orbe diem.
Ingentem meminit parvo qui germine quercum,
Æquævumque videt conſenuiſſe nemus.
Proxima cui nigris Verona remotior Indis,
Benacumque putat litora rubra lacum.
Sed tamen indomitæ vires, firmiſque lacertis
Ætas robuſtum tertia cernit avum.
Erret, & extremos alter ſerutetur Iberos.
Plus habet hic vitæ, plus habet ille viæ.

De paupere amante.

PAupertas me ſæva domat, diruſque Cupido.
Sed toleranda fames, non tolerandus amor.

De eodem.

ESuriens Pauper telis incendor amoris ,
Inter utrumque malum deligo pauperiem.

De ſepulcro ſpecioſæ.

PVlcris ſtare diu Parcarum lege negatur.
Magna repente ruunt : ſumma cadunt ſubito.
Hic formoſa jacet Veneris ſortita figuram,
Egregiumque decus invidiam meruit.

De Polycaſte, & Perdice.

QVid non ſævus amor flammarũ numine cogat?
Sanguinis affectum mater amare timet.
Pectore dum niveo miſerum tenet anxia nutrix,
Illicitos ignes jam fóvet ipſa parens.
Vltrices pharetras tandem depone Cupido.
Conſule jam Venerem. forſan & ipſa dolet.

De Cingulo Equi Arcadii.

ACcipe parva tuæ, Princeps venerande, ſororis
Munera, quæ manibus texuit ipſa ſuis.
Dumq; auro phaleræ, gemmis dum frena renident,
Hac uterum zona cinge frementis equi.
Sive illum Armeniis aluerunt gramina campis ;
Turbidus Argæa ſeu nive lavit Halys
Sanguineo virides morſu verſare ſmaragdos,
Et Tyrio dignum terga rubere croco.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

O quantum formæ ſibi conſcius erigit armos,
Spargit & excuſſis colla ſuperba jubis!
Augeſcit brevitas doni pietate Serenæ,
Quo volucres etiam fratribus ornat equos.
Stamine reſplendens, & mira textilis arte
Balteus alipedis regia terga ligat.
Quem decus Eoo fratri, pignuſque propinqui
Sanguinis Heſperio miſit ab orbe ſoror.
Hoc latus adſtringi velox optaret Arion.
Hoc proprium vellet cingere Caſtor equum.

De muneribus Honorio Imp. à Serena miſſis.

NOn ſemper clypei metuendum gentibus orbem
Dilecto ſtudioſa parens fabricabat Achilli:
Lemnia nec ſemper ſupplex ardentis adibat
Antra Dei nato galeam factura comantem:
Sed placidos etiam cinctus, & mitia pacis
Ornamenta dabat, bello quibus ille peracto
Conſpicuus Reges inter fulgeret Achivos.
Ipſa manu chlamydes oſtro texebat, & auro, (rent,
Frenaq;, quæ volucrem Xanthum, Baliumq; dece-
Æquore quæſitis onerabat ſedula gemmis.
At tibi diverſis, Princeps altiſſime, certant
Obſequiis. ſocer en Stilico Mavortia confert
Munera, barbaricas ſtrages, Rhenique triumphos:
Reginæ contenta modum ſervare Serena,
In tua ſollicitas urget velamina telas.

De freno, phaleris & cingulo equi Honorii à Serena miſſis.

O Felix ſonipes, tanti cui frena mereri
Numinis, & ſacris licuit ſervire lupatis;
Seu tua per campos vento juba luſit Iberos:
Seu te Cappadocum gelida ſub valle natantem
Argææ lavere nives: ſeu læta ſolebas
Theſſaliæ rapido perſtringere paſcua ſaltu;
Accipe regales cultus, & crine ſuperbus
Erecto virides ſpumis perfunde ſmaragdos.
Luxurient tumido gemmata monilia collo.
Nobilis auratos jam purpura veſtiat armos,
Et medium te zona liget variata colorum
Floribus, & caſtæ manibus ſudata Serenæ,

Per-

Perſarum gentile decus. ſic quippe laborat
Maternis ſtudiis, nec dedignatur equeſtres
Moliri phaleras genero latura decorem.

De Birro Caſtoreo.

NOminis umbra manet veteris. nam dicere Birrum,
* Si Caſtor niteat, Caſtoreum nequeo. *
Sex emptus ſolidis, quid ſit jam ſcire poteſtis:
Si mihi nulla fides, credite vel pretio.

In Alethium quæſtorem.

SIc non Æthiopum campos æſtate pererrem,
Nec brumam Scythico ſub Iove nudus agam:
Sic non imbriferam noctem ducentibus Hædis
Ionio credam turgida vela mari:
Sic non Tartareo Furiarum verbere pulſus
Irati relegam carmina grammatici:
Nulla meos traxit petulans audacia ſenſus,
Liberior juſto nec mihi lingua fuit.
Verſiculos, fateor, non cauta voce notavi,
Heu miſer ignorans quam grave crimen erat.
Orpheos alii libros impune laceſſunt,
Nec tua ſecurum te, Maro, fama vehit.
Ipſe parens vatum princeps Heliconis Homerus
Iudicis excepit tela ſevera notæ.
Sed non Virgilius, ſed non accuſat Homerus.
Neuter enim quæſtor, pauper uterque fuit.
En moveo plauſus, & pallidus omnia laudo,
Et clarum repeto terque quaterque ſophos.
Ignoſcat placidus tandem, flatuſque remittat,
Et tuto recitet quodlibet ore: placet.

In Curetium.

FAllaces vitreo ſtellas componere mundo,
Et vaga Saturni ſidera ſæpe queri;
Venturumque Iovem paucis promittere nummis,
Cureti genitor noverat Vranius.
In prolem dilata ruunt perjuria patris,
Et pœnam merito filius ore luit.
Nam ſpurcos avide lambit meretricis hiatus,
Conſumens luxu, flagitiiſque domum.
Et quas fallacis collegit lingua parentis,
Has eadem nati lingua refudit opes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

In eundem.

SI tua, Cureti, penitus cognoſcere quæris
Sidera, patre tuo certius ipſe loquar.
Quod furis, adverſi dedit inclementia Martis :
Quod procul à Muſis, debilis Arcas erat :
Quod turpem pateris jam cano podice morbum,
Femineis ſignis Luna, Venuſque fuit.
Attrivit Saturnus opes. hoc prorſus in uno
Hæreo, quæ cunnum lambere cauſſa facit.

In Iacobum Magiſtrum Equitum.

PEr cineres Pauli, per cani limina Petri,
Ne laceres verſus, dux Iacobe, meos :
Sic tua pro clypeo defendat pectora Thomas,
Et comes ad bellum Bartholomæus eat :
Sic ope ſanctorum non barbarus irruat Alpes :
Sic tibi det vires ſancta Suſanna ſuas:
Sic quicumque ferox gelidum tranaverit Iſtrum,
Mergatur, volucres ceu Pharaonis equi :
Sic Geticas ultrix feriat romphæa catervas,
Romanaſque regant proſpera tela manus :
Sic tibi det moriens magnos conviva triumphos,
Atque tuam vincant dolia fuſa ſitim :
Sic numquam hoſtili maculetur ſanguine dextra.
Ne laceres verſus, dux Iacobe, meos.

In Podagrum.

QVæ tibi cum pedibus ratio? quid carmina culpas?
Scandere qui neſcis, verſiculos laceras.
Claudicat hic verſus, hæc, inquit, ſyllaba nutat,
Atque nihil prorſus ſtare putat podager.

De Iracundo.

IN jaculum quodcumque gerit dementia mutat.
Omnibus armatur rabies pro cuſpide ferri.
Cuncta volant, dum dextra ferox in vulnere ſævit.
Pro telo geritur quidquid ſuggeſſerit ira.

De Theodoro & Hadriano.

MAllius indulget ſomno noctesque, dieſque.
Inſomnis Pharius ſacra profana rapit.

Omni-

Omnibus hoc, Italæ gentes, expoſcite voti,
Mallius ut vigilet, dormiat ut Pharius.

CARMEN PASCHALE.

CHRISTE potens rerum, redeuntis conditor ævi,
Vox ſummi, ſenſuſque Dei: quem fudit ab alta
Mente Pater, tantique dedit conſortia regni.
Impia tu noſtræ domuiſti crimina vitæ,
Paſſus corporea mundum veſtire figura,
Affarique palam populos, hominemque fateri:
Quemque utero incluſum Mariæ, mox numine viſo
Virginei timuere ſinus: innuptaque mater
Arcano ſtupuit compleri viſcera partu,
Auctorem paritura ſuum. mortalia corda
Artificem texere poli; mundique repertor
Pars fuit humani generis; latuitque ſub imo
Pectore, qui totum late complectitur orbem:
Et, qui non ſpatiis terræ, non æquoris unda,
Nec capitur cælo, parvos confluxit in artus.
Quin & ſupplicii nomen, nexuſque ſubiſti,
Vt nos ſubriperes leto, mortemque fugares
Morte tua: mox ætherias evectus in auras,
Purgata repetis lætum tellure parentem.
Auguſtum foveas, feſtis ut ſæpe diebus
Annua ſinceri celebret jejunia ſacri.

Laus Chriſti.

PRoles vera Dei, cunctiſque antiquior annis,
Nunc genitus, qui ſemper eras, luciſque repertor
Ante tuæ, matriſque parens: quem miſit ab aſtris
Æquævus Genitor, verbique in ſemina fuſum
Virgineos habitare ſinus, & corporis arcti
Iuſſit inire vias, parvaque in ſede morari:
Quem ſedes non ulla capit: qui lumine primo
Vidiſti quidquid mundo naſcente crearas.
Ipſe opifex, opus ipſe ſui, dignatus iniquas
Ætatis ſentire vices, & corporis hujus
Diſſimiles perferre modos, hominemque ſubire,
Vt poſſis monſtrare Deum, ne lubricus error,
Et decepta diu varii ſollertia mundi
Pectora tam multis ſineret mortalia ſeclis

Au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Auctorem neſcire ſuum. te conſcia partus
Mater, & attoniti pecudum ſenſere timores.
Te nova ſollicito luſtrantes ſidera viſu
In cælo videre prius; lumenque ſecuti,
Invenere Magi: tu noxia pectora ſolvis,
Elapſaſque animas in corpora functa reducis,
Et vitam remeare jubes. tu lege recepti
Muneris ad Manes penetras, mortiſque latebras
Immortalis adis. naſci tibi nam fuit uni
Principium, finiſque mori: ſed nocte refuſa,
In cælum, Patremque redis, rurſuſque perenni
Ordine purgatis adimis contagia terris.
Tu ſolus, patriſque comes: tu Spiritus inſons,
Et toties unus, triplicique in nomine ſimplex.
Quid, niſi pro cunctis, aliud? quis credere poſſit,
Te potuiſſe mori, poteras qui reddere vitam?

Miracula Chriſti.

ANGELVS alloquitur Mariam, quo præſcia verbo
Concipiat, ſalva virginitate, Deum.
Dant tibi Chaldæi prænuntia munera Reges,
Myrrham homo, rex aurum, ſuſcipe thura Deus.
Permutat lymphas in vina liquentia Chriſtus:
Quo primum facto ſe probat eſſe Deum.
Quinque explent panes, piſces duo, millia quinque:
Et Deus ex parvo plus ſupereſſe jubet.
Editus ex utero cæcus nova lumina ſenſit,
Et ſtupet ignotum ſe meruiſſe diem.
Lazarus è tumulo, Chriſto inclamante, reſurgit,
Et duræ mortis lex reſoluta perit.
Nutantem quatit unda Petrum: cui Chriſtus in alto
Et dextra greſſus firmat, & ore fidem.
Ex ſanguis Chriſti contingit femina veſtem,
Stat cruor in venis: fit medicina fides.
Iuſſus poſt multos graditur paralyticus annos:
Mirandum, lecti portitor ipſe ſui.

ANONYMI POETÆ
LAVDES HERCVLIS.

PIeridum columen, cujus Parnaſſia magno
Numine templa ſonant, læto, precor huc age, Phœbe,

Te

Te conjunge choro. penetralia ſancta ſororum,
Et nova Caſtalios latices per rura petentem
Hippocrenæum victorem inſiſtere fontem
Me fac. namque tuam non nunc novus advena turbam
Ingredior, lauroſque gerens, & florea ſertis
Tempora vincta tuis, doctorum munera vatum:
Teſtor adhuc veteres quamvis deſuetus honores.
Alcides mihi carmen erit, non vana Tonantis
Progenies, dignus credi poſt viſcera Numen
Semper ob immenſos invicti roboris æſtus.
Nec naſci potuiſſe vacat: nam lucis in ipſis,
Inclyte, principiis, tardo vix editus ortu,
Feciſti de patre fidem: ſed cur mihi lentis
Ludis adhuc Cyrrhea modis, tenerumque reſultans
Luxuriante leves impellis pollice chordas?
Pone habitum, quo mollis amas; & frondis amatæ
Linque nemus, mollique exutus tempora lauro
Populea mecum carmen luctare ſub umbra.
Iam grave plus etiam, quam ventris tempora vellent,
Alcmenam tendebat onus: ſed regia Iuno
Impedit, & partus prohibet, naſcique vetabat,
Vt metus ipſe Deum monſtret. nec vivida cæli
Semina mortales norunt ſentire latebras,
Nec poſſunt ſufferre moras, datur inde novercæ
Materies, gravibuſque odiis augmenta miniſtrat,
Quod vinci cœpiſſe pudet. mox improba binos
In tua membra jubet, dum naſceris, ire dracones.
Incumbunt celeres illi, ſquamoſaque juſſus
Armat colla furor: nec quamvis maxima tractu
Tardantur ſpiris. ſequitur pars cetera pectus.
Triſtis Tartarea vibratur ſibilus aura.
Morte rubent oculi, trifidiſque horrentia linguis
Ora ſonant, nigrumque fremens levat ira venenum.
Quid nunc invictis fraudes innectere fatis
Cælicolum Regina juvat? cur objicis angues?
Cur parvo geminos? anne unum poſſe necari
Iam ſtrato Pythone times? licet omnia mundi
Monſtra voces, ipſamque armes ſerpentibus Hydram,
Defendet natura Deum, patremque probabit,
Quod non vis, conſtare Iovem. Iamque irrita tetri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Iuſſa parant implere angues, miſeroque furore
In tua fata tument. cernit tua membra petentes,
Horreſcitque parens, numenque ignara creaſſe
Mortali pietate timet. Nil ſancta ſuperbæ
Pellicis inſidias cælo modo freta tremiſeas,
Neve hæc monſtra tibi faciant, Alcmena, pavorem.
Sic mater potes eſſe Dei. jam tolle ſerenum
Læta animum, tantoque libens hæc adſpice vultu,
Vt deceat genuiſſe Iovem. depone timorem
Indignum partu, natum quæ exemplar habebas.
Cui metuis, nil ipſe timet. nam numine recto
Ridebas tu, Dive, truceſque, animoſque ſuperbos
De genitore tenes, votiſque aptiſſimus orbis
Gaudebas tantam jam tum meruiſſe novercam.
Corripis exiguis mox grandia guttura palmis,
Et quamvis teneris, cogens in brachia pondus,
Corripis, illidens prenſos tellure dracones.
Efferat ætherium quantum volet orbis in axem
Latoïdas, veroſque probet ſua fabula Divos,
Quod Delo jam ſtare licet, non æqua laborum
Gloria, nec parili ſerpentes ſorte necarunt.
Illi unum ferro: geminos hic inermis, & unus.
Hic cœptis non ulla parat cunabula partus
Diva tibi. ſed cum totis jam bruma rigeret
Imbribus, & ſolidis hærerent flumina lymphis,
Nudum prægelidis durando firmat in undis.
Vtque rudis primo tentaſti robore greſſus,
Frondoſæ deſerta vagus penetralia ſilvæ
Secura jam matre petis, teliſque tremendis
Ludis, & ætherias adducto dejicis arcu,
Aut funda violenter aves, noctemque ſub aſtris
Exigis, & purum fractis bibis amnibus undam.
Immanem interea Nemeæ per luſtra leonem
Ipſa Chimæræa cretum de gente noverca
In tua depaſtis armabat vota juvencis,
Augebatque fero vires, rabiemque juvabat,
Naturam minus eſſe putans. heu quanta virorum
Funera! quam multos ſtravit cum dentibus apros!
Non illum magnæ viduatis montibus urbes
Armorum fregere minis, Martique domando
Aſſuetas morſu fudit graviore catervas.
Hunc gravis Euryſtheus (nam, te quocumque levares,

Im-

Imperium duri voluit ſufferre tyranni,
Sic mundo fortuna favens) hunc ſternere leto
Imperat. At nullum virtus reticenda per ævum,
Dignaque ſidereos poſt membra intrare receſſus
Poſſe mori quam vile putat: namque impiger ultro
Vadis, & immenſæ ſcrutatus devia ſilvæ
In nova ſanguineos armantem vulnera rictus.

* * *

Admonita feritate, juba, viſuque cruentus
Excuſſis movet arma toris, dubiumque reſidens
Infremit. invadis trepidum, ſoliſque lacertis
Grandia corripiens eliſo guttura morſu,
Imbellem fractis proſternis faucibus hoſtem,
Tunc & flavicomis radiantia tergora villis,
Ceu ſpolium fuſo victor rapis. emicat omnis
In laudes mox turba tuas, longoque relicta
Currit in arva metu. juvat ire, & libera rura,
Defenſoſque videre locos, ſilvamque juvencis
Iam facilem, & nullis reſonantes fletibus agros.
Mœnalium petis inde nemus, fletamque colonis
Arcadiam, & ſteriles raro jam robore ſilvas.
Namque hic immenſa membrorum mole cruentus
Indomitus regnabat aper, ſoloque tremendus
Corpore lunatis fundebat dentibus ornos,
Sternebatque ſuos lugentia rura colonos.
Horrebant trifidis nigrantia corpora ſetis,
Duratoſque armos ſcopulis, totoſque per artus
Difficilis potuiſſe mori. non ſpicula in illum,
Nodoſumve rapis * gravato pondere robur.
Armati viduatur honos. nec vulnera virtus
Extemplo tibi facta timet. jamque arripis ultro
Spumantem, cogiſque diem ſufferre tuendo,
Atque ſupinato mirantem lumine vinci
Argolici victor portas ſub tecta Tyranni.
Fama celer toto victorem ſparſerat orbe,
Auxiliumque Dei poſcebat Creta cruento
Victa malo. taurus medio nam ſidere Lunæ
Progenitus Dictæa Iovis poſſederat arva.
Fulmen ab ore venit, flammiſque furentibus ardet
Spiritus, & terram, non cæli flamma perurit.
Sed flatus monſtri. * dextro jam Siria ceſſent
Sidera, Solque licet glaciali frigore victus
Abſtruſum mundo claudat jubar, aurea condens

Lu-

Lumina, & ignifluo ſtupefactus in orbe tepeſcat.
Æſtus habet Cretam, pereunt ſilvæque, lacuſque,
Graminaque & fontes ſacri, monteſque perurit
Flamma ferox. Idam Superis ſpectantibus ignis
Diſſipat, & magno cunabula grata Tonanti
Igne ſuum monſtrum, ſi fas eſt dicere, vincit.
Tandem fama celer Dictæa ad litora magnum
Duxerat Alciden, cum Taurum dira minantem
Excipit, & ſævum cornu, flammaſque vomentem
Corripit, atque artus conſtringens fortibus ulnis
Ignifluos flatus, animamque in pectore clauſit.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 24